

BOSNA I HERCEGOVINA
Institucija ombudsmena/ombudsmana
za ljudska prava
Bosne i Hercegovine

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Институција омбудсмена/омбудсмана
за људска права
Босне и Херцеговине

Годишњи извјештај
о резултатима активности
Институције омбудсмена за људска права
Босне и Херцеговине за 2019. годину

Бања Лука, март 2020. године

**ГОДИШЊИ ИЗВЈЕШТАЈ
О РЕЗУЛТАТИМА АКТИВНОСТИ
ИНСТИТУЦИЈЕ ОМБУДСМЕНА ЗА ЉУДСКА ПРАВА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА 2019. ГОДИНУ**

Бања Лука, март 2020. године

Штампа:
ТМП Друштво за запошљавање слијепих и слабовидих лица д.о.о., Сарајево
Тираж:
80

САДРЖАЈ

I ПРЕДГОВОР	5
II САЖЕТАК.....	8
III ПОДАЦИ О ПОСТУПАЊУ ИНСТИТУЦИЈЕ ОМБУДСМЕНА ЗА ЉУДСКА ПРАВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У 2019. ГОДИНИ.....	16
IV ГРАЂАНСКА И ПОЛИТИЧКА ПРАВА.....	18
4.1. Слобода приступа информацијама	19
4.1.1. Законодавство.....	19
4.1.2. Иницијативе за измјену законодавства.....	20
4.1.3. Жалбе у Институцији	21
4.1.4. Специјални извјештај о искуствима у примјени закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини	25
4.2. Имовинско-правни односи	25
4.3. Полиција.....	27
4.4. Инспекције	29
4.5. Владина и министарска именованја.....	31
4.6. Миграције и азил	32
4.7. Јавне исправе	34
4.8. Медији и слобода информисања.....	36
4.9. Бесплатна правна помоћ	36
4.10. Слобода окупљања	37
V ПРАВОСУЂЕ И УПРАВА	39
5.1. Правосуђе.....	40
5.1.1. Извршење над средствима буџета.....	41
5.2. Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине.....	43
5.3. Тужилаштва	44
5.3.1. Поступање тужилаштва у предметима насиља у породици	45
5.4. Управа	46
5.4.1. Право на дјелотворан правни лијек.....	48
VI ЕКОНОМСКА, СОЦИЈАЛНА И КУЛТУРНА ПРАВА	49
6.1. Радни односи	50
6.1.1. Питање отпремнина у Републици Српској, односно Федерацији Босне и Херцеговине	53
6.2. Пензије	54
6.3. Комуналне услуге.....	55
6.4. Социјална заштита	56
6.5. Здравство.....	57
6.6. Образовање	59
6.7. Екологија и заштита околине.....	61
6.8. Јавни приходи	63
VII ПРАВА ЛИЦА ЛИШЕНИХ СЛОБОДЕ	64
7.1. Појам тортуре и успостављање Превентивног механизма у Босни и Херцеговини ..	64
7.2. Праћење стања права лица лишених слободе	65
7.2.1 Специјални извјештај о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини.....	66
7.3. Права лица лишених слободе.....	67
7.3.1. Здравствена заштита	67
7.3.2. Услови смјештаја и особље завода.....	69
7.3.3. Кориштење ванзаводских погодности	72
7.3.4. Радни ангажман.....	74
7.3.5. Образовање	75

7.3.6. Статусна права осуђених лица	76
7.3.7. Питање премјештаја и условни отпуст.....	77
7.3.8. Комуникација са спољним свијетом.....	79
7.3.9. Посјета Јавној здравственој установи Психијатријска болница Соколац	82
VIII ПРАВА ДЈЕЦЕ.....	84
8.1. Најбољи интерес дјетета	84
8.2. Насиље над дјецом.....	85
8.2.1. Специјални извјештај о забрани физичког кажњавања дјетета у Босни и Херцеговини.....	87
8.3. Дјеца у покрету	90
8.4. Заштита дјеце у управним и судским поступцима	91
8.5. Здравствена заштита дјеце	93
8.6. Образовање	95
8.7. Права дјеце с посебним потребама/сметњама у психофизичком развоју	97
8.8. Малољетници у сукобу са законом	99
IX ПРАВА ЛИЦА С ИНВАЛИДИТЕТОМ.....	102
9.1. Стање у Заводу за збрињавање ментално инвалидне дјеце и омладине Пазарић ...	104
9.2. Права лица с инвалидитетом у области социјалне заштите	106
9.3. Институт за медицинско вјештачење здравственог стања у Федерацији Босне и Херцеговине	110
9.4. Финансирање и рад удружења лица с инвалидитетом.....	112
9.5. Образовање лица с инвалидитетом	114
9.6. Доступност јавног превоза.....	116
X ДИСКРИМИНАЦИЈА.....	119
10.1. Преглед стања - поређење у односу на претходни период.....	120
10.2. Обезбјеђење ефикасних интерних процедура заштите од дискриминације	121
10.3. Политика нулте толеранције према дјелима сексуалног узнемиравања и на основу пола.....	122
10.4. Појединачни примјери од генералног значаја.....	123
10.4.1. Мобинг.....	123
10.4.2. Дискриминација на основу животне доби	125
10.4.3. Виктимизација	126
10.4.4. Дискриминација на основу употребе језика и писма.....	128
10.5. Права жена.....	131
10.5.1. Насиље над женама	133
10.6. Неједнак третман брачних и ванбрачних партнера по питању остваривања права на породичну пензију	135
10.7. Маћине	136
XI САРАДЊА С МЕДИЈИМА	139
XII САРАДЊА С ОРГАНИМА И ИНСТИТУЦИЈАМА, НВО И ЦИВИЛНИМ СЕКТОРОМ.....	141
12.1. Сарадња с органима и институцијама у Босни и Херцеговини.....	141
12.2. Сарадња с међународним организацијама и институцијама и поднесци комитетима	146
XIII ПРЕПОРУКЕ ОМБУДСМЕНА	152
АНЕКС I ПРЕГЛЕД БУЦЕТА ЗА 2019. ГОДИНУ	177
АНЕКС II ПРЕГЛЕД ОБАВЕЗА ПО ЗАКОНУ О СЛОБОДИ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА 2019.....	178
АНЕКС III ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ СТАТИСТИЧКИХ ПОКАЗАТЕЉА.....	184

I ПРЕДГОВОР

Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Институција) је независна институција која је успостављена са задатком да промовише добру управу и владавину права, односно да штити људска права и основне слободе. Основана је према Анексу IV и VI Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини¹ (у даљем тексту: Дејтонски споразум), а с радом је почела 1996. године.

Институција је акредитована у статусу "А" пред Глобалном алијансом националних институција за људска права (GANHRI), раније Међународним координационим комитетом националних институција за промоцију и заштиту људских права (ICC). Посљедња акредитација извршена је 24. новембра 2017. године, и потврда је независности и функционисања Институције у складу с Париским принципима², те даје омбудсменима могућност гласања у оквиру GANHRI-а.

Институција функционише на основу Устава Босне и Херцеговине и Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о омбудсмену)³ којим су загарантовани независност и оквири за структурално уређење Институције који се односе на промоцију и заштиту људских права и основних слобода. Законом о омбудсмену су дефинисани мандат, надлежности, овлаштења, као и правила поступања Омбудсмена Босне и Херцеговине. Мандат Институције је додатно утврђен сљедећим законима: Законом о забрани дискриминације Босне и Херцеговине, у којем је предвиђено да је Омбудсмен за људска права Босне и Херцеговине централна институција за заштиту од дискриминације, те да она може поступати према свим физичким и правним лицима⁴; законима о слободи приступа информацијама (за ниво Босне и Херцеговине, али и ентитетске нивое власти)⁵ по којима су омбудсмени надлежни за предузимање одговарајућих мјера које имају за циљ поштовање правила приступања информацијама и законима о владиним, министарским и другим именовањима (за ниво Босне и Херцеговине, али и ентитетске нивое власти)⁶ по

¹ Усвојен 21. новембра 1995. године и ратификован 14. децембра 1995. године;

² Париски принципи које је 1993. године усвојила Генерална скупштина Уједињених нација на приједлог Комитета за људска права из 1992. године односе се на статус институција за људска права у погледу унапређења и заштите људских права и предвиђају широку надлежност у области заштите људских права. Ради се о минималним стандардима који пружају смјернице за оснивање, надлежности, дужности, састав, укључујући плурализам, независност, начин рада и квазисудске активности институција за заштиту људских права;

³ Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 32/2000, 19/2002, 35/2004 и 32/2006. Закон о омбудсмену донесен је 2000. године и до данас је мијењан и допуњаван три пута - 2002, 2004. и 2006. године;

⁴ Члан 7. Закона о забрани дискриминације Босне и Херцеговине, Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 59/2009 и 66/2016;

⁵ Чл. 21. и 22. Закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини, Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 28/2000, 45/2006, 102/2009, 62/2011 и 100/2013; Чл. 21. и 22. Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској, Службени гласник Републике Српске, број 20/2001; Чл. 21. и 22. Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине, Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 32/2001 и 48/2011;

⁶ Чл. 16. и 17. Закона о министарским именованима, именованима Савјета министара и другим именованима Босне и Херцеговине, Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 7/2003 и 37/2003; Члан 16. и 17. Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине, Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 12/2003, 34/2003 и 65/2013 и чл. 16. и 17. Закона о министарским, владиним и другим именованима Републике Српске, Службени гласник Републике Српске, број 41/2003;

којима су омбудсмени надлежни за праћење провођења принципа приликом наведених именована, односно издавање мјера за поништавање одлука и сл.

Институција је организована према територијалном и функционалном принципу. Сједиште Институције је у Бањој Луци, а подручне канцеларије се налазе у Сарајеву, Мостару и Брчком, уз Теренску канцеларију у Ливну. По принципу организовања канцеларијских дана правници Институције раде три дана у седмици у Тузли и два пута мјесечно у непосредном су контакту са грађанима у Бијељини, Добоју, Грахову, Дрвару, Купресу, Гламочу и Бихаћу.

Према функционалном принципу, Институција је организована у осам одјељења, и то по областима људских права: Одјељење за праћење остваривања права дјете, Одјељење за праћење остваривања права лица с инвалидитетом, Одјељење за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина, Одјељење за праћење остваривања политичких и грађанских права, Одјељење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права, Одјељење за елиминацију свих облика дискриминације, Одјељење за праћење остваривања права лица лишених слободе и Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи. С обзиром на велики број предмета који су регистровани ранијих година у Институцији, а односили су се на рад правосуђа и управе, Омбудсмени су донијели одлуку да се унаприједи електронска база података Институције, тако да се предмети из ове области воде посебно и успостави ново одјељење, па од 2019. године Институција има осам одјељења.

С циљем заштите права грађана, омбудсмени имају обавезу да поступају по појединачним и групним жалбама грађана или дјелују *ex officio*, проводе истражне поступке о повредама људских права, издају препоруке одговорним органима за отклањање кршења људских права, предузимају мјере на реализацији издатих препорука и отклањању евидентних кршења људских права и основних слобода, обавјештавају физичка и правна лица о њиховим правима и обавезама, упознају физичка и правна лица о могућностима судске и других облика њихове заштите, странама у истражном поступку предлажу покретање поступка медијације и др.

У складу са Законом о омбудсмену, Институција почетком сваке календарске године доставља Предсједништву Босне и Херцеговине, Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, Народној скупштини Републике Српске и Парламенту Федерације Босне и Херцеговине годишњи извјештај о резултатима активности Институције. Годишњи извјештај се јавно презентује и подноси и стручној јавности, професионалним организацијама, домаћим и међународним организацијама, цивилном друштву, медијима и грађанима. У годишњем извјештају обавезно се наводи укупан број и природа примљених жалби, затим број жалби које омбудсмени нису узели у разматрање, као и разлози за то, те број жалби које су биле предмет истражног поступка, као и налази поступајућих правника о томе. У годишњем извјештају презентују се и подаци о броју издатих препорука омбудсмена које су прихваћене од стране одговорних органа власти, као и статистички подаци који се односе на број издатих препорука које одговорни органи нису прихватили, тзв. нереализоване препоруке.

Структуру Годишњег извјештаја о резултатима активности Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за 2019. годину (у даљем тексту: Годишњи извјештај за 2019. годину) чине сљедећа поглавља у областима људских права, и то: Остваривање грађанских и политичких права - у оквиру овог поглавља дате су и основне информације које се тичу израде Специјалног извјештаја о искуствима у примјени закона о слободи приступа информацијама; Праћење и остваривање људских права у области правосуђа и управе; Остваривање економских, социјалних и културних права - у оквиру овог поглавља укратко су презентовани и најважнији дијелови Специјалног извјештаја о стању и проблемима с којима се сусрећу центри/службе за социјални рад у Босни и Херцеговини; Остваривање права лица лишених слободе; Остваривање права дјеце; Остваривање права лица са инвалидитетом; Елиминација свих облика дискриминације (у складу са Законом о забрани дискриминације Босне и Херцеговине) и Остваривање права националних, вјерских и других мањина.

С обзиром на ограниченост финансијских ресурса, Омбудсмени су одлучили да у складу с одредбама Закона о забрани дискриминације, извјештај о појавама дискриминације уврсте као засебну цјелину у овом годишњем извјештају.

Уз наведена поглавља, Годишњи извјештај садржи и предговор, затим сажетак, те статистичке податке о поступању Институције у 2019. години (у оквиру овог поглавља презентовани су и подаци о броју издатих препорука), поглавље о сарадњи Институције с медијима, као и посебан дио који се односи на сарадњу Институције с органима и институцијама, НВО и цивилним сектором.

Омбудсмени у смислу овог годишњег извјештаја и Закона о омбудсмену јесу три лица која чине Институцију. Ову дужност у времену које обухвата овај извјештај обављали су: проф. др Љубинко Митровић, др Јасминка Џумхур и Нивес Јукић.

Омбудсмени Босне и Херцеговине

проф. др Љубинко Митровић

др Јасминка Џумхур

Нивес Јукић

II САЖЕТАК

У 2019. години Омбудсмени су регистровали највећи број жалби које се односе на кршење грађанских и политичких права укључујући правосуђе и управу, те економских и социјалних права. Поднесене жалбе указују да је грађанима отежан приступ ефикасном правосуђу, запослењу, социјалним правима, а често су ове повреде узроковане високим степеном сиромаштва⁷, корупције те миграција становништва. Када је ријеч о миграционим процесима, све је више индикатора који указују на одлазак младих и образованих грађана Босне и Херцеговине, што захтијева предузимање адекватних и хитних мјера у циљу заустављања овог процеса⁸. Босна и Херцеговина се и даље суочава као земља транзита са огромним приливом нерегуларних миграната⁹, што такође захтијева да власти у Босни и Херцеговини предузму ефикасније мјере у циљу унапређења стања у овој области.

Подаци с којим располажу Омбудсмени указују да су данас у Босни и Херцеговини најугроженији млади, посебно због немогућности запошљавања, а затим пензионери¹⁰, лица с инвалидитетом, породице с једним родитељом, дјеца, посебно у одређеним животним ситуацијама попут конфликтних развода родитеља, те запослени у појединим гранама привреде са изузетно малим примањима, као што је угоститељство, трговина, неке производне дјелатности и др.

Према евиденцији из базе података Институције, у току 2019. године укупно је регистровано 3.218 жалби. У извјештајном периоду издате су укупно 304 препоруке у 374 предмета, од чега је 105 у потпуности реализованих, девет дјелимично реализованих и 77 препорука по којима је остварена сарадња с Институцијом.

Најважније препоруке Омбудсмена БиХ органима власти свих нивоа и надлежним институцијама односе се на хитно предузимање додатних (посебно пронаталитетних) мјера које би имале за циљ обезбјеђење останка младих и образованих грађана у Босни и Херцеговини¹¹. Одређене препоруке, с обзиром на њихову сложеност захтијевају дужи

⁷ Као последица велике стопе незапослених, малих пензија, најниже, односно просјечне плате које су далеко испод званичне потрошачке корпе, стопе ПДВ којом су подједнако опорезиве и основне животне намирнице и најлуксузнија роба, великих социјалних разлика између највећег броја становника и мале групе грађана која имају изузетно велика примања, неједнаких социјалних давања која зависе од мјеста пребивалишта и др.;

⁸ Уз наведене, ту су и проблеми који се односе на потребу потпуне деполитизације процеса запошљавања, затим хитност реформе образовања, знатно подизање нивоа помоћи и подршке неразвијеним општинама;

⁹ Портпарол Агенције Уједињених народа за избјеглице УНХЦР-а за Југоисточну Европу Невен Црвенковић дефинисао је мигранте и избјеглице који су у државу ушли на нерегуларан начин, без потребног одобрења или докумената који се траже у складу с прописима о имиграцијама као нерегуларне мигранте, а не илегалне, што има одређену, и нетачну, помало "криминалну" конотацију. Термин, нерегуларни мигрант, користе сви органи и институције УН-а, ЕУ и Вијећа Европе. За највећи број ових лица Омбудсмени су у Специјалном извјештају о стању у области миграција у Босни и Херцеговини усвојили термин нерегуларни мигранти, јер се у већини случајева ради о страним држављанима који су у Босну и Херцеговину ушли или улазе без икаквих идентификационих докумената, на мјестима која нису предвиђена за прелазак државне границе што представља кршење правних прописа Босне и Херцеговине и није у складу с процедурама надлежних органа у Босни и Херцеговини у погледу уласка странаца у земљу;

¹⁰ Тренд одласка младих, ова категорија становништва осјетиће нешто касније када фондови за пензије постану празни.

¹¹ Издвајање додатних средстава за запошљавање младих, односно подршка у њиховом запошљавању, њихово стамбено обезбјеђење, знатно већа давања друштва по основу родитељства, односно рођења двоје и више

период реализације. Међутим, Омбудсмене забрињава чињеница да у 124 препоруке нема реакције одговорног органа.

У оквиру Одјелења за праћење остваривања политичких и грађанских права у току 2019. године укупно је регистровано 978 предмета. У фокусу рада овог одјелења у 2019. години били су предмети који се односе на поступања полиције, а посебно у сегменту јавних окупљања и улоге полиције приликом одржавања истих. Затим, предмети који се односе на рад инспекција свих нивоа власти, те служби бесплатне правне помоћи. Знатан број предмета регистрован је и у области имовинско-правних односа, владиних и министарских именована, миграција и азила и јавних исправа.

Како се највећи број регистрованих предмета у оквиру овог одјелења односи на повреде права које се тичу приступа информацијама, то Омбудсмени желе да укажу на важност предузимања мјера у циљу отклањања уочених кршења узимајући у обзир претпоставку да је овај механизам важан за изградњу демократског друштва, а ефикасан систем остваривања и заштите права на приступ информацијама представља огледало одговорности и транспарентности власти. У области приступа информацијама у Институцији се још од 2015. године биљежи повећање броја жалби што може бити резултат више фактора, и то: чешћег кршења права на приступ информацијама од стране јавних органа у Босни и Херцеговини, боље информисаности грађана о механизмима заштите права на приступ информацијама, али свакако и резултат дјеловања Институције, као тијела које надгледа примјену закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини. Не може се занемарити ни улога медија у промоцији наведених закона, посебно ако се у обзир узме чињеница да, због непостојања посебних закона о медијима, и сами медији веома често користе законе о слободи приступа информацијама као алат за прибављање важних информација у сврху извјештавања јавности. Најчешћи разлози обраћања Институцији јесу неодлучивање по захтјевима за приступ у законом прописаном року, немогућност кориштења правног лијека и одбијање приступа информацијама за које грађани сматрају да требају бити доступне.

У Одјелењу за праћење и остваривање права у правосуђу и управи у 2019. години регистрован је 851 предмет. Анализом за примљених жалби може се закључити да се грађани обраћају због непримјерене дужине трајања судских поступака, недјелотворног провођења судских одлука посебно када је извршеник општина, кантон или ентитет, као и са жалбама на рад судија због повреда одредби процесних закона. Велики је број обраћања грађана жалбама на рад тужилаштва због неблаговременог поступања тужилаца по пријавама за извршена кривична дјела.

Жалбе грађана на рад органа јавне управе, као и претходних година, односе се на дужину трајања управног поступка, ћутање администрације, неефикасну реакцију инспекцијских служби и непоступање надлежних органа у законским роковима приликом одлучивања о захтјевима странака. Омбудсмени истичу да квалитет јавних услуга и рад органа јавне

дјете, за породице с више дјете – повећање износа за дјечји додатак, односно укидање цензуса на дјечји додатак мора бити приоритет надлежних, подстицаји рађању морају бити дио популационе стратегије и демографије;

управе за грађанина представља опипљиви показатељ функционалности одређене државе. Добра управа треба да буде на услузи заједници и да промовише повјерење друштва у извршну власт, доприноси политичкој стабилности и подстиче економски развој и социјално благостање.

Правосудни систем треба да буде организован тако да органи који га чине могу да испуне захтјеве предвиђене чланом 6. став 1. Европске конвенције. То подразумијева обавезу државе потписнице да се поступи у грађанским стварима и по кривичним оптужбама, пред судовима и другим државним органима, воде без неоправданог одуговлачења и заврше у разумном року.

Економска, социјална и културна права гарантују се уставима Босне и Херцеговине, Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине, те уставима десет кантона, док се прецизније уређују законима на нивоу ентитета и кантона. Током 2019. године, у Одјељењу за економска, социјална и културна права укупно је регистрована 801 жалба. Највећи број заprimљених жалби односи се на повреду права на рад, а најуочљивије су повреде конкурсних процедура приликом запошљавања, незаконитости у вези с отказивањем уговора о раду, затим процедура које се односе на напредовање у служби, неуплаћивање доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, као и неисплаћивање плата радницима од стране послодавца.

Жалбе из области образовања се односе на недоношење рјешења од стране министарстава надлежних за област образовања, немогућност похађања школе у којој је школовање започето током школске године, као и на лоше материјалне услове, односно неадекватан простор за одвијање наставе. Одређени број предмета односио се на поступак провођења конкурсних процедура на високошколским установама, акредитацију високошколских установа, еквиваленцију диплома и непризнавање одговарајућих звања у наставно-научним областима у оквиру високог образовања.

Број предмета који су у Институцији регистровани као комунални предмети, а који се односе на снабдијевање становништва водом, струјом, гасом итд. из године у годину расте. У 2019. години у овој области разматране су жалбе које су се односиле на неизвршавање услуга од стране комуналних предузећа, проблеме у вези с водоснабдијевањем, неријешене захтјеве за прикључење на водоводну мрежу, проблеме везане са избором управника задуженог за управљање и одржавање заједничких дијелова стамбених зграда/улаза, пружање и ускраћивање услуга од стране комуналних предузећа, неправилности приликом обрачунавања комуналних услуга, застарјелост комуналних потраживања итд.

У области здравствене заштите, знатан број жалби односио се на немогућност рефундације трошкова који падају на терет фондова здравственог осигурања, те немогућност остваривања здравствене заштите због недоступности лијекова одређеним категоријама болесника према њиховим стварним потребама. Истовремено, евидентни су и проблеми набавке лијекова који нису регистровани, нити доступни у Босни и Херцеговини.

У области пензија, током 2019. године регистроване жалбе односиле су се на дужину поступака у првом и другом степену у вези с признавањем права на пензију, као и одређених

неправилности приликом обрачуна износа пензија. Осим тога, проблем представљају и споре процедуре признавања и остваривања права уколико је подносилац жалбе радни стаж остварио у другим државама, тј. поступци у вези с признавањем сразмјерног дијела пензије, а који пада на терет различитих носилаца осигурања, у складу са споразумима о социјалном осигурању које је Босна и Херцеговина потписала с другим државама.

У области социјалних права, Институција уочава проблеме који се односе на функционисање центара за социјални рад у Босни и Херцеговини, због чега је у октобру 2019. године сачињен Специјални извјештај о стању и проблемима с којима се у свом раду сусрећу центри/службе за социјални рад у Босни и Херцеговини, с препорукама које су упућене надлежним органима у циљу њихове реализације, те је исти презентован јавности.

Током 2019. године Одјељење за праћење остваривања права лица лишених слободе запримио је укупно 129 жалби. Као и претходних година, жалбе које је запримило ово одјељење у највећем броју односиле су се на незадовољство пруженим квалитетом здравствене заштите у казнено-поправним установама, затим на питања ускраћивања кориштења ванзаводских погодности од стране осуђених лица, питање премјештаја осуђених лица из једне казнено-поправне установе у другу (у истом ентитету, односно из установе једног у установу другог ентитета), институт условног отпуста, незадовољавајуће услове смјештаја и третмана у казнено-поправним установама, неки вид злостављања, односно жалбе на некоректно понашање особља или насиље од стране других осуђеника, неостваривање посјета чланова породице, рјешавање статусних питања осуђених лица и др.

Омбудсмени годинама указују на проблем који је присутан због сложеност система извршења кривичних санкција у Босни и Херцеговини. Наиме, извршење кривично-правних санкција регулисано је законом на нивоу Босне и Херцеговине, ентитетским законима и законом Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. Овакав систем, у којем постоје четири различита закона о извршењу кривично-правних санкција (уз неколико десетина подзаконских аката), за последицу има постојање различитих правних норми које уређују исту област на различите начине, што доводи до неједнаког третмана осуђених лица, у зависности од тога који суд их је осудио, те од тога у установи којег ентитета издржавају казну затвора.

У Босни и Херцеговини није успостављен национални превентивни механизам/превентивни механизам, без обзира на обавезе установљене Опционим протоколом¹² уз УН Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских и понижавајућих казни и поступака (ОРСАТ). Међутим, кроз пројекат Јачања капацитета Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине с циљем имплементације мандата Превентивног механизма у Босни и Херцеговини, извршена је одговарајућа обука о мандату и функционисању NPM/PM¹³, те су тако створени предуслови да Институција преузме улогу овог механизма. У оквиру овог пројекта омбудсмени су посјетили све веће полицијске станице у Босни и Херцеговини у циљу утврђивања стања у просторијама за

¹² Ратификован 24. октобра 2008. године;

¹³ Пројекат је спроведен у сарадњи с Омбудсменом Републике Бугарске, уз подршку Амбасаде Републике Бугарске;

задржавање, након чега су сачинили¹⁴ Специјални извјештај о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини с препорукама које су упућене надлежним органима у циљу њихове реализације, те је презентован јавности.

У Одјељењу за праћење остваривања права дјете у току 2019. године укупно је регистровано 198 жалби. Поступајући по индивидуалним жалбама запримљеним у овом одјељењу, као и предметима отвореним *ex officio*, регистровани су предмети у којима су дјеца жртве насиља у породици, те жртве вршњачког насиља. Током 2019. године Омбудсмени су сачинили Специјални извјештај о забрани физичког кажњавања дјетета у Босни и Херцеговини¹⁵ с препорукама које су упућене надлежним органима у циљу њихове реализације, те је презентован јавности. Овим извјештајем дат је допринос у области заштите права дјетета, како би органи извршне и законодавне власти приступили озбиљном разматрању увођења експлицитне забране физичког кажњавања дјетета тамо гдје то до сада није урађено.

Поступајући по жалбама грађана може се констатовати да се велики број жалби у 2019. години односи на заштиту права дјетета у судским и управним поступцима, гдје су најчешћа угрожавања права дјете везана за тзв. конфликтне разводе. Подносиоци жалби најчешће у својим предметима као одговорну страну наводе центре за социјални рад, судове и тужилаштва, образовне установе, здравствене и друге установе. Омбудсмени поздрављају сва законска рјешења која се тичу побољшања квалитета и доступности здравствене заштите за сву дјecu, али и даље указују на обавезу из Конвенције УН о правима дјетета за успостављање безусловне здравствене заштите за сву дјecu до навршене 18. године живота. Сиromаштво и тешка материјална ситуација у Босни и Херцеговини и те како тешко погађају дјecu, посебно с обзиром на трендове глобализације, кризу у породичним односима и поремећен систем вриједности.

Посебну пажњу треба посветити категорији самохраних родитеља и остваривању права дјете самохраних родитеља, те је у ту сврху потребно приступити озбиљним анализама и реалним процјенама с циљем оснивања и рада алиментационих фондова.

У Босни и Херцеговини примјетни су позитивни помаци, посебно у сегменту усвајања стратешких докумената који се односе на остваривање и заштиту права лица с инвалидитетом.¹⁶ Међутим, препоруке међународних тијела показују да је неопходно континуирано радити на подизању свијести јавности, односно промоцији и заштити права лица с инвалидитетом.

У Одјељењу за праћење остваривања права лица с инавалдитетом у току 2019. године укупно је регистровано 48 предмета. Највећи број предмета у области остваривања права лица с инвалидитетом односи се на проблеме остваривања права ових лица у области социјалне и здравствене заштите, затим права из пензијско-инавалдске заштите, права на

¹⁴ У априлу 2019. године;

¹⁵ <https://www.ombudsmen.gov.ba/Download.aspx?id=286&lang=BS>

¹⁶ У Федерацији Босне и Херцеговине усвојена је Стратегија за унапређење права и положаја особа са инвалидитетом у Федерацији Босне и Херцеговине 2016-2021. Такође, у Републици Српској усвојена је Стратегија унапређења друштвеног положаја лица с инвалидитетом у Републици Српској 2017-2026;

образовање, запошљавање, смјештај у установе социјалне заштите, као и питање доступности јавног превоза. Одређеним бројем жалби, грађани су по ко зна који пут изразили незадовољство радом Института за медицинско вјештачење здравственог стања у Федерацији Босне и Херцеговине. Омбудсмени су континуирано укључени у праћењу стања у установама за смјештај лица с интелектуалним и менталним потешкоћама, а у 2019. години је додатан ангажман био везан за стање у Заводу за збрињавање ментално инвалидних лица Пазарић.

Омбудсмени указују да се 2019. године навршило десет година од усвајања Закона о забрани дискриминације Босне и Херцеговине којим је Институцији повјерена улога централне институције за заштиту од дискриминације. У Закону о забрани дискриминације Босне и Херцеговине прописана је одредба којом се предвиђа посебна буџетска ставка за рад Одјелења за дискриминацију, али та одредба није никада имплементирана, а што у највећој мјери ограничава проактивно поступање Институције с циљем превенције дискриминације. Слично као и претходних година Омбудсмени своје активности у области дискриминације усмјеравају на поступање по појединачним жалбама, а чији број остаје континуирано велик.

У Одјелењу за елиминацију свих облика дискриминације у току 2019. године укупно је регистровано 206 предмета. Највећи број жалби у извјештајном периоду, односио се на мобинг, као посебан облик дискриминације на радном мјесту (евидентно је знатно повећање у односу на претходну годину), затим слиједе жалбе на дискриминацију на основу националног или социјалног поријекла, на основу чланства у синдикату или другом удружењу, на основу животне доби, на основу вјере и на основу етничке припадности. Све су чешћи случајеви вишеструке дискриминације тако да пријавилац дискриминације по одређеном основу, у неком наредном период буде додатно изложен и виктимизацији.

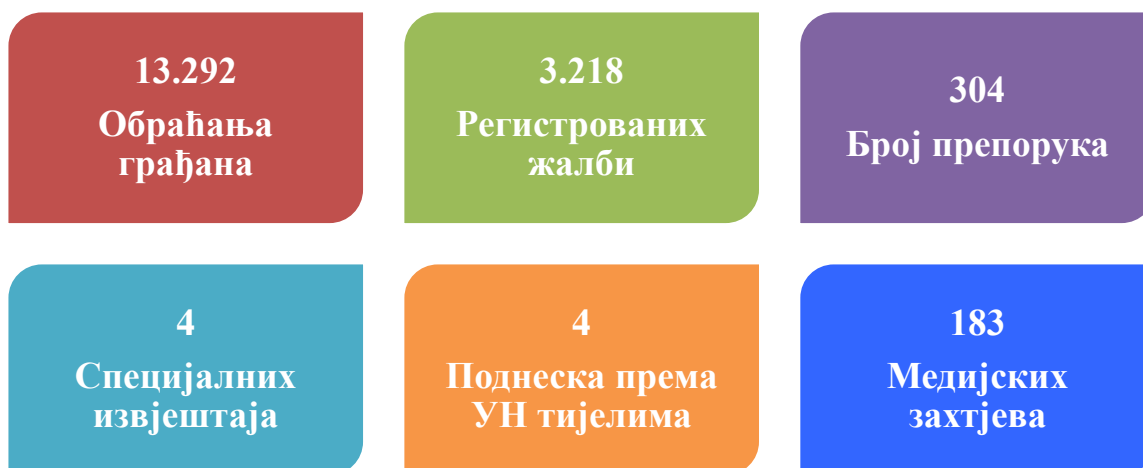
Као и претходних година регистрована су 94 предмета у којима странке нису прецизирале основ дискриминације, што је последица одредбе члана 2. Закона о забрани дискриминације Босне и Херцеговине која таксативно наводи забрањене основе дискриминације, те као основ дискриминације предвиђа и *„сваку друга околност која има за сврху или последицу да било којој особи онемогући или угрози признавање, уживање или остваривање на равноправној основи права и слобода у свим областима живота“*.

Институција има и посебну улогу у заштити права жена, посебно у смислу промоције и заштите женских права, а што је препознато и од стране Одбора за укидање дискриминације жена (CEDAW). И даље постоји неопходност за додатну промоцију права жена и принципа равноправности полова у готово свим сегментима живота, а посебно када говоримо о заступљености жена у политичком животу, елиминацији дискриминаторских стереотипа у образовним материјалима, неједнаке плаћености жена за исти посао, питањима насиља у породици.

Положај права мањина у Босни и Херцеговини остао је непромијењен. Није учињен помак у правцу свеобухватних уставних промјена које би допринијеле изједначавању права националних мањина у правима с конститутивним народима. Наиме, пасивно бирачко право на свим нивоима још увијек није омогућено националним мањинама. Закони о

заштити права припадника националних мањина штите положај, равноправност и права 17 националних мањина присутних у Босни и Херцеговини.

На крају, мора се радити на стратешким документима и provedбеним механизмима који би дефинисали социјални статус сваког становника Босне и Херцеговине при чему је увођење социјалне карте у оба ентитета и Брчко дистрикту неопходно, као и регулисање јасних и транспарентних критеријума за додјелу помоћи, уз успостављање базе података, а све с циљем да сви угрожени појединци и породице добију адекватну помоћ.

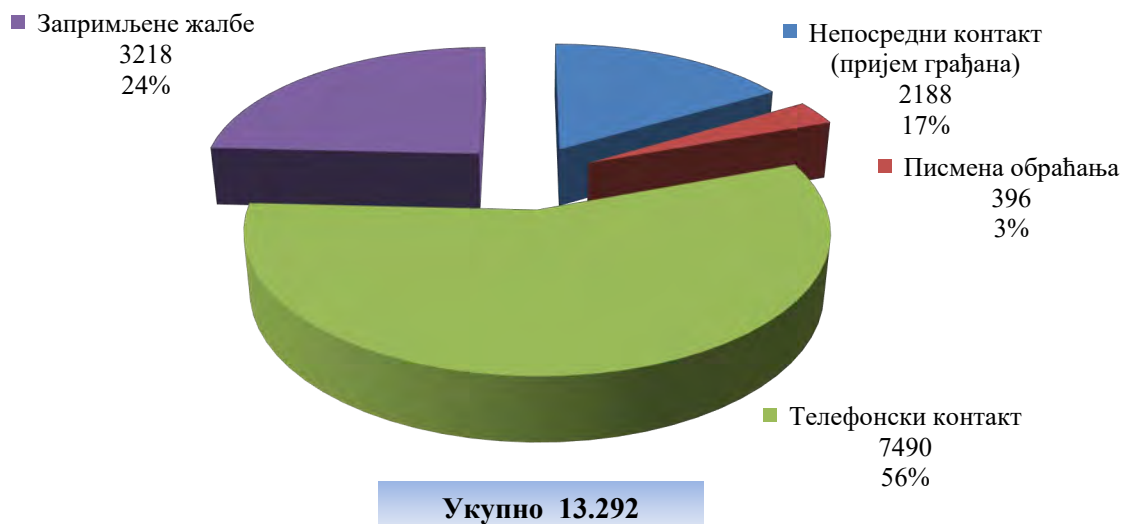

III ПОДАЦИ О ПОСТУПАЊУ ИНСТИТУЦИЈЕ ОМБУДСМЕНА ЗА ЉУДСКА ПРАВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У 2019. ГОДИНИ

Током 2019. године Институција је запримила укупно 3.218 жалби. У поређењу са 2018. годином регистровано је 48 жалби мање. Током извјештајног периода, Институцији су се обратила укупно 13.292 грађанина (директни контакти, телефонски позиви, електронска пошта и писане жалбе).

Заједно с предметима пренесеним из претходних година, у раду је евидентирано укупно 5.239 жалби. У 2019. години завршено је 3.205 предмета.

Највећи број жалби односи се на повреде грађанских и политичких права и то (978) предмета, затим слиједи жалбе које су се односиле на кршење права у правосуђу и управи (851), економских, социјалних и културних права (801), све облике дискриминације (206), кршења права дјете (198), повреде права лица лишених слободе (129), повреде права лица с инвалидитетом (48) и на крају, повреде права националних и вјерских мањина (7).

Графикон 1

У извјештајном раздобљу Омбудсмени су издали 304 препоруке у 374 предмета. Степен реализације препорука приказан је у табели 1.

Начин реализације препорука у предметима	Број предмета са издатом препоруком у 2019. години	Број предмета са издатом препоруком у 2018. години
Реализована	105	123
Остварена сарадња	77	115
Дјелимично реализована	9	3
Нема одговора	124	44
Није реализована	59	66
Укупан број предмета са издатом препоруком	374	351

Табела 1

СПЕЦИЈАЛНИ ИЗВЈЕШТАЈИ КОЈИ СУ УРАЂЕНИ У 2019. ГОДИНИ

- Специјални извјештај о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини, у оквиру којег су у сврху провјере и утврђивања стања у просторијама у којима се смјештају/задржавају лица лишена слободе, обављене посјете и упућене препоруке полицијским управама у саставу Министарства унутрашњих послова Републике Српске, затим Министарства унутрашњих послова Федерације Босне и Херцеговине, те кантонална министарства унутрашњих послова и Полицији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине;
- Специјални извјештај о стању и проблемима с којима се сусрећу центри/службе за социјални рад у Босни и Херцеговини који је заснован на слабостима система препознатим од стране самих центара за социјални рад, али и кроз жалбе којима су се грађани обратили Омбудсменима тражећи заштиту својих права. Извјештај даје одговор на питања одговарају ли постојећа законска рјешења која регулишу ову област постојећем стању и потребама, јесу ли тренутно расположиви ресурси центара довољни да одговоре свим обавезама прописаним законским и подзаконским актима и какве све проблеме имају центри за социјални рад у свом свакодневном раду;
- Специјални извјештај: Забрана физичког кажњавања дјетета у Босни и Херцеговини, има за сврху да укаже на смисао увођења забране физичког кажњавања дјетета тамо гдје то до сада није учињено. Забрана сама по себи не треба бити искључиво санкционисање, односно кажњавање насиља које почини родитељ, брат, сестра, старатељ или усвојилац, већ и стварање што бољих услова за тзв. позитивно родитељство, односно родитељство без насилних метода у васпитању и одрастању дјетета;
- Специјални извјештај о искуствима у примјени Закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини, у оквиру којег је спроведено свеобухватно истраживање поступања јавних органа на нивоу Босне и Херцеговине, ентитета, кантона, општина и градова и упућене препоруке надлежним јавним органима, чија provedба треба резултовати безусловном примјеном међународних стандарда слободе права на приступ информацијама и успостављањем ефикасног законодавног и институционалног система за остваривање и заштиту права на приступ информацијама.

Специјални извјештај о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини

Специјални извјештај о стању и проблемима с којима се сусрећу центри/службе за социјални рад у Босни и Херцеговини

Специјални извјештај "Забрана физичког кажњавања дјетета у Босни и Херцеговини"

Специјални извјештај о искуствима у примјени Закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини

IV ГРАЂАНСКА И ПОЛИТИЧКА ПРАВА

Међународним пактом о грађанским и политичким правима обавезује се Босна и Херцеговина да поштује грађанска и политичка права појединца, укључујући право на живот, слободу вјероисповијести, слободу говора, слободу окупљања, изборна права и право на правично суђење.

Имајући у виду да се у протеклих десет година перманентно највећи број регистрованих жалби у Институцији веже за повреде права од стране правосуђа и управа, то су Омбудсмени у 2019. години одлучили да поред Одјељења за праћење остваривања грађанских и политичких права успоставе посебно Одјељење које се бави искључиво жалбама које се односе на повреду права у области правосуђа и управе. С тим у вези, област правосуђа и управе обрађена је у посебном поглављу Годишњег извјештаја.

Највећи број жалби у 2019. години, као и током ранијих година, регистрован је у оквиру Одјељења за праћење остваривања политичких и грађанских права. Регистроване жалбе разматране су према повреди права на коју се односе, и то: приступ информацијама (275), имовинско-правни односи (169), полиција (154), инспекције (80), владина и министарска именована (56), миграције и азил (52), ратне штете (50), јавне исправе (42), медији и слобода информисања (8), бесплатна правна помоћ (5), корупција (4), слобода окупљања (3) и вјерске слободе (2).

У оквиру овог одјељења укупно је регистровано 978 предмета, што је у поређењу са 2018. годином за 88 предмета мање, а због раздвајања одјељења. Из ранијих година пренесено је 1.066, тако да их је укупно у раду било 2044. Завршена су 544 предмета.

ПОВРЕДЕ	Број предмета
Приступ информацијама	275
Имовинско-правни односи	169
Полиција	154
Инспекције	80
Владина и министарска именована	56
Миграције и азил	52
Ратна штета	50
Јавне исправе	42
Медији и слобода информисања	8
Бесплатна правна помоћ	5
Корупција	4
Слобода окупљања	3
Вјерске слободе	2
Укупно	978

У Сједишту Институције у Бањој Луци регистровано је 325 предмета, у Подручној канцеларији у Сарајеву 397, у Подручној канцеларији Мостар 65, у Подручној канцеларији Брчко 90, а Теренска канцеларија Ливно регистровала је 101 предмет.

У оквиру Одјелења издато је 175 препорука. Највећи број издатих препорука односио се на повреду права на приступ информацијама (57), затим слиједе владина и министарска именована (27), миграције (10), имовинско-правни односи (8), јавне исправе (8), полиција (5), инспекције (5) и ратна штета (2). Од укупног броја издатих препорука реализована је 51 препорука, дјелимично су реализоване 2, оставарена је сарадња с органима у 38 препорука, 29 препорука није реализовано, а за 55 издатих препорука нема одговора.

У даљем тексту направљен је пресјек стања по категоријама повреда права који се односи на остваривања политичких и грађанских права у Босни и Херцеговини.

4.1. Слобода приступа информацијама

Право на приступ информацијама сматра се основном претпоставком у изградњи демократског друштва. Ефикасан систем остваривања и заштите права на приступ информацијама представља огледало одговорности и транспарентности сваке власти. Грађанима је неопходно омогућити да, путем ефикасних механизма, покрећу различита питања од јавног интереса.

Укључивање јавности у процес доношења одлука треба бити засновано на принципима транспарентности и отворености јавних органа чиме се јача повјерење грађана у органе власти и на тај начин реализује двосмјерна комуникација на релацији грађани – јавни органи.

Институција, сходно одредбама Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине¹⁷ и важећим законима о слободи приступа информацијама¹⁸ поступа по жалбама које се односе на повреду права на приступ информацијама, проводи истраге по службеној дужности, а има надлежност и за израду и достављање водича и општих препорука које се односе на провођење и примјену закона из ове области.

4.1.1. Законодавство

Право на приступ информацијама у Босни и Херцеговини уређено је законима усвојеним на нивоу Босне и Херцеговине и ентитетским нивоима. Закон о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини усвојен је 2000. године, а 2001. године усвојен је Закон о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, те Закон о слободи приступа информацијама Републике Српске.

У Брчко дистрикту БиХ на снази је Упутство за примјену Закона о слободи приступа информацијама Босне и Херцеговине¹⁹ којим се уређују питања која треба да допринесу

¹⁷ Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 32/2000, 19/2002, 35/2004 и 32/2006;

¹⁸ Закон о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини, Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 28/2000, 45/2006, 102/2009, 62/2011 и 100/2013; Закон о слободи приступа информацијама у Републици Српској, Службени гласник Републике Српске, број 20/2001; Закон о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине, Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 32/2001 и 48/2011;

¹⁹ Упутство за примјену Закона о слободи приступа информацијама Босне и Херцеговине, Службени гласник БД БиХ, број 36/2004;

ефикаснијој примјени Закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини, у Брчко дистрикту БиХ, а односе се на питања која доприносе правилнијем поступању у примјени тог закона, те на одређивање висине трошкова услуге умножавања информација.

С циљем његовог унапређења, Закон о слободи приступа информацијама Босне и Херцеговине, неколико пута је мијењан. Најбитније измјене и допуне овог закона односиле су се на прописивање обавезе доношења рјешења по захтјеву за приступ информацијама, дефинисање кривичних одредби, те прописивање надлежности управног инспектората у случајевима непоштивања одредби наведеног закона.

Закон о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине измијењен је једном, и то у дијелу који се односи на обавезу доношења рјешења по захтјеву за приступ информацијама и питања другостепеног органа, који одлучује по жалби на рјешење.

Закон о слободи приступа информацијама Републике Српске до сада није мијењан.

4.1.2. Иницијативе за измјену законодавства

Током 2019. године настављене су активности усмјерене у правцу измјена и допуна, односно усвајања новог законодавства које треба да буде у потпуности усклађено с међународним стандардима. У том смислу су усмјерене и активности Заједничке иницијативе Организације за економску сарадњу и развој (ОЕСД) и Европске уније (SIGMA) - Подршка побољшању управљања и управљања²⁰, чији кључни циљ представља јачање темеља за побољшање јавног управљања, а самим тим и подршка друштвено-економском развоју кроз изградњу капацитета јавног сектора, јачање хоризонталног управљања и побољшање дизајна и провођења реформи јавне управе, укључујући правилно одређивање приоритета, редосљед и буџетирање.²¹

²⁰ Репформа јавне управе дефинисана је као један од три стуба успјеха на путу ка чланству у ЕУ поред владавине права и економског управљања што је чини једним од кључних услова за чланство у Европској унији за период 2014-2016. године. Године 2014. ОЕСД/SIGMA су развили Принципе јавне управе који чине основу за рад Европске комисије у области реформе јавне управе. Принципи дефинишу шта добро управљање подразумијева у пракси и наводе главне захтјеве које требају слиједити земље током процеса придруживања ЕУ. Иако су општи критеријуми доброг управљања универзални, ови принципи су створени за земље које траже приступање ЕУ и примају помоћ ЕУ кроз Инструмент претприступне помоћи (ИПА). Захтјеви *acquis*-а, као и друге смјернице и инструкције ЕУ, су срж Принципа у областима гдје је *acquis* проведен. У другим областима, Принципи су изведени из међународних стандарда и захтјева, као и добрих пракси у земљама чланицама ЕУ и/или Организације за економску сарадњу и развој (ОЕСД). Као најмањи показатељ добре управе, земље би требале обезбиједити усклађеност с овим фундаменталним принципима. Сврха принципа је, према томе, помоћи земљама које се придружују ЕУ у идентификацији изазова и слабих тачака у функционисању јавне управе и планирању потребних измјена. Такође на основу Принципа, Европска комисија ће мјерити напредак у земљама. Принципи јавне управе заједнички су за БиХ и шест земаља: Србију, Македонију, Албанију, Косово, Црну Гору и Турску. Иако принципи нису обавезујући, они су креирани као смјернице ка доброј управи и испуњавању захтјева ЕУ интеграција. Принципи се односе на: стратешки оквир реформе јавне управе, изразу и координацију политика, државну службу и управљање људским потенцијалима, одговорност, пружање услуга и финансијско управљање у јавном сектору. Документ садржи 19 кључних захтјева из којих произилази укупно 48 принципа. Информација доступна на <http://rju.parco.gov.ba/sigma-principi/>;

²¹ Информација доступна на: <http://www.sigmaxweb.org/about/>;

У јануару 2019. године SIGMA је објавила документ под називом „Побољшање законодавног оквира за приступ јавним информацијама у Босни и Херцеговини“, који садржи свеобухватну анализу законодавства о приступу јавним информацијама у Босни и Херцеговини и то на нивоу Босне и Херцеговине, у Федерацији Босне и Херцеговине, Републици Српској и Брчко дистрикту БиХ. Анализа је фокусирана на усклађеност релевантних закона с међународним стандардима и најбољим међународним праксама у овој области након чега су дефинисане препоруке о могућим измјенама и допунама којима се повећава транспарентност јавних органа и усклађују стандарди приступа информацијама широм земље. Дефинисане препоруке односе се на недостатак одредби којима се уређује проактивно објављивање информација, слаб институционални оквир за надзор над примјеном законодавства о приступу јавним информацијама, као и на недостатке у поступку остваривања приступа информацијама на захтјев.

Омбудсмени су упутили Коментаре на SIGMA модел Преднацрта закона о праву на приступ јавним информацијама БиХ од 2. септембра 2019. године²², с приједлогом измјена текста у Преднацрту. Омбудсмени настављају да прате наведени процес и у оквиру мандата Институције предузимају активности у циљу усвајања законодавства које ће одговорити потребама савременог друштва.

4.1.3. Жалбе у Институцији

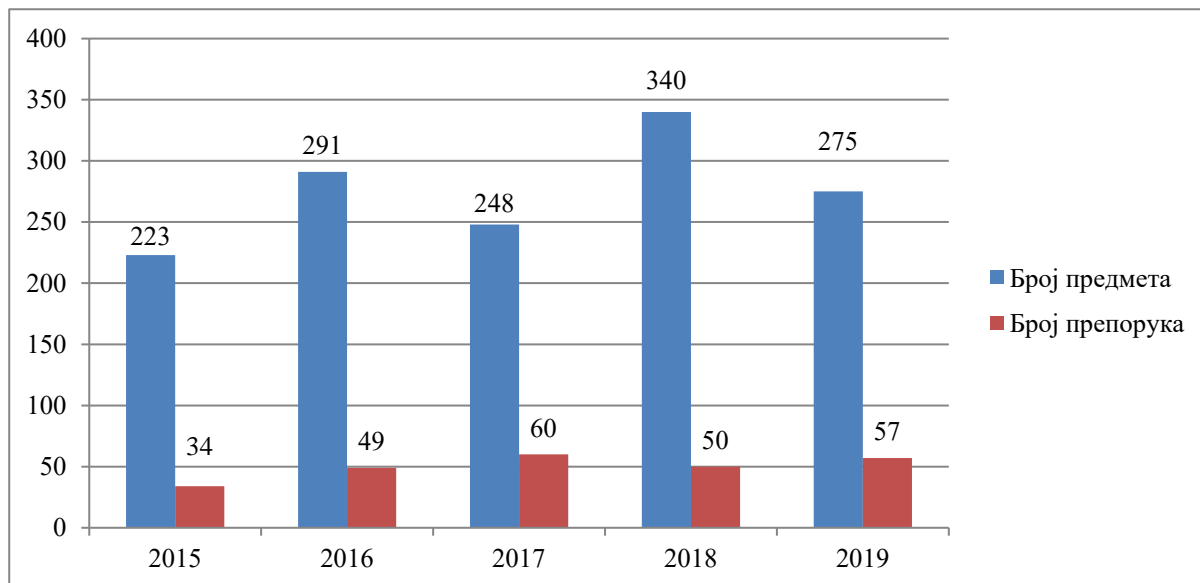
Најчешћи разлог обраћања Институцији у 2019. години јесте неодлучивање у законом прописаном року, немогућност кориштења правног лијека и одбијање приступа информацијама за које грађани сматрају да требају бити доступне, јер су у јавном интересу.

У 2019. години запримљено је 275 жалби, а издато је 57 препорука. Издате препоруке се односе на ћутњу администрације, односно непоступање по захтјевима за приступ информацијама и по жалбама против првостепених рјешења, ненавођење поуке о правном лијеку у рјешењима, утврђивање изузетака у ситуацијама када информације не представљају изузетке, непровођење теста јавног интереса или неадекватно провођење теста јавног интереса, неименовање службеника за информисање и слично.

Анализом података из електронске базе жалби, може се закључити да од 2015. године у овој области постоји евидентно повећање броја жалби. Повећање броја жалби може бити резултат неколико фактора, и то: чешћег кршења права на приступ информацијама од стране јавних органа у Босни и Херцеговини, боље информисаности грађана о механизмима заштите права на приступ информацијама, али свакако и резултат дјеловања Институције, као органа који надгледа примјену закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини. Не може се занемарити ни улога медија у промоцији наведених закона, посебно с обзиром на чињеницу да, због непостојања посебних закона о медијима, и сами медији користе законе о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини, као алат за прибављање информација у сврху извјештавања јавности.

²² Акт Институције број ОИ-К-СА-140/19 од 20.9.2019. године;

У наставку дајемо упоредни преглед за примљених жалби и број издатих препорука у овој области за период 2015-2019. година.

Институција је задовољна сарадњом коју је током 2019. године остварила с највећим бројем јавних органа. У веома малом броју случајева сарадња није остварена, а детаљан приказ јавних органа с којима није остварена сарадња, дат је у анексу овог извјештаја.

У извјештајном периоду настављена је позитивна пракса јавних органа да се обраћају Институцији у случају нејасноћа или дилема у вези с начином поступања по захтјевима за приступ информацијама. Институција је тим поводом издала неколико мишљења у вези с различитом проблематиком. Достављена мишљења односила су се на питање саопштавања информација у вези с provedеним конкурсним процедурама за пријем у радни однос²³, поступак провјере вјеродостојности диплома државних службеника и намјештеника²⁴, информације о запосленим службеницима јавних органа²⁵, објаву Регистра запослених у јавном сектору на подручју Кантона Сарајево²⁶, као и питање доставе медицинске документације из здравствених картона пацијената, а на захтјев полицијских органа.²⁷

У току 2019. године у сарадњи с Мисијом ОЕБС у Босни и Херцеговини, у области приступа информацијама одржани су тренинзи којима су присуствовали јавни службеници из Брчко дистрикта БиХ и Кантона 10, као и радионица на тему „Механизам рада Институције омбудсмена за људска права БиХ“, у оквиру којих се говорило и о слободи приступа информацијама.

У 2019. години знатна активност омбудсмена односила се и на питање провјере диплома државних службеника.

²³ Ж-СА-05-1397/19;

²⁴ Ж-СА-05-580/19;

²⁵ Ж-СА-05-1148/19;

²⁶ Ж-СА-05-449/19;

²⁷ Ж-СА-05-1143/19;

Примјер: Институција је запримила акт Секретаријата Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине којим се тражи мишљење поводом провођења активности провјере диплома намјештеника и државних службеника. У вези с наведеном проблематиком Агенција за заштиту личних података у Босни и Херцеговини, издала је Мишљење, у којем је између осталог наведено: „*мишљења смо, да је довођење под сумњу свих јавних исправа на овакав начин, штетно и за јавни интерес јер се таквим поступањем нарушава правна сигурност*“²⁸. Агенција је заузела и став да се на овакав начин нарушава људско достојанство запослених ако се сви стављају под сумњу, о чему би било пожељно затражити мишљење других институција надлежних за заштиту људских права. Наведено мишљење представљало је повод за обраћање омбудсменима. У мишљењу које су издали Омбудсмени²⁹ истакнуто је да је право на заштиту личних података једно од основних права сваког човјека, те да сврха заштите личних података јесте заштита приватног живота. Такође, указано је на одредбе Закона о заштити личних података у Босни и Херцеговини³⁰ и истакнуто да је при оцјени предметног случаја потребно водити рачуна у коју сврху се подаци обрађују. С друге стране, не смије се занемарити чињеница да су у предметном случају, носиоци података службеници јавних органа који се финансирају из јавног буџета и који моментом ступања у јавну службу, пристају да раде за јавно добро и у јавном интересу. Омбудсмени су заузели став да јавни интерес у оваквим и сличним случајевима увијек има превагу над заштитом приватности, посебно уколико одређени случај прате околности као што је непоштовање законске обавезе, постојање било каквог престапа, судска погрешка, злоупотреба власти или немар у обављању службене дужности, неовлаштено кориштење јавних фондова, или опасност по здравље или безбједност појединца, јавности или околине.

Омбудсмени су идентичан став заузели и у вези с питањем објаве Регистра запослених у јавном сектору на подручју Кантона Сарајево³¹.

Примјер: Институцији се обратио Самостални синдикат основног образовања и васпитања Федерације Босне и Херцеговине са захтјевом за доставу мишљења у вези с питањем објаве Регистра запослених у јавном сектору на подручју Кантона Сарајево. У акту Омбудсмена³² истакнуто је да објављивање ове врсте информација доприноси проактивнијој улози јавних органа. Институт проактивног објављивања информација има за циљ успостављање обавеза јавних органа да самоиницијативно објављују одређене категорије информација на службеним интернет страницама. Код оваквог приступа, основни циљ јесте ефикасније, брже и транспарентније прибављање информација од јавног значаја, без подношења захтјева за приступ информацијама и додатног излагања утрошку времена и људских ресурса за сачињавање рјешења и вођење поступка по захтјеву. Овакав концепт од посебног је значаја када је ријеч о трошењу буџетских средстава од стране јавних органа.

²⁸ Мишљење Агенције за заштиту личних података у Босни и Херцеговини од 1. 2. 2019. године, доступно на www.azlp.ba

²⁹ Акт Институције број ОИ-К-СА-33 /19 од 15. 2. 2019. године;

³⁰ Службени гласник БиХ, бр. 49/2006, 76/2011 и 89/2011 – испр.;

³¹ Ж-СА-05-449/19;

³² Ж-СА-05-449/19;

Жалбе за примљене у Институцији показују да је и даље присутна пракса неодговарања јавних органа на захтјеве за приступ информацијама у законом прописаном року³³.

Примјер: Током 2019. године разматрана је жалба³⁴ којом се указује да је по захтјеву жалитеља за приступ информацијама Служба за запошљавање Тузланског кантона донијела рјешење против којег је подносилац жалбе уложио приговор о којем није одлучено у законом прописаном року. Након издавања Препоруке Омбудсмена, Служба је донијела рјешење по приговору, на који начин је препорука омбудсмена реализована.

Током 2019. године грађани су у неколико предмета указивали омбудсменима да се у појединим случајевима захтјев за приступ информацијама само формално одобри, али без достављања тражених информација, или уз достављање непотпуних информација.

Примјер: Институција је поступала по жалби жалитељке³⁵ којом је изражено незадовољство начином поступања Владе Републике Српске по захтјеву за приступ информацијама. Наиме, жалитељки је формално одговорено на њен захтјев за приступ информацијама, али, суштински није остварен приступ информацијама, нити јој је остављена могућност кориштења правних лијекова. Омбудсмени су поводом жалбе жалитељке издали Препоруку³⁶. Након издавања препоруке донесено је рјешење којим је подносилац жалбе одобрен приступ информацијама, чиме је препорука Омбудсмена реализована.

Омбудсмени истичу да је сарадња надлежних органа с Институцијом нужна за унапређење степена остваривања људских права у свим фазама поступка, а посебно када говоримо о фази имплементације препорука. Неопходно је да се издате препоруке у којима је уочено кршење људских права, имплементирају на свим нивоима власти.

Примјер: Током 2019. године разматрана је жалба³⁷ којом се изражава незадовољство поступањем Секретаријата Заједничке службе Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине. Секретаријату је поднесен захтјев за приступ информацијама, којим је тражен извјештај о трошковима репрезентације једног заступника у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине. Жалитељима је формално одобрен приступ информацијама, с тим да су жалитељи изразили незадовољство због чињенице да су на одговор Секретаријата чекали 28 дана, као и због тога што су формално запримили рјешење којим се одобрава приступ информацијама, али им суштински нису достављене све тражене информације. Омбудсмени су издали препоруку Секретаријату да одмах по пријему препоруке поништи рјешење, те поново поступи по захтјеву жалитеља и донесене ново рјешење о приступу информацијама. Препорука је у цијелости реализована.

³³ Ж-СА-05-560/19, Ж-СА-05-746/19, Ж-БЛ-05-745/18 и Ж-БР-05-259/18;

³⁴ Ж-БР-05-259/18, Р-94/19;

³⁵ Ж-СА-05-560/19 и Ж-СА-05-746/19;

³⁶ П-256/19;

³⁷ Ж-СА-05-651/19, П-185/19;

4.1.4. Специјални извјештај о искуствима у примјени закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини

Омбудсмени дјелујући у складу с овлаштењима прописаним Законом о омбудсмену и важећим законима о слободи приступа информацијама, а на темељу жалби којима се указује на повреду права на приступ информацијама, уочавају недостатке позитивног законодавства које регулише приступ информацијама, потешкоће и недоследности у примјени, како на страни јавних органа тако и од стране физичких и правних лица која захтијевају информације.

Све напријед наведено резултовало је одлуком Омбудсмена да приступе изради Специјалног извјештаја о искуствима у примјени закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини, с циљем утврђивања тренутног стања у области слободе приступа информацијама у Босни и Херцеговини.

Током израде овог специјалног извјештаја сачињен је преглед међународних докумената који гарантују право на приступ информацијама, позитивног законодавства Босне и Херцеговине, поступања Институције и проведено је свеобухватно истраживање поступања јавних органа на нивоу Босне и Херцеговине, ентитета, кантона, општина и градова.

Надлежним јавним органима упућене су препоруке да осигурају: Безусловну примјену међународних стандарда који се тичу права на приступ информацијама, те одредби позитивног законодавства о слободи приступа информацијама; Проактивно објављивање информација од јавног значаја и максималну транспарентност у раду; Стручно оспособљавање и континуирано усавршавање службеника за информисање; Израду водича за приступ информацијама и индекс регистара информација; Именовање службеника за информисање, у смислу одредби закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини; Редовно достављање статистичких података у смислу одредби закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини.

Проведба препорука треба резултовати безусловном примјеном међународних стандарда слободе права на приступ информацијама и успостављањем ефикасног законодавног и институционалног система за остваривање и заштиту права на приступ информацијама.

4.2. Имовинско-правни односи

Право на имовину загарантовано је чланом 1. Протокола 1. Европске конвенције о људским правима.³⁸ У оквиру Босне и Херцеговине, ово право гарантовано је Уставом Босне и

³⁸ „Свако физичко и правно лице има право на неометано уживање свога посједа. Нико не може бити лишен свога посједа осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.”

Херцеговине³⁹, Уставом Републике Српске⁴⁰, Уставом Федерације Босне и Херцеговине⁴¹ и Статутом Брчко дистрикта Босне и Херцеговине⁴².

Према мишљењу Европског суда за људска права, које је изнесено у предмету *Sporrong и Lönnroth* против Шведске⁴³, члан 1. садржи три одвојена правила. Прво правило, опште је природе и садржи принцип мирног уживања имовине. Друго правило, односи се на одузимање имовине и поставља извјесне услове за одузимање исте док треће, признаје државама уговорницама право да, између осталог, контролишу употребу имовине у складу с општим интересом. Друго и треће правило, која се односе на одређене прилике мијешања у право на мирно уживање имовине, морају бити тумачени у свјетлу општег начела представљеног у првом правилу⁴⁴.

Мијешање државе мора постићи праведну равнотежу између потреба генералног интереса друштва и потребе заштите индивидуалних фундаменталних права. Интерес остваривања ове равнотеже је рефлектован у структури члана 1. као цјелини, укључујући и други став: „стога мора постојати разумна веза пропорционалности између предузетих мјера и циља који се остварује“⁴⁵.

Омбудсмени напомињу да је мијешање у право на мирно уживање имовине дозвољено само ако је прописано законом, у јавном интересу и неопходно у демократском друштву.

Одјељење је у 2019. години регистровало 168 предмета, а упућено је шест препорука. Предмети се односе на немогућност уписа промјене корисника некретнине у јавној евиденцији некретнина, неиспуњење захтјева за обнову некретнина, забиљежбу покретања управног поступка за рјешавање спорних имовинско-правних односа.

Примјер:⁴⁶ Подносилац жалбе као одговорну страну означио је ЗП "Електро Добој" а.д. Добој – Радна јединица Добој наводећи да се одговорној страни обратио захтјевом за измијештање бандере са своје земљишне парцеле, а о чему није одлучено до момента обраћања Институцији. На тражење Омбудсмена, одговорна страна доставила је изјашњење⁴⁷ у којем се наводи да је у присуству подносиоца жалбе извршено измијештање нисконапонске мреже онако како је тражено поднесеним захтјевом. Полазећи од наведеног, предмет је позитивно окончан.

Примјер:⁴⁸ Подносилац жалбе као одговорну страну означио је Републичку управу за геодетске и имовинско-правне послове - Подручну јединицу Шипово, у вези с недоношењем рјешења у поновљеном управном поступку. Одговорној страни издата је

³⁹ Члан II 3. к);

⁴⁰ Члан 54;

⁴¹ Поглавље II члан 2. став 1. к);

⁴² Члан 13. став 5;

⁴³ *Sporrong and Lönnroth v. Sweden* (23. септембра 1982) Серија А број 52;

⁴⁴ *S.A. Dangeville v. France* (16. августа 2002);

⁴⁵ *Gasus Dossier und Fördertechnik GmbH v. The Netherlands* (23. фебруара 1995) Серија А број 306-Б; став 62;

⁴⁶ Ж-БЛ-05-673/19;

⁴⁷ Акт број: 3187-19-1, од 18. 10. 2019. године;

⁴⁸ Ж-БЛ-05-130/19;

Препорука⁴⁹. Одговорна страна обавијестила је Институцију⁵⁰ да је поменути поступак окончала доношењем одговарајућег рјешења, чиме је издата препорука испоштована.

Примјер:⁵¹ Подносиоци жалбе као одговорну страну означили су Одјелење за урбанизам и грађење Града Мостара у вези са спровођењем поновног управног поступка према упутству пресуде Кантоналног суда у Мостару. Након интервенције омбудсмена одговорна страна доставила је обавјештење да је предметна процедура настављена, јер је стручни тим изашао на лице мјеста и саставио записник о затеченом стању грађевине, што су потврдили подносиоци жалбе, чиме је предмет успешно окончан.

Примјер:⁵² Подносиоци жалбе, мајка и двије кћерке, упутиле су посебан поднесак/молбу Служби за социјалне и стамбене послове, здравство, расељене особе и избјеглице Града Мостара, да се изнађе могућност и уступи на коришћење стан у Мостару за који ће уредно измиривати нужне трошкове становања, будући да су већ дужи период жртве породичног насиља почињеног од стране супруга и оца. Послије интервенције омбудсмена, подносиоци жалбе су позване код одговорне стране те су им уручени кључеви једнособног стана. Предмет је успешно окончан.

4.3. Полиција

Рад полиције у сваком друштву од огромног је значаја. Полиција је орган власти који треба бити гарант јавне сигурности. Бројни су задаци које у том смислу полиција има: заштита људи и имовине, осигурање поштовања важећих закона и прописа, заштита и поштовање основних права и слобода грађана, спречавање и борба против криминала, одржавање јавног реда и мира, те пружање помоћи и услуга грађанима.

Поступање полицијских службеника утемељено је првенствено на одредбама Закона о граничној полицији Босне и Херцеговине⁵³, Закона о полицијским службеницима Босне и Херцеговине⁵⁴, Законом о полицији и унутрашњим пословима Републике Српске⁵⁵, Законом о унутрашњим пословима Федерације Босне и Херцеговине⁵⁶, Законом о Полицији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине⁵⁷, те кантоналним законима о унутрашњим пословима.

На рад полиције, у 2019. години, односиле су се 154 жалбе, а издато је пет препорука. Жалбе на рад полицијских органа могу се класификовати на: поступање полицијских органа према грађанима⁵⁸ и проблеме радноправног статуса полицијских службеника укључујући и питања чиновња и напредовања у служби⁵⁹.

⁴⁹ П-249/19, од 22. 10. 2019. године;

⁵⁰ Акт број: 21.54/952-334/04, од 2. 12. 2019. године;

⁵¹ Ж-МО-05-36/19;

⁵² Ж-МО-05-55/19;

⁵³ Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 50/2004, 27/2007 и 59/2009;

⁵⁴ Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 7/2004, 63/2004, 5/2006, 58/2006, 15/2008, 63/2008, 35/2009 и 07/2012;

⁵⁵ Службени гласник Републике Српске, бр. 57/2016 и 11/2006;

⁵⁶ Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 49/2005 и 81/2014;

⁵⁷ Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, бр. 31/2009, 60/2010 и 31/2011;

⁵⁸ Ж-БР-05-39/18;

⁵⁹ Ж-СА-06-429/18, Препорука: П-201/18 од 27. 8. 2018. године;

Жалбе које су класификоване као поступање полицијских органа према грађанима, односе се на прекомјерну употребу силе, односно на прекорачење овлаштења полицијских службеника приликом вршења службених радњи. У таквим ситуацијама грађанима стоји на располагању механизам унутрашње контроле⁶⁰ којим се проводи одговарајући интерни поступак.

У обраћањима грађана исказано је неповјерење у механизме унутрашње контроле које се односе на поступања полицијских службеника. У највећем броју случајева притужбе су оцијењене неоснованим⁶¹, подносиоци су обавијештени о проведеној унутрашњој истрази актом на који није могуће изјавити правни лијек⁶². Подносиоцима је указано да Институција не може преиспитивати одлуку која је донесена у поступку унутрашње контроле полицијског органа, али да је Институција више пута у својим годишњим извјештајима указивала на незадовољство грађана радом система унутрашње контроле полицијских службеника⁶³.

Примјер:⁶⁴ Жалбени наводи се односе на поступање Полиције Брчко дистрикта БиХ, а везано за пријаву подносиоце жалбе од 27. 10. 2015. године. Подносиоца жалбе наводи да је њен син особа с посебним потребама и да је наведеног дана повријеђен, а о чему је обавијестила Полицију Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, али да је изостало адекватно и професионално поступање полиције. Након проведеног поступка, Омбудсмени су издали Препоруку⁶⁵ Полицији Брчко дистрикта. Поменутом препоруком осим Полиције, обухваћено је и Тужилаштво Брчко дистрикта Босне и Херцеговине⁶⁶ будући да се пред овим тужилаштвом води истрага у вези с овим случајем. Из посљедњег акта Полиције⁶⁷ произилази да у поменутом предмету још увијек није окончан поступак истраге.

Примјер:⁶⁸ Омбудсмени су на основу новинског чланка који је објављен 25. 4. 2019. године на порталу *izdvojeno.ba* под називом *ГП држала мигранте у кавезима, донацији ЕУ*, који је снимљен у просторијама за задржавање Јединице Граничне полиције Босне и Херцеговине – Међународни гранични прелаз Клобук, 22. 4. 2019. године. Поступајући по службеној дужности Омбудсмени су упутили захтјев за изјашњење Граничној полицији Босне и Херцеговине ради достављања информација и података о просторијама у којима се задржавају страни држављани, као и да се изјасне на околности конкретне случаја.

⁶⁰ Организационе јединице/канцеларије/службе при министарствима унутрашњих послова прате и врше контролу законитости у раду припадника полиције у вези са злоупотребама службеног положаја, прате прекорачења службених овлаштења и евентуалну умијешаност припадника полиције у криминалне активности, проводе истраге и унутрашње поступке ради спречавања и откривања починилаца незаконитих радњи, предлажу мјере и радње као резултате проведених унутрашњих поступака испитивања тачности навода из представки и жалби грађана у вези с поступањем припадника полиције, старају се о поступању полицијских службеника у складу с релевантним прописима, а у интересу законитог и професионалног поступања, јачања повјерења и сарадње полиције и друштвене заједнице;

⁶¹ Ж-СА-05-51/19;

⁶² Акт број: 08-05/1-1/-05.3-15/19, од 18. 2. 2019. године;

⁶³ *Годишњи извјештај о резултатима активности Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за 2018. годину*, стр. 34.

https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obudsmen_doc2019030109434379bos.pdf;

⁶⁴ Ж-БР-05-39/18;

⁶⁵ П-6/19, од 3. 12. 2018. године;

⁶⁶ Ж-БР-05-40/18;

⁶⁷ Одговор број: 14.02.2-04.2-73588/19, од 18. 10. 2019. године;

⁶⁸ Ж-СА-05-474/19;

Гранична полиција Босне и Херцеговине доставила је тражено изјашњење⁶⁹ којим обавјештавају Омбудсмене о постојању просторија за задржавање на конкретном граничном прелазу који је саграђен у складу с европским стандардима. Представници Инститиције обавили су посјету Јединици Граничне полиције Босне и Херцеговине Међународни гранични прелаз Клобук – Требиње и нису утврдили повреду права.

Примјер:⁷⁰ Подносилац жалбе као одговорну страну означио је Одсјек за унутрашњу контролу при Министарству унутрашњих послова Кантона 10, а у вези с поднесеном притужбом на рад двојице полицијских службеника Министарства. У достављеном изјашњењу⁷¹, наводи се да је по поднесеној пријави проведен одговарајући поступак, при чему није утврђено да је подносилац жалбе од стране полицијских службеника био изложен тортури, уцјени и омаловажавању, како је навео у поднесеној пријави.

4.4. Инспекције

Инспекцијски надзор има изузетну важност при провођењу цијелог низа прописа на којима се заснива заштита права физичких и правних лица. Кроз инспекцијски надзор органи власти надзиру провођење прописа, отклањају евентуална кршења и санкционишу одговорна лица. Без инспекцијског надзора не постоји ни сигурност поштовања прописа, а у којем случају је немогуће говорити о доброј управи, владавини права и заштити права појединца. Због тога је изузетно важно да поступање инспекцијских служби буде ефикасно, благовремено и у складу с позитивним законским прописима.

Инспекцијски надзор представља ефикасан механизам који омогућава да органи управе обезбиједе поштовање законских и подзаконских прописа као и провођење донесених управних аката у циљу заштите и подршке јавног или приватног интереса.

Имајући у виду број изјављених жалби током 2018. године⁷², а које су се односиле на рад инспекција, омбудсмени су 2019. године почели активности на изради "Специјалног извјештаја о улози инспекција у заштити људских права у Босни и Херцеговини", којим ће бити обухваћени сви инспекцијски органи на нивоу Босне и Херцеговине, Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине, Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, десет кантона, градова и општина.

У 2019. години запримљено је 80 жалби, а издате су три препоруке. Грађани су се обраћали зато што по поднесеним представкама надлежне инспекције нису проводиле поступке, нису вршили праћење извршења донесених рјешења или су се оглашавали ненадлежним.

Омбудсмени упозоравају да неблаговремено и недјелотворно поступање инспекцијских органа може произвести несагледиве посљедице не само у смислу повреде права на правну заштиту него и повреду имовинских права грађана. Такав је случај код непоступања по

⁶⁹ Акт број: 17-07-04-3-4198-3/19, од 6. 5. 2019. године;

⁷⁰ Ж-БЛ-05-456/19

⁷¹ Акт број: 02-03/1-04-11550/19, од 11. 7. 2019. године;

⁷² Омбудсмени су током 2018. године имали 60 жалби – предмета у којима с различите инспекције биле означене као одговорне стране;

пријавама због нелегалне градње стамбених и пословних објеката. Протеком времена у којем нису подузете законите радње окончавају се извођачки радови на објектима, њихови власници покрећу поступке легализације објеката, који могу трајати и више година због слабости административног апарата. Али, без обзира на исход, принцип законитости и ефикасности у раду органа управе је доведен у питање.

Примјер:⁷³ Подносилац жалбе као одговорну страну означио је Управу за инспекцијске послове Кантона 10. Наводи да је одговорној страни поднио захтјев за инспекцијску контролу у Јавном предузећу „ЛИ ЧИСТОЋА“ д.о.о. Ливно, па од Институције тражи да прати рад инспекцијског органа по поднесеном захтјеву, а ради заштите права на одлучивање у разумном року. Након покретања истражног поступка, одговорна страна обавијестила је Институцију да је против послодавца и одговорног лица друштва покренут прекршајни поступак и издат прекршајни налог, о чему је обавијештен и подносилац жалбе. Полазећи од наведеног изјашњења, предмет је позитивно окончан.

Примјер:⁷⁴ Подносилац жалбе као одговорну страну означио је Службу за инспекцијске послове, Урбанистичко-грађевинску инспекцију у општини Велика Кладуша. Наводи да је одговорна страна донијела рјешење којим су субјекту надзора наложене мјере у складу с одредбама Закона о просторном уређењу и грађењу УСК⁷⁵. На поменуто рјешење уложио је жалбу, а о којој није одлучено до момента обраћања Институцији. Омбудсмени су се у два наврата обраћали одговорној страни. Међутим, одговорна страна није доставила тражено изјашњење ни по једном од упућених захтјева, те им је издата Препорука⁷⁶. Општина Велика Кладуша је доставила рјешење којим је одлучено о жалби чиме је поступак позитивно окончан.

Примјер:⁷⁷ Подносилац жалбе као одговорну страну означио је Одјељење за инспекцијске послове Града Приједора - Урбанистичко-грађевинску инспекцију због неизвршења донесеног рјешења. Поменути рјешењем одређеном лицу, као инвеститору, наређено је да у року од 60 дана уклони о свом трошку изведене радове на земљаном насипу. Омбудсмени су издали Препоруку⁷⁸. Инспекција је доставила одговор у којем се наводи да је инвеститор одустао од грађења и да ће рекултивисати земљишта у пољопривредне сврхе, изведени насип више не представља грађење, па урбанистичко-грађевински инспектор нема више надлежност да контролише израду овог насипа. Како је чланом 23. Закона о општем управном поступку одређено да орган пази по службеној дужности, у току цијелог поступка, на своју стварну и мјесну надлежност, урбанистичко-грађевински инспектор не може поступити по препоруци.

⁷³ Ж-ЛИ-05-46/19;

⁷⁴ Ж-БЛ-05-469/19;

⁷⁵ Службени гласник УСК, број 12/2013;

⁷⁶ П-197/19;

⁷⁷ Ж-БЛ-05-615/17;

⁷⁸ Од 27. 8. 2018. године;

4.5. Владина и министарска именованја

Омбудсмени имају овлаштења за преиспитивање процеса именовања која се проводе у складу с одредбама Закона о именовањима Савјета министара и другим именовањима Босне и Херцеговине, Законом о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине и Законом о министарским, владиним и другим именовањима Републике Српске.

У 2019. години, укупан број регистрованих предмета који се односи на владина и министарска именованја износи 56. У 27 предмета издата је препорука којом се одговорном јавном службенику налаже поништавање поступка именовања. Од тога, двије препоруке су реализоване, за пет препорука остварена је сарадња с органима, шест их није реализовано, а за 12 издатих препорука нема одговора.

Жалбени наводи указују на повреде основних принципа закона који уређују област именовања приликом провођења поступака именовања чланова управних и надзорних одбора у јавним предузећима и установама, непримјењивање објективних критеријума као и нетранспарентност у поступку одлучивања.

Примјер:⁷⁹ Подносиатељка приговора, односно жалбе наводи да при доношењу рјешења у поступку коначног именовања члана Управног одбора ЈУ Центар за социјални рад Тузла није испоштована формално-правна процедура. С тим у вези, издата је Препорука⁸⁰. Градско вијеће Тузла доставило је своје изјашњење на издату препоруку наводећи да прихвата препоруку Омбудсмена и да ће исту реализовати.

Примјер:⁸¹ Подносиоци приговора обратили су се Институцији приговором на рјешење о именовању Надзорног одбора Завода за збрињавање ментално инвалидних лица – Дрин, Фојница и Управног одбора Завода за збрињавање ментално инвалидних лица – Баковићи. Подносиоци приговора одговорном страном означили су Федерално министарство рада и социјалне политике. Испитујући наводе из приговора и наконведеног поступка, Федералном министарству рада и социјалне политике издате су препоруке⁸². На издате препоруке достављен је одговор из којег произилази да одговорни јавни службеник није надлежан да преиспитује вјеродостојност датих изјава од стране кандидата. С обзиром да није поступљено по препорукама, о томе је обавијештен непосредно виши орган.

Примјер:⁸³ Подносилац приговора као одговорну стану означио је Владу Кантона 10, а у вези с поступком именовања члана Школског одбора Средње школе „Купрес“. У жалби се указује на кршење одредби Закона о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине, јер Влада Кантона 10 у Ливну није одлучила о изјављеном приговору на коначно именовање. Наконведеног поступка истраживања

⁷⁹ Ж-БЛ-05-1000/18

⁸⁰ П-139/19 од 26. 4. 2019. године;

⁸¹ Ж-СА-05-1018/18; Ж-СА-05-1020/18; Ж-СА-05-1144/18

⁸² П-136/19 од 1. 4. 2019. године и П-137/19 од 6. 6. 2019. године;

⁸³ Ж-ЛИ-05-25/19;

Омбудсмени су издали Препоруку⁸⁴. Подносилац приговора писано се изјаснио Институцији да никада није запримио одлуку по поднесеном приговору, ни од Министарства ни од Владе, ни након издавања препоруке. Омбудсмени су о неизвршавању своје препоруке од стране Владе Кантона 10 обавијестили Скупштину Кантона 10.

Примјер:⁸⁵ Подносилац приговора обратио се Институцији означивши као одговорну страну "Топлану" а.д. Приједор, а у вези с поступком избора и именовања директора. Одговорни јавни службеник подносиоца приговора⁸⁶ обавијестио је да није изабран за директора "Топлане" а.д. Приједор по расписаном конкурс⁸⁷. На поменуто обавјештење, у складу с поуком о правном лијеку, упутио је приговор Надзорном одбору "Топлана" а.д. Приједор. Рјешавајући, по приговору Надзорни одбор је донио је одлуку⁸⁸, којом је одбио његов приговор. Из образложења одлуке јасно произилази како је и под којим условима проведен поступак избора и именовања директора. Имајући у виду наведено, омбудсмени нису утврдили да је током поступка избора и именовања директора дошло до повреде принципа из члана 3. Закона о министарским владиним и другим именовањима Републике Српске.

4.6. Миграције и азил

У току 2019. године Омбудсмени су регистровали укупно 52 предмета, а издато је 10 препорука које се односе на проблематику азила и миграција. Од тога, у Сједишту Институције у Бањој Луци регистровано је шест предмета, у Подручној канцеларији Сарајево 45 и један у Подручној канцеларији Брчко.

У складу са Споразумом с Министарством безбједности Босне и Херцеговине, у име тражитеља азила, жалбе подноси Удружење „Ваша права Босне и Херцеговине“. Поднесене жалбе односе се на правни статус миграната, односно приступ поступку азила, одређивање старатеља малољетним тражитељима азила и ограничавање слободе кретања⁸⁹.

Омбудсмени посебну пажњу посвећују жалбама у којима се као странке јављају малољетни мигранти, као и жалбама у вези с питањима третмана ових лица. Наиме, питање именовања старатеља малољетнику без пратње уређено је Законом о азилу⁹⁰, који прописује да се малољетнику без пратње који је исказао намјеру за подношење захтјева за азил треба одредити старатељ под истим условима као држављанима Босне и Херцеговине, те да захтјев за постављање старатеља надлежном центру за социјални рад подноси Министарство безбједности Босне и Херцеговине. С тим у вези, омбудсмени су указали на важност улоге центара за социјални рад у поступању с малољетницима. Када је ријеч о малољетним тражиоцима азила регистровано је 14 предмета.

⁸⁴ П-112/19 од 30. 4. 2019. године;

⁸⁵ Ж-БЛ-05-338/19;

⁸⁶ Акт број: 020-876/19, од 2. 4. 2019. године;

⁸⁷ Јавни конкурс број: 02-199/19, од 24. 1. 2019. године;

⁸⁸ Одлука број: 020-1051-3-19, од 25. 4. 2019. године;

⁸⁹ П-299/19 од 12. 12. 2019. године;

⁹⁰ Службени гласник Босне и Херцеговине, број 88/2015;

Омбудсмени су током 2018. године упутили поднесак Комитету за права радника миграната⁹¹. У поднеску Комитет је упознат да Омбудсмен у оквиру свог мандата надгледа и испуњава обавезе из Међународне конвенције о заштити права свих радника миграната и чланова њихових породица кроз посјете и праћење имиграционих и азилантских центара и других мјеста гдје се налазе мигранти и обрадом појединачних жалби поднесених уз сарадњу с организацијама цивилног друштва које се баве питањима миграција. У поднеску је наведен пресјек стања у области миграција у Босни и Херцеговини, указивање на неусклађеност Закона о странцима⁹² с одредбама Конвенције о заштити радника миграната у дијелу који се односи на одређивање појма радника миграната, указивање на правну и судску заштиту, систем бесплатне правне помоћи коју ова лица остварују у Босни и Херцеговини, указивање на законску регулативу која се тиче запошљавања странаца, као и сегмент социјалне и здравствене заштите. Омбудсмени су у поменутом поднеску указали и које је мјере потребно предузети како би се унаприједило стање у овој области.

Омбудсмени су се састали, 30. 9. 2019. године, са специјалним извјестиоцем УН-а за људска права миграната, Фелипеом Гонзалесом Моралесом. На састанку је разговарано о питањима која се тичу права миграната у Босни и Херцеговини. Том приликом, специјални извјестилац је упознат о предузетим активностима омбудсмена у овој области, а које обухватају посјете свим локацијама на којима се налазе страни држављани, разговоре с њима и особљем у установама и просторима у којима су смјештени, одржавање састанака с руководиоцима институција које су према одредбама Закона о странцима и Закона о азилу надлежне за поступање у области миграција и азила, те представницима међународних организација, домаћих и страних невладиних организација. Специјални извјестилац УН-а за људска права миграната је поздравио напоре које омбудсмени улажу да се обезбиједи хумано рјешавање ових проблема, укључујући и Специјални извјештај о стању у области миграција у Босни и Херцеговини.

У оквиру мониторинг мандата Институције, а с циљем праћења стања у области миграција у Босни и Херцеговини, омбудсмени су посјетили Привремени прихватни центар „Ушивак“⁹³, и том приликом су констатовали одређене позитивне помаке када је у питању правни статус миграната. Констатовано је да су на дан посјете представника Институције сви мигранти имали потврду о исказаној намјери за азил. Невладина организација Ваша права БиХ мигрантима пружа бесплатну правну помоћ док им се психосоцијална заштита пружа посредством Босанско-херцеговачке иницијативе „Жене“. Сагледани су услови боравка са акцентом на дјечји смјештај, обезбјеђење преводилаца и сарадњу са здравственим установама. УНИЦЕФ с партнерском организацијом СОС редовно проводи различите едукативне и психосоцијалне активности за дјецу. Дјеца нерегуларних миграната похађају Основну школу „9. мај“ у Хаџићима⁹⁴. У моменту посјете, школу је похађало 12 дјеце мигранта⁹⁵. Веома важну улогу у поступању с дјецом, има Центар за

⁹¹ Акт број: Ои-К-СА-182/18 од 8. 8. 2018. године;

⁹² Службени гласник Босне и Херцеговине, број 88/2015;

⁹³ Посјета обављена 10. 5. 2019. године од стране омбудсменке Јасминке Џумхур са сарадницима када је разговарано са шефом Одсјека за реадмисију и представницима Међународне организације за миграције.

⁹⁴ Посјета обављена 10. 5. 2019. године од стране омбудсменке Јасминке Џумхур са сарадницима, када је разговарано с директором и стручним сарадником-психологом;

⁹⁵ Дјеца брзо одлазе, углавном напуштају камп својом вољом;

социјални рад Хацићи који се бави проблематиком миграција и именовањем старатеља малољетној дјечи. Овај центар за социјални рад преузима улогу надлежног центра и именује старатеље за малољетнике који су смјештени у Прихватном центру „Ушивак“ одлуком Кантоналог центра за социјални рад.

Примјер:⁹⁶ Омбудсмени су примили жалбу Удружења „Ваша права БиХ“, која је поднесена у име малољетних страних држављана (Ј.И.)У.И., Д.Б., Т.М., Х. А., М. А. поријеклом из Пакистана и Р. К. поријеклом из Ирана. Поменути лица исказала су намјеру за подношење захтјева за азил у Служби за послове са странцима БиХ. Наведеним лицима, од стране Службе социјалне заштите Општине Хацићи рјешењем је именован посебан старалац - запосленик НВО фондације БХ иницијатива жена. С обзиром да малољетни тражиоци азила бораве у Привременом прихватном центру „Ушивак“ који је у надлежности Службе за послове са странцима, те посједују ИОМ исказнице које садрже њихове личне податке и којима потврђују боравак на наведеној адреси, подносилац жалбе моли да надлежни органи закажу поступак пријема захтјева за азил и регистрацију малољетних тражилаца азила како би исти могли остваривати загарантована права на основу картона. Након проведеног поступка истраживања, те прикупљене документације, Омбудсмени су издали Препоруку⁹⁷ Служби за послове са странцима и Министарству безбједности Босне и Херцеговине, Сектору за азил. Издата препорука је прихваћена и реализована.

Примјер:⁹⁸ Омбудсмени су примили жалбу Удружења „Ваша права БиХ“, поднесу у име А.А. држављанина Марока, Л. Ф. држављанина Алжира и А.Л. држављанина Алжира. У жалби се истиче да су исказали намјеру подношења захтјева за азил Служби за послове са странцима – Теренски центар Тузла. Такође, наводи се да су подносиоци захтјева с власницом стана у којем су смјештени приступили Служби за послове са странцима – Теренски центар Тузла како би извршили обавезу пријаве адресе у складу са чланом 38. став (2) Закона о азилу. Службеници Теренског центра Тузла су одбили да пријаве боравак наводећи да лица немају идентификациони документ, те су исте упутили у Министарство безбједности – Сектор за азил ради подношења захтјева. Запосленици Удружења „Ваша права БиХ“ контактирали су ТЦ Тузла након чега су издате нове потврде о исказаној намјери, те је обављена пријава боравка с роком важења као на потврди. Имајући у виду чињенице истека рокова, затражено је изјашњење Сектора за азил Министарства безбједности Босне и Херцеговине. Из садржаја достављеног одговора Министарства безбједности Босне и Херцеговине произилази да је обављен поступак пријема захтјева за азил и регистрације тражилаца азила за наведена лица чиме је поступак позитивно окончан.

4.7. Јавне исправе

У току 2019. године у овој области укупно су регистрована 42 предмета и упућено осам препорука, које се односе на исправку садржине одређених јавних исправа након спроведеног поступка или у току самих поступака. Омбудсмени указују да су јавне исправе тзв. стварна доказна средства, за која се веже пресумпција о њиховој аутентичности.

⁹⁶ Ж-СА-05-158/19; Ж-СА-05-159/19, Ж-СА-05-160/19, Ж-СА-05-161/19, Ж-СА-05-162/19, Ж-СА-05-163/19;

⁹⁷ П-160/19 од 8. 7. 2019. године;

⁹⁸ Ж-СА-05-771/19;

Различитим важећим законским прописима којима се уређује ова област прописан је начин на који се врши исправљање података у актима, зависно од врсте поступака, односно пред којим органима се воде.

Примјер:⁹⁹ Подносиатељка жалбе обраћа се у вези с исправком рјешења о наслеђивању у оставинском поступку који је водио нотар у својству повјереника Општинског суда у Цазину, иза преминуле мајке подносиатељке жалбе. Наконведеног поступка истраге, Омбудсмени су издали Препоруку¹⁰⁰. Општински суд у Цазину обавијестио је Институцију¹⁰¹ да је нотар исправио поменуто рјешење о наслеђивању чиме је испоштовао препоруку омбудсмена. Предмет је успјешно окончан.

Примјер:¹⁰² Подносиатељка жалбе као одговорну страну означила је Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске, а у вези с повредом права из пензијског осигурања. Наводи да се бившем послодавцу обратила са захтјевом за исправку датума о престанку радног односа будући да је код Федералног завода за ПИО/МИО Мостар – Кантонална административна служба Тузла поднијела захтјев за остваривање пријевремене пензије. Фонд ПИО у достављеном изјашњењу наводи да је Федералном заводу за ПИО/МИО Мостар – Кантонална административна служба Тузла прослиједио потврду стажа за подносиатељку жалбе којом је стављена ван снаге ранија потврда о радном стажу чиме је поступак успјешно окончан.

Примјер:¹⁰³ Подносиатељка жалбе као одговорну страну означила је Службу за послове са странцима, Теренски центар Ливно. Наводи да је одговорној страни поднијела захтјев за издавање потврде о пријави боравишта. Напомиње да је држављанка Румуније, да је запослена у Аустрији те удата за држављанина Босне и Херцеговине, да има намјеру регулисати пребивалиште у Ливну, а како би могла остварити и друга права, као што је то право на здравствено осигурање и друго. У жалби се истиче да јој радници Теренског центра у Ливну неосновано отежавају остваривање права, будући да јој траже љекарско увјерење као и увјерење о некажњавању, иако је поменута документа приложила након што их је прибавила у Аустрији. Теренски центар у Ливну обавијестио је Институцију да је подносиатељки жалбе издата потврда о пријави боравишта која једнократно вриједи до 90 дана или вишекратно до шест мјесеци с тим да збир дана проведених у Босни и Херцеговини не смије прећи 90. Поступак је успјешно окончан.

⁹⁹ Ж-БЛ-05-950/18;

¹⁰⁰ П-92/19 од 28. 3. 2019. године;

¹⁰¹ Акт број: 020-0-СУ-19-0001 55, од 22. 5. 2019. године;

¹⁰² Ж-БЛ-05-295/19;

¹⁰³ Ж-ЛИ-05-220/19;

4.8. Медији и слобода информисања

Слобода информисања је право признато Уставом Босне и Херцеговине¹⁰⁴, Уставом Републике Српске¹⁰⁵ и Уставом Федерације Босне и Херцеговине¹⁰⁶. Новинари кроз свој рад информишу и упознају јавност о поступцима свих актера јавног живота унутар једног друштва. На тај начин доприноси се отварању расправа и стварају могућност како би сви актери изразили свој став о актуелним појавама и дешавањима у друштву. Пуно остваривање новинарске друштвене улоге могуће је само уколико је уређен њихов статус, и уколико им је гарантовано право на безбједност и достојанство.

Омбудсмени изражавају забринутост, јер се ово право не остварује у пуном обиму и подсећају да су током 2017. године издали Специјални извјештај о положају и случајевима пријетњи новинарима у Босни и Херцеговини. Као једна од најважнијих препорука из поменутог извјештаја, а која је упућена Министарству правде Републике Српске, Министарству правде Федерације Босне и Херцеговине и Правосудној комисији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине да размотре могућност да се напад на новинаре дефинише у кривичним законима као посебно дјело или као тежи облик напада на службено лице у вршењу службене дужности, као и да размотре могућност да се напад на новинаре дефинише у законима о јавном реду и миру као посебан прекршај јавног реда и мира. До данас ове препоруке нису инкорпориране у одговарајуће измјене и допуне наведених закона.

Омбудсмени не примјећују напредак у овој области, јер се и даље региструју жалбе које указују на кршење права из ове области. У току 2019. године укупно је регистровано осам жалби¹⁰⁷ и упућене су три препоруке¹⁰⁸.

4.9. Бесплатна правна помоћ

Бесплатна правна помоћ у Босни и Херцеговини организована је тако да су у Федерацији Босне и Херцеговине успостављени заводи за бесплатну правну помоћ у осам кантона, док у Републици Српској бесплатну правну помоћ обезбјеђује Центар за пружање бесплатне правне помоћи Републике Српске (за подручје цијеле Републике Српске). У годишњем извјештају из 2017. године, омбудсмени су посебно истакли значај усвајања Закона о бесплатној правној помоћи Босне и Херцеговине¹⁰⁹. Доношењем овог закона омогућен је једнак приступ суду свим грађанима Босне и Херцеговине, без обзира на њихово имовинско стање. Чланом 7. наведеног закона утврђено је да је надлежни орган за пружање бесплатне правне помоћи пред органима и институцијама Босне и Херцеговине, Канцеларија за

¹⁰⁴ Члан 2. став 3. тачка г) и тачка х) Анекс 4 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

¹⁰⁵ Чл. 25. и 26. Устава Републике Српске, Службени гласник Републике Српске, бр. 21/92 – пречишћени текст 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/2002, 26/2002, 30/2002, 31/2002, 69/2002, 31/2003, 98/2003, 115/2005 и 117/2005;

¹⁰⁶ Глава 2. члан 1. Устава Федерације БиХ, Службени гласник Федерације Босне и Херцеговине, бр. 1/94, 13/97, 16/2002, 22/2002, 52/2002, 63/2003, 9/2004, 20/2004, 33/2004, 71/2005, 72/2005 и 88/2008;

¹⁰⁷ Ж-СА-05-976/19, Ж-СА-05-338/19, Ж-СА-05-550/19, Ж-СА-05-1043/19; Ж-СА-05-1187/19; Ж-БЛ-05-276/19, Ж-БЛ-05-357/19, Ж-БР-05-4/19;

¹⁰⁸ П-47/19 од 5. 3. 2019. године, Р-206/19 од 4. 10. 2019. године, Р-281/19 од 24. 12. 2019. године;

¹⁰⁹ Службени гласник Босне и Херцеговине, број 83/2016;

пружање бесплатне правне помоћи Босне и Херцеговине која је унутрашња организациона јединица у саставу Министарства правде Босне и Херцеговине. Дакле, Канцеларија има важну улогу у пружању бесплатне правне помоћи, и то само у односу на поступке пред органима и институцијама Босне и Херцеговине.

Међутим, омбудсмени изражавају забринутост због чињенице што Канцеларија још увијек није успостављена, те послове правне помоћи обављају управни инспектори, као своју додатну активност и по *ad hoc* принципу. У непосредним и телефонским контактима са грађанима, представници Институције указују и упућују странке на постојање бесплатне правне помоћи.

Током 2019. године из области бесплатне правне помоћи регистровано је укупно пет жалби¹¹⁰, при чему није било издатих препорука.

4.10. Слобода окупљања

Слобода окупљања представља право које гарантује Устав Босне и Херцеговине¹¹¹, Устав Републике Српске,¹¹² Устав Федерације Босне и Херцеговине,¹¹³ Статут Брчко дистрикта Босне и Херцеговине,¹¹⁴ закони о јавном окупљању на нивоу кантона (укупно 10, док је у Зеничко-добојском кантону поступак усвајања закона у току), на нивоу Брчко дистрикта Босне и Херцеговине и на нивоу Републике Српске.

Остваривање овог права намеће надлежним органима позитивне обавезе, тј. предузимање мјера у циљу обезбјеђења мирног уживања права, што прије свега укључује заштиту и помагање. Ограничења су могућа и допуштена, уколико су прописана законом и нужна у демократском друштву у циљу заштите јавне безбједности, у циљу спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, или заштите права и слобода других. У пракси, свако ограничење у вези са слободом окупљања, мора бити сразмјерно циљу због којег се ограничење успоставља и надлежни орган увијек треба настојати да користи блажу мјеру ограничења, уколико се поменутом блажом мјером може постићи циљ. Надлежни орган, у складу с принципима добре управе, одлуку којом ограничава слободу окупљања, мора образложити и омогућити приступ правном лијеку који не само да треба да је доступан, већ и да је ефикасан. С тим у вези, као један од својих стратешких циљева заштите и промоције основних људских права, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине донијели су одлуку да се током 2019. године приступи изради Специјалног извјештаја о праву на слободу мирног окупљања.

Омбудсмени подсјећају да је 8. септембра 2019. године у Сарајеву одржана Прва поворка поноса под слоганом: "Има изаћ" као вид јавног окупљања у покрету која је прошла без

¹¹⁰ Ж-БЛ-05-328/19, Ж-БЛ-05-470/19, Ж-БЛ-05-474/19, Ж-БЛ-05-740/19, Ж-БЛ-05-758/19;

¹¹¹ Члан II 3. тачка и);

¹¹² Члан 30;

¹¹³ Члан 2. (1) л);

¹¹⁴ Члан 14. став 1;

иједног инцидента што свакако заслужује похвалу како за организаторе тако и за органе који су је обезбјеђивали¹¹⁵.

Примјер:¹¹⁶ Током 2019. године евидентиран је одређени број обраћања који се односи на евентуалну повреду права на слободу окупљања. Ради се о појединачним жалба грађана Бање Луке, као и жалбама припадника неформалне групе грађана "Правда за Давида"¹¹⁷. Као одговорна страна означено је Министарство унутрашњих послова Републике Српске. С обзиром на специфичност ове проблематике, регистроване жалбе обрађене у оквиру категорије повреде права на мирно окупљање. Проводећи поступак истраживања, омбудсмени за људска права у свим регистрованим предметима затражили су изјашњења одговорне стране. На основу анализе достављених жалби и пратеће документације, као и из одговора надлежног органа, омбудсмени констатују низ супротности о виђењу догађаја који су предмет жалби¹¹⁸, а односе се на јавна окупљања неформалне групе грађана "Правда за Давида" у дане 25.12.2018. године и 30.12.2018. године. У оваквим ситуацијама (посебно када су наводи из поднесених жалби и изјашњења надлежних органа потпуно опречна), Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, према закону, не располаже могућношћу директног извођења доказа како би се утврдиле све спорне чињенице. Посебан проблем представља утврђивање чињеничног стања у предметима у којима се према жалбеним наводима полицијски службеници терете за прекорачење овлашћења и прекомјерну употребу силе у оним ситуацијама када су унутрашњи механизми контроле при Министарству унутрашњих послова Републике Српске, а како је наведено у њиховим актима, спровели истрагу и утврдили да није дошло до прекорачења. Сумирајући жалбене наводе, прибављена изјашњења, анализирајући одредбе међународних прописа који уређују ову област¹¹⁹, домаћег законодавства¹²⁰, као и подзаконских аката¹²¹ Омбудсмени су одговорној страни издали Препоруку¹²².

¹¹⁵ <https://www.ombudsmen.gov.ba/Novost.aspx?newsid=1327&lang=HR;>

¹¹⁶ П-15/20, од 5. 2. 2020. године;

¹¹⁷ Ж-БЛ-05-1012/18, Ж-БЛ-05-1032/18, Ж-БЛ-05-1034/18, Ж-БЛ-05-12/19, Ж-БЛ-05-17/19, Ж-БЛ-05-19/19, Ж-БЛ-05-20/19, Ж-БЛ-05-21/19, Ж-БЛ-05-7/19, Ж-БЛ-05-32/19, Ж-БЛ-05-59/19, Ж-БЛ-05-70/19, Ж-БЛ-05-146/19, Ж-БЛ-05-461/19;

¹¹⁸ Ж-БЛ-05-12/19; Ж-БЛ-05-32/19; Ж-БЛ-05-70/19;

¹¹⁹ Европска конвенција за заштиту људских права и слобода, Универзална декларација о људским правима, Међународни пакт о грађанским и политичким правима, Конвенција Уједињених нација против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака;

¹²⁰ Устав Босне и Херцеговине, Устав Републике Српске, Кривични законик Републике Српске, Закон о јавном реду и миру, Закон о полицији и унутрашњим пословима, Закон о јавном окупљању Републике Српске;

¹²¹ Правилник о употреби силе;

¹²² П-15/20;

V ПРАВОСУЂЕ И УПРАВА

Члан 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода - Право на правично суђење гласи: *Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, успостављеним на основу закона...*

Став је Европског суда за људска права у Стразбуру да су државе потписнице Европске конвенције о људским правима дужне да организују правне системе који ће обезбиједити поштовање члана 6. Конвенције (вођење поступака у грађанским стварима и по кривичним оптужбама, пред судовима и другим државним органима, без неоправданог одуговлачења и да се заврше у разумном року).

Право на правично суђење, поред права на суђење у разумном року, подразумијева и право на несметан приступ правди, право на правну помоћ, право на правну сигурност, право на процесну равноправност и право на јасно и потпуно образложено одлуку. Стога, принцип владавине права у савременим правним системима подразумијева и обавезу држава потписница Конвенције да обезбиједи дјелотворан систем гаранција и поштовања права у судском поступку који у коначном води благовременом извршењу правде.

Европски суд за људска права је утврдио да се “разумност” дужине трајања поступка мора цијенити у свјетлу околности случаја и у односу на низ критеријума: сложеност предмета, понашање подносиоца представке и надлежних органа и важност предмета спора за подносиоца представке¹²³.

Прописивањем наведених стандарда, кроз законски оквир, обезбјеђује се правни основ заштите и остварења права пред домаћим судовима, уз непосредну примјену праксе Европског суда, приликом одлучивања о повреди права на суђење у разумном року.

У том контексту Влада Републике Српске утврдила је 14. 11. 2019. године Нацрт закона о заштити права на суђење у разумном року којим се уређује право на суђење у разумном року и његова заштита, те право на правично задовољење због повреде овог права које се остварује у судском поступку. Прописује се и право странке на новчано обештећење и надокнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року. Право на заштиту права на суђење у разумном року има свака странка у судском поступку која сматра да суд није у разумном року одлучио о њеном праву или обавези, сумњи или оптужби за кривично дјело, а право и дужина трајања разумног рока утврђују се у складу с праксом Европског суда за људска права у Стразбуру. Нацртом је прописана могућност објављивања пресуде којом је утврђено да је неоправдано одуговлачен поступак и одлучивање на интернет страници суда, што чини ове поступке транспарентнијим, омогућава правично задовољење странке, те повећава повјерење грађана у правичну судску заштиту. Остаје да

¹²³ Фридлендер против Француске [Велико вијеће], 27. јун 2000. године, став 43;

се види да ли ће предметни закон, након усвајања имати позитиван учинак у смислу заштите права грађана.

У Одјелјењу за праћење остваривања права у правосуђу и управи у 2019. години запримљена је 851 жалба. У Подручној канцеларији у Сарајеву запримљене су 302 жалбе, у Сједишту Институције у Бањој Луци 244 жалбе, у Подручној канцеларији у Мостару 19 жалби, у Подручној канцеларији у Брчком 63 жалбе и 223 жалбе у Теренској канцеларији у Ливну.

Издато је 26 препорука, од чега је пет у потпуности реализовано, по пет препорука је остварена сарадња, три препоруке нису реализоване и у 13 случајева означени одговорни орган није доставио повратну информацију по препоруци.

5.1. Правосуђе

Анализом 504 жалбе запримљене у Институцији, које се односе на област правосуђа може се закључити да се грађани обраћају омбудсменима због повреде сљедећих права и то:

- непримјерене дужине трајања судских поступака - укупно 101 жалба,
- недјелотворног провођења судских одлука - 56 жалби,
- 20 жалби на рад судија због повреда одредби процесних закона и 12 жалби које се односе на остале повреде права везаних за поступање судова (повреде начела непристраности, недоношење судских одлука на законом прописан начин и у року, неуједначеност судске праксе).

Примјер: Омбудсмени су поступали у предмету¹²⁴ у којем је као одговорна страна означен Кантонални суд у Сарајеву. У жалби је наведено да је 20. 12. 2015. године изјављена жалба на пресуду Општинског суда у Сарајеву, те да подносилац жалбе до дана обраћања омбудсменима нема сазнања о даљем развоју предмета. У одговору¹²⁵ омбудсменима Кантонални суд је истакао: „... овим путем вас обавјештавамо да суд рјешава предмете по тужбама из 2012. и 2013. године, а тужилац је поднио тужбу 21.10.2015. године те се не може очекивати рјешавање овог предмета у наредних годину дана, с обзиром да суд рјешава предмете по хронолошком реду.“ Након поновљене интервенције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине Кантонални суд у Сарајеву доставио је информацију¹²⁶: „...Поводом вашег захтјева за хитно поступање у предмету овог суда, а након претходно прибављеног мишљења председника грађанског одјелјења овог суда, на основу одредбе из члана 55. Правилника о унутрашњем судском пословању, овим путем вас обавјештавамо да је по вашем ранијем захтјеву одобрено да се предмет третира као хитан, о чему је обавијештен и поступајући судија“.

¹²⁴ Ж-БЛ-08-444/19;

¹²⁵ Акт Кантоналног суда у Сарајеву, број 009-0-Su-19-000776 од 3. 9. 2019. године;

¹²⁶ Акт Кантоналног суда у Сарајеву број 009-0-Su-19-000776 од 15. 1. 2020. године;

Примјер: Омбудсмени су поступали у предмету¹²⁷ у којем је као одговорна страна означен Општински суд у Цазину. Жалитељ наводи да је Кантонални суд у Бихаћу рјешењем број: 20 0 I 01288 17 Гж, од 9. 3. 2018. године укинуо првостепену одлуку од 12. 7. 2017. године и вратио предмет Суду на поновни поступак. До момента обраћања омбудсменима нема никаквих сазнања о развоју предмета. У току истражног поступка изостала је сарадња Општинског суда у Цазину с Институцијом те је упућена Препорука¹²⁸. Препорука није испоштована.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби¹²⁹ у којој се наводи да је жалитељ 26. 12. 2017. године путем законског заступника покренуо поступак пред Основним судом у Бањој Луци под бројем: 71 0 П 275425 17 П. До момента обраћања Омбудсменима припремно рочиште у овој правној ствари није заказано. По проведеном истражном поступку Омбудсмени су упутили Препоруку¹³⁰ Основном суду у Бањој Луци. У изјашњењу¹³¹ на препоруку наведено је: „...Имајући у виду да су се 11. 7. 2019. године стекли услови за заказивање припремног рочишта, то је 26. 7. 2019. године поступајући судија дао наредбу за заказивање припремног рочишта, те је рочиште заказано за 28. 11. 2019. године....“.

5.1.1. Извршење над средствима буџета

Омбудсмени годинама уназад указују на жалбе које се односе на немогућност или отежано извршење правоснажних пресуда. Проблем се огледа у ситуацији када је извршеник општина, кантон или ентитет, у којим случајевима је извршење могуће провести само над средствима која су предвиђена за ту намјену, а у оној висини која је буџетом одређеног јавног органа предвиђена у ту сврху, за конкретну буџетску годину.

Примјер: Омбудсмени су поступали у предмету¹³² у којем је као одговорна страна означено Министарство финансија Владе Кантона Сарајево. У жалби је наведено: пресудом Општинског суда у Сарајеву¹³³ и пресудом Кантоналног суда у Сарајеву¹³⁴, наложено је Кантону Сарајево да жалитељки, упосленици Кантоналног тужилаштва Кантона Сарајево као тражиоцу извршења, исплати укупан износ од 4.038,00 КМ¹³⁵, са законском затезном каматом почев са 17. 10. 2011. године, па до исплате. Рјешењем Општинског суда у Сарајеву¹³⁶ одређује се извршење Кантону Сарајево и налаже да се жалитељки изврши исплата; Ради неизвршења пресуде, жалитељка се обратила Министарству финансија Кантона Сарајево и за примила одговор Министарства финансија, акт број: 08-05-СИ/18 од 22. 2. 2018. године. Жалитељка се 2. 3. 2018. године обратила Унион банци д.д. Сарајево

¹²⁷ Ж-БЛ-08-151/19;

¹²⁸ Препорука број Р-130/19 од 7. 5. 2019. године;

¹²⁹ Ж-БЛ-08-313/19;

¹³⁰ Препорука број П-158/19 од 7. 8. 2019. године;

¹³¹ Акт Основног суда у Бањој Луци број 071-0-Su-19-001287 од 5. 9. 2019. године;

¹³² Ж-СА-05-1367/18;

¹³³ Пресуда Општинског суда у Сарајеву број: 65 0 Рс 212980 11 Рс од 26. 6. 2012. године;

¹³⁴ Пресуда Кантоналног суда у Сарајеву број: 65 0 Рс 212980 12 Рсж од 16. 7. 2013. године;

¹³⁵ И то: на име разлике регреса за 2010. годину у износу од 404,00 КМ разлике регреса за 2011. годину у износу од 419,00 КМ, те износ од 1.836,27 КМ, на име топлог оброка за 2010. годину у износу од 1.358,33 КМ, на име разлике топлог оброка за јануар 2011. године до 1. 10. 2011. године;

¹³⁶ Рјешење Општинског суда у Сарајеву број: 65 0 I 376286 13 I од 27. 9. 2013. године;

ради извршења исплате по Рјешењу¹³⁷ и запримила одговор¹³⁸ да банка није у могућности да поступи по захтјеву жалитељке зато што до 13. 3. 2018. године Рјешење о извршењу Општинског суда у Сарајеву¹³⁹ није запримљено у Унион банци д.д. Сарајево. Жалитељка истиче да су у њеном случају још три рјешења Општинског суда у Сарајеву¹⁴⁰ постала извршна, те да по истима није извршена исплата. У циљу провјере навода жалитељке, 11. 1. 2019. године Омбудсмени су затражили изјашњење Министарства финансија Кантона Сарајево. У запримљеном одговору¹⁴¹ између осталог наводи се: „... рјешења о извршењу тражиоца извршења се налазе у Јединственој бази извршних рјешења са главног трансакцијског рачуна Кантона Сарајево и иста ће бити извршена у складу са Законом о извршној поступку, Буџетом Кантона Сарајево за 2019. годину и Законом о извршењу Буџета Кантона Сарајево за 2019. годину.

Примјер: Омбудсмени су поступали у више предмета¹⁴² у којима је као одговорна страна означена Влада Зеничко-добојског кантона и Влада Средњобосанског кантона. Подносиоци жалбе у својству пуномоћника апликаната наводе да је Европски суд за људска права 14. 1. 2019. године донио пресуду у предметима: *Шаин и други против БиХ*¹⁴³, *Елчић и други против БиХ*¹⁴⁴, те 7. 2. 2019. године пресуду у више предмета¹⁴⁵, којима је прогласио апликације допуштенима. Напомињу да су актима Европског суда за људска права који су достављени уз пресуде, обавијештени да су исте постале правоснажне 17. 1. 2019. године и 7. 2. 2019. године. Даље, владе Зеничко-добојског и Средњобосанског кантона биле су у обавези да у цијелости изврше поменуте пресуде најкасније до 17. 4. 2019. године, односно до 7. 5. 2019. године. Влада Зеничко-добојског кантона је поступајући по захтјеву за провођење пресуде у предметима: *Шаин и други против БиХ*, *Елчић и други против БиХ*, *Дујак и други против БиХ*, *Хрњић и други против БиХ*, донијела Одлуку о начину извршења пресуде, којом је наложено Министарству финансија да се исплати нематеријална штета (1.000 евра по апликанту) и трошкови поступка пред Европским судом (350 евра по апликанту), док ће се главница, камате као и трошкови парничног и извршног поступка који су саставни дио обавезе из пресуде Европског суда за људска права исплатити као и за домаће пресуде свих других тражилаца извршења, према редосљеду повјерилаца код АБС банке. У складу с правилима поступка, Омбудсмени су се обратили Влади Зеничко-добојског кантона и Влади Средњобосанског кантона. Влада Зеничко-добојског кантона¹⁴⁶, између осталог изражава опредјељење за извршење пресуда Европског суда за људска права. С тим у вези, Министарство финансија Зеничко-добојског кантона исплатило је финансијске обавезе према апликантима у дијелу који се односи на име досуђене нематеријалне штете по апликанту и на име трошкова и издатака по апликацији насталих у поступку пред Европским судом за људска права. Влада Зеничко-добојског кантона напомиње да, уколико би се исплата поменутих пресуда извршавала убрзаном динамиком,

¹³⁷ Рјешење Општинског суда у Сарајеву број: 65 0 I 376286 13 I од 27. 9. 2013. године;

¹³⁸ Акт Унион Банке број: 10/4-2-3759-1/18 од 13. 3. 2018. године;

¹³⁹ Рјешење Општинског суда у Сарајеву број: 65 0 I 376286 13 I од 27. 9. 2013. године;

¹⁴⁰ Рјешења Општинског суда у Сарајеву бр. 65 0 I 343367 13 I, 65 0 I 734291 18 I, 65 0 I 734288 18 I;

¹⁴¹ Акт Министарства финансија Кантона Сарајево број: 08-10-1018 од 12. 2. 2019. године;

¹⁴² Ж-БЛ-08-439/19;

¹⁴³ Апликација број: 61620/15 и 53 друга;

¹⁴⁴ Апликација број: 34524/15 и 5 других;

¹⁴⁵ Дујак и други против БиХ, апликација број: 173030/15 и 52 друга; Хрњић и други против БиХ, апликација број: 20954/13 и 57 других; Авдић и други против БиХ, апликација број: 47345/15 и 40 других;

¹⁴⁶ Актом број: 07-06-1326/19 од 2. 7. 2019. године;

ни цјелокупан буџет Кантона не би био довољан за измирење свих обавеза. На захтјев Омбудсмена, Влада Средњобосанског кантона доставила је изјашњење¹⁴⁷, у којем између осталог наводи да се захтјеви апликаната за исплату средстава по одлукама Европског суда за људска права у предмету Авдић и други, стављају у исплатни ред по доспијећу потраживања који ће бити исплаћени у разумном року. У циљу исплате поменутих обавеза, Влада Средњобосанског кантона донијела је Закључак¹⁴⁸.

Примјер: Поводом жалбе¹⁴⁹ ратног војног инвалида – параплегичара, с утврђеним процентом инвалидитета од 100% I категорија, Омбудсмени су Правобранилаштву општине Центар Сарајево издали Препоруку¹⁵⁰. Наиме, Правобранилаштво општине Центар је у поступку извршења пресуде Општинског суда у Сарајеву, првобитно поднијело Приједлог за извршење на моторном возилу у власништву жалиоца, а поступак је обустављен по приговору жалиоца. Након тога, Правобранилаштво општине Центар, предложило је да се извршење проведе запљеном, процјеном и продајом некретнине у власништву жалиоца, која у нарави представља двособан стан у Сарајеву, површине 80,39 м². Поред тога што жалилац истиче да је корисник инвалидске пензије и личне инвалиднине, које би могле бити предметом извршења, истиче се и да је наведена некретнина, у којој жалилац станује с породицом, у потпуности прилагођена особама с инвалидитетом. Продајом некретнине, жалиочева породица би остала без дома и основних егзистенцијалних услова за живот. Омбудсмени су подсјетили на Одлуку Уставног суда Босне и Херцеговине АП-1955 од 26. 5. 2019. године којом је утврђено да би продаја седам некретнина у вриједности од 44.249,50 КМ ради наплате дуга од 64,90 КМ довела до лишавања апеланта власништва над тим некретнинама, те да се није водило довољно рачуна о успостављању сразмјерности између апелантовог дуговања и некретнина које се продају. Препорука је испоштована.

5.2. Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине

Омбудсмени су током овог извјештајног периода поступали по жалбама грађана изјављеним због дужине трајања поступака који се воде у Канцеларији дисциплинског тужиоца Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, а у циљу утврђивања евентуалне повреде радне дужности од стране носилаца правосудних функција у Босни и Херцеговини.

Претходних година, Канцеларија дисциплинског тужиоца Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, како грађанима, тако и Омбудсменима достављала је стандардизован одговор: *“УДТ је, у складу с одредбом члана 66. став 1. Закона о високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине, покренуо поступак испитивања навода из притужбе. Подсјећамо да је УДТ, према одредби члана 72. став 2. Закона о ВСТС-у, обвезан сваку притужбу обрадити најкасније у року од двије године од дана запримања, при чему улаже максималне напоре како би обрада сваке притужбе била*

¹⁴⁷ Акт број: 02-14-206/2019 од 11. 7. 2019. године;

¹⁴⁸ Закључак број: 01-5-604/2019-22 од 4. 7. 2019. године;

¹⁴⁹ Ж-СА-02-18/18;

¹⁵⁰ Препорука број Р-280/19 од 13. 12. 2019. године;

окончана у што краћем времену. Притом треба напоменути да трајање истраге у великој мјери зависи и о природи изнесених навода, као и о чињеницама и околностима које је потребно утврдити у сваком конкретном случају. ...У сваком случају, након проведеног поступка испитивања навода, УДТ ће о тужилачкој одлуци обавијестити подносиоца притужбе, а релевантну информацију доставиће и вашој институцији на знање¹⁵¹. ”

Омбудсмени примјећују да је дошло до промјене у поступању Канцеларије по притужбама, а што се може видјети на сљедећем примјеру.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби¹⁵² Удружења радника дионичара ДД „БОСНА“ Дервента, у којој се указује на могуће кршење одредаба Закона о парничном поступку Републике Српске, те члана 6. став 1. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода (поступања судова изван разумног рока). Из достављене документације произилази да су подносиоци жалбе поднијели пријаву Канцеларији дисциплинског тужиоца ради напријед наведеног. Канцеларија дисциплинског тужиоца доставила је одговор¹⁵³ у којем се наводи: „... обавјештавамо вас да је Канцеларија запримила притужбу регистровану под наведеним бројем, а која се тренутно налази у фази истраге. О предузетим радњама Канцеларије у истрази вас не можемо детаљније обавијестити, с обзиром на њихову повјерљивост прописану чланом 70. став 1. Закона о Вијећу (Службени гласник БиХ, број: 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08). Чланом 72. став 2. Закона о Вијећу прописана је обавеза Канцеларије да истрагу оконча у року од двије године од дана пријема притужбе. Канцеларија улаже напоре да истрага по свакој притужби буде окончана и што је могуће прије истека наведеног законског рока.“

5.3. Тужилаштва

У Одјељењу за праћење остваривања права у правосуђу и управи током 2019. године запримљено је 80 жалби које се односе на рад тужилаштва у Босни и Херцеговини, а издато је 12 препорука, од чега су двије реализоване, у три случаја је остварена сарадња, за шест препорука одговор није запримљен, а једна препорука није реализована.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби¹⁵⁴ која се односила на Окружно јавно тужилаштво у Бањој Луци којем је подносиатељка жалбе поднијела кривичну пријаву 27. 7. 2017. године и од омбудсмена затражила да прати развој поступка пред тужилаштвом. Поступајући по жалби, а уважавајући протек времена од упућивања кривичне пријаве 25. 10. 2018. године омбудсмени су упутили акт тужилаштву којим су затражили одређене информације. Дана 18. 6. 2018. године, омбудсмени су се поново обратили тужилаштву и затражили информацију да ли је истрага у означеном предмету окончана, односно да ли је донесена одлука. У одговору¹⁵⁵ је наведено да тужилачка одлука још увијек није донесена „...с обзиром да се предмет са захтјевом за прикупљање потребних обавјештења и

¹⁵¹ Годишњи извјештај о резултатима активности Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за 2015. годину, страна број 18;

¹⁵² Ж-СА-05-1020/19;

¹⁵³ Акт Канцеларије дисциплинског тужиоца број УДТ ДИ 009895 19 од 4. 12. 2019. године;

¹⁵⁴ Ж-БЛ-06-749/17;

¹⁵⁵ Акт број: Т13 0 КТАК 0037108 17 од 3. 7. 2018. године;

предузимања радњи и даље налази на поступању у ЦЈБ Бања Лука, Одјељење за привредни криминалитет Тим-2.“ Омбудсмени су упутили Препоруку¹⁵⁶ Окружном јавном тужилаштву у Бањој Луци и Министарству унутрашњих послова Републике Српске. Препорука је реализована.

5.3.1. Поступање тужилаштва у предметима насиља у породици

Омбудсмени истичу, а што ће бити презентовано кроз сљедећи примјер, да је забрињавајуће то што тужилаштва, у немалом броју случајева, по поднесеним кривичним пријавама достављају идентичан одговор Институцији: *информишемо вас да је истрага у току*, без достављања конкретних одговора које су радње предузете, а што је посебно проблематично поступање код кривичних пријава поднесених због насиља у породици.

Оваквим поступањем потврђује се забрињавајућа чињеница, односно разлог, а што је раније изнесено у поглављу о насиљу над женама, због којег већина жена жртава насиља нема повјерења у институције система, што проузрокује акумулирање страха код жена жртава насиља и непријављивања случајева насиља, а с друге стране поставља се питање ефикасности и благовременог дјеловања правосудног апарата.

Омбудсмени истичу, да међународни стандарди о заштити жртава насиља нагласак стављају на жртву, те прво узимају у обзир безбједност и заштиту жртве, те у том смислу подстичу државе да координирају радње у вези са заштитом жртава, како би жртве добиле тренутну и свеобухватну помоћ путем координираног, мултидисциплинарног и стручног дјеловања, те сарадњу између полиције, здравствених и социјалних служби, правосудног и невладиног сектора.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалбама¹⁵⁷ у којима су подносиоци жалбе одговорном страном означиле Кантонално тужилаштво Тузланског кантона, а везано за поднесене кривичне пријаве¹⁵⁸ због насиља у породици, а по којима није поступљено до обраћања омбудсменима. У току истражног поступка пред Институцијом у оба предмета за примљени су одговори Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона, и то:

- одговор¹⁵⁹ у којем се наводи:

„Поводом ваше представке, коју смо запримили 13. 2. 2019. године, везано за жалбу Ш.М. из Тузле против Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона, а која је 23. 8. 2018. године поднијела кривичну пријаву због насиља у породици по којој није поступљено, према наводима Ш.М., информишемо вас да је истрага у току, те да је кривична пријава достављена надлежној полицијској управи на даље поступање, а ради вршења провјера из навода пријаве.“

¹⁵⁶ Препорука број Р-25/19 од 28. 1. 2019. године;

¹⁵⁷ Ж-БР-08-156/19; Ж-БР-05-2/19;

¹⁵⁸ Пријаве поднесене 23. 8. 2018. године и 22. 8. 2018. године;

¹⁵⁹ Акт број Т03 0 КТА 0075453 18 од 20. 2. 2018. године;

- одговор¹⁶⁰ у којем се наводи:

„Поводом ваше представке, коју смо запримили 10. 7. 2019. године, везано за жалбу Ш.М. из Тузле против Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона, а која је 23. 8. 2018. године поднијела кривичну пријаву због насиља у породици по којој није поступљено, према наводима Ш.М., информишемо вас да је истрага у току.“

- одговор¹⁶¹ у којем се наводи:

„Поводом ваше представке, коју смо запримили 30. 9. 2019. године, а која се односи на жалбу Ш.М. из Тузле против Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона, а која је 23. 8. 2018. године поднијела кривичну пријаву због насиља у породици, информишемо вас да је истрага у току. Такође, истичемо да смо 15. 7. 2019. године по представи омбудсмена, а на коју представку ви достављате ургенцију, упутили одговор, везано за жалбу Ш.М. из Тузле, према Институцији омбудсмена, за људска права БиХ, Канцеларија у Сарајеву, на број Ж-БР-05-2/19 од 8. 7. 2019. године.“

- одговор¹⁶² у којем се наводи: *“Поводом ваше представке, коју смо запримили 30. 9. 2019. године, везано за пријаву Ш.А. којом је пријавио бившу супругу Ш.М. и кћерку Ш.А., да су исте физички насрнуле на њега, информишемо вас да је истрага у току.”*

Омбудсмени су по проведеном истражном поступку Кантоналном тужилаштву Тузланског кантона упутили Препоруку¹⁶³.

5.4. Управа

Омбудсмени истичу да квалитет јавних услуга и рад органа јавне управе за грађанина представља опипљиви показатељ функционалности одређене државе. Добра управа треба да буде на услузи заједници и да промовише повјерење друштва у извршну власт, доприноси политичкој стабилности и подстиче економски развој и социјално благостање. За разлику од тога, нефункционална управа може да узрокује отпор грађана и њихов протест против државе, а у најгорем случају да доведе до нефункционалне државе. Право грађана на добру управу регулише, поред осталог, и Повеља о основним правима Европске уније (члан 41). То право регулисано је и законима о (општем) управном поступку на нивоу ентитета, и то посебно кроз начело заштите права грађана и заштите јавног интереса, начело ефикасности, начело саслушања странке и низ других одредаба који гарантују право приступа и учествовања у поступцима, право жалбе, право на помоћ, забрану дискриминације и др.

У извјештајном периоду омбудсмени су поступали по 322 жалбе које су се односиле на повреду права на добру управу.

¹⁶⁰ Акт број: Т03 0 КТА 0075453 18 од 15. 7. 2019. године;

¹⁶¹ Акт број: Т03 0 КТА 0075453 18 од 4. 10. 2019. године;

¹⁶² Акт број: Т03 0 КТА 0078679 19 од 4. 10. 2019. године;

¹⁶³ Препорука број: П-297/19 од 23. 12. 2019. године;

Највећи број предмета регистрованих у 2019. години, као и претходних година односио се на трајање управног поступка, шутњу администрације, неефикасну реакцију инспекцијских служби и непоступање тијела у законским роковима приликом одлучивања о захтјевима странака. У жалбама је наведено: непримјерено поступање службеника, неодговарајуће радно вријеме тијела управе, упућивање странака од једног до другог тијела, претјерани формализам, недјелотворност у раду и уопште повреде процесних одредаба којима је уређен управни поступак. Грађани исказују незадовољство због тога што се управни поступци воде супротно одредбама закона ради: недоношења одлука у законским роковима, инсистирања на достави великог броја непотребне документације, повреде начела пружања помоћи неугој странци, недоношења одлука поводом жалбе, дуготрајних поступака одлучивања у другом степену, враћања предмета првостепеним органима на поновно одлучивање (принцип пинг-понг лоптице) и погрешне примјене материјалних закона.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби¹⁶⁴ у којој је истакнуто да је подносиатељка жалбе 23. 5. 2018. године доставила ЈУ Кантонални центар за социјални рад, Служби социјалне заштите општина Ново Сарајево жалбу на рјешење број 35/3-06-533-110/18, од 3. 5. 2018. године, али да о жалби до дана обраћања Институцији није одлучено.

Подноситељка жалбе упутила је и ургенцију за рјешавање по жалби на рјешење број 35/3-06-533-110/18, 29. 6. 2018. године. Омбудсмени су 18. 4. 2019. године запримили изјашњење Федералног министарства рада и социјалне политике, акт број 06-35/18-89/18-ЂН од 16. 4. 2019. године, а у којем су обавијештени да је 3. 1. 2019. године донесено рјешење број 06-35/19-2598/18-ЂН којим је одбијена жалба подносиатељке као неоснована, те да је поступак по жалби изјављеној на рјешење ЈУ Кантонални центар за социјални рад Служба социјалне заштите општине Ново Сарајево број 35/III-06-533-110/18 од 3. 5. 2018. године окончан.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби¹⁶⁵ жалитељке којој је више општина из Кантона Сарајево саопштило да не посједују податке о упису именоване у матичну књигу рођених, те јој зато не могу издати извод из матичне књиге рођених. По упућивању акта Општини Центар Сарајево достављен је одговор¹⁶⁶ у којем се наводи: *“Уз пуно уважавање Институције омбудсмена, нарочито цијенећи чињеницу да сте се у конкретном случају укључили у предметни поступак, ваш допис смо цијенили као конкретан захтјев за достављање предметног изватка, а све сходно одредби члана 68. Закона о матичним књигама. С тим у вези у прилогу акта достављамо вам тражени извод из матичне књиге рођених.”*

Жалбу грађанке која није била у могућности да добије извод из матичне књиге рођених, омбудсмени истичу као позитиван примјер поступања и сарадње органа јавне управе с Институцијом.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби¹⁶⁷ у којој је као одговорна страна означена Општина Доњи Вакуф. Жалилац је поднио захтјев за издавање урбанистичке сагласности за измјену локације компатибилног постројења СКИД-надземни резервоар за ТНП-течни

¹⁶⁴ Ж-СА-06 -769/18;

¹⁶⁵ Ж-СА-05-515/19;

¹⁶⁶ Акт Општине Центар, број 08-13-2014/19 од 24. 12. 2019. године.

¹⁶⁷ Ж-СА-05-1017/18;

нафтни гас. Даље наводи да поднеском¹⁶⁸, начелник општине Доњи Вакуф га обавјештава у вези с наведеним захтјевом да Служба за просторно уређење катастар и имовинско-правне послове неће поступити по жалиочеву захтјеву све док не измири обвезе према Општини Доњи Вакуф које се односе на потраживање комуналне накнаде и накнаде за кориштење грађевинског земљишта. Утврђено је да је дошло до кршења одредби Закона о управном поступку Федерације Босне и Херцеговине¹⁶⁹, те је издата Препорука¹⁷⁰ Општини Доњи Вакуф. Препорука је испоштована.

5.4.1. Право на дјелотворан правни лијек

Током 2019. године омбудсмени су поступали по жалбама¹⁷¹ у којима су грађани указивали на ускраћивање права на правни лијек када је у питању информација о резултатима јавног конкурса Агенције за државну службу Федерације Босне и Херцеговине. Наиме, након објављивања информације о резултатима јавног конкурса Агенције за државну службу Федерације Босне и Херцеговине, уколико кандидат који није именован на позицију није задовољан донесеном одлуком, он нема право жалбе. У случају да кандидати који нису именовани на позицију, поднесу жалбу Одбору државне службе за жалбе Федерације Босне и Херцеговине, именовани орган доноси рјешење којим се жалба одбацује као неоснована тумачећи *Закон о државној служби Кантона Сарајево*¹⁷² тако да право жалбе има само кандидат који је именован на радно мјесто. Омбудсмени су упутили Препоруку премијеру Владе Федерације Босне и Херцеговине. Дана, 16. 8. 2019. године запримљен је акт Владе Федерације Босне и Херцеговине број 03-10-586/2019 од 13. 8. 2019. године који је садржавао и изјашњење Одбора државне службе за жалбе. У наведеном одговору истакнуто је да је у септембру 2018. године ступио на снагу Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста број 01-02-28/18 и број 01-02-149/18, а којим је предвиђено повећање броја државних службеника који активно раде на предметима с два на пет извршилаца. Након окончане конкурсне процедуре, три нова службеника су почела с радом на пословима радног мјеста за које су изабрани. Препорука је дјелимично реализована.

¹⁶⁸ Акт број: 02-23-00440/18 од 23. 8. 2018. године

¹⁶⁹ Члан 216. став 1. Закона о управном поступку Федерације Босне и Херцеговине: „*Кад се поступање покреће поводом захтјева странке, односно по службеној дужности ако је то у интересу странке, а прије доношења рјешења није потребно проводити посебан испитни поступак, нити постоје други разлози због којих се не може донијети рјешење без одгоде (рјешавање претходног питања и друго), надлежни орган је дужан донијети рјешење и доставити га странци што прије, а најкасније у року од 30 дана рачунајући од дана предаје уредног захтјева, односно од дана покретања поступка по службеној дужности, ако посебним прописом није одређен краћи рок.*“;

¹⁷⁰ Препорука број 23/19 од 5. 2. 2019. године;

¹⁷¹ Ж-СА-05-986/18, Ж-СА-04-1107/18, Ж-СА-04-1236/18, Ж-СА-04-15/19, Ж-СА-04-212/19, Препорука број П-153/19 од 29. 5. 2019. године;

¹⁷² Службене новине Кантона Сарајево, број 31/2016;

VI ЕКОНОМСКА, СОЦИЈАЛНА И КУЛТУРНА ПРАВА

Економска, социјална и културна права гарантују се уставима Босне и Херцеговине, Републике Српске и Федерације БиХ, те уставима десет кантона и Статутом Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. Ова права прецизније се уређују законима на нивоу ентитета и кантона и Брчко дистрикта, будући да су према уставном уређењу Босне и Херцеговине, у њиховој искључивој надлежности.

Резимирајући жалбе из Одјељења за праћење остваривања економских, социјалних и културних права произилази да су оне манифест високог степена сиромаштва великог броја становништва што је директна последица велике стопе незапослености, малих пензија, најниже, односно просјечне плате које су знатно испод званичне потрошачке корпе.

У области запошљавања, рада и заштите социјалних права жена, у периоду који покрива овај извјештај, није остварен одговарајући напредак у остваривању стварне равноправности мушкараца и жена на тржишту рада. Евидентни су примјери давања отказа трудницама, а жене које раде у „сивој економији“ нису интегрисане у формално тржиште рада. Има показатеља да жене нису једнако плаћене за исти рад, а у Федерацији Босне и Херцеговине није успостављен једнак систем заштите права жена које користе породилско одсуство, што се односи и на накнаде за вријеме породилског одсуства¹⁷³.

Током 2019. године, у оквиру Одјељења за праћење остваривања економских, социјалних и културних права, укупно је регистрован 801 предмет, што је у односу на 2018. годину за 24 мање. Из ранијих година у раду је остало 506 предмета тако да их је укупно у раду било 1.307. Од овог укупног броја завршено је 445 предмета. Највећи број регистрованих предмета у оквиру Одјељења односи се на повреду права из радног односа (281), затим слиједи повреда права из пензијског осигурања (217), комуналне услуге (92), социјална заштита (82) здравство (74), образовање (33), екологија и заштита околине (21), јавни приходи (4).

Повреде права	Број предмета
Радни односи	281
Пензије	217
Комуналне услуге	92
Социјална заштита	82
Здравство	74
Образовање	33
Екологија и заштита околине	21
Јавни приходи	4
УКУПНО	801

¹⁷³ Специјални извјештај о стању заштите мајке и материнства у Федерацији Босне и Херцеговине, Институција омбудсмена;

У Сједишту Институције у Бањој Луци регистровано је 198 предмета, у Подручној канцеларији у Сарајеву 378, у Подручној канцеларији Мостар 51, у Подручној канцеларији у Брчком 127, а Теренска канцеларија Ливно регистровала их је 50. У оквиру Одјељења издато је 97 препорука. Највећи број издатих препорука према категоријама односио се на повреду права из радних односа (51), повреду права из здравственог осигурања (19), пензијског осигурања (11), екологије и заштите околине (6), комуналних услуга (5), социјалне заштите (4) и образовања (3).

Омбудсмени су током 2019. године упутили Поднесак УН Комитету за економска, социјална и културна права (CESCR)¹⁷⁴.

6.1. Радни односи

Право на рад, једно је од основних људских права које гарантују Општа декларација о правима човјека,¹⁷⁵ Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима¹⁷⁶, Устав Босне и Херцеговине, Устав Републике Српске¹⁷⁷ Устав Федерације Босне и Херцеговине¹⁷⁸ Статут Брчко дистрикта¹⁷⁹, те одговарајући закони о раду на нивоу Босне и Херцеговине и ентитета. Ово право је једнако за све, односно оно подразумијева обавезу надлежних органа да грађанима омогуће остваривање овог права, тј. једнак приступ раду и под једнаким условима. Истовремено, важно је напоменути да правна формулација „права на рад“ не подразумијева и гаранцију на остваривање овог права.

Незапосленост је попримила велике размјере у Босни и Херцеговини, а грађани у контакту с омбудсменима, често истичу да су расписани конкурси намјештени. Указано је и на проблем доступности, а прије свега ефикасности правних лијекова у конкурсним процедурама. Свјесни своје беспомоћности, а у жељи да себи и члановима својих породица обезбиједе егзистенцију, грађани Босне и Херцеговине, а често и цијеле породице, принуђени су да напуштају своје домове и одлазе на рад у друге земље. У складу с наведеним, демографска слика друштва у Босни и Херцеговини је више него забрињавајућа.

Омбудсмени желе похвалити доношење Уредбе о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у Федерацији Босне и Херцеговине¹⁸⁰. Чланом 12. поменуте уредбе, послодавцу се намеће обавеза пријема у радни однос најуспјешнијег кандидата с листе успјешних кандидата по расписаном јавном огласу.

¹⁷⁴ Босна и Херцеговина потписница је Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима, чланом 16. Пакта прописана је обавеза државе да подноси извјештаје о мјерама које буду усвојиле као и о напретку постигнутом у циљу обезбјеђења поштовања права признатих у Пакту; Акт број: Ои-К-СА-109/19 од 22.7.2019. године;

¹⁷⁵ Члан 23;

¹⁷⁶ Члан 6;

¹⁷⁷ Члан 39;

¹⁷⁸ Члан 2. (1) л);

¹⁷⁹ Члан 13;

¹⁸⁰ 172. сједница Владе Федерације Босне и Херцеговине, објављена у Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине, број 13/19;

Током 2019. године, из области радних односа регистрована је 281 жалба, а издата је 51 препорука. Анализом жалби које се односе на повреду права на рад, као најоучљивије су повреде конкурсних процедура приликом запошљавања, затим непризнавање стечене стручне спреме радницима од стране њихових послодаваца, а која се односи на могућност за све да напредују у оквиру радног односа код свог послодавца, водећи рачуна о навршеним годинама службе и о личним способностима радника, незаконитости у вези с отказивањем уговора о раду, неуплаћивање доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, као и неисплаћивање плата радницима од стране послодавца.

Примјер:¹⁸¹ Као одговорну страну подносиатеља жалбе означила је „Централно гријање“ Тузла, а у вези с повредом права из радног односа. Наводи да се у вези са заштитом својих права обратила Кантоналној управи за инспекцијске послове ради вршења хитног инспекцијског надзора, јер је за вријеме одсуства с рада због чувања ризичне трудноће добила отказ уговора о раду. Ради се о посебној категорији радника које штити Закон о раду Федерације БиХ. Такође, подносиатеља жалбе је добила отказ, а да се при томе нису поштовале одредбе Закона о раду Федерације БиХ које се односе на престанак уговора о раду. Кантонална управа за инспекцијске послове је на захтјев омбудсмена доставила изјашњење у којем се између осталог наводи да је по захтјеву подносиатељке жалбе извршен инспекцијски надзор, те је утврђено да је подносиатељки жалбе отказан уговор о раду за вријеме трудноће, што је супротно члану 60. став 1. Закона о раду¹⁸²; да послодавац није уручио радници уз писани доказ, фотокопију пријаве осигурања, одмах на почетку рада; да послодавац не води евиденцију о радницима у складу с одредбама Закона о раду и Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду; да послодавац није објавио Правилник у складу са чланом 118. Закона о раду, што је све записнички констатовано, те да ће против правне и одговорне особе у правној ствари бити подузете мјере у складу са Законом. Подносиатеља жалбе обавијестила је Институцију да јој је рјешењем послодавца, поново успостављен радно-правни статус на неодређено вријеме, чиме је поступак успјешно окончан.

Примјер:¹⁸³ Као одговорну страну, подносиоци жалбе означили су Кантонално јавно комунално предузеће “Парк” д.о.о. а у вези с повредом права из радног односа. Наводе да им нису уплаћени доприноси за период од 1. 1. 2013. до 5. 3. 2017. године, због чега не могу да остваре право на пензију. Такође, наводе и да су дуговања које је КЈКП “Парк“ имало према другим радницима, измирена. Одговорна страна је на захтјеве Институције доставила изјашњење у којем се између осталог наводи да је подносиоцима жалбе престао уговор о раду због одласка у старосну пензију. У погледу навода да им нису уплаћени доприноси захтјеви су дјелимично основани. Поменута изјашњења прослијеђена су подносиоцима жалбе на увид и коментар. Одговорна страна обавијестила је Институцију да су на име подносиоца жалбе уплатили новчани износ на име доприноса за пензијско и здравствено осигурање и незапосленост за период који није био уплаћен. Подносиоци жалбе обавијестили су Институцију да је отклоњена повреда права која је била разлог обраћања Институцији, чиме је поступак успјешно окончан.

¹⁸¹ Ж-СА-04-653/19;

¹⁸² Службене новине ФБиХ, бр. 26/2016 и 89/2018;

¹⁸³ Ж-СА-04-1350/18, Ж-СА-04-118/19;

Примјер:¹⁸⁴ Подносилац жалбе као одговорну страну означио је Општину Власеница. Наводи да је начелник општине донио рјешење¹⁸⁵ којим је подносилац жалбе стекао статус нераспоређеног службеника због смањеног броја извршилаца на радном мјесту самосталног стручног сарадника за развој пољопривреде у оквиру општинског органа управе. На наведено рјешење изјављена је жалба која је рјешењем Одбора за жалбе Општине одбијена. Омбудсмени су упутили Препоруку¹⁸⁶ начелнику општине Власеница и Министарству управе и локалне самоуправе Републике Српске. Општина Власеница није доставила одговор на издату препоруку.

Примјер:¹⁸⁷ Подносилац као одговорну страну означио је Општину Теслић, а у вези с повредом права из радног односа. Из жалбе произилази, да је запослен у Општини, те да је рјешењем одговорне стране¹⁸⁸ прераспоређен из Одјелења за привреду и пољопривреду у Одјелење за друштвене дјелатности, с коефицијентом за обрачун плате 7,50. У истом одјелењу поред подносиоца жалбе била су запослена још два службеника исте категорије (пета), истог звања (трећег), исте стручне спреме (ВСС, 240 ЕЦТС бодова) и потпуно исте одговорности (одговорност за правилну примјену метода рада, поступака или стручних техника). Даље наводи да је случајно сазнао да је њихов коефицијент за исплату 8,50 и 9,50, чиме је стављен у неравноправан положај у односу на друге службенике, а то је све, како он наводи, проузроковано тиме што је током обављања функције секретара Скупштине општине Теслић, у периоду од 2012. године до 2016. године одбијао да потпише шихтарицу за раднике који не долазе на посао. С обзиром на наводе, од одговорне стране затражено је изјашњење. У достављеном изјашњењу¹⁸⁹ Општина одбацује све наводе подносиоца жалбе везано за дискриминацију, те их сматра произвољним и неутемељеним, истовремено тврдећи да је подносилац жалбе сва права остварио и оствариће их у будућем периоду у складу са законом и другим актима, онако како их остварују сви запослени у Општинској управи. Подносилац жалбе обавијестио је Омбудсмене да је Основни суд у Теслићу рјешавајући по овој правној ствари донио пресуду број 87 0 Рс 026024 18 Рс, од 28. 3. 2019. године. Поменутом пресудом, усваја се тужбени захтјев подносиоца жалбе и Општина се обавезује на исплату материјалне штете у одређеном износу. Предмет је позитивно окончан.

Примјер:¹⁹⁰ Подносиатељка жалбе обратила се у циљу успјешног превазилажења штетних посљедица насталих због угрожавања припадајућих права из области радних односа. Подносиатељка жалбе дугогодишњи је запосленик предузећа “Хидроелектране на Требишњици” и посљедњим уговором о раду¹⁹¹ прецизирано је, да она обавља послове и радне задатке КВ конобара у Служби општих и заједничких послова у Општем сектору, у Дирекцији за економске, правне и опште послове. Подносиатељка жалбе је озбиљно приговарала што се њен непосредни руководиоца не придржава права и обавеза предвиђених предметним уговором и што је у континуитету распоређује на ниже рангирано радно мјесто помоћног радника, док су истовремено конобари лица која за ову специфичну

¹⁸⁴ Ж-БЛ-04-765/18;

¹⁸⁵ Рјешење број: 02/1-127-66/18 пд 31. 8. 2018. године;

¹⁸⁶ П-86/19 од 26. 3. 2019. године;

¹⁸⁷ Ж-БЛ-04-182/19;

¹⁸⁸ Рјешење број: 02-127-1/17, од 17. 5. 2017. године;

¹⁸⁹ Акт број: 02-014-151/19, од 21. 3. 2019. године;

¹⁹⁰ Ж-МО-04-2/19;

¹⁹¹ Уговор о раду послодавца бр. 4225/597, од 31. 5. 2018. године;

позицију немају потребну стручну оспособљеност. Умјесто да буде унапријеђена, јер подносиатељка жалбе посједује чак већи степен образовања (ВК) који јој до сада није признат, релевантни представник послодавца је деградира и доводи у понижавајући положај у односу на друге запосленике. Након интервенције Омбудсмена, достављен је одговор директора наведеног јавног предузећа¹⁹², гдје су дата појашњења за насталу спорну ситуацију. Подносиатељка жалбе обавијестила је Омбудсмене, да је послодавац распоредио на ново радно мјесто, на којем су потпуно задовољени њени захтјеви у конкретном случају. Предмет је позитивно окончан.

6.1.1. Питање отпремнина у Републици Српској, односно Федерацији Босне и Херцеговине

Право на отпремнину због незаконитог престанка радног односа у Републици Српској прописано је чланом 152. до 159. Закона о раду¹⁹³. Одредбом члана 152. Закона о раду прописано је да: "Радник који се на дан 31. децембра 1991. године налазио у радном односу код послодавца чије је сједиште било на садашњој територији Републике Српске, а који сматра да му је радни однос незаконито престао код тог послодавца, почев од тог датума па до дана ступања на снагу овог закона, има право да у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог закона поднесе захтјев за остваривање права на отпремнину..."

У Федерацији Босне и Херцеговине, право на отпремнину у вези с незаконитим престанком радног односа уређено је чл. 143, 143а, 143б, 143с Закона о раду¹⁹⁴. С тим у вези, члан 143. Закона каже да: „Запосленик који се затекао у радном односу 31. децембра 1991. године и који се у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог закона писано или непосредно обратио послодавцу ради успостављања радно-правног статуса, а у овом раздобљу није засновао радни однос код другог послодавца, сматраће се, такође, запослеником на чекању посла.“ Даље, члан 143а истог закона каже: „...да се у року од 90 дана од ступања на снагу овог закона подноси жалба Кантоналној комисији за имплементацију члана 143. Закона о раду“.

Примјер:¹⁹⁵ Подносиатељка жалбе наводи да јој је рјешењем Комисије за имплементацију члана 152. Закона о раду Министарства рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске, које је донесено 2016. године признато право на отпремнину која до данас није исплаћена. Омбудсмени су се обратили Министарству рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске које је доставило одговор у којем се наводи да су на ред за исплату отпремнина дошла рјешења донесена у децембру 2012. године. Омбудсмен је о овој чињеници обавијестио подносиатељку жалбе, након чега је предмет затворен.

Примјер:¹⁹⁶ Подносилац жалбе као одговорну страну означио је Министарство правде Републике Српске, у вези с поднесеним приговором на закључак Правобранилаштва Републике Српске о којем није одлучено до момента обраћања Институцији. На упућени

¹⁹² Акт број: 745, од 4. 2. 2019. године

¹⁹³ Службени гласник Републике Српске, бр. 38/00, 40/00, 47/02, 38/03, 66/03 и 20/07;

¹⁹⁴ Службене новине Федерације БиХ, бр. 43/99, 32/00, 29/03;

¹⁹⁵ Ж-БЛ-05-298/19;

¹⁹⁶ Ж-БЛ-05-420/19;

захтјев за изјашњење, Министарство је доставило рјешење другостепеног органа којим је одлучено по поднесеном приговору чиме је поступак успјешно окончан.

6.2. Пензије

Током 2019. године, регистровано је 217 жалби које се односе на повреде права из пензијског осигурања. Издато је укупно 11 препорука. Регистроване жалбе односиле су се на дужину поступака у првом и другом степену у вези с признавањем права на пензију, као и одређених неправилности приликом обрачуна новчаног износа пензија. Осим тога, проблем представљају и споре процедуре признавања и остваривања права уколико је подносилац жалбе радни стаж остварио у другим државама, тј. поступци у вези с признавањем сразмјерног дијела пензије, а који пада на терет различитих носилаца осигурања, у складу са споразумима о социјалном осигурању које је Босна и Херцеговина потписала с другим државама.

Примјер:¹⁹⁷ Подносиатељка жалбе као одговорну страну означила је Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске, а у вези с повредом права на породичну пензију. У жалби је наведено да је пресудом Окружног суда у Бањој Луци у управном спору, уважена њена тужба, поништен оспорени акт одговорне стране и предмет враћен на поновни поступак. Подносиатељка жалбе позива се на прекорачење рока за поступање Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске, у којем фонд, има обавезу одмах, а најкасније у року од 30 дана од дана достављања поменуте пресуде, да донесе нови управни акт. На писани захтјев Институције, одговорна страна доставила је изјашњење у којем се између осталог наводи да су поступили у поменутом предмету и донијели одговарајуће рјешење, чиме је поступак успјешно окончан.

Примјер:¹⁹⁸ Подносилац жалбе као одговорну странузначио је Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске, Филијала Бања Лука. Наводи да се Филијали обратио захтјевом за остваривање пензије 3. 10. 2018. године, а до момента обраћања Институцији није добио никакав одговор по поднесеном захтјеву. На писани захтјев омбудсмена, Филијала је обавијестила омбудсмене да је у предметном спису подносиоца жалбе уредно затражила потврду пензијског стажа од Републичког фонда Србије на споразумом предвиђеном обрасцу, с тим да ни након више ургенција за потврду стажа није добила одговор, те је закључком прекинула поступак по захтјеву подносиоца жалбе. Омбудсмен је након тога упутио акт Заштитнику грађана Републике Србије, да се у оквиру своје надлежности обрати Републичком фонду за пензијско осигурање Републике Србије и затражи потврду стажа на обрасцу СРБ-БиХ 205. Заштитник грађана Републике Србије обавијестио је Институцију да је надлежни фонд Републике Србије доставио Филијали обрасце с потврдом стажа навршеног у Републици Србији. Подносилац жалбе доставио је Омбудсменима рјешење Филијале у којем се наводи да је остварио право на сразмјерни дио старосне пензије.

¹⁹⁷ Ж-ЛИ-04-79/19;

¹⁹⁸ Ж-БЛ-04-72/19;

Примјер:¹⁹⁹ Подносилац жалбе као одговорну страну навео је Федерални завод за пензијско и инвалидско осигурању. Наводи да се у два наврата, обраћао одговорној страни са захтјевом за старосну пензију, с тим да до дана обраћања Институцији није одлучено по поднесеним захтјевима. Одговорна страна је на тражење омбудсмена доставила изјашњење у којем се наводи да је КАС Тузла у предмету подносиоца жалбе донијела одговарајуће рјешење. Поступак је дуже трајао јер је именовани, сем у Босни и Херцеговини, радио и у Хрватској, Словенији, Македонији, Републици Српској и Аустрији. Предмет је позитивно ријешен.

6.3. Комуналне услуге

У 2019. години, Одјељење је регистровало 92 предмета који се односе на проблеме комуналних услуга. Издато је пет препорука. Регистроване жалбе односиле су се на неизвршавање услуга од стране комуналних предузећа, проблеме у вези с водоснабдијевањем, захтјеве за прикључење на водоводну и електродистрибутивну мрежу, проблеме везане са избором управника задуженог за управљање и одржавање заједничких дијелова стамбених зграда/улаза, пружање и ускраћивање услуга од стране комуналних предузећа, неправилности приликом обрачунавања комуналних услуга, застарјелост комуналних потраживања итд.

Грађани приликом обраћања често траже савјет у вези с тужбама поднесеним од стране комуналних предузећа због неплаћања доспјелих рачуна. Истичу да им се пријети искључењем домаћинства с водоводне мреже. Многи грађани нису у могућности да редовно плаћају комуналне услуге, а комунална предузећа их терете и за застарјела потраживања, а то су потраживања старија од годину дана, чиме врше додатни притисак на ионако тешку ситуацију у којој се велики број грађана налази. Судови по службеној дужности не воде рачуна о застарјелости потраживања, тако да је ова обавеза остављена странама у поступку, што за посљедицу има стварање правне несигурности правно неуким странкама.

Примјер:²⁰⁰ Подносиатељка жалбе као одговорну страну означила је Јавно предузећа „Комунално“ Ливно. Наводи да живи на Крузима, висоравни изнад Ливна, те да је због висине снијега немогућа комуникација с Ливном гдје њена малољетна ћерка иде у школу. Тражила је помоћ одговорне стране која се оглушила о њене позиве. Након упућеног захтјева за изјашњење од стране Омбудсмена, руководиоци Јавног предузећа „Комунално“ Ливно, су исти дан дали налог радницима за чишћење снијега. Подносиатељка жалбе је обавијестила Институцију да је снијег очишћен, чиме је поступак успјешно окончан.

Примјер:²⁰¹ Увидом у достављену документацију видљиво је да се жалба односи на проблем с водоснабдијевањем. Наиме, подносиатељка жалбе тврди да је комшија онемогућава у кориштењу воде са изворишта Крч, те да због тога већ два мјесеца нема воде у свом домаћинству. Омбудсмени су се обратили Министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства Средњобосанског кантона и Општини Кисељак које је доставило

¹⁹⁹ Ж-СА-04-535/19;

²⁰⁰ Ж-ЛИ-04-11/19;

²⁰¹ Ж-СА-04-956/18;

изјашњење у којем се између осталог наводи да се с предметног изворишта кориштење врши бесправно. Странкама је објашњен поступак легализације, односно прибављање потребних акта, након чега је подносиатељка жалбе поднијела захтјев Општини за издавање водне сагласности за захватање воде са изворишта Крч, а њеном комшији је рјешењем Кантоналне водне инспекције наложено да од Општине прибави потребне акте за захватање воде за пиће до 2 л/с са изворишта Крч и са остала три изворишта која користи за водоснабјивање свог домаћинства. С обзиром на чињеницу да је Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства Средњобосанског кантона поступило по захтјеву подносиатељке жалбе и извршило инспекцијски надзор и да је подносиатељка жалбе поступила по добијеним упутствима од стране инспекције, предмет је затворен уз назнаку да је ријешен позитивно.

Примјер:²⁰² Подносиатељ жалбе обратио се Институцији жалбом на рад Одјељења за саобраћај и путеве Града Бања Лука, у вези с неоснованом наплатом паркинга у Улици Драгана Бубића у Бањој Луци. Наконведеног поступка истраге, Омбудсмени су издали Препоруку²⁰³ градоначелнику Бање Луке. Градоначелник је у одговору на издату препоруку навео да је за утврђени прекршај инспектор покренуо прекршајни налог субјекту надзора, те да ће и даље вршити контролу поштовања изречене забране, а све у циљу заштите и остваривања права подносиоца жалбе, чиме је поступак успјешно окончан.

Примјер:²⁰⁴ Током истражног поступка Омбудсмени су упутили начелнику општине Травник Препоруку²⁰⁵. Начелник општине Травник није доставио одговор Институцији у року који је остављен у препоруци ни након ургенције²⁰⁶, те је Институција о томе обавијестила Општинско вијеће Травник, које, такође, није доставило никакав одговор. У Годишњем извјештају за 2018. годину, у дијелу који се тиче права на имовину, наведено је да су омбудсмени поводом обраћања подносиатељке жалбе која је уједно и повратница, упутили препоруку надлежним органима и то Општини Травник и Комуналном предузећу општине Травник како би предузели све неопходне мјере како би се за подносиатељку жалбе обезбиједило водоснабјивање у стамбеном објекту. Након што су издавањем препоруке исцрпљене све правне могућности у поменутом случају, а у настојању да се подносиатељки жалбе омогући приступ питкој води, омбудсмени су додатно обавили разговор²⁰⁷ с начелником општине, гдје је обећано да ће се у року од три дана отклонити квар на водоводној мрежи. Како је и договорено на састанку, подносиатељка жалбе након шест година има приступ питкој води.

6.4. Социјална заштита

Током 2019. године, Одјељење је регистровало 82 жалбе, а издате су четири препоруке. Жалбе се односе на нерјешавање захтјева за једнократну новчану помоћ, на потребе стамбеног збрињавања, на проблеме око признавања права на туђу његу и помоћ и слично.

²⁰² Ж-БЛ-05-790/18;

²⁰³ П-27/19 од 4. 2. 2019. године;

²⁰⁴ Ж-СА-05-1295/16; Ж-СА-05-616/17;

²⁰⁵ П-169/17 од 20. 7. 2017. године;

²⁰⁶ Ургенција од 27. 12. 2017. године;

²⁰⁷ Састанак од 28. 11. 2019. године;

Стање велике незапослености, мале пензије, указују да све већи број становништва има потребу за одређеним облицима социјалне заштите, што намеће обавезу држави да се ова врста права мора ставити у већи фокус интересовања. Број изјављених жалби из ове области свакако не осликава право стање ствари које је много горе. Социјална помоћ је симболична и не може осигурати основне животне потребе корисника.

У својим извјештајима, омбудсмени посебну пажњу посвећују области социјалне заштите. Имајући у виду специфичности ове проблематике, током 2019. године, приступило се раду на "Специјалном извјештају о стању и проблемима с којима се у свом раду сусрећу центри/службе за социјални рад у Босни и Херцеговини"²⁰⁸.

Примјер:²⁰⁹ Подносилац жалбе напомиње да се дуги низ година обраћао надлежним органима у циљу рјешавања стамбеног питања. Указује да припада категорији демобилисаних бораца, да се налази на старању код Службе социјалне заштите Општине Ново Сарајево и да, спава у шаторском насељу демобилисаних бораца у Сарајеву. Из достављене документације, видљиво је да се ради о бившем припаднику Оружаних снага Армије Босне и Херцеговине при чему му је утврђен степен тјелесног оштећења, а по основу којег остварује и новчану помоћ на име инвалиднине. Омбудсмени су издали Препоруку²¹⁰ Министарству за борацка питања Кантона Сарајево. Министарство за борацка питања Кантона Сарајево доставило је одговор по издатој препоруци у којем се наводи да подносилац жалбе испуњава све прописане услове за остваривање права на стан под закуп, али да тренутно на локацији Отес нема слободних станова којим располаже, односно које користи Министарство. Предмет је затворен уз констатацију да препорука није испоштована.

Примјер:²¹¹ Подносиатељка жалбе као одговорну страну означила је Министарство здравства и социјалне политике Средњобосанског кантона, у вези с повредом права из социјалног осигурања. Рјешавајући по захтјеву подносиатељке жалбе за сталну новчану помоћ, ЈУ Центар за социјални рад Нови Травник доноси рјешења којим се подносиатељки жалбе признаје право на сталну новчану помоћ, а која Министарство сваки пут поништава у поступцима ревизије првостепеног рјешења. Омбудсмени су Министарству издали препоруку²¹². Министарство је доставило одговор на препоруку из које произилази да издата препорука не може бити реализована.

6.5. Здравство

Право на здравствену заштиту утврђено је Европском социјалном повељом. У Босни и Херцеговини питање здравствене заштите уређују закони на нивоу ентитета и Брчко дистрикта БиХ, а кантони имају улогу имплементатора утврђених политика и закона.

²⁰⁸ Ж-БЛ-01-302/19; октобар 2019. године;

²⁰⁹ Ж-СА-04-1004/18;

²¹⁰ П-53/19 од 19. 2. 2019. године;

²¹¹ Ж-СА-04-37/19;

²¹² П-264/19 од 12. 12. 2019. године;

У 2019. години, Одјељење је регистровало 74 предмета из области здравствене заштите, а у 19 предмета издате су препоруке. Поднесене жалбе односе се на немогућности рефундације трошкова који падају на терет фондова здравственог осигурању, немогућност остваривања здравствене заштите због недоступности лијекова одређеним категоријама болесника према њиховим стварним потребама, а што је резултирало отварањем одређеног броја предмета *ex officio* који се односе на ову проблематику²¹³. Истовремено, проблем представљају и лијекови који нису регистровани, нити доступни у Босни и Херцеговини.

Важно је истаћи да су Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине 15. 8. 2019. године, Народној скупштини Републике Српске упутили иницијативу за измјену и допуну Закона о здравственом осигурању²¹⁴ у дијелу који се тиче статуса обавезно осигураних лица. Проводећи поступак истраживања²¹⁵, Омбудсмени БиХ препознали су проблем који се односи на стицање статуса осигураног лица према Закону о здравственом осигурању, а ради остваривања права на здравствену заштиту за категорију лица преко 65 година. Ради се о лицима преко 65 година, који нису корисници пензије, а посједују одређено земљиште због којег се упућују да се осигурају као пољопривредници. Због старости и радне неспособности ова категорија лица није у стању да обавља пољопривредну дјелатност, нити се може осигурати на тај начин, а не може се осигурати ни у категорији социјални случај, нити преко другог лица, нпр. члана породице, опет због посједовања одређеног земљишта. У 2019. години, Народна скупштина Републике Српске донијела је Закон о измјенама и допунама Закона о здравственом осигурању Републике Српске²¹⁶ у којем је додат члан 10а, гдје су под тачком 3. као осигураници предвиђена лица старија од 65 година, чиме је упућена иницијатива усвојена.

Примјер:²¹⁷ Подносилац жалбе као одговорну страну означио је Фонд здравственог осигурања Републике Српске у вези с повредом права из здравственог осигурања, а која се огледа у немогућности рефундације трошкова поступка микро-ТЕСЕ. Наводи да је Филијала Фонда у Источном Сарајеву донијела рјешење којим је одбијен његов захтјев за рефундацију поменутих трошкова. Рјешавајући по жалби, другостепени орган, поништио је првостепено рјешење и предмет вратио на поновни поступак. У поновном поступку, Филијала Фонда Источно Сарајево, рјешењем број 15/053-8-174-1/19, од 11. 7. 2019. године, поново је одлучила негативно. Подносилац жалбе благовремено је изјавио жалбу директору Фонда. Институција је затражила изјашњење од одговорне стране. Фонд је у свом изјашњењу навео да је поступак још увијек у току, јер је затражено стручно мишљење Универзитетског клиничког центра Републике Српске, те да ће по добијању одговора, од стране наведене установе, одлучити по захтјеву подносиоца жалбе. Подносилац жалбе обавијестио је Институцију да је Фонд донио рјешење по жалби којим је његов захтјев за рефундацију трошкова усвојен, чиме је поступак успјешно окончан.

²¹³ Ж-СА-04-327/19;

²¹⁴ Службени гласник Републике Српске, бр. 18/99, 51/01, 70/01, 51/03, 57/03, 17/08, 1/09 и 106/09;

²¹⁵ Ж-БЛ-04-646/18;

²¹⁶ Службени гласник Републике Српске, број 94/19, од 11. 11. 2019. године;

²¹⁷ Ж-БЛ-04-642/19;

Примјер:²¹⁸ Подносиатељка жалбе обратила се Институцији с обзиром да је обољела од карцинома надбубрежне жлијезде, те да јој је за лијечење потребан лијек Митотан (Lysodren), а који се не налази на Листи есенцијалних лијекова за лијечење њеног обољења. Наводи да је оперисала тумор на надбубрежној жлијезди, те је установљено да јој је за терапију потребан поменути лијек који је недоступан у Босни и Херцеговини. Подносиатељка жалбе сматра да наведени лијек треба бити доступан од стране Завода здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине (Фонда солидарности) те истиче да се обраћала Заводу здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине с молбом, те да је добила негативан одговор као и да је на поменути одговор уложила жалбу. Омбудсмени су издали препоруку²¹⁹ Федералном министарству здравства, Заводу здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине и доставили на знање Влади Федерације Босне и Херцеговине. Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине, као и Федерално министарство здравства су доставили Институцији одговор на препоруку у којем наводе разлоге усљед којих жалба не може бити реализована.

6.6. Образовање

Право на образовање у Босни и Херцеговини, признато је Уставом Босне и Херцеговине²²⁰, Уставом Републике Српске²²¹ Уставом Федерације Босне и Херцеговине²²² Статутом Брчко дистрикта Босне и Херцеговине²²³, као и одговарајућим законским прописима који уређују ову област.

У категорији образовања, у 2019. години, регистрована су 33 предмета, а издате су три препоруке.

Жалбе из области образовања се односе на недоношење рјешења од стране министарстава надлежних за област образовања, немогућност похађања школе у којој је школовање започето током школске године, као и на лоше материјалне услове, односно неадекватан простор за одвијање наставе. Одређени број предмета односио се на поступак провођења конкурсних процедура на високошколским установама, акредитацију високошколских установа, еквиваленцију диплома и непризнавање одговарајућих звања у наставно-научним областима у оквиру високог образовања.

Примјер:²²⁴ Подносиатељка жалбе као одговорну страну означила је Основну школу „Кључ“ у Кључу. Наводи да је своје малољетно дијете уписала у поменуту школу, те да већ скоро четири године њено малољетно дијете похађа наставу у наведеној школи. Међутим, у свим школским евиденцијама дијете је евидентирано графитном оловком и на полугодишту и крају школске године не добија никакве доказе да је завршило школску

²¹⁸ Ж-СА-04-154/19;

²¹⁹ П-162/19 од од 8. 7. 2019. године;

²²⁰ Члан II 3. I);

²²¹ Члан 38;

²²² Члан 2. (1) m);

²²³ Члан 15;

²²⁴ Ж-СА-01-275/19

годину, односно полугодиште. Омбудсмени су упутили захтјев за достављање изјашњења Министарству образовања, науке, културе и спорта УСК-а, Кантоналној управи за инспекцијске послове и Школи. У достављеном изјашњењу, Министарство наводи да је издало Рјешење о извршеној еквиваленцији, с правом наставка образовања на подручју Босне и Херцеговине. Омбудсмени су након тога затражили од Школе информацију да ли је примила обавјештење од стране Министарства. Школа је доставила тражену информацију наводећи да је примила поменуто рјешење, те да је поступила по истом. Предмет је успјешно окончан.

Примјер:²²⁵ Подносилац жалбе обратио се у својству пуномоћника свог малољетног дјетета, означивши као одговорну страну Основну школу “Иван Горан Ковачић” Ливно. Наводи да је пресудом Кантоналног суда Кантона 10 одбијена његова тужба ради поништења акта Министарства науке, просвјете, културе и спорта. У прилогу жалбе доставио је обавјештење ОШ „Иван Горан Ковачић“ Ливно да према поменутој пресуди његово дијете није више ученик поменуте школе, те да школовање треба да настави у ОШ „Фра Ловро Караула“ Ливно од 14. 1. 2019. године и да се с тим датумом брише из евиденције ученика ОШ „Иван Горан Ковачић“ Ливно. Жалилац је истакао да се ради о шестогодишњем дјетету ком је требало више од два мјесеца да се прилагоди на нову средину, те да су га брат и сестре, који такође похађају исту школу, доводили и одводили сваки дан у школу, док се не прилагоди. Дијете је по уписном подручју, тј. по улици у којој тренутно имају пребивалиште, требало бити уписано у ОШ „Фра Ловро Караула“ Ливно. Жалилац је на почетку школске године покренуо управни поступак, а након тога и управни спор. Почетком школске, 2018/19. године дијете је уписано у ОШ „Иван Горан Ковачић“ Ливно, коју је похађао четири мјесеца, тј. до 14. 1. 2019. године када је отац дјетета обавијештен да његово дијете више није ученик поменуте школе. Омбудсмени су се обратили одговорној страни, те обавили разговор с ресорним министром Министарства науке, просвјете, културе и спорта Кантона 10, указујући да је поменутом пресудом тужба за поништење акта Министарства науке, просвјете, културе и спорта одбијена, али није одлучивано о статусу дјетета у ОШ „Иван Горан Ковачић“ Ливно, нити је пресудом наложено да се малољетно дијете брише из евиденције ученика школе. Омбудсмени су одмах по пријему жалбе, подносиоца жалбе упутили да Кантоналном суду Кантона 10 поднесе приједлог за издавање привремене мјере, ради несагледивих посљедица за шестогодишње дијете које би проузроковало његово премјештање у другу школу у току школске године. Кантонални суд Кантона 10 је поступајући по приједлогу ради одређивања привремене мјере, донио рјешење којим се налаже ОШ „Иван Горан Ковачић“ Ливно да малољетно дијете похађа наставу у наведеној школи, поништавајући одлуку директора о брисању ученика из евиденције ученика школе. Одговорна страна обавијестила је омбудсмене да малољетно дијете наставља похађати школу, чиме је поступак успјешно окончан.

Примјер:²²⁶ Подносилац жалбе као одговорну страну означио је Академију умјетности Универзитета у Бањој Луци, у вези с конкурсом за избор наставника на Студијском програму драмских умјетности. Као једини кандидат пријавио се на конкурс. Наставно-

²²⁵ Ж-ЛИ-05-17/19

²²⁶ Ж-БЛ-04-489/19;

научно вијеће потврдило је приједлог Комисије за избор, који је одбио Сенат Универзитета уз образложење да кандидат не испуњава минималне услове за избор у звање редовног професора, јер нема завршен други циклус студија, односно научни степен магистра наука. Подносилац жалбе је завршио четворогодишњи Факултет драмских уметности у Београду, према предболоњском систему образовања, за шта му је према важећим законима у Републици Србији признат еквивалент звања мастер. Сенат Универзитета у Бањој Луци не оспорава карактер потврде о еквиваленцији, али сматра да се она не може користити као правни основ за заснивање радног односа у области високог образовања Републике Српске. У конкретном случају, евидентно је да је подносилац жалбе већ биран и да је предавао на истој високошколској установи – Академији умјетности Универзитета у Бањој Луци, уназад шест година, и да није имао никаквих проблема да докаже да испуњава законом прописане услове. Омбудсмени су издали Препоруку²²⁷ којом се Народној скупштини Републике Српске налаже да приликом усвајања законских рјешења која регулишу област високог образовања, а посебно поступак избора у звања за лица с високошколским исправама стеченим у иностранству и земљама региона, на прецизан начин дефинише поступак еквиваленције звања, као и питање вредновања и признавања потврда о еквиваленцији из земље у којој су исправе изворно стечене.

6.7. Екологија и заштита околине

Питање заштите околине је пријеко потребна и актуелна тема у Босни и Херцеговини, а што потврђује већи број регистрованих жалби у односу на 2018. годину²²⁸. Регистровано је 20 жалби из области екологије, а издато је шест препорука. И поред доношења великог броја закона у Босни и Херцеговини није јасно дефинисана политика дјеловања на овом подручју, што отвара питања испуњавања преузетих обавеза на међународном плану. Наиме, Босна и Херцеговина ратификовала је бројне конвенције и протоколе, као што су: Оквирна конвенција УН-а о климатским промјенама, Протокол из Кјота, Конвенција о контроли прекограничног кретања опасног отпада и његовог одлагања, Конвенција УН-а о биолошкој разноликости, Архуска конвенцију, Протокол из Картагине о биолошкој сигурности, Протокол о води и здрављу итд.

Примјер:²²⁹ Омбудсмени су на основу медијских информација отворили предмет по службеној дужности који се односи на откривање фармацеутског отпада на локалитету Јасенови Потоци у општини Мркоњић Град. Републичка управа за инспекцијске послове Републике Српске, обавијестила је омбудсмене да је на терен упућен републички фармацеутски инспектор који је уз присуство комуналног полицајца и представника инспекцијских органа општине Мркоњић Град, те представника предузећа овлаштеног од стране Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске за управљање опасним отпадом, извршио контролу на подручју општине Мркоњић Град, у близини села Јасенови Потоци, гдје је непознато лице незаконито одложило медицински отпади. Том приликом установљене су двије веће депоније лијекова, које потичу од послеријатног периода, будући да се рокови употребе који су били видљиви односе на

²²⁷ П-275/19 од 11.11.2019. године;

²²⁸ 18 регистрованих жалби;

²²⁹ Ж-ЛИ-04-84/19;

период од 1993. до 1997. године. Закон о управљању отпадом²³⁰ прописује да трошкове уклањања отпада одложеног изван депоније, чије поријекло не може да се утврди, односно установи његова веза с произвођачем, односно лицем које га је одложило, сноси јединица локалне самоуправе, а о чему је омбудсмене обавијестила Општина Мркоњић Град. Општина је обавијестила омбудсмене и да је расписала тендер за збрињавање фармацеутског отпада, те да је након проведеног тендера, изабран најповољнији понуђач који је обавио утовар и превоз отпада до коначног збрињавања. Полазећи од наведеног, предмет је позитивно окончан.

Примјер:²³¹ Подносилац жалбе као одговорну страну означио је Кантоналну управу за инспекцијске послове Унско-санског кантона. У жалби наводи дугогодишњи проблем с комшијом који узгаја пчеле у свом дворишту, усљед чега је његова супруга изуједана неколико пута чиме је изазвана опасност по живот (алергија доводи до гушења и може изазвати и смртне посљедице). Омбудсмени су у току поступка истраге утврдили да одговорна страна није предузела све мјере из своје надлежности како би се ријешило дугогодишњи проблем држања кошница с пчелама које угрожавају безбједност у насељу и нису смјештене у складу с важећим законским прописима. Неспорно је да је одговорна страна донијела рјешење којим се налаже измјештање кошница с пчелама, али спорно је да ли је поменуто рјешење извршено и проблем ријешен. Након тога, Омбудсмени су издали Препоруку²³². Кантонална управа за инспекцијске послове обавијестила је Институцију да је комшији подносиоца жалбе издала прекршајни налог у износу од 1.000 КМ због неизвршења поменутог рјешења из 2018. године. Накнадном контролом у економском дворишту, странка није затечена на имању и утврђено је да нема присутних кошница с пчелама. Федерална управа за инспекцијске послове доставила је одговор у којем наводи да је од поступајућег кантоналног пољопривредног инспектора УСК затражила да је извјештава о активностима које предузима у предмету. Анализом документације, закључено је да није било основа за поступање по горе наведеним одредбама Закона о организацији органа управе у Федерацији БиХ. Предмет је позитивно окончан.

Примјер:²³³ Омбудсмени су на основу информација из медија отворили *ex officio* предмет у вези са изградњом мини-хидроелектрана на ријеци Дољанки. У току истраге у предмету, прикупљене су информације релевантних органа власти, као и информације од невладиних организација активних у тој области. Након проведене истраге издата је препорука²³⁴ Влади Федерације Босне и Херцеговине. Осим тога, проведена је истрага у смислу питања регулисања наведене тематике у Републици Српској, те прибављен одговор Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске у којем је наведен начин регулисања ове материје у Републици Српској и кораци који се планирају. Влада Федерације Босне и Херцеговине доставила је одговор на издату препоруку у којем се осврнула на издату препоруку и чињенично стање. На основу наведеног, предмет је затворен, а издата препорука сматра се реализованом.

²³⁰ Службени гласник Републике Српске, број 111/2013;

²³¹ Ж-БЛ-04-603/18;

²³² П-122/19 од 17. 4. 2019. године;

²³³ Ж-СА-04-525/19;

²³⁴ П-175/19 од 29. 7. 2019. године;

6.8. Јавни приходи

Током 2019. године, у оквиру Одјелјења за економска, социјална и културна права, укупно су регистрована четири предмета која се односе на јавне приходе. Поменути предмети обухватају непоступање пореских органа по изјављеним жалбама, као и обраћање грађана с притужбама које се односе на наплату одређених услуга за које сматрају да се неосновано врше.

Примјер²³⁵: Подносилац жалбе жали се на одлуку Кантоналне пореске канцеларије Тузла, Пореска испостава Лукавац. На одлуку је изјавио жалбу другостепеном органу, Федералном министарству финансија. Другостепени орган отклонио је повреду права у току интервенције Институције чиме је поступак позитивно окончан.

Примјер²³⁶: Подносилац жалбе обратио се Институцији због наводне повреде потрошачких права. Наводи да му је приликом предаје пошиљке у Поштама Српске, поред редовне цијене наплаћено додатних 0,20 КМ, као додатак за седмицу Црвеног крста. Такође је навео да му за ту услугу није издат фискални, већ ручно писани рачун, те га је интересовало да ли је у наведеном случају све законито, како може знати да ће средства заиста завршити на рачунима Црвеног крста, те зашто су у наведеном случају Поште Српске хуманитарни дио накнаде наплатили од корисника услуге без његовог изричитог пристанка, а не из својих средстава. У одговору на наводе подносиоца жалбе, Поште Српске су навеле²³⁷ да су, као правно лице, дужне да за вријеме трајања Недјеље Црвеног крста и Недјеље борбе против туберкулозе врше продају доплатних маркица у корист Црвеног крста, и то у складу са Законом о положају и овлашћењима Црвеног крста Републике Српске и Законом о вршењу услуга у поштанском саобраћају. Такође, даље су навеле да је Законом о ПДВ-у прописано да су јавне поштанске услуге ослобођене плаћања ПДВ-а, а Законом о фискалним касама да исте не подлијежу обавези регистрације сваког појединачног промета робе и услуга преко фискалне касе.

²³⁵ Ж-СА-04-287/19;

²³⁶ Ж-БЛ-04-681/19;

²³⁷ Акт број:1/2.1.-3055/19, од 15. 10. 2019. године;

VII ПРАВА ЛИЦА ЛИШЕНИХ СЛОБОДЕ

7.1. Појам тортуре и успостављање Превентивног механизма у Босни и Херцеговини

Ратификацијом Опционог протокола²³⁸ уз УН Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских и понижавајућих казни и поступака (ОРСАТ) Босна и Херцеговина је преузела одговорност за успоставу мандата Националног превентивног механизма/Превентивног механизма, односно независног тијела с мандатом, да, између осталог, обавља посјете свим мјестима гдје се налазе лица лишена слободе, у сврху побољшања положаја лица лишених слободе, посебно у погледу утврђивања евентуалног мучења и других облика нечовјечног и нехуманог поступања.

У Босни и Херцеговини није успостављен Национални превентивни механизам/Превентивни механизам. Међутим, кроз пројекат Јачања капацитета Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине с циљем имплементације мандата Превентивног механизма у Босни и Херцеговини, извршена је одговарајућа обука о мандату и функционисању Националног превентивног механизма/Превентивног механизма²³⁹. На тај начин су створени предуслови да Институција омбудсмена преузме улогу овог механизма. У оквиру овог пројекта омбудсмени су током 2018. године посјетили све веће полицијске станице у Босни и Херцеговини у циљу утврђивања стања у просторијама за задржавање, те с тим у вези израдили и презентовали јавности²⁴⁰ Специјални извјештај о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини²⁴¹.

Посјете мјестима на којима се налазе лица којима је на било који начин ограничена слобода кретања представљају ефикасан начин да се изврши превенција и сузбијање тортуре. Мјеста гдје се задржавају лица лишена слободе, због свог карактера, представљају погодна мјеста за вршење тортуре, те је редован мониторинг ових мјеста, односно јавно представљање затеченог стања предуслов за превенцију тортуре и других појавних облика понижавајућих поступања према овим лицима.

Битно је нагласити да је у процедури измјена и допуна Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине²⁴² према којој би се успоставио Национални превентивни механизам/Превентивни механизам, односно створио законски оквир за реализацију обавеза које за Босну у Херцеговину произилазе из Опционог протокола уз УН Конвенцију против тортуре. Измјене и допуне Закона о омбудсмену су прихваћене од стране Вијећа министара још 2017. године, али без обзира на то до данас нису усвојене.

²³⁸ Ратификован 24. октобра 2008. године;

²³⁹ Пројекат је спроведен у сарадњи с Омбудсменом Републике Бугарске, уз подршку Амбасаде Републике Бугарске;

²⁴⁰ У априлу 2019. године;

²⁴¹ https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2019041708251344bos.pdf;

²⁴² Измјене и допуне Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине прихваћене су од стране Савјета министара током 2017. године;

Босна и Херцеговина је једина држава која није чланица Мреже националних превентивних механизма земаља Југоисточне Европе²⁴³, али њени представници редовно су позивани и присуствују састанцима ове мреже²⁴⁴, како би се Институција припремила за преузимање овог мандата након што се усвоје предвиђене измјене и допуне Закона о омбудсмену.

7.2. Праћење стања права лица лишених слободе

У оквиру Институције дјелује Одјељење за праћење остваривања права лица лишених слободе које поступа по жалбама и *ex officio* покреће истражне поступке у свим предметима који се односе на евентуалну повреду права лица лишених слободе, без обзира да ли се та лица налазила у казнено-поправној установи (затвору или притвору), или у некој другој установи у којој им је ограничена слобода кретања (полицијске станице, васпитни, односно дисциплински центри за малољетнике, имиграциони центри, старачки домови, центри за азиланте, психијатријске институције и др.).

У извјештајном периоду Институција је у овом одјељењу запримила 129 жалби што представља смањење од 10,42 % у односу на 2018. годину. У Подручној канцеларији у Сарајеву запримљено је 110 жалби, а у Сједишту Институције у Бањој Луци 18 жалби. Анализирајући структуру поднесених жалби евидентно је да се највећи број односи на незадовољство пруженим квалитетом здравствене заштите у наведеним установама, ускраћивања кориштења ванзаводских погодности, премјештаја у други завод, кориштење могућности условног отпуста, незадовољавајуће услове смјештаја и третмана у установама, неки вид злостављања, односно на некоректно понашање од стране особља или насиље од стране других затвореника, посјете чланова породице, рјешавање статусних питања и др. Одређен број жалби односио се и на преиспитивање судских поступака и правоснажних судских одлука, али Институција у том случају, обавјештава подносиоце жалби да у таквим предметима не могу поступати, јер се, према закону, не могу мијешати и утицати на доношење судских одлука.²⁴⁵

Поступајући по жалбама осуђеника и притвореника, као и по службеној дужности, представници Институције, током 2019. године посјетили су следеће казнено-поправне установе: Казнено-поправни завод Фоча²⁴⁶, Казнено-поправни завод Требиње²⁴⁷, Казнено-

²⁴³ Зато што још увијек нема успостављен Национални превентивни механизам/ Превентивни механизам;

²⁴⁴ Састанку представника НПМ мреже земаља Југоисточне Европе у Скопљу, 11. и 12. јуна 2019. године на тему „НПМ политика о одмазди“, присуствовале су шефица Одјељења за остваривање права лица лишених слободе Ведрана Павловић и стручна савјетница Вања Дандић Бурић. Поред представника НПМ мреже присуствовали су представници Поткомитета УН за превенцију тортуре (ЦПТ); Састанку представника НПМ мреже земаља Југоисточне Европе у Скопљу, 2-3. октобар 2019. године на тему „Специфичне потребе малољетника у установама детенције“, присуствовала је шефица Одјељења за остваривање права лица лишених слободе Ведрана Павловић;

²⁴⁵ Закон о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, бр. 19/2002, 35/2004 и 32/2006), члан 4. став 2) гласи: „Омбудсмен се неће мијешати у процес одлучивања судова...“;

²⁴⁶ Омбудсмен Љубинко Митровић и шефица Одјељења за остваривање права лица лишених слободе Ведрана Павловић посјетили су 6. 3. 2019. године КПЗ Фоча;

²⁴⁷ Посјета обављена 13. 3. 2019. године од стране шефице Одјељења за остваривање права лица лишених слободе Ведране Павловић и стручне сараднице Наиде Корајлић;

поправни завод Зеница²⁴⁸, Казнено-поправни завод Источно Сарајево²⁴⁹, Казнено-поправни завод Тузла²⁵⁰, Казнено-поправни завод Добој²⁵¹, Казнено-поправни завод Мостар²⁵², Казнено-поправни завод Сарајево²⁵³, Казнено-поправни завод Бусовача²⁵⁴. Посјете су углавном биле ненајављене. Током посјета представници Институције разговарају с лицима лишеним слободe и врше мониторинг затченог стања у установама. Циљ мониторинг посјета и извјештавања јесте да се јавности и представницима власти укаже на проблеме који угрожавају поштовање и остваривање људских права лица која се налазе на издржавању казне затвора и других лица која су лишена слободe.

7.2.1 Специјални извјештај о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини

Омбудсмени су током 2019. године презентовали јавности Специјални извјештај о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини²⁵⁵. Непосредно прије тога, омбудсмени су посјетили све веће полицијске управе у Босни и Херцеговини²⁵⁶, те на основу разговора с руководством, увида у документацију, као и непосредног опажања просторија за задржавање лица, констатовали затечено стање.

Након анализе стања у просторијама за задржавање омбудсмени су упутили генералне препоруке Влади Републике Српске, Влади Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, Влади Кантона Сарајево, Влади Зеничко-добојског кантона, Влади Средњобосанског кантона, Влади Тузланског кантона и Влади Херцеговачко-неретванског кантона: да издвоје неопходна буџетска средства с циљем реализације препорука омбудсмена упућених надлежним министарствима унутрашњих послова које се односе на неопходну адаптацију

²⁴⁸ Шефица Одјељења за остваривање права лица лишених слободe Ведрана Павловић и стручна сарадница Наида Корајлић посјетиле су 26. 3. 2019. године Казнено-поправни завод затвореног типа у Зеници. Посјета је обављена и 10. 7. 2019. године од стране шефице Одјељења за остваривање права лица лишених слободe Ведране Павловић, стручне сараднице Наиде Корајлић и стручног сарадника Анте Шакоте;

²⁴⁹ Посјета обављена 21. 5. 2019. године од стране омбудсмена Љубинка Митровића, омбудсменке Нивес Јукић и омбудсменке Јасминке Џумхур;

²⁵⁰ Посјета обављена 1. 7. 2019. година од стране омбудсменке Јасминке Џумхур, помоћнице омбудсмена Ведране Павловић и волонтерке Јасне Колар. Посјета је обављена и 11. 11. 2019. године од стране помоћнице омбудсмена Ведране Павловић и волонтерки Невене Филиповић и Селме Хашић.

²⁵¹ Посјета обављена 17. 6. 2019. године од стране шефице Одјељења за остваривање права лица лишених слободe Ведране Павловић и стручне савјетнице Хајрије Ацамија. Посјета је обављена и 9. 10. 2019. године од стране шефице Одјељења за остваривање права лица лишених слободe Ведране Павловић и стручне сараднице Наиде Корајлић;

²⁵² Посјета обављена 22. 8. 2019. од стране шефице Одјељења за остваривање права лица лишених слободe Ведране Павловић. Посјета је обављена и 4. 11. 2019. године од стране шефице Одјељења за остваривање права лица лишених слободe Ведране Павловић и стручне савјетнице Маје Панцић Марић;

²⁵³ Посјета обављена 30. 8. 2019. године од стране шефице Одјељења за остваривање права лица лишених слободe Ведране Павловић и стручне сараднице Мирјане Трифковић;

²⁵⁴ Посјета обављена 14. 10. 2019. године од стране омбудсменке Јасминке Џумхур, шефице Одјељења за остваривање права лица лишених слободe Ведране Павловић и волонтера Амара Нијемчевића;

²⁵⁵ Специјални извјештај о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини, доступан је на https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2019041_708251344_bos.pdf;

²⁵⁶ Овом приликом извршене су посјете полицијским управама у саставу Министарства унутрашњих послова Републике Српске (Полицијска управа Бања Лука, Полицијска управа Приједор, Полицијска управа Добој и Полицијска управа Бијељина), затим Министарства унутрашњих послова Федерације Босне и Херцеговине, односно кантоналних министарстава унутрашњих послова (Полицијска управа Сарајево, Полицијска управа Зеница, Полицијска управа Мостар, Полицијска управа Травник и Полицијска управа Тузла) и Полицији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине;

просторија за задржавање²⁵⁷. Ове активности треба да укључе и инсталирање видео-надзора у сврху контроле и превенције непожељног понашања или самоповређивања лица лишених слободе, посебно водећи рачуна о распореду камера како би се осигурала и заштита права на приватност осуђених лица²⁵⁸. Препоруком је указано и на потребу да се издвоје буџетска средстава потребна за упошљавање додатног кадра – овлаштених службених лица у полицијским управама/станицама, а у складу с утврђеном систематизацијом радних мјеста, те стручно усавршавање овлаштених службених лица која поступају према лицима лишеним слободе. Ово усавршавање требало би бити организовано кроз континуирану, специјализовану и лиценцирану обуку која ће задовољити највише домаће и међународне стандарде у овој области. Такође, Институција је упутила препоруку Министарству унутрашњих послова Федерације Босне и Херцеговине да успостави електронску евиденцију лица лишених слободе, те препоруку Министарству унутрашњих послова Републике Српске да постојећу електронску евиденцију лица лишених слободе усклади с донесеним одредбама Кривичног законика Републике Српске.

7.3. Права лица лишених слободе

7.3.1. Здравствена заштита

Омбудсмени истичу да лица лишена слободе припадају осјетљивој категорији становништва, јер њихов положај има утицај на физички, психолошки, социјални, правни и сваки други аспект њиховог живота.

Лица лишена слободе приликом уласка у казнено-поправну установу мора прегледати љекар. Затворска служба за здравствену заштиту требало би да буде у стању да пружи здравствену заштиту с квалитетом и обимом који се пружа пацијентима обавезног здравственог осигурања изван затвора. Обавеза медицинског особља у заводу није само лијечење пацијента, него и превентивна медицина која се састоји од надзора хигијенских услова у заводу, здравственог савјетовања, спречавања насиља међу затвореницима и према њима, евидентирања повреда и др. Затворско медицинско особље требало би да посједује одређено стручно знање које им омогућава бављење различитим облицима затворске патологије, као и прилагођавању својих метода лијечења условима у затвору.

Европска затворска правила посвећују велику пажњу здравственој заштити²⁵⁹, те указују да здравствена заштита затвореницима мора бити омогућена без дискриминације по основу њиховог статуса.

Међутим, без обзира на наведене стандарде и током 2019. године Омбудсмени су запримили жалбе од лица лишених слободе које се односе на неадекватну здравствену заштиту у казнено-поправним заводима у Босни и Херцеговини.

²⁵⁷ У складу и по узору на стандарде предвиђене Европским затворским правилима;

²⁵⁸ Камере би требале бити позициониране у ходницима којима се прилази просторијама за задржавање/ћелијама и не би требало да покривају тзв. мокри чвор;

²⁵⁹ Европска затворска правила у Дијелу III уређује питање Здравства, тачка 40.3

Одређен број казнено-поправних установа у Босни и Херцеговини и даље нема запосленог љекара опште праксе на неодређено вријеме, како то прописују Европска затворска правила²⁶⁰. Установе које немају стално запосленог љекара опште праксе, ангажују љекаре по уговору о дјелу, који имају обавезу да редовно пружају здравствене услуге лицима која су лишена слободе.

Установе које имају запосленог љекара у сталном радном односу у Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине су: Казнено-поправни завод Фоча, Казнено-поправни завод Бања Лука, Казнено-поправни завод Источно Сарајево, Казнено-поправни завод Зеница, Казнено-поправни завод Тузла и Казнено-поправни завод Сарајево.

Установе из Републике Српске, и то Казнено-поправни завод Требиње, Казнено-поправни завод Добој и Казнено-поправни завод Бијељина, ангажују љекаре по уговору о повременим и привременим пословима, а установе из Федерације Босне и Херцеговине, и то Казнено-поправни завод Мостар, Казнено-поправни завод Орашје, Казнено-поправни завод Бихаћ и Казнено-поправни завод Бусовача ангажују љекара опште праксе из најближих здравствених установа по уговору о дјелу.

Иако су права лица лишених слободе дефинисана многобројним међународним, законским и подзаконским актима, у пракси се често крше.

Примјер: Омбудсменима на надлежно поступање, актом предсједавајућег Заједничке комисије за људска права Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, прослијеђена је жалба жалитељке²⁶¹ осуђенице из Казнено-поправног завода Тузла. Жалба се односила на угрожавање и немогућност остваривања адекватне здравствене заштите и на лоше хигијенске услове у Казнено-поправном заводу полуотвореног типа Тузла. Након проведеног поступка истраживања Омбудсмени су директору Казнено-поправног завода Тузла упутили Препоруку²⁶². С обзиром да у остављеном року Казнено-поправни завод Тузла није доставио повратне информације о реализацији издате препоруке Омбудсмени су Министарству правде Босне и Херцеговине упутили Обавијест о неиспоштовању препоруке Институције.

Примјер: Подносилац жалбе се обратио Институцији²⁶³ јер је незадовољан пруженом здравственом заштитом у притворској јединици Казнено-поправног завода Тузла. На основу одговора Казнено-поправног завода Тузла²⁶⁴, те увидом у здравствени картон осуђеног лица, омбудсмени нису могли утврдити повреду права жалиоца. Наиме, од доласка у завод, на љекарски преглед у заводску амбуланту подносилац жалбе се јављао 23 пута. Заводски психијатар прегледао га је шест пута, а обављено је и низ специјалистичких прегледа на Клиници за психијатрију и Универзитетско-клиничком центру Тузла. Представници Институције су током посјете Казнено-поправном заводу Тузла разговарали с подносиоцем жалбе, који је током разговора навео да је бивши корисник психоактивних

²⁶⁰ Европска затворска правила у Дијелу III који уређују питања Здравства, тачка 41.1

²⁶¹ Ж-СА-07-484/18 од 17. 4. 2018. године;

²⁶² П-191/19 од 15. 8. 2019. године;

²⁶³ Ж-СА-07-544/19;

²⁶⁴ Одговор Казнено-поправног завода Тузла, број 03-11-4505-2/19 од 10. 9. 2019. године;

супстанци (хероина и кокаина), те да је на лијечењу био и прије доласка у завод. Истиче да му је пружена адекватна здравствена заштита, да прима одговарајућу терапију, због које се осјећа одлично. Сваки викенд има посјете психијатра, нема примједбе на притвор, те нема потребе за даљим поступањем омбудсмена.

Примјер: Подносилац жалбе²⁶⁵ из Казнено-поправног завода Фоча у својој жалби наводи да је приликом доласка у завод имао установљен дијабетес ТИП 1, али да никад није имао већих здравствених проблема. Међутим, проблеми се јављају када му је докторица опште праксе из завода промијенила терапију, након чега му шећер варира од један до преко 35. Због немогућности да коригује шећер у крви, операција је неизводљива. Није му обезбијеђена исхрана предвиђена за особе с дијабетесом, тако да му и неадекватна исхрана знатно погоршава његово здравствено стање. У току истражног поступка Омбудсмени су запримили изјашњење КПЗ Фоча с релевантном медицинском документацијом из које је јасно видљиво да је осуђеник боравио у УКЦ Бања Лука, ради додатног испитивања и изналагања терапије од стране доктора специјалисте, када му је утврђена иста дијагноза и терапија која му је давана и у КПЗ Фоча. Осуђеник се налази на списку затвореника дијабетичара који се редовно ажурира и доставља у кухињу, с препоруком за додатним оброком и црним хљебом. Из извјештаја КПЗ Фоча и релевантне медицинске документације може се закључити да осуђеник има развијене компликације шећерне болести због непродржавања одговарајућих упутстава дијететског режима исхране и због самоиницијативног мијењања дозе инсулина. Истражни поступак је у току.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби осуђеника²⁶⁶ из Казнено-поправног завода Фоча, који истиче да је незадовољан пруженом здравственом заштитом, да је у заводу оболио од астме и бронхитиса, те да има обољења коже од влаге. Из достављеног изјашњења Казнено-поправног завода Фоча²⁶⁷ и увидом у релевантну медицинску документацију, омбудсмени су констатовали да је затворенику пружана, а и даље се пружа адекватна здравствена заштита, у складу с прописима што се јасно види из извјештаја о здравственом стању. Здравствени проблеми који се тичу дисајних органа су постојали и у вријеме када је затвореник ступио на издржавање казне. С тим у вези је и прегледан од стране доктора специјалисте – пулмолога, те му је препоручена одговарајућа терапија коју затвореник одбија да користи. Такође, код затвореника је била присутна инфекција коже која је узрокована кориштењем неадекватног прибора за хигијену–бријача и нема никакве везе с влагом. Омбудсмени у овом случају нису могли констатовати повреде права на здравствену заштиту, него је примијећено да је то један од начина на који осуђеник тражи премјештај у другу казнено-поправну установу.

7.3.2. Услови смјештаја и особље завода

Лица која су лишена слободе имају право на адекватан смјештај који одговара савременим стандардима у складу с Европским затворским правилима²⁶⁸. Омбудсмени констатују да је

²⁶⁵ Ж-СА-07-461/19;

²⁶⁶ Ж-СА-07-906/19;

²⁶⁷ Акт број 03-3244/19 од 30. 8. 2019. године;

²⁶⁸ Европска затворска правила у Дијелу II Упућивање и смјештај 18. 1;

проблем, који се односио на пренатрпаност смјештајних капацитета у казнено-поправним заводима у Босни и Херцеговини, у односу на претходне године, скоро превазиђен.

Постојећи смјештајни капацитети у казнено-поправним заводима у Федерацији Босне и Херцеговине²⁶⁹ могу задовољити потребе за смјештај осуђених и притворених особа. Током 2018. и 2019. године постојале су одређене потешкоће у функционисању притворске јединице Казнено-поправног завода Сарајево због попуњености капацитета, јер је капацитет притвора предвиђен за 88 особа, а бројно стање се кретало до 130 притвореника. У циљу рјешавања потешкоћа и растерећења притворских капацитета Казнено-поправног завода Сарајево, Федерално министарство правде је проширило капацитете притвора у Казнено-поправном заводу Зеница за 70 мјеста, како би се растеретили притворски капацитети Казнено-поправног завода Сарајево. Истовремено капацитети притворске јединице Казнено-поправног завода полуотвореног типа Сарајево су проширени на 132 мјеста. Ово министарство је доношењем (новог) Правилника о критеријумима за упућивање особа на издржавање казне затвора²⁷⁰ судовима који осуђенике упућују у Казнено-поправни завод Бусовача²⁷¹, а то су углавном судови с подручја Зеничко-добојског кантона и Средњобосанског кантона, ставило на располагање могућност директног упућивања осуђених особа у друге заводе уколико је капацитет Казнено-поправног завода полуотвореног типа Бусовача попуњен. Омбудсмени на основу података који су достављени у акту Федералног министарства правде²⁷² могу констатовати да је проблем пренатрпаности успјешно ријешен.

Када су у питању материјална улагања у казнено-поправне заводе у Федерацији Босне и Херцеговине, омбудсмени примјећују да су издвојена знатна средства за набавку грађевинских објеката, набавку опреме, набавку сталних средстава и реконструкцију објеката. Важно је нагласити да је у Казнено-поправном заводу полуотвореног типа Бихаћ стављен у функцију новоизграђени објекат за пријемно одјељење, у Казнено-поправном заводу Зеница је у току изградња деветог павиљона који се финансира из ИПА фондова, а у Васпитно-поправном дому Орашје у току је изградња фискултурне дворане за малољетнике, такође финансирана из ИПА фондације.

У Републици Српској, у току 2019. године уложена су знатна новчана средства у адаптацију и реконструкцију казнено-поправних установа, и то у Казнено-поправном заводу у Требињу (реконструкција система гријања и куповина заштитне ограде). За адаптацију и побољшање услова живота у Казнено-поправном заводу Бијељина додијељена новчана средства су искоришћена за адаптацију купатила, гријања, кречења, одржавања електричних инсталација и замјену прозора. У Казнено-поправном заводу Источно Сарајево у 2019. години, средства су издвојена за замјену вањске столарије на објекту у кругу затвореничког павиљона. У кругу Казнено-поправног завода Бања Лука извршена је санација дијела

²⁶⁹ Капацитет казнено-поправних установа које се налазе у Федерацији Босне и Херцеговине на дан 20. 11. 2019. године износио је 1.982 мјеста, а укупан број затвореника (осуђених и притворених је износио 1.830 (1.476 осуђених особа и 354 притворена лица). Од наведеног броја 171 лице се налазило на издржавању казне затвора у кућном затвору с електронским надзором и 341 притворено лице;

²⁷⁰ Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, број 33/2018;

²⁷¹ Према подацима општинских судова с подручја ЗДК и СБК кантона с 31. 12. 2018. године на чекању се налазило укупно 20 осуђених лица;

²⁷² Број 04-49-3300/19 од 12. 12. 2019. године;

павилјона у којем бораве затвореници. У управној згради Казнено-поправног завода Бања Лука, извршена је замјена дијела вањске столарије, а у току је реализација поступка санације ресторана и дијела управне зграде.

Федерално министарство правде у 2019. години у свим казнено-поправним заводима у Федерацији БиХ дало је сагласност за пријем два државна службеника, 27 затворских полицајаца и 11 намјештеника. Према подацима Министарства правде Републике Српске у казнено-поправне установе примљен је одређени број заводског особља, и то: КПЗ Добој (примљено је укупно девет радника у свим службама), Казнено-поправни завод Требиње (запослено је укупно пет нових радника), Казнено-поправни завод Источно Сарајево (запослена су три нова радника) КПЗ Фоча (запослено је девет нових радника), Казнено-поправни завод Бања Лука (запослено је 19 нових радника - 13 радника на неодређено вријеме, четири радника на одређено вријеме и два приправника).

Доношењем Закона о амнестији Републике Српске²⁷³, актом амнестије одређеним осуђеним лицима је умањена казна, тако да је самим тим ослобођен дио смјештајних капацитета у великом броју казнено-поправних завода у Републици Српској.

Министарство правде Босне и Херцеговине током новембра 2019. године је расписало Јавни конкурс за пријем у радни однос 100 запосленика у Заводу за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине у Источном Сарајеву. Након што запосленици прођу потребну обуку, очекује се пријем првих затвореника²⁷⁴. Отварањем овог завода биће у потпуности ријешен проблем смјештаја затвореника²⁷⁵, нарочито ће се растеретити казнено-поправне установе затвореног типа.

Примјер: Омбудсмени су поступајући по жалби супруга осуђенице из Казнено-поправног завода Тузла²⁷⁶ која се између осталог односила на нехумане и нехигијенске услове у просторији за "слободне посјете" обавили посјету овом заводу. Представници Институције су обишли наведену просторију, те утврдили да је просторија неусловна, хладна, неокречена, пуна влаге. Током разговора с директором завода представницима Институције речено је да ће се предузети мјере у циљу адаптације наведене просторије. Омбудсмени су запримили акт КПЗ Тузла²⁷⁷ у којем се наводи "... у новембру 2019. године у просторији за слободне посјете извршено је одвајање ригипс зидова плочама у циљу спречавања продирања влаге, окречене су просторије, а у току је поступак набавке итисона за покривање пода. Једанпут седмично врши се генерално чишћење просторије, постељина се мијења послје сваке слободне посјете, а такође у поступку јавне набавке су платнене пресвлаке за спужву којима би се замијениле садашње плахте. У току трајања слободне посјете хигијену у просторији дужне су одржавати особе које је користе...

²⁷³ Службени гласник Републике Српске, број 61/2018;

²⁷⁴ Тренутно је око 400 притвореника и затвореника који су осуђени пред Судом БиХ, а који казну издржавају у ентитетским затворима;

²⁷⁵ Капацитет државног затвора је око 500 затвореника;

²⁷⁶ Ж-СА-07-1209/19;

²⁷⁷ Број 04-12-6007-2/17 од 26. 11. 2019. године;

7.3.3. Кориштење ванзаводских погодности

Успјешност институционалног преваспитног третмана изузетно је важна приликом одобравања ванзаводских погодности. Послије испуњавања свих законских аспеката, односно издржаног дијела затворске казне, стичу се услови када лице може поднијети молбу управи завода за одобравање кориштења ванзаводских погодности (викенд-одсуство, излазак у град, годишњи одмор). Приликом доношења одлуке о њиховом одобравању анализирају се сви аспекти институционалног преваспитног третмана: испуњавање законских услова за подношење молбе, однос према казни, владање и понашање за вријеме издржавања казне, радно ангажовање, учешће у слободним активностима, однос према службеним лицима. С друге стране, врши се заједничка процјена службе за третман и службе обезбјеђења о степену ризика да ли ће лице злоупотријебити ванзаводске погодности. Ова процјена²⁷⁸ се обавља детаљно и приликом њеног доношења траже се подаци и с терена (мишљење надлежне полицијске управе и мишљење надлежног центра за социјални рад). За лица осуђена од стране Суда БиХ коначну одлуку о одобравању ванзаводских погодности даје директор установе у складу са законом²⁷⁹ и Правилником о кориштењу погодности и годишњем одмору затвореника који издржавају казну у заводу за извршење кривичних санкција и других мјера Босне и Херцеговине²⁸⁰. За лица осуђена од стране ентитетских судова, одлуку о кориштењу ванзаводских погодности доноси директор или лице које он овласти у складу са Законом²⁸¹ и правилником о кућном реду установа.

Одобравање ванзаводских погодности представља могућност коју осуђено лице може заслужити искључиво својим добрим понашањем и владањем, а не његово право, односно обавезу која се мора испоштовати. Одобравање ванзаводских погодности није условљено позитивним мишљењем полицијске управе. Међутим, анализирајући предмете које је запримила Институција, цијенимо да одобравање ванзаводских погодности у највећем броју случајева зависи од позитивног мишљења надлежног полицијског органа, иако управа приликом доношења одлуке о погодности није искључиво везана мишљењем полиције. Генерално запажање омбудсмена је да полицијски органи који прикупљају информације с терена не врше адекватне и објективне провјере, него врло често по аутоматизму дају негативно мишљење.

²⁷⁸ Члан 154. став 3) Закона Босне и Херцеговине о извршењу кривичних санкција, притвора и других мјера, Службени гласник БиХ, бр. 13/2005, 53/2007, 97/2007, 37/2009 и 12/2010 гласи: Процјена ризика бјекства–безбједносних услова, најмање укључује: пријетњу јавности у случају да затвореник побјегне, претходно понашање, покушај бјекства, раније лишење слободе по потјерници, приступ вањској помоћи, ранија осуђиваност, личне и породичне прилике, ранији боравак ван БиХ, склоност сталним путовањима, тј. кретању из мјеста у мјесто или често мијењање мјеста пребивалишта, односно боравишта, лично учешће у остваривању програма третмана, природа кривичног дјела због којег је затвореник осуђен, дужина изречене казне затвора, могућа пријетња другим затвореницима, као и друге околности које могу бити од значаја за процјену безбједносног ризика;

²⁷⁹ Закон Босне и Херцеговине о извршењу казних санкција, притвора и других мјера, Службени гласник БиХ, бр. 13/2005, 53/2007, 97/2007 и 37/2009 и 12/2010;

²⁸⁰ Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 67/2009 и 20/2012.

²⁸¹ Закон о извршењу кривичних санкција у Федерацији Босне и Херцеговине, Службене новине Федерације БиХ, бр. 44/98, 42/99, 12/2009 и 42/2011; Закон о извршењу кривичних и прекршајних санкција Републике Српске, Службени гласник Републике Српске, број 63/2018; Закон о извршењу кривичних санкција, притвора и других мјера у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине, Службени гласник Брчко дистрикта БиХ, број 31/2011.

Примјер: Подносиатељка жалбе²⁸² наводи да се налази у Казнено-поправном заводу Тузла на издржавању затворске казне у трајању од двадесет година. Након што је издржала половину затворске казне стекла је услове за кориштење ванзаводских погодности у кругу породице. Међутим, истиче да већ двије године и седам мјесеци није добила сагласност за кориштење погодности, због тога што Полицијска станица Ново Сарајево даје негативно мишљење, без адекватног образложења. У току истражног поступка омбудсмени су затражили изјашњење Казнено-поправног завода Тузла и ПУ Ново Сарајево. У достављеном изјашњењу Треће полицијске управе ПС Ново Сарајево²⁸³ наведено је да су полицијски службеници обавили теренске провјере гдје су у информативном разговору с једним од станара на предметној адреси на којој је осуђено лице исказало намјеру кориштења ванзаводских погодности, констатовали генерални став заједнице. Казнено-поправни завод Тузла је омбудсменима доставио изјашњење²⁸⁴ у којем стоји да осуђеница не користи ванзаводске погодности искључиво због негативног мишљења полицијске управе. Истражни поступак у овом предмету је у току.

Примјер: Институција је запримила двије жалбе²⁸⁵ осуђеника из Казнено-поправног завода полуотвореног типа Орашје који су се жалили на немогућност кориштења ванзаводских погодности, јер Полиција Брчко дистрикта с таквом могућношћу није сагласна и константно без адекватног образложења даје негативно мишљење. У току истражног поступка омбудсмени су од Полиције Брчко дистрикта затражили достављање информација које провјере за кориштење ванзаводских погодности подносиоца жалбе су вршене, као и да Институцији доставе све релевантне доказе и акте о предузетим радњама. Полиција Брчко дистрикта је Институцији доставила изјашњење²⁸⁶ у којем омбудсмене обавјештавају да је полиција поступајући у складу са актом Завода, извршила оперативне провјере на терену, гдје је разговором са грађанима на околности кориштења ванзаводских погодности и на основу криминалистичко-обавјештајних информација и увида у евиденције Полиције, за наведена лица, прикупила одређена обавјештења. С обзиром, да уз наведени акт омбудсменима није достављена релевантна документација на основу које би у предметном случају донијели исправан закључак, омбудсмени су упутили препоруке²⁸⁷ Полицији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. Препоруке су испоштоване и одмах је успостављена сарадња с Институцијом.

Примјер: Подносилац жалбе²⁸⁸ тврди да се у Казнено-поправном заводу Добој крше његова основна људска права, јер је наводно дискриминисан и шиканиран због свог вјерског опредјељења. Уз то, стекао је и законско право за кориштење ванзаводских погодности и испуњава све услове за кориштење погодности, односно има позитивно мишљење надлежног центра за социјални рад и надлежне полицијске управе. У току истражног поступка Казнено-поправни завод Добој је доставио изјашњење²⁸⁹ у којем се наводи да је

²⁸² Ж-Са-07-1160/19;

²⁸³ Акт број 02/10-2-04-10-3099/19 од 27.11.2019. године

²⁸⁴ Акт број 04-12-5735-2/19 од 11.11.2019. године

²⁸⁵ Ж-СА-07-1015/19 и Ж-СА-07-971/19

²⁸⁶ Акт Полиције Брчко дистрикта број 14.01-04.12-65806/19 од 30.10.2019. године и Акт Полиције Брчко дистрикта број 14.01-04.12 од 30.10.2019. године.

²⁸⁷ П-265/19 од 13. 12. 2019. године и Препорука број Р-265/19 од 10. 12. 2019. године;

²⁸⁸ Ж-СА-07-657/19;

²⁸⁹ Акт број 03-241-2668/19 од 23. 9. 2019. године;

тачно да је осуђеник стекао право на кориштење ванзаводских погодности, али да се у том моменту пред Окружним судом у Добоју против њега води нови кривични поступак. С друге стране, његова молба је привремено одбијена док се не провјере информације из полицијског дописа да наведено лице има и држављанство Републике Хрватске (те постоји оправдана бојазан за његово бјекство). Након тога осуђеник је ступио у штрајк глађу, инсистирајући да се премјести у Казнено-поправни завод Орашје или неки други завод у Федерацији Босне и Херцеговине. Затвореник је 7. 10. 2019. године по Рјешењу Министарства правде Републике Српске пребачен у Казнено-поправни завод Фоча.

Примјер: Подносилац жалбе је навео²⁹⁰ да се налази у Казнено-поправном заводу Сарајево на издржавању казне затвора у трајању од три године по пресуди Суда БиХ. Истиче да је стекао право на кориштење ванзаводских погодности. Три пута је писао надлежној полицијској управи и обраћао се директору завода, али је стално добијао негативан одговор. У току истражног поступка, Омбудсмени су запримили одговор Казнено-поправног завода Сарајево²⁹¹ у којем је наведено *”...почетком децембра разматрана је молба осуђене особе за кориштење ванзаводских погодности, које су одобрене, односно почеће их користити од 14. 12. 2019. године...”*

7.3.4. Радни ангажман

Један од најефикаснијих облика третмана осуђених лица на путу ка ресоцијализацији јесте њихов радни ангажман. Рад осуђеника се третира као саставни дио третмана и рад мора бити сврсисходан и не смије бити понижавајући. Сврха рада јесте да се стекну, одржавају или повећавају радне способности осуђених лица, те да по могућности осуђени и по изласку на слободу могу да привређују користећи стечене радне способности. Казнено-поправне установе су дужне да приликом одређивања врсте послова узимају о обзир физичке и психичке особине осуђеника, склоности и способности и стручне квалификације. Осуђено лице може да ради у заводу и изван њега, а за тај рад прима накнаду. На овај начин осуђеници радним ангажманом обезбјеђују знатан извор прихода, који шаљу и својим породицама.

Омбудсмени сматрају да сви казнено-поправни заводи треба да уложе додатне напоре како би у складу с објективним могућностима унаприједили радни ангажман лица која се налазе на издржавању казне затвора. Примјера ради, у појединим казнено-поправним установама у Босни и Херцеговини радом осуђеника на пољопривредним добрима (пластеничка производња) обезбјеђује се одређена количина хране која је потребна за исхрану осуђеника²⁹².

²⁹⁰ Ж-СА-07-1254/19 од 20. 11. 2019. године;

²⁹¹ Број 01-12-201-5/18 од 5. 12. 2019. године;

²⁹²У КПЗ Бусовача затвореници су запослени на одржавању хигијене, припремању хране у заводској кухињи, као и на одржавању круга завода. Поред наведених послова осуђеници заједно са затворским службеницима одржавају пластеник који је у протеклој години произвео 5,5 тона поврћа, а које се користи за потребе Завода. У оквиру КПЗ Тузла Одјељење Козловац путем пластеничке производње такође производи храну којом се у великој мјери задовољавају потребе осуђених лица овог завода. У КПЗ Требиње осуђеници друштву доприносе и ангажманом на полуотвореном привредном одјељењу на Дужима гдје су формиране фарме прасади и кока носиља. Производњом јаја и меса намирују се властите, а дијелом и потребе заједнице продајом меса;

Примјер: Осуђеник из Казнено-поправног завода Бусовача²⁹³ путем завода се обраћао Федералном министарству правде, са захтјевом за давање сагласности за рад ван завода. Обавијештен је да му Федерално министарство правде није дало сагласност за упућивање на рад током издржавања казне. Наводи да му није јасно зашто не може бити пуштен на радну обавезу ван завода када већ излази на ванзаводске погодности, уредно се јавља у полицијску станицу и у Казнено-поправни завод се враћа на вријеме. У току истражног поступка омбудсмени су запримили изјашњење Федералног министарства правде²⁹⁴ у којем стоји „...*Имајући у виду да се ради о осуђеној особи чији се ресоцијализацијски третман одвија без тешкоћа, али цијенећи тежину почињеног казног дјела, омјер издржане казне затвора, као да се давањем сагласности не би остварила сврха казне, нарочито са аспекта сатисфакције жртве, ово министарство није дало сагласност за упућивање осуђене особе на рад изван установе током издржавања казне затвора...*“

7.3.5. Образовање

Свака казно-поправна установа настојаће свим затвореницима омогућити доступност што бројнијих образовних програма који су примјерени њиховим индивидуалним потребама и жељама²⁹⁵. Образовање лица лишених слободе, посебно затвореника најбољи је начин за њихову ресоцијализацију, укључујући право на стицање основног и средњег образовања и право на стручно оспособљавање похађањем теоретске наставе и практичне обуке у заводским радионицама. Посебна пажња мора се посветити образовању младих затвореника.

Примјер: Осуђеник из Казнено-поправног завода Добој, по доласку у завод, изразио је интересовање за ванредно школовање, у циљу завршавања Средње саобраћајне школе у Добоју, те да је његова мајка вољна да сноси трошкове његовог ванредног школовања²⁹⁶. У току истражног поступка Омбудсмени су актом Казнено-поправног завода Добој²⁹⁷ обавијештени да је социјална радница овог завода предузимала одређене активности када је посјетила Средњу саобраћајну школу у Добоју, гдје је информисана да се затвореник не може ванредно школовати јер је то законски могуће само до осамнаесте године живота, али да постоји могућност његовог школовања на основу Закона о образовању одраслих Републике Српске²⁹⁸. Међутим, с обзиром да за школску, 2018/2019. годину није био довољан број заинтересованих полазника, нису били у могућности да реализују наставу. Осуђеник је упознат да ће завод и даље предузимати напоре како би му се омогућило школовање, али да још увијек, како су информисани, нема организоване наставе. Такође, завод стоји на располагању осуђенику и вољни су да реализују завршетак његовог средњошколског образовања и стицања одређеног звања за које се он изјасни, а које постоји у средњим школама града Добоја. С обзиром да је према наводима осуђеника, његова мајка спремна да сноси трошкове школовања, може се активно укључити и помоћи у реализацији његове жеље.

²⁹³ Ж-СА-07-530/19;

²⁹⁴ Број 04-49-1743/19 од 6. 6. 2019. године;

²⁹⁵ Европска затворска правила дио II 28.1;

²⁹⁶ Ж-СА-07-943/19;

²⁹⁷ Број 03-241-3143/19 од 7. 11. 2019. године;

²⁹⁸ Службени гласник Републике Српске, број 59/2009;

7.3.6. Статусна права осуђених лица

У току 2019. године Омбудсмени су запримили и одређен број жалби који се односио на рјешавања одређених статусних питања лица лишених слободе, као што је прибављање личне карте, пријава и промјена пребивалишта на одређеној адреси, помоћ приликом прибављања документације око остваривања права на пензију и других статусних питања и сл. Лицима лишеним слободе мора бити омогућено да приступе документима која су им потребна за остваривање неког њиховог статуса. Омбудсмени су уочили одређене проблеме које имају лица лишена слободе, а односе се на приступ документима, као и пријаву и промјену пребивалишта, те у наставку презентују неке од њих.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби осуђеника²⁹⁹ која се односила на немогућност остваривања права на пензију. Наиме, пуномоћник подносиоца жалбе обратио се Кантоналној административној служби Сарајево, Федералног завода за ПИО/МИО и затражио да Завод од правног сљедбеника Секретаријата за унутрашње послове Града и Општинског секретаријата унутрашњих послова Нови Град прибави одговарајући образац из којег се може видјети да ли је уплаћиван допринос за бенефицирани радни стаж за подносиоца жалбе. С тим у вези, а наконведеног истражног поступка и сумирања свих чињеница у предмету, Омбудсмени су упутили Препоруку³⁰⁰ министру Федералног министарства унутрашњих послова и министру Министарства унутрашњих послова Кантона Сарајево. Федерално министарство унутрашњих послова није успоставило сарадњу и доставило одговоре. Омбудсмени су од пуномоћника подносиоца жалбе запримили обавијест да је у међувремену подносилац жалбе напунио 65 година и тиме остварио право на старосну пензију, без обзира што би остварио право на повољније услове пензионисања да је успио доћи до тражених податке око бенефицираног радног стажа.

Примјер: Омбудсмени су отворили истражни поступак по жалби осуђенице³⁰¹ из Казнено-поправног завода Тузла, која се обратила МУП СКБ/КСБ ПУ Нови Травник са захтјевом за издавање личне карте с обзиром да је личну карту изгубила непосредно прије доласка на издржавање затворске казне. Међутим, од ПУ Нови Травник никада није добила одговор. Стекла је право на коришћење ванзаводских погодности, али без личног документа не може остварити погодности, као ни друга права која јој по закону припадају. Истовремено је мајка малољетног дјетета (16-мјесечне бебе), те да због одуговлачења поступка око добијања личне карте, ускраћује јој се право да буде с дјететом. У току истражног поступка омбудсмени су обавијештени да је жалитељка остварила своје право, јер јој је убрзо након интервенције омбудсмена достављено рјешење о проглашењу личне карте неважећом и мобилни тим МУП ПУ Травник је дошао у КПЗ Тузла како би се обавила процедура за издавање нове личне карте.

Примјер: Омбудсмени су отворили истрагу поводом жалбе³⁰² осуђеника из Казнено-поправног завода Фоча поводом проблема приликом пријаве пребивалишта, јер му није било омогућено од стране Министарства унутрашњих послова Тузланског кантона,

²⁹⁹ Ж-СА-07-297/19;

³⁰⁰ Број: Р-129/18 од 7. 6. 2018. године;

³⁰¹ Ж-СА-07-1226/19;

³⁰² Ж-БЛ-07-978/19;

Одјељење за администрацију Тузла. У току истражног поступка омбудсмени су утврдили да је првостепени орган донио закључак којим се захтјев за пријаву пребивалишта подносиоца жалбе одбацује због тога што жалилац није доставио сву потребну документацију за пријаву пребивалишта сходно Закону о пребивалишту и боравишту држављана БиХ³⁰³. Другостепени орган је уважио жалбу подносиоца жалбе, те вратио првостепеном органу на поновно одлучивање, уз приједлог да се подносиоцу жалбе омогући пријава пребивалишта на адресу Центра за социјални рад Тузла. Центар за социјални рад истиче да с обзиром да подносилац жалбе раније није имао пребивалиште, нити је посједовао личну карту на територији БиХ, нема имовине нити сродника на чију адресу би могао пријавити пребивалиште потпада под категорију лица из члана 8. став 7. Закона о пребивалишту и боравишту држављана БиХ³⁰⁴. У рјешавање наведене специфичне ситуације укључено је и Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине, које је затражило од подносиоца жалбе достављање додатних информација у циљу рјешавања његовог проблема. Истрага у овом поступку је и даље у току.

7.3.7. Питање премјештаја и условни отпуст

Премјештај осуђених лица у Босни и Херцеговини подразумијева премјештај осуђеника из једног колектива у други, унутар исте установе, затим из једне установе у другу у оквиру истог ентитета, те из казнено-поправне установе једног ентитета у установу другог ентитета.

Због сложеног и нехармонизованог законског уређења у Босни и Херцеговини питање премјештаја осуђених лица Омбудсмени посљедњих неколико година редовно обрађују у својим годишњим извјештајима. Због значаја овог права за осуђенике Омбудсмени сматрају да је неопходно поновно указати надлежним органима да се због неусклађености законодавства осуђена лица стављају у дискриминаторан положај.

На основу иницијативе Омбудсмена за измјене и допуне ентитетских закона³⁰⁵ Министарство правде Федерације Босне и Херцеговине припремило је Нацрт закона о извршењу кривичних санкција Федерације БиХ којим се предвиђа могућност премјештаја осуђених лица из казнено-поправних установа једног ентитета у установе у другом ентитету, али под истим условима и по истој процедури како је то предвиђено чланом 151. Закона о извршењу кривичних санкција и прекршајних санкција Републике Српске³⁰⁶. Законом о извршењу кривичних и прекршајних санкција Републике Српске предвиђено је да директор установе ради безбједности или организације извршења казне затвора, уз

³⁰³ Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 32/2001, 56/2008. и 58/2015;

³⁰⁴ Члан 8. став 7. Закона о пребивалишту и боравишту држављана БиХ гласи: Лицу које нема мјесто и адресу становања нити средстава којима би могло намирити потребу становања (у даљем тексту: бескућник) надлежни орган социјалне помоћи може омогућити да пријави пребивалиште на адреси установе социјалне помоћи, а у том случају бескућник је дужан надлежном органу и установи социјалне помоћи доставити адресу за контактирање која може бити код физичког или правног лица уз њихову сугласност;

³⁰⁵ Омбудсмени су 7. 3. 2016. године упутили иницијативу Парламенту Федерације и Федералном министарству правде за измјене и допуне Закона о извршењу санкција у Федерацији Босне и Херцеговине;

³⁰⁶ Закон о извршењу кривичних и прекршајних санкција Републике Српске, Службени гласник Републике Српске, бр. 63/2018;

сагласност осуђеника, може поднијети приједлог за премјештај на издржавање казне затвора у други ентитет у којем затвореник има пребивалиште или боравиште.

Институција омбудсмена је од Федералног министарства правде затражила информацију у којој фази је поступак измјена и допуна Закона о извршењу кривичних санкција, те су у вези с тим, актом³⁰⁷ обавијештени о сљедећем: *”Овим путем обавјештавамо вас да је 9. 10. 2019. године, актом број 01-49-2772/19 Федерално министарство правде упутило акт Влади Федерације БиХ да се Приједлог закона о измјенама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција у Федерацији Босне и Херцеговине повуче из парламентарне процедуре. Актом Владе Федерације Босне и Херцеговине број 03-02-591/2016 од 23. 10. 2019. године из парламентарне процедуре повучен је Приједлог закона о измјенама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција у Федерацији Босне и Херцеговине. Федерално министарство правде је у Преднацрту новог закона о извршењу кривично правних санкција уградиле све одредбе које су се налазиле у Приједлогу закона о измјенама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција у Федерацији Босне и Херцеговине.”*

У односу на проблематику остваривања права на условни отпуст Омбудсмени су Министарству правде Републике Српске и Федералном министарству правде издали Препоруку³⁰⁸ *“...да у најкраћем року с циљем отклањања дискриминације подузме све мјере из своје надлежности потребне за брзо и ефикасно одлучивање по молби за условни отпуст осуђених лица која издржавају казну затвора у казнено-поправним установама Федерације Босне и Херцеговине, а казну затвора су им изrekli судови с територије Републике Српске...”*

Омбудсмени желе нагласити да је препорука уважена од стране Министарства правде Републике Српске, те је у Републици Српској усвојен Закон о извршењу кривичних и прекршајних санкција Републике Српске³⁰⁹. Чланом 185. наведеног закона, прописано је:

„(1) Ради подстицања личних напора затвореника за укључивање у живот на слободи, за која се основано може очекивати да више неће чинити кривична дјела и да је казна затвора постигла сврху кажњавања, затвореник се може условно отпустити у складу с одредбама Кривичног законика и овог закона.

(2) О условном отпусту затвореника који се налазе на издржавању казне затвора у установама Републике Српске рјешава Комисија за условни отпуст (у даљем тексту: Комисија), коју именује министар....

Примјер: Омбудсменима се са жалбом³¹⁰ обратила мајка притвореника из Казнено-поправног завода Сарајево, наводећи да њен син инвалид (ампутирана му је нога и носи протезу), борави у безусловној просторији, која је пуна влаге, у којој вода цури с плочица, нема топле воде, односно у којој не постоје никакви хигијенски услови, а посебно не за особе с инвалидитетом. Истакла је да је њен син штрајковао глађу и да је о томе обавијештен

³⁰⁷ Број 04-49-3649/19 од 7. 1. 2020. године;

³⁰⁸ П-102/17;

³⁰⁹ Закон о извршењу кривичних и прекршајних санкција Републике Српске, Службени гласник Републике Српске, број 63/2018;

³¹⁰ Ж-Са-07-470/19;

судија који је одредио притвор, али да се ништа није промијенило. Омбудсмени су телефонски контактирали директора КПЗ Сарајево који је објаснио да Казнено-поправни завод Сарајево генерално има проблем са смјештајним капацитетом, али да ће покушати учинити све како би обезбиједио боље услове за притвореника. У току даље истраге Омбудсмени су актом³¹¹ обавијештени да је притвореник премјештен из притворске јединице КПЗ Сарајево у притворску јединицу КПЗ Зеница. Мајка притвореника је контактирала Омбудсмене и истакла да је њен син задовољан третманом и условима смјештаја, те да нема потребе за даљим поступањем омбудсмена поводом заштите права њеног сина.

Примјер: Подносилац је у жалби³¹² навео да се плаши за своју безбједност због тога што му поједини осуђеници у Казнено-поправном заводу Тузла константно пријете. Сматра да му је живот угрожен и због тога не смије слободно да се креће, да оде на купање, ни у кухињу да једе. У току истражног поступка представници Институције су разговарали са осуђеником и управом завода те је након тога осуђеник пребачен у Б колектив.

7.3.8. Комуникација са спољним свијетом

Омбудсмени указују на велику важност одржавања доброг контакта са спољним свијетом свих лица лишених слободе. Веома је важно нагласити да ће већина притворених и затворених лица једног дана бити на слободи, зато их треба подржавати и треба им дозволити да одржавају што више веза са спољним свијетом. Ови контакти не би требало да буду ограничени само на чланове породице, већ треба да укључују и пријатеље и све друге с којима су у вези. Притворена или затворена особа има право да прима посјете и да се дописује, нарочито са члановима своје породице и мора добити адекватну прилику за комуникацију са спољним свијетом. Европска затворска правила³¹³ прописују да: *“...На комуникацију и посјете могу се примјењивати ограничења и проматрања нужна ради потреба постојеће казнене истраге, за одржавање доброг реда, сигурности затвореника и осигурања затвора, спречавања казних дјела, но та ограничења, укључујући специфична ограничења од судске власти, у сваком случају омогућиће прихватљив најмањи ниво контакта.”*

Омбудсмени подсећају да писана комуникација осуђених лица не смије подлијегати никаквим ограничењима нити надзору, те желе да поздраве позитивне промјене када су у питању одређени казнено-поправни заводи из Републике Српске³¹⁴, јер су уважили препоруке Омбудсмена које се односе на тајност пошиљки, те се писмена осуђених лица омбудсменима достављају у затвореним ковертама. Међутим, одређене казнено-поправне установе³¹⁵ и даље достављају писане пошиљке у отвореним ковертама уз пропратно писмо установе које садрже одређене податке осуђеног лица.

³¹¹ Актом број 65 0 К 663410 17 К од 15. 5. 2019. године Општинског суда у Сарајеву;

³¹² Ж-СА-07-1079/19;

³¹³ Европска затворска правила, дио II Комуникација са спољним свијетом;

³¹⁴ КПЗ Фоча, КПЗ Требиње, КПЗ Добој;

³¹⁵ КПЗ Бијељина и КПЗ Бања Лука;

Примјер: Подносилац је у жалби³¹⁶ навео да је директор Казнено-поправног завода Тузла незаконито донио обавјештење³¹⁷ којим је уведена нова процедура о начину плаћања поштанских услуга, којом се осуђена лица обавезују да плаћају поштанске услуге из сопствених средстава за сва писмена која упућују изван завода, осим оних које потписује руководилац завода. Омбудсмени су у току истражног поступка добили изјашњење Казнено-поправног завода Тузла³¹⁸ у којем су обавијештени да је министар правде Федерације Босне и Херцеговине 28. 3. 2019. године утврдио Процедуру о начину плаћања поштанских услуга за писмена која упућују осуђене особе, те да су казнено-поправни заводи у обавези примјењивати процедуру о наплати од дана ступања на снагу 1. 4. 2019. године. У изјашњењу Федералног министарства правде³¹⁹ наведено је да је правни основ за доношење нове процедуре чл. 85. и 86. Закона о извршењу кривичних санкција Федерације Босне и Херцеговине, јер није прописана обавеза казнено-поправних завода за сношење поштанских трошкова осуђених лица. Према мишљењу Омбудсмена, увођењем мјере наплате поштанских услуга, осуђена лица, која нису радно ангажована и немају основна средства за живот, стављају се у неравноправан положај у односу на друга лица која су радно ангажована, а тиме им се ограничава право на контакт са спољним свијетом што је у супротности с Европским затворским правилима. Омбудсмени су упутили Препоруку федералном министру правде³²⁰. Омбудсмени нису запримили обавијест о подузетим активностима на реализацији ове препоруке.

Анализирајући запримљене жалбе³²¹ омбудсмени примјећују да осуђеници често као проблем истичу успостављање контакта с ванбрачним партнерима. Како би се дозволила редовна или ванредна посјета ванбрачног партнера казнено-поправне установе осуђеним лицима траже доказ – потврду о постојању ванбрачне заједнице коју издаје надлежни центар за социјални рад. У пракси се често дешава да осуђена лица траже редовну и ванредну посјету за невјенчане супруге иако су формално и даље у браку, односно брак им није разведен. Казнено-поправни заводи нису у могућности удовољити таквим захтјевима, јер према одредбама породичних закона у Босни и Херцеговини брачна заједница искључује постојање ванбрачне заједнице.

У овом извјештају омбудсмени желе истаћи да је за процес ресоцијализације и реинтеграције осуђеника врло битно одржати квалитетан однос са својом примарном породицом. На учесталост контаката између затвореника и чланова њихових породица утичу различити фактори, као што је удаљеност од мјеста пребивалишта, материјалне могућности породице, породични односи, као и одлука затвореника–родитеља у вези с доласком дјетета у установу. Очување породичне повезаности и квалитетних породичних односа током извршења затворске казне знатно доприноси ублажавању негативних ефеката лишавача слободе. Како би затвореник могао што квалитетније испуњавати родитељску улогу посебно је важно успоставити разне могућности комуникације и уредити окружење у којем ће се она одвијати. Дјеца се у таквој ситуацији могу осјећати напуштено и уплашено,

³¹⁶ Ж-СА-07-476/19 од 22. 4. 2019. године;

³¹⁷ Број: 04-12-1797/19;

³¹⁸ Број 04-49-2080/19 од 16. 7. 2019. године;

³¹⁹ Број 04-49-2080/19 од 16. 7. 2019. године;

³²⁰ П-234/19 од 5. 11 .2019. године;

³²¹ Ж-СА-07-844/19 , Ж-СА-07-829/19, Ж-СА-07-695/19;

а код неке дјеце то може узроковати емотивну трауму, која се може и појачати када нису у могућности да разговарају са својим родитељима и одржавају емотиван однос с њима. Често запостављена и дискриминисана, дјеца чији су родитељи на издржавању затворске казне требају подршку и разумијевање друштва. Улагање у едукацију особља, те опремање просторија посебно уређених за посјете дјеце одговор су на ту њихову потребу. Омбудсмени желе да укажу на значај и охрабре и казнено-поправне установе у Босне и Херцеговине да у складу са својим могућностима посебно опреме просторије за контакте родитеља затвореника с дјецом. У појединим казнено-поправним установама у Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине постоје одвојени простори за контакте родитеља затвореника с дјецом³²². Остваривање хуманог контакта дјетета с родитељом у затвору настојало се постићи опремањем с намјештајем који је прилагођен дјечи, декорацијама у боји, дјечјим радовима на зиду, плакатима, играчкама, сликовницама, средствима за цртање. Простор прилагођен дјечи (*child friendly*) и пријатељска атмосфера умањују дјететов страх и збуњеност.

Примјер: Омбудсмени су запримили анонимну жалбу³²³ у којој се наводи да осуђена лица која се налазе на издржавању казне затвора у Казнено-поправном заводу Бусовача, контакт с дјецом приликом посјета остварују искључиво преко посебних преграда-плексигласа на којем су избушене рупе које омогућавају комуникацију, односно, разговор између чланова породице. Истакнуто је, да је у таквим условима немогуће остварити нормалну комуникацију а посебно у ситуацијама када се истовремено одржавају три посјете, као и да су дјеца овим начином посјета ускраћена за физички контакт са очевима. У току истражног поступка Казнено-поправни завод Бусовача је доставио изјашњење да се посјете обављају у складу с наведеним законским и подзаконским актима који регулишу ову област, водећи рачуна о цјелокупној безбједносној ситуацији у заводу. У току посјете Казнено-поправном заводу Бусовача³²⁴, директор је објаснио да се такав вид комуникације практикује из безбједносних разлога и недовољног броја запосленика у служби обезбјеђења поготово када се истовремено одржава више посјета.

Примјер: Подносилац жалбе³²⁵ изражава незадовољство радом Јавне установе Центар за социјални рад Тузла, јер му онемогућава виђање његовог малољетног сина који је смјештен у установу за незбринуту дјецу MFS–EMMAUS у Добоју, у складу с пресудом Општинског суда у Тузли. Подносилац жалбе се у више наврата обраћао Центру за социјални рад Тузла, како би добио објашњење зашто му не доводе дијете, али није добио никакав одговор. Приликом посљедњег контакта син му је рекао му да за вријеме боравка у установи EMMAUS Дује не похађа основну школу и да конзумира неку терапију за спавање, о којој је он као отац требао бити упознат. Представници Институције су одржали два састанка³²⁶, те разговарали и с дјететом подносиоца жалбе. Центар за социјални рад Тузла је

³²² КПЗ Бијељина, КПЗ Добој, КПЗ Бања Лука, КПЗ Мостар;

³²³ Ж-БЛ-07-680/19;

³²⁴ Посјета обављена 14. 10. 2019. године од стране омбудсменке Јасминке Џумхур, шефице Одјељења за остваривање права лица лишених слободе Ведране Павловић и волонтера Амара Нијемчевића;

³²⁵ Ж-СА-07-613/19 од 29. 5. 2019. године;

³²⁶ Дана, 1. 7. 2019. године шефица Одјељења за остваривање права лица лишених слободе Ведрана Павловић и волонтерка Јасна Колар присуствовале су састанку у Центру за социјални рад Тузла с директорицом Лејлом Јогунчић и социјалним радником Анисом Мулалићем. Истог дана одржан је и састанак у установи за незбринуту дјецу MFS–EMMAUS у Добоју с помоћником директора за сестринство Сефиром Халиловићем;

обавијестио Омбудсмене да с обзиром на то да се подносилац жалбе налази у Казнено-поправном заводу Тузла, контакт дјетета са оцем биће остварен у складу с одлуком суда, по потреби и у складу с најбољим интересом дјетета.

7.3.9. Посјета Јавној здравственој установи Психијатријска болница Соколац

Питање положаја особа с интелектуалним и менталним тешкоћама изазива додатну пажњу, посебно у случају уколико им је одузета пословна способност и уколико су смјештене у установе, јер им се на тај начин ограничава слобода кретања. Омбудсмени уочавају да постоји висок степен ризика од злоупотреба права ових особа.

Подноситељка жалбе³²⁷ је затражила интервенцију Омбудсмена због тога што је Јавна здравствена установа Психијатријска болница Соколац донијела одлуку о ограничавању употребе телефонске говорнице, њеном оцу али и осталим пацијентима, и то на два пута седмично (понедељак и петак у два временска термина од 10 до 12 h и од 15 до 17 h), док су раније имали могућност свакодневне употребе телефонске говорнице у претходно наведеним временским интервалима и да су љекарске информације о здравственом стању пацијента доступне само сриједом (у периоду од 11 до 13 h), што како наводи жалитељка представља минимални временски период, а све под изговором да немају времена давати информације о свим пацијентима. Представници Институције су у току истражног поступка затражили изјашњење установе и обавили посјету ЈЗУ Психијатријска болница Соколац, те одржали састанак с руководством установе³²⁸. ЈЗУ Психијатријска болница Соколац је доставила Институцији омбудсмена акт,³²⁹ у којем је између осталог наведено: „...*Чланом 6. Правилника о кућном реду наше установе, којег су дужни да се придржавају и пацијенти и особље, регулисано је да употребу телефонске говорнице и мобилних телефона пацијенти могу користити без надзора, уколико ординирајући љекар не одлучи другачије, у складу са здравственим стањем пацијента. Никаква друга одлука која регулише ово питање не постоји. Такође, нетачни су наводи из жалбе гдје се говори да су љекарске информације о здравственом стању пацијената доступне само сриједом (у периоду од 11 до 13 часова). Чланом 5. став 4. Правилника о кућном реду регулисано је да информације о здравственом стању пацијента даје ординирајући љекар у току радног времена, тј. сваки радни дан од 7 до 13 h...*“ У току састанка директорица је указала „да у моменту посјете ЈЗУ Психијатријска болница Соколац борави 115 пацијената, а капацитет болнице је 200 пацијената, док Фонд здравственог осигурања Републике Српске финансира боравак за 100 пацијената. Нагласила је да је проблематичан начин финансирања акутне психијатрије у складу с Моделом 1 који није прихватљив за овакву врсту пацијената, с обзиром да он подразумијева финансирање боравка у болници за пацијенте нпр. након операције у 3-10 дана, док се за пацијенте који бораве у Психијатријској болници не зна колико ће ту боравити, да ли 15 дана, шест мјесеци или више година, што свакако изискује велике финансијске издатке. Нажалост, много пацијената који се враћају у болницу, јер не пију лијекове, често су препуштени сами себи, а има и пацијената којима је цијели живот

³²⁷ Ж-СА-04-290/19;

³²⁸ Дана, 1. 4. 2019. године шефица Одјељења за остваривање права лица лишених слободе Ведрана Павловић и стручна савјетница Селма Јахић одржале су састанак с директорицом ЈЗУ Психијатријска болница Соколац Биљаном Реновица Цвијетић и главним техничаром Владаном Грубачићем;

³²⁹ Број 01-1052-1/19 од 1. 4. 2019. године;

предодређен да проведу у болници. У наредном периоду у плану је отварање психогеријатријског одјељења и одјељења за болести зависности. Одјељење за форензику је премјештено у Јавну здравствену установу Завод за форензичку психијатрију Соколац, те је тако у тај простор премјештено мушко одјељење акутне и рехабилитационе психијатрије. Пацијенти имају радну терапију, одлазе на излете, а круг болнице могу напуштати само уз надзор љекара. Током посјете представници Институције разговарали су с одређеним бројем пацијената, који су истакли да имају редовне телефонске контакте с породицом, да им контакте нико не ускраћује и да сви имају мобилне телефоне. Задовољни с храном, особљем, имају организовану здравствену заштиту и радну терапију.

VIII ПРАВА ДЈЕЦЕ

Одјељење за праћење остваривања права дјеце у току 2019. године запримило је 198 жалби. У предметима у којима је утврђено кршење права дјетета омбудсмени су издали 23 препоруке. Анализирајући жалбе које су заprimљене током извјештајне године евидентно је да су се жалбе најчешће односиле на рад центара за социјални рад, судова, тужилаштва, образовних установа, инспекцијских органа, али и других надлежних органа управе.

Омбудсмени у свом раду посебну пажњу посвећују заштити права дјетета кроз рад Одјељења за праћење остваривања права дјеце који дјелује од 2009. године. У овом дијелу Годишњег извјештаја, омбудсмени посебно истичу да је УН Комитет за права дјетета успостављен према Конвенцији УН о правима дјетета, те да је Комитет разматрао комбиновани пети и шести периодични извјештај Босне и Херцеговине у вези с примјеном Конвенције УН о правима дјетета у Босни и Херцеговини³³⁰. Прије тога, Комитет је позвао омбудсмене да доставе информације које сматрају релевантним за стање права дјеце у Босни и Херцеговини. Омбудсмени су 14. 1. 2019. године упутили УН Комитету Информацију о примјени УН Конвенције о правима дјетета. Поред тога, представници Институције су у складу са чланом 45 Конвенције (прије разматрања извјештаја Босне и Херцеговине) присуствовали радном састанку са члановима Комитета, заједно с представницима невладиних организација из Босне и Херцеговине³³¹.

У складу с Препорукама УН Комитета за права дјетета³³² Омбудсмени сматрају да је потребно оснажити рад и дјеловање Одјељења за праћење остваривања права дјеце, тако да поред дипломираних правника и рада на појединачним жалбама, у Одјељењу раде психолози, социјални радници или социјални педагози како би се могла проводити свеобухватна истраживања, радити промотивне активности о правима дјетета и успоставити тзв. мрежа младих савјетника омбудсмена. Мрежу би чинила дјеца и у континуитету би савјетовали омбудсмене и предлагали им рјешења појединих проблема, проводили едукације у школама на различите теме (вршњачко насиље, злоупотреба дјеце на интернету итд.). Надаље, у том правцу, требало би јачати владине организације које се баве правима дјетета. С тим у вези, потребно је додатно јачати напоре кроз одговарајуће наставне планове како би се обезбиједила што боља информисаност дјеце и наставног особља о улози вијећа (савјета) ученика у процесу одлучивања дјеце у интересу дјеце у школи, те мотивисати и дјецу и одрасле за уважавање и сарадњу с овим ученичким тијелом. Оцјена је Омбудсмена да су у многим школама савјети ученика формиран и искључиво како би се задовољила законска форма, без стварне воље да се унаприједи учешће дјеце у школи.

8.1. Најбољи интерес дјетета

Омбудсмени су у 2019. години, а уз подршку УНИЦЕФ-а у Босни и Херцеговини, заједно с Министарством за људска права и избјеглице БиХ и невладиним сектором учествовали у

³³⁰ У септембру 2019. године;

³³¹ Дана, 4. 2. 2019. године;

³³² Закључна запажања о комбинованом петом и шестом извјештају Босне и Херцеговине од 30. 9. 2019. године које је УН Комитет за права дјетета усвојио на 82. сједници (9-27. 9. 2019. године);

изради Смјерница за утврђивање најбољег интереса дјетета³³³. Смјернице имају свеобухватан карактер и примјену у области едукације и промоције дјечјих права. Ове смјернице представљају значајан инструмент у раду омбудсмена у циљу усклађивања пракси надлежних органа, односно поступања у складу с принципом најбољег интереса дјетета. Смјернице су припремљене да послуже као средство и водич свим релевантним професионалцима који доносе одлуке³³⁴ да пронађу најбоље могуће рјешење за дијете и заштите његов најбољи интерес уз уважавање посебних околности и потреба сваког конкретног дјетета.

Омбудсмени су претходних година указивали на огроман значај јачања капацитета центара за социјални рад, те су у 2019. години, израдили Специјални извјештај о стању и проблемима с којима се сусрећу центри/службе за социјални рад у Босни и Херцеговини³³⁵, у којем су презентовали слабости система који су препознати од стране центара за социјални рад, али и кроз рад по жалбама грађана који су се обраћали Институцији омбудсмена тражећи заштиту својих права.

У вези с појединачним одлукама надлежних органа, омбудсмени у овом извјештају презентују преглед значајнијих предмета и уочених кршења, односно угрожавања права дјетета.

8.2. Насиље над дјецом

На међународном нивоу права дјетета загарантована су Конвенцијом УН о правима дјетета³³⁶ (која има приоритет у примјени у односу на домаће законодавство, с обзиром на то да има снагу уставне норме), као и осталим међународним конвенцијама које је Босна и Херцеговина ратификовала. С друге стране, права дјетета гарантована су и многим домаћим законима, од којих посебно издвајамо породичне законе³³⁷, законе о заштити од насиља у породици³³⁸, законе о заштити и поступању с дјецом и малољетницима у кривичном поступку³³⁹ и др. Било да се ради о физичком или психичком насиљу над дјецом или насиљу који има облике злостављања и занемаривања, не смије се толерисати и одговорност и обавеза свих који раде с дјецом, као и сваког грађанина да пријави насиље над дјецом. Свако

³³³ https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2019020112314016eng.pdf;

³³⁴ Центри за социјални рад, судови, тужилаштва, школе, образовне установе и др.;

³³⁵ https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2019112015101009bos.pdf;

³³⁶ Садржана у Анексу I Дејтонског мировног споразума;

³³⁷ Породични закон Републике Српске, Службени гласник Републике Српске, бр. 54/2002, 41/2008 и 63/2014; Породични закон Федерације Босне и Херцеговине, Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 35/2005, 41/2005, 31/2014 и 32/2019; Породични закон Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, број 23/2007;

³³⁸ Закон о заштити од насиља у породици Федерације Босне и Херцеговине, Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 36/2003, 37/2003, 21/2004, 69/2004, 18/2005, 21/2010, 42/2010, 42/2011, 59/2014, 76/2014, 46/2016 и 75/2017; Закон о заштити од насиља у породици Републике Српске, Службени гласник Републике Српске, бр. 102/2012, 108/2013 и 84/2019; Закон о заштити од насиља у породици у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине, Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, број 7/2018;

³³⁹ Закон о заштити и поступању с дјецом и малољетницима у кривичном поступку, Службене новине Федерације БиХ, број 7/2014; Закон о заштити и поступању с дјецом и малољетницима у кривичном поступку, Службени гласник Републике Српске, бр. 13/2010 и 61/2013; Закон о заштити и поступању с дјецом и малољетницима у кривичном поступку у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине, Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, број 44/2011;

дијете има право на поштовање његовог људског достојанства и физичког интегритета, те на једнаку заштиту пред законом.

Ратификацијом међународних стандарда заштите права дјече, Босна и Херцеговина је преузела обавезу заштите дјече од сваког облика психичког или физичког насиља, као и сексуалне злоупотребе. Омбудсмени сматрају потребним да укажу на изузетан значај Конвенције УН о правима дјетета, Конвенције Савјета Европе о заштити дјече од сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе (позната и као *Lanzarote конвенција*)³⁴⁰, те Конвенције Савјета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (Истамбулска конвенција).

Босна и Херцеговина је такође потписница два факултативна протокола, уз УН Конвенцију о правима дјетета, и то: Факултативног протокола о укључивању дјече у оружане сукобе и Факултативног протокола о продаји дјече, дјечјој проституцији и дјечјој порнографији из 2000. године³⁴¹.

Комитет Уједињених нација за права дјетета³⁴² у својим закључним запажањима констатује „да врсте и дужине кривичних санкција за сексуално искориштавање и сексуално злостављање дјече у домаћем кривичном законодавству нису сразмјерне последицама које ова дјела остављају на жртве, те у том смислу захтијева од законодавних органа да у оквиру своје надлежности обезбиједи адекватне и сразмјерне казне за починиоце сексуалне експлоатације дјече и дјела злостављања“.

Омбудсмени су на основу иницијативе³⁴³ неколико невладиних организација за измјене одредби Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине регистровани предмет (наведене организације су тражиле усклађивање Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине с међународним документима која регулишу сексуално насиље над женама и дјецом, заштиту дјече од сваког облика психичког или физичког насиља, као и сексуалне злоупотребе)³⁴⁴. Након његове израде, предметни закон је у форми приједлога, у јулу 2017. године упућен у парламентарну процедуру. Влада ФБиХ је предсједавајућем Заступничког дома Парламента ФБиХ, 19. 10. 2017. године доставила мишљење о тексту предложеног закона којим је указала да се ради о квалитетним законским рјешењима с приједлогом да се приједлог разматра у редовној процедури, односно у форми нацрта. Но, без обзира на обавезе које је Босна и Херцеговина преузела ратификацијом међународних докумената за заштиту људских права и права дјетета, надлежни органи Федерације Босне и Херцеговине нису приступили измјени одредби свог кривичног законодавства. Омбудсмени препоручују³⁴⁵ да надлежни органи Федерације Босне и Херцеговине без одлагања требају приступити измјенама и допунама Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине у

³⁴⁰ Члан 1. гласи: Сврха ове конвенције је: спријечити и сузбијати сексуално искориштавање и сексуалну злоупотребу дјече, заштитити права дјече жртава сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе и унаприједити националну и међународну сарадњу против сексуалног искориштавања и злоупотребе дјече;

³⁴¹ Службени гласник Босне и Херцеговине, број 5/2002 - Међународни уговори;

³⁴² Разматрајући комбиновани, пети и шести периодични извјештај Босне и Херцеговине (CRC/C/ВН/5-6) на свом 2404. и 2405. састанку одржаном 10. и 11. септембра 2019. године.

³⁴³ Иницијатива поднесена од стране Удружења "Земља дјече у БиХ", Удружења "Жене женама" и Удружења тужилаца ФБиХ, а у оквиру кампање "Шутња није злато" - зауставимо сексуално насиље над женама;

³⁴⁴ Ж-БР-01-176/18;

³⁴⁵ П-117/19;

сврху јачања ефикасности процесуирања и кажњавања починилаца кривичних дијела насиља и сексуалног насиља над женама и дјецом, као и насиља у породици.

Омбудсмени поздрављају доношење Закона о посебном регистру лица правоснажно осуђених за кривична дјела сексуалне злоупотребе и искориштавања дјецe³⁴⁶ у Републици Српској, којим се уређује прикупљање и чување података о починиоцима кривичних дјела сексуалног злостављања и искориштавања дјецe, што је представљало обавезу коју је Босна и Херцеговина преузела прихватањем Конвенције Савјета Европе о заштити дјецe од сексуалног искориштавања и сексуалног злостављања³⁴⁷.

На сједници Заступничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине³⁴⁸ усвојен је Нацрт закона о посебном регистру лица правоснажно осуђених за кривична дјела против полне слободе и морала према дјеци и малољетницима. Омбудсмени желе поздравити усвајање нацрта овог закона, којим ће се омогућити успостава регистра педофила.

Омбудсмени посебно указују надлежним парламентима у Босни и Херцеговини³⁴⁹ на њихову обавезу да заједно с надлежним извршним органима власти морају посебну пажњу посветити насиљу на интернету и новим трендовима насиља над дјецом: *sexting*, *grooming*, лажни *facebook* профили итд., те да надлежни органи морају пратити трендове и бити упознати с бројним апликацијама на интернету.

8.2.1. Специјални извјештај о забрани физичког кажњавања дјетета у Босни и Херцеговини

Под насиљем се подразумијева свако физичко или психичко насилно понашање усмјерено према дјетету, посредно или непосредно, од стране институција или појединаца, којим се угрожава или спрјечава нормалан развој дјетета, интегритет личности дјетета или задовољења дјечјих потреба.

Омбудсмени су у 2019. години израдили и јавности презентовали Специјални извјештај о забрани физичког кажњавања дјетета у Босни и Херцеговини³⁵⁰. У извјештају се констатује да је *„насиље над одраслим особама у свим ситуацијама и свим срединама забрањено и кажњиво, док је насиље над дјететом забрањено и кажњиво само у образовним установама, установама социјалне бриге и у установама за извршење кривичних санкција“*.

Сврха извјештаја јесте *„да се укаже на смисао увођења забране физичког кажњавања дјетета; забрана сама по себи не треба бити искључиво санкционисање, односно*

³⁴⁶ Службени гласник Републике Српске, број 31/2018, који је ступио на снагу у априлу 2019. године;

³⁴⁷ Члан 37. гласи: С циљем спречавања и кривичног гоњења за кривична дјела утврђена у складу с овом конвенцијом, свака чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да прикупља и архивира, у складу с релевантним одредбама о заштити личних података и другим одговарајућим правилима и гаранцијама које прописује домаћи закон, податке који се односе на идентитет и генетски профил (ДНК), лица осуђених за кривична дјела утврђена у складу с Конвенцијом;

³⁴⁸ На сједници одржаној 29. 1. 2020. године;

³⁴⁹ Парламентарна скупштине Босне и Херцеговине, Народна скупштина Републике Српске, Парламент Федерације БиХ, Скупштина БД БиХ;

³⁵⁰ <https://www.ombudsmen.gov.ba/Download.aspx?id=286&lang=BS>;

кажњавање насиља које почине родитељ, брат, сестра, старалац или усвојилац, већ и стварање што бољих услова за тзв. позитивно родитељство, односно родитељство без насилних метода у васпитању и одрастању дјетета“³⁵¹. Омбудсмени су Извјештајем жељели дати свој допринос у области заштите права дјетета, у складу с мандатом и надлежностима, како би органи извршне и законодавне власти приступили озбиљном разматрању увођења експлицитне забране физичког кажњавања дјетета тамо гдје то до сада није учињено. Уважавајући препоруке УН Комитета за права дјетета³⁵¹ Босна и Херцеговина има обавезу да предузме све што је неопходно како би се изричито забранило физичко кажњавање дјетета у свим срединама, укључујући и породицу.

Омбудсмени су у Специјалном извјештају о забрани физичког кажњавања дјетета у Босни и Херцеговини препоручили Влади Републике Српске, Влади Федерације Босне и Херцеговине, Влади Брчко дистрикта Босне и Херцеговине и владама кантона:

Да, у складу са својим законским овлашћењима и надлежностима, путем својих надлежних министарстава, у наредном периоду предложи надлежним парламентима усвајање законских одредби којим ће се, тамо гдје то до сада није учињено, изричито забранити физичко кажњавање дјетета у свим срединама, укључујући и породицу;

Да, путем својих надлежних министарстава предузму све неопходне активности чији је циљ подизање свијести јавности кроз увођење образовних програма, укључујући и кампање, у циљу промоције позитивних и алтернативних облика дисциплине и поштивања дјечјих права, уз учешће дјете, истовремено подижући свијест о штетним посљедицама које узрокује физичко кажњавање дјетета.

Надлежним органима је остављен рок од једне године за поступање по препорукама, те ће омбудсмени у 2020. години пратити реализацију наведених препорука.

У Босни и Херцеговини је и даље изражен проблем вршњачког насиља што је видљиво из предмета регистрованих у Институцији. Из заprimљених жалби произилази да се у већини случајева ради о вербалном насиљу у основним и средњим школама. Вршњачко насиље се најчешће дешава у школи, за вријеме одмора, у учионицама, на ходницима или у дворишту. Улога одраслих који су одговорни за дјецу је од кључне важности да се на адекватан начин одреагује и спречи насиље. У наставку илуструјемо примјере добрих и лоших пракси када је ријеч о поступању с дјецом.

Примјер: Омбудсменима се са жалбом³⁵² обратила мајка дјетета које је жртва вршњачког насиља у једној основној школи с подручја Бање Луке. У току истражног поступка омбудсмени су обавијештени од стране управе школе да се дијете подносиоце жалбе никада није обраћало учитељици, или стручном особљу школе и евентуално указало на то да је испровоцирано или изложено насиљу у школи. С друге стране, указали су на одређене инцидентне ситуације у којима је баш њено дијете било иницијатор одређених сукоба. Омбудсмени су школи указали на постојање Смјерница за одређивање најбољег интереса

³⁵¹ Закључна запажања о комбинованом петом и шестом извјештају Босне и Херцеговине, CRC/c/BIH/CO/5-6 са 2404. и 2405. сједнице од 10. и 11. септембра 2019. године.

³⁵² Ж-БЛ-01-229/19;

дјетета у Босни и Херцеговини, и то не само због конкретног случаја, него цијенећи значај сваке школе у животу једног дјетета (утврђивање најбољег интереса дјетета у области образовања, и то у дијелу који се тиче безбједности и заштите дјетета у образовним установама). Школа је обавијестила омбудсмене да су у међувремену организовали родитељски састанак, те да стручне службе разговарају с ученицима ради превентивног дјеловања, цијенећи најбољи интерес дјетета.

Примјер: Родитељи дјечака са церебралном парализом који је ученик једне основне школе на подручју Сарајева обратили су се Институцији због насиља које њихово дијете доживљава од стране једног дјечака из његовог одјељења.³⁵³ Родитељи су истакли да је њихово дијете свакодневно узнемирено и да не жели похађати наставу. Због тога што је наведени дјечак узнемиравао и остале ученике, омбудсмени су информисани да је дјечак пребачен у друго одјељење и да ће се с њим обављати индивидуална настава у сарадњи са психолозима. Пред Институцијом у току је истражни поступак у два предмета³⁵⁴ која су се односила на проблем у понашању дјечака који је узнемиравао друге ученике.

Примјер: Омбудсмени су у предмету³⁵⁵ утврдили повреду права дјетета јер је у конкретном случају неспорно да је дијете жртва насиља, те и те како сноси посљедице по своје ментално и физичко здравље због понашања родитеља и других блиских сродника. Дјететовом оцу је изречена мјера удаљења из куће и забрана приближавања жртвама насиља. Омбудсмени су исказали забринутост, јер је утврђено да није обављена адекватна процјена родитељских капацитета. Центар за социјални рад је требао обавити и адекватне стручне процјене и у конкретном случају одлучити шта је најбоље за дијете. У том смислу Омбудсмени су упутили Препоруку³⁵⁶ Центру за социјални за рад. Препорука је дјелимично реализована, али ће омбудсмени у наредном периоду пратити судски поступак – бракоразводни поступак пред надлежним судом, када ће се истовремено одлучивати и о повјеравању дјетета.

Примјер: Жалилац у жалби³⁵⁷ изражава незадовољство начином рада Центра за социјални рад Владе Брчко дистрикта Босне и Херцеговине у поступку посредовања између њега и супруге, јер му је онемогућено виђање дјетета наводећи да овај центар не спроводи неопходне радње у сврху заштите најбољег интереса дјетета, те не врши адекватан надзор у погледу стања дјетета и условима његовог живљења. Омбудсмени су након истражног поступка утврдили да су родитељи тешко оптерећени међусобним сукобом, те због тога не виде потребе и интерес дјете. Дјеца нису поштеђена њихових међусобних свађа, што се свакако може негативно одразити на психолошки раст и развој дјете. Издата је Препорука³⁵⁸ Центру за социјални рад Владе Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Примјер: Институција је поступала по жалби педагогиње³⁵⁹ једне основне школе из Олова која је затражила интервенцију омбудсмена за помоћ у рјешавању проблема двоје ученика

³⁵³ Ж-МО-01-67/19;

³⁵⁴ Ж-СА-01-636/18 и Ж-СА-01-637/18;

³⁵⁵ Ж-БЛ-01-185/19;

³⁵⁶ П-156/19;

³⁵⁷ Ж-БЛ-250/18;

³⁵⁸ П-128/19;

³⁵⁹ Ж-СА-01-1095/18;

те школе која су очигледно грубо занемарена и запуштена, од стране оца. Представници Институције одржали су састанак с директором и педагогом школе, успоставили сарадњу са Центром за социјални рад и Полицијском станицом Олово, што је резултовало чињеницом да је проблем успјешно ријешен. Дјеца редовно похађају наставу, кућа у којој живе је окречена, хигијенски услови су се поправили, успостављена је много боља комуникација са оцем дјете. Омбудсмени овом приликом поздрављају поступање педагогиње школе, али и осталих актера, јер су изразили спремност на заједничку сарадњу, те је у коначном проблем успјешно ријешен у најбољем интересу дјете.

8.3. Дјеца у покрету

У Босни и Херцеговини је и током 2019. године био присутан тренд константног прилива нерегуларних миграната, те су надлежни органи суочени са цијелим низом проблема и изазова у поступању с том популацијом, а нарочито када су у питању дјеца.

Омбудсмени желе нагласити да с обзиром на комплексност и тежину проблема с којима се носе поједина кантонална министарства и центри за социјални рад у поступању на заштити дјете нерегуларних миграната веома је важно успоставити адекватну координацију надлежних органа и обезбиједити инфраструктуру која је неопходна за заштиту дјете миграната. Омбудсмени поздрављају што је на нивоу Кантона Сарајево усаглашен ходограм за поступање о поступању и заштити дјете миграната на подручју Кантона Сарајево који ће бити водич за поступање центара за социјални рад у заштити рањивих категорија дјете избјеглица и миграната у Федерацији Босни и Херцеговини.

Током 2018. године Омбудсмени су израдили Специјални извјештај о стању у области миграција у Босни и Херцеговини³⁶⁰, а посебна пажња посвећена је правима дјете у покрету. Наведеним извјештајем Омбудсмени су дали оцјену смјештајних услова и капацитета намијењених дјети у покрету, улогу владиног и невладиног сектора, међународних организација у заштити права ове категорије, те на основу утврђеног стања Савјету министара издали препоруке у циљу унапређења положаја ове категорије.

Колико је захтјевно радити на заштити права дјетета, указује и чињеница да су се ученици Основне школе „25. новембар“ из Велике Кладуше обратили Омбудсменима, као заштитницима права дјетета, како би указали на проблеме с којима се сусрећу и како се осјећају због мигрантске кризе и великог броја миграната који се свакодневно крећу улицама Велике Кладуше и у непосредној близини њихове школе³⁶¹. Од омбудсмена су затражили помоћ како би надлежни органи осигурали школску зону у којој би било ограничено кретање непознатим особама – мигрантима који нарушавају безбједност ученика и како би се онемогућио транзит непознатих особа кроз школско двориште кроз које пролазе, задржавају се, врло често спавају, користе алкохолна и наркотичка средства, остављају амбалажу наркотичких средстава, измет, урин, смеће итд. Поступак истраживања је у току.

³⁶⁰ https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2019010713545979bos.pdf;

³⁶¹ Ж-БЛ-01-883/19;

8.4. Заштита дјецe у управним и судским поступцима

Поступајући по појединачним жалбама грађана у Одјељењу за праћење права дјецe може се констатовати да се велики број жалби тиче заштите права дјетета у судским и управним поступцима. Омбудсмени се веома често у току истражног поступка обрађају судовима и захтијевају хитно поступање у грађанско-правним стварима када се одлучује о правима дјетета препоручујући судовима да се ради у најбољем интересу дјетета. Омбудсмени могу констатовати да судови, у највећем броју случајева, уважавају мишљења и препоруке Институције и истакнуте предмете узимају приоритетно у рад.

Нажалост, имајући у виду одредбе УН Конвенције о правима дјетета и породичне законе у Босни и Херцеговини, омбудсмени често утврђују кршења права дјетета. У својим предметима омбудсмени првенствено позивају родитеље дјецe на одговорност, јер оба родитеља имају заједничку одговорност подизања дјетета³⁶². С друге стране, надлежни органи имају обавезу пружања помоћи родитељима у остваривању одговорности за подизање дјецe и обезбјеђењу развоја установа, капацитета и служби за заштиту и бригу о дјеци.

Омбудсмени у овом дијелу Годишњег извјештаја указују владама Републике Српске и Брчко дистрикта да је неопходно да одговарајућим измјенама и допунама постојећих породичних закона или закона о социјалној или дјечјој заштити обезбиједи и омогуће да редовни судови одлучују у поступцима по приједлогу странака за одржавање личних контаката дјетета с родитељом с којим не живи³⁶³.

Омбудсмени континуирано указују надлежним органима свих нивоа власти, и то кроз специјалне и годишње извјештаје да је потребно посебну пажњу посветити категорији тзв. самохраних родитеља (једнородитељским породицама) како би они уживали посебну правну заштиту и сваку другу врсту заштите која је потребна, у складу с најбољим интересом дјецe, те да у исту сврху (пружање помоћи самохраним родитељима, односно дјеци) приступе озбиљним анализама и реалним процјенама са циљем оснивања и рада алиментационих фондова. У вези са алиментацијама, Породичним законом Федерације Босне и Херцеговине предвиђено је да, када суд утврди да родитељи и друга лица која су у обавези да дају издржавање нису у могућности да подмире потребе издржавања дјетета, о томе се обавјештава орган старатељства који је дужан да обезбиједи средства за издржавање дјетета из буџетских средстава. Према сазнањима омбудсмена Влада Федерације Босне и Херцеговине задужила је надлежна министарства да размотре формирање алиментационог фонда и Влади достави приједлог за рјешење овог проблема³⁶⁴. Без обзира на заговарања омбудсмена до оснивања алиментационих фондова у Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине још увијек није дошло.

³⁶² Члан 18. Конвенције УН о правима дјетета;

³⁶³ У Федерацији Босне и Херцеговине о томе одлучују судови;

³⁶⁴ Омбудсмени Босне и Херцеговине имају сазнања да је Влада Федерације БиХ задужила још 2014. године Федерално министарство правде да, као предлагач и обрађивач Породичног закона ФБиХ допуни члан 237, у циљу јаснијег одређивања надлежности и да приступи изради подзаконског акта који ће детаљније уредити питање начина обезбјеђивања средстава из буџета ФБиХ намијењених издржавању дјетета;

Велики број жалби тиче се управо угрожавања права дјете у тзв. конфликтним разводима. С обзиром на учесталост овога проблема, омбудсмени са сигурношћу констатују да су у питању проблеми који доводе у изразито неповољан положај много дјете. За свако дијете развод брака његових родитеља је веома стресно искуство које несумњиво изазива јаке емоционалне реакције. Нажалост, често смо свједоци да родитељи својим понашањем дјети додатно отежавају проживљавање тог искуства, због властите немогућности суочавања са ситуацијом у којој су се нашли и неспремности да преузму одговорност за побољшање односа с дјететом и бившим партнером.

Поступајући у конкретним предметима омбудсмени користе прилику и указују центрима за социјални рад да морају одлучивати о свим значајним питањима у вези с правима дјетета прије него то учине судови, када то у одређеној ситуацији захтијева најбољи интерес дјетета. Омбудсмени позивају центре да увијек дјелују у најбољем интересу дјетета, што ће у бројним ситуацијама подразумевати и доношење привремених одлука, прије одлука суда, како би се дијете заштитило.

Примјер: Подносиатељка жалбе се обратила са жалбом³⁶⁵ због тога што отац дјетета не уплаћује алиментацију у пуном износу или је уплаћује са извјесним закашњењима. У току поступка омбудсмени су утврдили да је по тужби мајке Основни суд у Бањој Луци донио осуђујућу пресуду за оца, због кривичног дјела избјегавања давања издржавања. Омбудсмени су у складу са својим надлежностима затражили од суда хитно поступање с обзиром на то да је у питању извршни поступак и да се ради о заштити права дјетета и алиментацији. Омбудсмени су упутили Препоруку³⁶⁶ Основном суду. Препорука је реализована.

Примјер: Поступајући по жалби³⁶⁷ Омбудсмени су утврдили повреду права дјетета која је наступила током покретања и трајања бракоразводног поступка између супружника. Омбудсмени су издали Препоруку³⁶⁸ Јавној установи Центар за социјални рад Тузла и Кантоналном тужилаштву Тузланског кантона. Омбудсмени наглашавају да посебну пажњу захтијева обавеза појачаног надзора и предузимања ургентних мјера уколико надлежни орган током поступка на било који начин добије сазнање да је безбједност или тјелесни интегритет дјетета доведен у питање. Препорука је реализована.

Примјер: У предмету по жалби³⁶⁹ установљено је да је након развода брака дијете повјерено мајци, а оцу одређен износ издржавања пресудом Основног суда у Котор Варошу. Међутим, пресудом Окружног суда у Бањој Луци укинута је пресуда у дијелу који се тиче трошкова поступка и у дијелу који се тиче повјеравања дјетета. Изузетно је значајно што је другостепени суд дао јасна упутства првостепеном суду да у поновљеном поступку суд саслуша малолетно дијете и да прибаве релевантне податке о здравственом стању оба родитеља ради процјене родитељских способности, уз активно учешће органа старатељства. Мајка истиче да не виђа дијете, те да од Центра за социјални рад тражи

³⁶⁵ Ж-БЛ-01-597/17;

³⁶⁶ П-159/19 од 3. 7. 2019. године;

³⁶⁷ Ж-БЛ-01-186/18;

³⁶⁸ П-01/19;

³⁶⁹ Ж-БР-01-882/18;

уређење контаката до окончања судског поступка. Након истражног поступка Омбудсмени су издали Препоруку³⁷⁰ Окружном суду у Бањој Луци и Центру за социјални рад Котор Варош. Препорука омбудсмена је уважена у потпуности од стране Окружног суда у Бањој Луци, док Центар за социјални рад проводи одређене мјере како би родитељи успоставили комуникацију.

Примјер: Подносилац жалбе се обратио Омбудсменима³⁷¹ с примједбама на рад Центра за социјални рад Босанска Крупа који се огласио ненадлежним за доношење привременог рјешења о повјеравању дјетета до окончања судског поступка, уз образложење да се ради о ванбрачној заједници, те упутио подносиоца жалбе да се обрати суду ради заштите права и интереса малољетног дјетета. Подносилац жалбе се обратио тужбом суду, међутим, проблем је то што судски поступци веома дуго трају. У конкретном случају, суд је реаговао ефикасно и адекватно, те је остварен најбољи интерес дјетета и до доношења правоснажних одлука суда дијете виђа и остварује контакт са оцем. Истовремено, намеће се питање шта би се десило да није успјела брза реакција суда.

Примјер: Омбудсмени су поступали по службеној дужности³⁷² и отворили предмет поводом медијских написа „*Педофил мјесецима без санкције*“. Током поступка истраживања, омбудсмени су установили да кривични поступак против одрасле особе за кривично дјело искориштавање дјете за порнографију из члана 185. став 1. Кривичног законика Републике Српске траје дуго. У посљедњој писаној кореспонденцији поступајући судија упознаје омбудсмене да предмет није означен као предмет хитне природе, да је предметом задужен 17. 9. 2019. године и да се конкретан предмет налази на листи за рјешавање у 2020. години. Омбудсмени су управо мишљења да је ријеч о предмету хитне природе, те су упутили Препоруку³⁷³ суду. Препорука је испоштована.

8.5. Здравствена заштита дјете

Према важећем законодавству на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини право на здравствену заштиту дјетета условљено је статусом родитеља/старатеља или се то право везује за чињеницу редовног образовања дјетета. Омбудсмени изражавају забринутост због чињенице да у оквиру здравствене заштите дјете у ентитетима и Брчко дистрикту Босне и Херцеговине није обезбијеђен једнак приступ и једнаке могућности, уз обезбјеђење једнаких услова за сву дјетцу, при томе посебно наглашавајући да нису успостављене додатне мјере укључивања дјете са психофизичким потешкоћама, као и дјете из маргинализованих група као што су Роми. Уложени напори на креирању минимума стандарда у вези са здравственом заштитом дјете у ентитетима и Брчко дистрикту Босне и Херцеговине нису у довољној мјери допринијели да услуге здравствене заштите дјете буду прилагођене потребама развијеног друштва.

³⁷⁰ П-207/19;

³⁷¹ Ж-БЛ-01-297/19;

³⁷² Ж-БЛ-01-304/19;

³⁷³ Препорука број Р-286/19 од 24. 12. 2019. године;

У протеклој години у Републици Српској усвојене су измјене и допуне Закона о здравственом осигурању Републике Српске³⁷⁴, којима је прописано³⁷⁵ да се обавезним осигураницима у смислу овог закона сматрају дјеца до навршене 15. године, као и школска дјеца и студенти до краја школовања, односно најкасније до навршене 26. године. Омбудсмени поздрављају сва законска рјешења која се тичу побољшања квалитета и доступности здравствене заштите за сву дјецу, али и даље инсистирају на успостављању безусловне здравствене заштите за сву дјецу до навршене 18. године, што је као препорука наведено у Специјалном извјештају о стањима и проблемима с којима се сусрећу центри/службе за социјални рад у Босни и Херцеговини³⁷⁶.

Квалитет и доступност здравствене заштите знатно утиче на квалитет живота сваког дјетета и остваривање других права. Омбудсмени истичу да се систем здравствене заштите мора унапређивати како би здравствене услуге биле доступне сваком дјетету, а све у циљу обезбјеђивања раста и развоја дјете у складу с њиховим индивидуалним капацитетима и могућностима. Уважавајући најбољи интерес дјетета, међународне стандарде, али и домаће прописе, постоји обавеза и родитеља и државе да дјетету осигурају право на здравље, односно дјетету се мора пружити безусловна и адекватна здравствена заштита, која укључује и превентивну и медицинску његу, без обзира на статус осигурања његових родитеља или било којег другог статуса родитеља.

Омбудсмени поздрављају оснивање Фонда солидарности Републике Српске за дијагностику и лијечење обољења, стања и повреда дјете у иностранству који је основан и финансира се у складу с посебним законом³⁷⁷. Овај фонд је основан у циљу прикупљања додатног новца за дијагностику и лијечење дјете у иностранству, када то није могуће у здравственим установама у Републици Српској, нити у другим здравственим установама с којима Републички фонд здравственог осигурања има потписан уговор. У току 2019. године овај фонд је финансирао лијечење и дијагностику за 86 дјете³⁷⁸. Средства Фонда солидарности додјељују се дјети узраста до 18 година.

Имајући у виду значај имунизације дјете у Босни и Херцеговини³⁷⁹, Омбудсмени су позвали надлежне органе³⁸⁰ да им доставе податке о степену имунизације дјете за 2018. годину, као и податке за прва четири мјесеца 2019. године. Након анализе свих добијених података, Омбудсмени констатују да је висок проценат обухвата вакцинацијом, с тим да се мора обезбиједити континуирана едукација свих здравствених радника, али и радити на подизању свијести о значају вакцинације.

³⁷⁴ Службеник гласник Републике Српске, број 94/2019;

³⁷⁵ Члан 10.а;

³⁷⁶ Препорука упућена Влади Републике Српске, Влади Федерације Босне и Херцеговине, Влади Брчко дистрикта Босне и Херцеговине и владама кантона у Федерацији Босне и Херцеговине да предложи надлежним парламентима одговарајућа законска рјешења с циљем обезбјеђења безусловне и бесплатне здравствене заштите за сву дјецу и лица изнад 65 година;

³⁷⁷ Закон о Фонду солидарности за дијагностику и лијечење обољења, стања и повреда дјете у иностранству, Службени гласник Републике Српске, број 100/2017;

³⁷⁸ Од свог оснивања Фонд је финансирао лијечење и дијагностику у иностранству за 149 дјете, а нека лијечења су продужавана и по неколико пута;

³⁷⁹ Омбудсмени су отворили предмет по службеној дужности Ж-БЛ-301/19;

³⁸⁰ Институту за јавно здравство Републике Српске, Заводу за јавно здравство Федерације Босне и Херцеговине и Влади Брчко дистрикта Босне и Херцеговине – Одјељењу за здравство и остале услуге;

8.6. образовање

У погледу стања у васпитно-образовним установама у Босни и Херцеговини, омбудсмени на основу посјета истим констатују да је материјално стање у многим школама лоше, те је потребно радити на осавремењавању школа у материјално-техничком смислу (опремити кабинете за предметну наставу, јачати информатичку опремљеност школа, попуњавати школске библиотеке и сл.), омогућити адекватну реализацију наставе из физичког васпитања (изградња нових, санација постојећих спортских сала и терена), обезбиједити за што више дјецe бесплатне уџбенике и организован школски превоз, а за социјално угрожене категорије и један оброк дневно током наставног дана, омогућити праксу продуженог боравка у школама у свим оним општинама у којима постоји потреба за то, подстицати дјецу ромске националности да редовно похађају обавезно основно, али и средње образовање³⁸¹.

Потребно је посебну пажњу посветити инклузији дјецe с посебним образовним потребама јер то директно утиче на њихово образовање. Повреда права ове категорије дјецe у образовном систему, а према наводима из запримљених жалби, углавном се манифестује кроз недостатак основних средстава за рад (потребно је, отклонити физичке баријере и учинити школе технички доступним овој популацији дјецe; обезбиједити довољно стручњака, асистената у настави и дидактичког материјала; едуковати наставно особље за рад с дјецом с посебним образовним потребама; смањивати предрасуде дјецe и одраслих о потребама и могућностима дјецe која имају развојних потешкоћа и сл.).

Омбудсмени констатују да је потребно појачати напоре како би се повећао обухват дјецe предшколским васпитањем и образовањем. Иницирати преко одговорних министарстава да све локалне заједнице направе акционе планове за дјецу с циљем већег укључивања у систем предшколског васпитања и образовања. Користити постојеће капацитете у сеоским и приградским подручјима (прилагођене просторије у школама и мјесним заједницама, обучене кадрове), како би се омогућило дјеци из сеоских, односно приградских, подручја да остваре право на предшколско васпитање кроз програм за дјецу пред полазак у школу ако нису обухваћена неким обликом предшколског васпитања и образовања. Јачати васпитну улогу школа кроз стварање неопходних предуслова за континуирано реализовање додатних програма превентивног, културно-умјетничког, научно-истраживачког, те спортског рада с дјецом.

Примјер: Омбудсмени су запримили жалбу мајке дјетета³⁸², која је сматрала спорним бодовање за разне наставне и ваннаставне активности, такмичења, којим је школа наводно „нанијела штету“ њеном дјетету. Омбудсмени су утврдили да су постојале одређене неправилности, које су у поновљеном поступку избора отклоњене, али ни њихово

³⁸¹ Дјецa у свом Алтернативном извјештају о стању права дјетета у Босни Херцеговини наводе: *Податке о хигијени у школи је изузетно тешко добити и притом генерализовати. Међутим, пракса показује да хигијена у школама није сасвим на задовољавајућем нивоу. У школским тоалетима, углавном, не постоји топла вода и одговарајући сапун, те убрис за брисање и сушило за руке. То се посебно односи на школе у руралним срединама. Ситуација се додатно усложњава када постоји редукација воде у појединим мјестима или кроз поплаве...*

³⁸² Ж-БЛ-01-340/19;

отклањање није резултовало избором кћерке подносиоце жалбе за ученика генерације, али се јасно констатовало да школа није прекршила прописе. С друге стране, школа је позвана да при будућим изборима води више рачуна о испуњењу свих формалних услова за избор ученика генерације, да се придржава Правила школе и отворено, односно транспарентно води поступак. Поступке и активности надлежних, омбудсмени не сматрају дискриминаторским и мишљења су да се према дјетету надлежни нису односили различито у односу на друге ученике у истој школи.

Примјер: Омбудсмени су регистровали жалбу родитеља³⁸³ у којој истиче своју забринутост због тога што су у кругу Јавне установе Друга основна школа у Грачаници постављени изузетно опасни дрвени стубови висине 30-40 цм који нису добро фиксирани у земљи, те да је због кише и блата то подручје клизаво и представља опасност по безбједност дјече. Омбудсмени су издали Препоруку школи³⁸⁴. Препорука је реализована.

Примјер: Родитељи дјече која похађају наставу у Основној школи „Бранко Радичевић“ Бања Лука³⁸⁵ истакли су проблем који се тиче извођења наставе у другој смјени која почиње у 15 часова и 10 мин., а посебно указују на проблем непостојања спортске сале и адекватног физичког васпитања за све ученике као и непостојања могућности да се организује продужени боравак за дјecu у I и II разреду. Након поступка истраживања Омбудсмени су упутили Препоруку³⁸⁶ Министарству просвјете и културе Републике Српске, Граду Бања Лука и Основној школи „Бранко Радичевић“ Бања Лука. Омбудсмени су обавијештени да је ОШ „Бранко Радичевић“ у Бањој Луци добила нових осам учионица и да ће се настава изводити у двије смјене, с напоменом да прва смјена почиње у 07 часова и 25 мин., а друга почиње у 13.30. Што се тиче нове физкултурне сале, Град је обавијестио омбудсмене³⁸⁷ да је у току прибављање грађевинске дозволе, а претходно је урађена техничка документација, док Школа наводи³⁸⁸ да је за нову салу урађен пројекат, те да је потребно обезбиједити финансијска средства за њену изградњу.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби мајке дјетета³⁸⁹ које похађа Мјешовиту средњу школу у Тузли сматрајући да је у поступању према њеном дјетету Школа прекршила одредбе Закона о средњем образовању и одгоју Тузланског кантона и Правилника о повредама дисциплине, поступку утврђивања одговорности ученика, дужини трајања педагошке мјере, њеном ублажавању, укидању и посљедичном односу на оцјену из владања ученика као и накнади учињене материјалне штете Тузланског кантона, као и одредбе УН Конвенције о правима дјетета. Након спроведеног истражног поступка Омбудсмени су издали Препоруку³⁹⁰ Средњој мјешовитој школи Тузла. Препорука је реализована.

³⁸³ Ж-СА-01-633/19;

³⁸⁴ П-171/19;

³⁸⁵ Ж-БЛ-01-588/17 и Ж-БЛ-01/641/17;

³⁸⁶ П-број 124/19 од 13. 5. 2019. године;

³⁸⁷ Акт број 15-610-329/2019 од 4. 6. 2019. године;

³⁸⁸ Акт број 962/19 од 14. 8. 2019. године;

³⁸⁹ Ж-БЛ-01-835/18;

³⁹⁰ П-28/19 од 31. 1. 2019. године;

Примјер: Отац дјетета је у жалби³⁹¹ указао на непрофесионално и непедагошко поступање наставника у ЈУ Средња машинско-техничка школа Сарајево. Институција омбудсмена је затражила изјашњење од Министарства за образовање, науку и младе Кантона Сарајево, Кантоналне управе за инспекцијске послове, Просвјетно-педагошког завода и ЈУ Средња машинско-техничка школа Сарајево. У току истражног поступка Омбудсмени су констатовали врло добру сарадњу свих који су били укључени у рјешавање наведеног проблема³⁹². Обавијештени су да је према разреднику покренут дисциплински поступак од стране директора школе, а Наставничко вијеће предметне школе удовољило је молби родитеља и ученику одобрило прелазак из једног одјељења у друго. Директор школе упозорио је све разреднике и професоре школе да воде рачуна о кодексу понашања просвјетних радника, уз уважавање личности ученика и њихових родитеља, наравно уз његово поштовање професора.

Примјер: Омбудсмени су и у 2019. години наставили инсистирати код надлежних органа власти да се проблем образовања дјеце и рада Мјешовите средње школе „Травник“ у Травнику трајно ријеша, тј. да се изгради школа, а све у циљу да се дјечи обезбиједи квалитетно право на образовање³⁹³. У септембру 2018. године потписан је уговор о наставку извођења радова на изградњи Средњошколског центра у Травнику, те су обезбијеђена средства од стране Владе Федерације Босне и Херцеговине и Средњобосанског кантона. Федерално министарство образовања је обавијестило Омбудсмене³⁹⁴ да је од средстава обезбијеђених од стране Владе Федерације изграђен груби грађевински дио објекта школе и да би било неопходно још финансијских средстава, а која би требало да издвоји Влада СБК и Општина Травник. Општина Травник је потврдила наводе овог министарства, односно да су покренуте активности на извођењу кровопокривачких и зидарских радова на објекту Средњошколског центра у Травнику, да је планиран завршетак друге фазе радова за 30. 6. 2019. године, али да након тога нису извјесна финансијска средства за наставак изградње школе.

8.7. Права дјеце с посебним потребама/сметњама у психофизичком развоју

Омбудсмени годинама упозоравају и подсећају надлежне органе да су бројни проблеми с којима се сусрећу дјеца и родитељи дјеце с посебним потребама/сметњама у психофизичком развоју, те да би требало уложити додатне напоре у циљу рјешавања њихових проблема.

Конвенцијом УН о правима лица с инвалидитетом признаје се право лицима с инвалидитетом на образовање. У сврху остварења овог права без дискриминације и на основу једнаких могућности, државе потписнице осигураће свеобухватно образовање на свим нивоима, као и цјеложивотно образовање.

³⁹¹ Ж-СА-01-1113/19;

³⁹² Одржан је састанак у Министарству за образовање, науку и младе Кантона Сарајево којем су присуствовали министарка, педагог и директор школе, родитељи и разредник, када је вођен конструктиван разговор и ситуација се знатно смирила;

³⁹³ Ж-БЛ-01-572/18;

³⁹⁴ Актом од 27. 5. 2019. године;

Омбудсмени посебно инсистирају на досљедној примјени важећих прописа и доношењу подзаконских аката у којима ће се прецизније уредити начин образовања дјеце с посебним потребама. Веома је битно утврдити јасан и прецизан начин категоризације дјетета као особе са сметњама у психофизичком развоју, јер се то онда директно рефлектује кроз остваривање права на образовање. Поступајући у конкретним предметима, омбудсмени запажају да је потребно да надлежни органи поступају са знатно више сензибилитета и разумијевања према дјечи с посебним потребама.

Ментално или физички онеспособљено дијете треба да ужива пристојан живот, у условима који осигуравају достојанство, подстичу самопоуздање и олакшавају активно учешће дјеце у заједници. Потребно је да држава омогући онеспособљеном дјетету право на посебну бригу и помагаче и осигурава сву потребну бригу, њему и његовим родитељима/старатељима. Потребно је обезбиједити бесплатну помоћ, узимајући у обзир финансијска средства родитеља или других који се брину о дјетету, и она би требало да буду планирана тако да се онеспособљеном дјетету пружи успјешан приступ образовању, школовању, здравственим службама, службама за рехабилитацију, припреми за запослење и могућностима рекреације на онакав начин који помаже дјетету да постигне што потпунију могућу друштвену интеграцију и индивидуални развој, укључујући његов културни и духовни развој.

Омбудсмени констатују да у великом броју случајева права ове категорије дјеце у Босни и Херцеговини, немају приоритет код надлежних органа.

Омбудсмени су такође уочили да постоје одређени проблеми³⁹⁵ који се односе на финансирање и лиценцирање субјеката који нису јавни органи (невладине организације), а који пружају услуге социјалне заштите³⁹⁶.

Примјер: Институција је поступала по жалби³⁹⁷ групе родитеља дјеце с интелектуалним и вишеструким инвалидитетом из Тузланског кантона. Дјеца са интелектуалним и вишеструким инвалидитетом здравствено су осигурана код Завода здравственог осигурања Тузланског кантона и по том основу припада им право на стоматолошку заштиту једнако као и дјечи без инвалидитета. Међутим, с обзиром на то да дјеца с интелектуалним и вишеструким инвалидитетом ово своје право не могу остварити тако да дођу у стоматолошке ординације јавних здравствених установа и искористе услуге стоматолога једнако као дјеца без инвалидитета, група родитеља покренула је иницијативу да се ово питање ријешити у сарадњи с надлежним органима³⁹⁸. Одржан је низ састанака с представницима надлежних институција и дата су обећања да ће се изнаћи рјешење.

³⁹⁵ Ж-БЛ-01-70/18;

³⁹⁶ Парламент Федерације Босне и Херцеговине није усвојио амандман којим је тражено да у буџету Федерације Босне и Херцеговине за 2018. годину буде планирано 200.000 КМ за подршку образовању дјеце с потешкоћама у развоју у оквиру ЕДУС (невладине организација Едукација за све) програма. Такође нису „изгласане“ набавке GPS (џи-пи-ес) наруквица које су кључне за безбједност дјеце с потешкоћама. Влада Федерације БиХ је према сазнањима Омбудсмена својом одлуком одобрила одређена новчана средства у рјешавању поменутог проблема. Остаје нејасно зашто су смањена новчана издвајања у буџету Федерације Босне и Херцеговине, за подршку образовању дјеце с потешкоћама у развоју у оквиру ЕДУС програма;

³⁹⁷ Ж-СА-06-171/19;

³⁹⁸ Завод здравственог осигурања Тузланског кантона, ЈУ Дом здравља Тузла, ЈУ Универзитетско-клинички центар Тузла и Министарство здравства Тузланског кантона.

Родитељи сматрају да је овакав однос надлежних институција дискриминација дјецe с инвалидитетом и онемогућавање остваривања права која им припадају. Институција омбудсмена је у току поступка истраживања, актом Министарства здравства Тузланског кантона³⁹⁹ обавијештена да је „Завод здравственог осигурања Тузланског кантона провео поступак уговарања услуга здравствене заштите зуба у општој анестезији за особе с посебним потребама, те је уз сагласност министра здравства Тузланског кантона, Уговор о регулисању пружања здравствених услуга-санација зуба у општој анестезији за 2019. годину закључен са ЈЗУ Универзитетско-клинички центар Тузла.“

Примјер: Удружење грађана за помоћ лицима с посебним потребама Шамац се обратило са жалбом⁴⁰⁰ у којој се наводи да надлежне власти крше право на рад родитељима који воде цјелодневну бригу о немоћном дјетету, јер је немогуће да се било гдје запосле. Дјеца су прошла кроз поступак категоризације и ријеч је, у највећем броју случајева, о дјеци с менталним потешкоћама. Дјеца и њихови родитељи, односно ове породице остварују своја права у складу с позитивним прописима Републике Српске (лична инвалиднина, те мјесечна накнада од 80 КМ, што укупно износи 180 КМ), што није довољно за задовољавање основних животних потреба, те они сматрају да је неправедно цијели терет „пребацити“ на породицу, односно на родитеље дјецe. У жалби се указује и на праксу појединих земаља у окружењу према којој се једном родитељу дјетета с посебним потребама обезбјеђују примања, и то право на мјесечну бруто плату. Према изјави представника Удружења, они су се обраћали Министарству социјалне заштите Републике Српске које се позива на одредбе Закона о социјалној заштити Републике Српске. Институција је упутила акт Министарству социјалне заштите Републике Српске којим је тражена информација о евентуалним новим плановима, а посебно плановима за 2020. годину, како би се, између осталог, побољшао положај и повећала права дјецe с посебним потребама/сметњама у психофизичком развоју, а самим тим и за њихове породице. У наредном периоду очекују се конкретни одговори, након чега ће бити донесена коначна одлука.

8.8. Малољетници у сукобу са законом

Омбудсмени сматрају да побољшавање институционалног третмана малољетника у сукобу са законом представља најважнији задатак за све надлежне органе *„јер сваки промашај друштва, односно свака његова негативна реакција у овом сегменту друштвеног понашања може имати катастрофалне посљедице по дијете у сукобу са законом, али и по друштво у цјелини“*.

Омбудсмени у сарадњи са УНИЦЕФ-ом у Босни и Херцеговини, већ дуже вријеме прате стање у установама у којима су смјештени малољетници у сукобу са законом и након тога сачинили су документ под називом *„Анализа стања у установама у којима су смјештени малољетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини“*⁴⁰¹. У 2018. години, сарадња са УНИЦЕФ-ом је настављена и резултовала је документом под називом: *Извјештај о реализацији препорука из документа под називом „Анализа стања у установама у којима*

³⁹⁹ број 01-3738-234-1/19-АА/ЕН од 30. 5. 2019. године;

⁴⁰⁰ Ж-БЛ-02-889/19;

⁴⁰¹ https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obudsmen_doc2018111912083431bos.pdf;

су смјештени малољетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини“ и оцјена тренутног стања⁴⁰². Омбудсмени су задовољни сарадњом са установама, те истичу да су постигнути значајни помаци у периоду од двије године и да су дјелимично реализоване препоруке омбудсмена.

Реализацију препорука које су упућене надлежним органима Омбудсмени су пратили у току 2019. године, те су затражили достављање информација од установа и надлежних органа. Омбудсмени констатују извјесне помаке. Подсјећамо, Омбудсмени су препоручили управи Казнено-поправног завода Сарајево да обезбиједи адекватне услове за извршење мјере притвора за малољетнике, те да обезбиједи третман малољетника за вријеме трајања мјере притвора. Ова установа је обавијестила омбудсмене да је одлуком Федералног министарства правде одређено да се сви малољетници упућују у притвор у Казнено-поправни завод Орашје и да се у ову установу више неће упућивати малољетници⁴⁰³. Федерално министарство правде је обавијестило Институцију⁴⁰⁴ да је у претходном периоду примљено 30 службеника и намјештеника у Васпитно-поправном дому и Малољетничком затвору при Казнено-поправном заводу Орашје чиме су знатно побољшани услови за третман малољетника. Такође су истакли да су у оквиру ИПА фондова предвиђена средства за изградњу фискултурне сале и објеката за радионице. Како наводе, у наредном периоду именоване комисију за праћење и унапређење рада кривичног поступка и извршења кривичних санкција према малољетницима.

Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је поступио по препоруци Омбудсмена и упознао све судове о Извјештају омбудсмена назначеним судовима у Босни и Херцеговини⁴⁰⁵.

Што се тиче рада Васпитног центра за малољетнике у Сарајево, Омбудсмени су препоручили Министарству за рад, социјалну политику, расељена лица и избјеглице Кантона Сарајево и Васпитном центру за малољетнике Сарајево да у функцију ставе Дијагностичко-опсервациони центар као организациону јединицу Васпитног центра Кантона Сарајево. Васпитни центар Кантона Сарајево предузео је активности на успостављању дјелатности дијагностичко-опсервационог центра, кроз Службу за дијагностику, али ће реализација зависити од обезбјеђења буџетских средстава⁴⁰⁶. Препорука није реализована. Када је у питању рад Васпитног центра Тузланског кантона омбудсмени констатују да су у потпуности испоштоване препоруке које се односе на издвајање финансијских средстава за набавку психолошких тестова и замјену вањске столарије у просторијама Васпитног центра⁴⁰⁷. Казнено-поправни завод Источно Сарајево – Малољетнички затвор је поступио по препоруци омбудсмена и опремио дневни боравак намјештајем погодним за кориштење и боравак малољетника⁴⁰⁸.

⁴⁰² https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2016100610154998bos.pdf;

⁴⁰³ Акт КПЗ Сарајево број 01-12-597/19 од 18. 11. 2019. године;

⁴⁰⁴ Акт број 04-49-4191-18 од 6. 12. 2019. године;

⁴⁰⁵ Акт, број 06-12-3541-3/2019 од 2. 12. 2019. године;

⁴⁰⁶ Акт Министарства, број 13-02/1-10-40834/19 од 27. 11. 2019. године и акт Васпитног центра кантона Сарајево, број 35-01-10-766-01/19 од 18. 11. 2019. године;

⁴⁰⁷ Акт Васпитног центра ТК број: 04-814/19 од 5. 12. 2019. године;

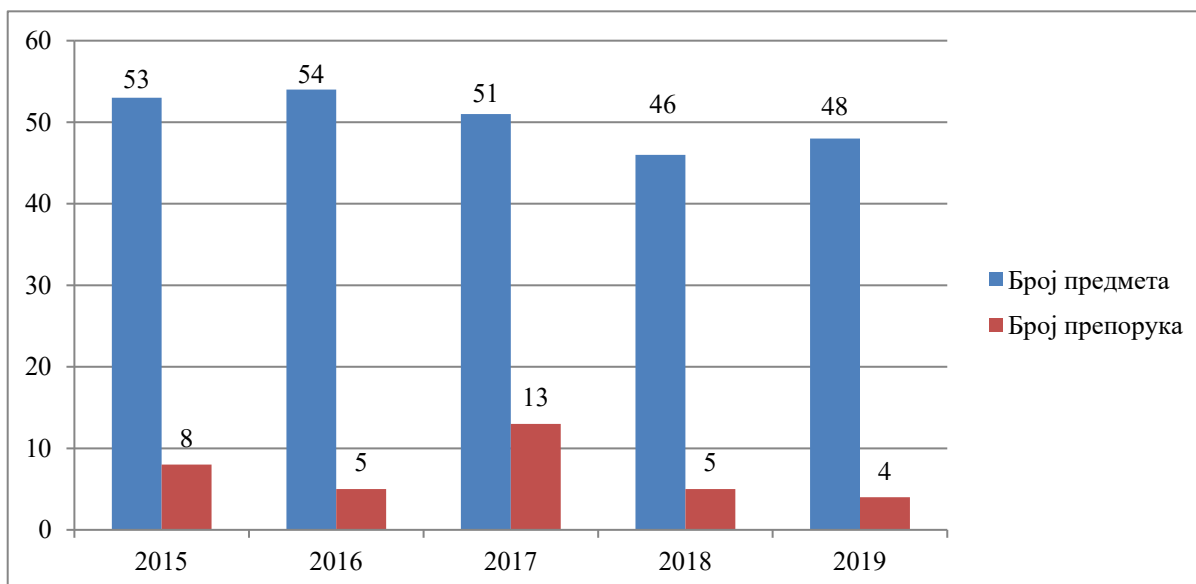
⁴⁰⁸ Акт број: 08/1.04/240-1340/19 од 18. 11. 2019. године;

Што се тиче реализације осталих препорука, омбудсмени нису задовољни и у складу са својим мандатом и надлежностима наставиће у наредном периоду заговарати реализацију препорука.

IX ПРАВА ЛИЦА С ИНВАЛИДИТЕТОМ

Конвенција Уједињених нација о правима лица с инвалидитетом представља први свеобухватни документ који лицима с инвалидитетом гарантује права и слободе⁴⁰⁹. Осим наведене конвенције, важно је указати да постоји и низ других међународних докумената који лицима с инвалидитетом гарантују права и слободе, међу којима су и Универзална декларација о правима човјека⁴¹⁰, Међународни пакт о грађанским и политичким правима⁴¹¹, Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима⁴¹² и други, који полазе од темељног начела да сваки човјек има урођена, једнака, неотуђива и универзална права која произилазе из достојанства људског бића.

У 2019. години у Институцији је регистровано 48 предмета у овој области, а издате су четири препоруке. Поређења ради, у наставку се даје приказ броја запримљених жалби и издатих препорука за период 2015-2019. година.

Предмети запримљени у извјештајном периоду односе се углавном на проблеме у остваривању права из области социјалне и здравствене заштите, затим права из пензијско-инвалидске заштите, права на образовање, запошљавање, смјештај у установе социјалне заштите, као и питање доступности јавног превоза. Одређеним бројем жалби грађани су изразили незадовољство радом Института за медицинско вјештачење здравственог стања у Федерацији Босне и Херцеговине, а Институција је промптно дјеловала због фотографија

⁴⁰⁹ Конвенција Уједињених нација о правима лица с инвалидитетом и Факултативни протокол, Резолуција А/RES/61/106, 13. децембра 2006. године. Босна и Херцеговина је ратификовала Конвенцију УН о правима лица с инвалидитетом Уједињених нација, као и Опциони протокол 12. марта 2010. године, а Конвенција је ступила на снагу 11. априла 2010. године;

⁴¹⁰ Усвојена на Генералној скупштини Уједињених нација 10. децембра 1948. године;

⁴¹¹ Усвојен Резолуцијом 2200А (XXI) Генералне скупштине 16. децембра 1966. године, а ступио на снагу 23. марта 1976. године;

⁴¹² Усвојен и отворен за потписивање и ратификовање резолуцијом Генералне скупштине Уједињених нација 2200А (XXI) од 16. децембра 1966. године, а ступио на снагу 3. јануара 1976. године када је потребних 35 држава депоновало инструменте о ратификацији или приступању.

штићеника у Заводу за збрињавање ментално инвалидних лица и омладине Пазарић. Влади Републике Српске упућен је коментар на Нацрт закона о измјенама и допунама Закона о социјалној заштити Републике Српске, о чему ће се такође више говорити у наставку извјештаја.

Препоруке издате у извјештајном периоду односе се на питања отклањања приступачности образовним установама и наставног процеса, питање доступности и приступачности превоза у Кантону Сарајеву, извршења судских пресуда у којима је једна од странака лице с инвалидитетом, као и питање финансирања рада удружења која окупљају лица с инвалидитетом.

Према подацима из Политике у области инвалидности у Босни и Херцеговини из 2008. године, око 10% становништва у Босни и Херцеговини пати од неке врсте физичког, сензорног, развојног или менталног инвалидитета⁴¹³. Дакле, лица с инвалидитетом у Босни и Херцеговини, као рањива категорија основано очекују од органа власти свих нивоа у Босни и Херцеговини, да путем конкретних мјера осигурају пуно уживање права и слобода гарантованих Уставом Босне и Херцеговине, Уставом Федерације Босне и Херцеговине, Уставом Републике Српске и Статутом Брчко дистрикта БиХ.

Позитивни помаци у Босни и Херцеговини су примјетни, посебно када је ријеч о усвајању стратешких докумената који се односе на остваривање и заштиту права лица с инвалидитетом⁴¹⁴. Међутим, препоруке из Извјештаја Радне групе о Универзалном периодичном прегледу (УПР) из новембра 2019. године⁴¹⁵, као и Препоруке Комитета Уједињених нација за права лица с инвалидитетом из априла 2017. године⁴¹⁶ указују да је неопходно континуирано радити на подизању свијести јавности, односно промоцији и заштити права лица с инвалидитетом.

Представници Институције, током извјештајног периода, активно су учествовали на више конференција, радних састанака и округлих столова на који су у фокусу имали права лица с инвалидитетом и који су резултовали закључцима с циљем дефинисања будућег правца дјеловања. Током 2019. године континуирано је остваривана комуникација с међународним тијелима⁴¹⁷.

⁴¹³ Политика у области инвалидности у Босни и Херцеговини из 2008 године, Службени гласник БиХ, број 76/2008;

⁴¹⁴ Стратегија за унапређење права и положаја лица с инвалидитетом у Федерацији Босне и Херцеговине 2016-2021. и Стратегија унапређења друштвеног положаја лица с инвалидитетом у Републици Српској 2017-2026;

⁴¹⁵ Извјештај Радне групе о Универзалном периодичном прегледу (УПР) из 2019. године, доступан на <http://www.mhrr.gov.ba/PDF/LjudskaPrava/Zakljucna%20zapazanja%20na%20Treci%20ciklus%20UPR-a.pdf>;

⁴¹⁶ Закључна разматрања на иницијални извјештај Босне и Херцеговине од 12. 4. 2017. године http://www.mhrr.gov.ba/ljudska_prava/Prava_osoba_sa_invaliditetom/Zakljucna%20razmatranja%20i%20preporuke%20Komiteta%20za%20prava%20osoba%20sa%20invaliditetom%20za%20BiH.pdf;

⁴¹⁷ На тражење Канцеларије високог комесара за људска права (ОНСНР) достављена је информација Институције у вези с припремом студије о члану 8. (подизање свијести) Конвенције УН о правима лица с инвалидитетом. Поводом активности специјалног извјештајца Уједињених нација о добрим праксама у циљу обезбјеђења ефикасног приступа правди за лица с инвалидитетом, Институција је доставила приказ стања у Босни и Херцеговини са аспекта надлежности Институције. Такође, на тражење Европске мреже националних институција за људска права (ENNHRI) достављен је преглед стања у Босни и Херцеговини у вези с правом гласа лица с инвалидитетом, нарочито за она лица која су под старатељством. С обзиром на то да Босни и Херцеговини у 2020. години предстоји циклус извјештавања о примјени Конвенције УН о правима лица с

9.1. Стање у Заводу за збрињавање ментално инвалидне дјеце и омладине Пазарић

Омбудсмени од 2009. године указују на проблеме у функционисању установа социјалне заштите у Босни и Херцеговини. Током 2009. године сачињен је Специјални извјештај о стању у установама за збрињавање ментално инвалидних лица у развоју у БиХ⁴¹⁸ у којем је указано на недостатке важећег законодавства и проблеме у његовој примјени. Тако је указано да непостојање законом утврђене терминологије ствара правну конфузију, што отвара могућност нарушавања досљедности у примјени закона, а уз то не постоји стварна категоризација установа. Када је ријеч о изолацији и фиксацији, у истом документу је наведено да собе за изолацију одступају од стандарда достојних достојанства ове популације људи. Не постоји могућност надзора корисника док је у соби, нити заштите од евентуалних повреда, јер зидови нису обложени. Углавном, питање фиксације и изолације ријешено је интерним правилима установа, а у неким та правила нису ни донесена. Омбудсмени су у циљу отклањања уочених недостатака издали конкретне препоруке релевантним јавним органима.

У циљу сагледавања степена реализације наведених препорука, омбудсмени су у 2018. години сачинили нови, други Специјални извјештај о стању права особа с интелектуалним и менталним тешкоћама у Босни и Херцеговини⁴¹⁹ и том приликом посјетили све установе социјалне заштите у Босни и Херцеговини, као и установе у којима су хоспитализована лица с менталним поремећајима (укључујући и Завод за збрињавање ментално инвалидне дјеце и омладине Пазарић), при чему је разговарано с руководством установа и болница, те с корисницима, односно пацијентима. У наведеном документу надлежним органима и установама упућене су конкретне препоруке, у складу са основним принципима предвиђеним међународним стандардима, а све с циљем осигурања унапређења положаја ове категорије лица. Омбудсмени су у Специјалном извјештају указали да и даље нема одговарајуће категоризације/класификације лица с интелектуалним и менталним тешкоћама, а њихова дијагноза успостављена приликом смјештаја у установу користи се као основа за боравак и третман дуги низ година, при чему се не провјерава оправданост даљег боравак ових лица у установи. Осим тога, установе дјелују са ограниченим људским ресурсима и кадровска структура често не задовољава потребе. Није успостављен континуиран облик едукације особља у установама, а веза између ресорних министарстава и установа је углавном заснована на логистичким питањима. Истакнуто је да и даље не постоје базе података о лицима с интелектуалним и менталним тешкоћама, као и о лицима којима је одузета пословна способност и које су смјештене у установе, што онемогућава стратешки приступ уређењу остваривања права ове категорије грађана. Сходно изведеним закључцима, поново су дате конкретне препоруке јавним органима.

инвалидитетом, Институција је доставила Комитету преглед стања права лица с инвалидитетом у Босни и Херцеговини за потребе сачињавања листе питања за Босну и Херцеговину.

⁴¹⁸ Специјални извјештај о стању у установама за збрињавање ментално инвалидних лица у развоју у БиХ, доступан на https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2013020401071133bos.pdf;

⁴¹⁹ Специјални извјештај о стању права лица с интелектуалним и менталним тешкоћама у Босни и Херцеговини, доступан на https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2018051809032286bos.pdf;

Парламент Федерације Босне и Херцеговине наведени специјални извјештај није уврстио у дневни ред до дана израде овог извјештаја, док је Савјет министара Босне и Херцеговине исти разматрао на 152. сједници 29. 8. 2018. године, а Народна скупштина Републике Српске 12. марта 2019. године.

Примјер: Омбудсмени су регистровали предмет по службеној дужности, поводом објављивања узнемирујућих фотографија на којима су приказани штићеници Јавне установе Завод за збрињавање ментално инвалидне дјеце и омладине Пазарић⁴²⁰. Прва активност која је предузета у оквиру рада на предмету била је посјета представника Институције Заводу за збрињавање ментално инвалидне дјеце и омладине Пазарић⁴²¹, и тада је обављен разговор с директором Завода, медицинским особљем, његоватељицама и корисницима Завода. Према наводима директора, у моменту посјете, у Заводу је било смјештено 339 корисника и запослено 70 његоватеља. У односу на претходни извјештајни период када је неуропсихијатар био ангажован једанпут мјесечно, у моменту посјете је број долазака неуропсихијатра и стоматолога повећан на четири пута мјесечно. У разговору са особљем указано је на мали број његоватељица у односу на број штићеника, посебно у појединим павиљонима у којима с двадесет и више штићеника раде двије његоватељице, док је ноћу ангажована само једна његоватељица за два павиљона. Његоватељице немају прилику за било који вид стручног усавршавања, а такође не постоји простор за побољшање услова смјештаја корисника. Када је ријеч о поступцима за издвајање и примјену физичке силе, неуропсихијатар је истакао да Закон о заштити особа са душевним сметњама Федерације Босне и Херцеговине утврђује поступак за издвајање и примјену физичке силе према лицима с душевним сметњама. Још увијек нису сачињене процедуре поступања и књиге фиксације, а нема ни категоризације установа, што значи да предметно питање још увијек није системски ријешено.

На проблеме у установама социјалне заштите омбудсмени су указали у Специјалном извјештају о стању права лица с интелектуалним и менталним тешкоћама у Босни и Херцеговини. С обзиром да су препоруке издате и Федералном министарству рада и социјалне политике, али да наведено министарство није доставило информацију у вези с предузетим мјерама и активностима у циљу њихове реализације, упућен је акт Федералном министарству рада и социјалне политике поводом којег је достављен одговор⁴²² у којем је између осталог наведено: „...*Потреба за успоставом независног тијела за стручну процјену сваке особе са интелектуалним и менталним тешкоћама, детектована је такође и од стране Федералног министарства рада и социјалне политике. Наиме, стручна процјена која би се проводила од стране независног тијела, представљала би основ за класификацију и у даљем степену основ за утврђивање третмана и збрињавања ових лица у заједници или установи. На тај начин би се, између осталог, онемогућио наставак досадашње праксе смјештања лица са душевним сметњама у заводе за збрињавање лица с инвалидитетом, који су у складу са Законом о преузимању права и обавеза оснивача над установама социјалне заштите у Федерацији БиХ (Службене новине Федерације БиХ, бр. 31/08 и 27/12) у власништву Федерације БиХ.*

⁴²⁰ Ж-СА-02-1274/19;

⁴²¹ Посјету су обавиле омбудсменке Босне и Херцеговине Нивес Јукић и др Јасминка Џумхур, помоћница омбудсмена Ирма Хациавдић и стручна савјетница Алма Мехонић Кишић, 21.11.2019. године;

⁴²² Федерално министарство рада и социјалне политике, акт број 05-35/2-3107/19 АН од 13.12.2019. године;

...

Федерално министарство рада и социјалне политике у оквиру реформских процеса у области социјалне заштите израдило је Стратегију деинституционализације и трансформације установа социјалне заштите у Федерацији БиХ (2014-2020), као оквирни стратешки документ усмјерен на унапређење услова за развој система заштите којим ће се осигурати побољшање квалитета живота, недискриминација, заштита људских права и слобода за све кориснике социјалне заштите, кроз транзицију с институционалне бриге на социјалну бригу у заједници. Стратегија је усвојена од стране Владе Федерације БиХ Закључком V. број: 1395/14 од 10. јула 2014. године и иста је рађена у складу с ЕУ Смјерницама за прелазак с институционалне бриге на услуге подршке у заједници и УН Смјерницама за алтернативну бригу о дјечи.

...

Ово министарство је у складу с наведеним закључком израдило и Акциони план за provedбу Стратегије, на који је Влада, Одлуком V. број 1591/17 од 7. 12. 2017. године, дала сагласност.

...

Дакле, може се закључити да је Федерално министарство рада и социјалне политике свјесно постојања проблема у предметној области, да су усвојени стратешки документи, али да се проблем јавља приликом имплементације стратешких докумената. С тим у вези указујемо на нужност укључивања свих релевантних актера који ће конкретним мјерама допринијети унапређењу положаја лица с менталним и интелектуалним потешкоћама које су смјештене у установе социјалне заштите.

9.2. Права лица с инвалидитетом у области социјалне заштите

Жалбе у Институцији показују да је законодавство у Босни и Херцеговини засновано на медицинском, а не на социјалном моделу. Дакле, у фокусу није остваривање права лица с инвалидитетом наспрам преостале способности, на чему инсистирају међународни стандарди.

Примјер: Омбудсмени су се током 2019. године укључили у процес усвајања Закона о измјенама и допунама Закона о социјалној заштити Републике Српске⁴²³, те су Министарству здравља и социјалне заштите Републике Српске доставили свој коментар⁴²⁴ о Нацрту закона о измјенама и допунама Закона о социјалној заштити Републике Српске.

Након извршеног увида у Нацрт закона о измјенама и допунама Закона о социјалној заштити Републике Српске, утврђено је да је чланом 35а. Нацрта закона прописано да право на личну инвалиднину остварују, између осталог, лица која су зависна од помоћи и њега другог лица приликом задовољавања основних животних потреба и којима је оштећење/обољење настало у развојном периоду, а имају тјелесно оштећење од 80% до 100% (члан 35а. (1) а)), лица са оштећењем у интелектуалном функционисању, која су зависна од помоћи и њега другог лица приликом задовољавања основних животних потреба и којима је оштећење/обољење настало у развојном периоду, а имају тјелесно

⁴²³ Службени гласник Републике Српске, бр. 37/2012 и 90/2016;

⁴²⁴ Ж-СА-02-522/19;

оштећење најмање 70% (члан 35а. (1) в)) и лица са оштећењем слуха, којима је оштећење/обољење настало у развојном периоду, а имају тјелесно оштећење најмање 70% (члан 35а. (1) г)).

Надаље, чланом 35в. став 2. прописано је да оштећење/обољење настало у развојном периоду представља оштећење вида, слуха, говорно-гласовне комуникације, тјелесно оштећење и/или хронично обољење, интелектуално оштећење, психички поремећај и/или обољење или друго оштећење или обољење које доводи до потешкоћа у психолошком и сензомоторном развоју и функционисању у активностима свакодневног живота које је наступило у периоду до навршених 18 година живота.

Усвајање одредбе дефинисане на наведени начин доводи до искључивања лица с инвалидитетом чији инвалидитет није настао у развојном периоду, односно до 18. године. У Коментару омбудсмена на наведени нацрт, указано је на одредбе Закона о забрани дискриминације Босне и Херцеговине, на основне принципе на којима се темељи Конвенција Уједињених нација о правима лица с инвалидитетом, као и на обавезу држава потписница на осигурање пуног остваривања свих људских права и основних слобода за лица с инвалидитетом без дискриминације на основу инвалидитета. Предметна одредба Нацрта закона није сачињена ни у свјетлу Препоруке Комитета Уједињених нација за права лица с инвалидитетом из Закључних разматрања о иницијалном извјештају Босне и Херцеговине⁴²⁵, којом је препоручено да се појам инвалидитета дефинише без дискриминације по основу узрока настанка инвалидитета. Увидом у Приједлог закона о измјенама и допунама Закона о социјалној заштити Републике Српске из септембра 2019. године утврђено је да наведене примједбе нису прихваћене, уз образложење да би усвајање примједби Институције довело до повећања издвајања средстава из буџета Републике Српске.

Омбудсмени су у више наврата указивали и на проблеме у пракси који су настали након Измјена и допуна Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и породице с дјецом Федерације Босне и Херцеговине⁴²⁶ из 2009. године⁴²⁷. Чланом 3. наведених Измјена и допуна, особе са инвалидитетом су разврстане у двије групе и то: I група са инвалидитетом у проценту 100% и II група са инвалидитетом у проценту 90%. У зависности којој од двије наведене групе припадају, лица с инвалидитетом остварују права по основу наведеног закона. Дакле, усвајањем Измјена и допуна, умјесто дотадашњих шест група, уведене су само двије групе, па су самим тим из права изведени сви корисници који имају проценат инвалидитета мањи од 90%, уз изузетак цивилних жртава рата који су наставили остваривати права и ратних војних инвалида којима су права призната по основу

⁴²⁵ Извјештај усвојен на седнаестом засједању Комитета (20. март -12. април 2017. године);

⁴²⁶ Специјални извјештај о правима лица с инвалидитетом, новембар 2010. године, доступан на: https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2013020406303506bos.pdf;

Годишњи извјештај о резултатима активности Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за 2011. годину, доступан на:

https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2013012811550655bos.pdf;

Специјални извјештај о стању права лица с интелектуалним и менталним тешкоћама у Босни и Херцеговини, 2018. година, доступан на

https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2018051809032286bos.pdf;

⁴²⁷ Службене новине ФБиХ, број 14/2009;

Закона о правима бранилаца и чланова њихових породица Федерације Босне и Херцеговине⁴²⁸. С друге стране, припадници категорије ратних војних инвалида сврстани су у групе од I до X и права остварују у свим групама. Мјесечни износ личне инвалиднине инвалида од I до X групе одређује се у проценту од одређене основице.

Омбудсмени су у досадашњем раду континуирано указивали на дискриминацију на основу инвалидитета и то у односу на узрок настанка инвалидитета.

Примјер: Током 2019. године вршен је мониторинг поступка за утврђивање дискриминације који се водио у Општинском суду у Сарајеву по тужби грађана који су указивали на дискриминацију на основу инвалидитета, јер су усвајањем поменутих Измјена и допуна Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и породице с дјецом Федерације Босне и Херцеговине, изведени из права на личну инвалиднину, с обзиром да им је утврђен проценат инвалидитета мањи од 90%. Општински суд у Сарајеву је донио Пресуду број 65 0 П 699974 18 П од 9. 7. 2019. године којом је усвојен тужбени захтјев и утврђена дискриминација. Пресуда није правоснажна, јер је Федерално правобранилаштво уложило жалбу, али се наставља праћење поступка пред Кантоналним судом у Сарајеву⁴²⁹. У наведеној пресуди истакнуто је сљедеће: *„Цијенећи све проведене доказе који су предложени и проведени од стране тужиоца, а посебно Специјални извјештај и препоруке Институције омбудсмена за људска права БиХ, која је сходно наведеном Закону о забрани дискриминације, члан 7. централна институција надлежна за заштиту од дискриминације, суд је стао на становиште да су тужиоци успјели доказати основаност свог тужбеног захтјева, односно да је доношењем измјене и допуне спорног члана 18б. гдје су умјесто дотадашњих 6 група распона од 60% до 100% инвалидности за инвалиде, а у односу на цивилне жртве рата чија су права такође регулисана наведеним законом и поступак утврђивања, ова лица дискриминисана, односно да је дошло до различитог поступања од стране тужене и то првенствено по основу начина настанка инвалидитета, односно третмана социјалне заштите, социјалне накнаде у односу на њих, јер је неспорно да се ради о лицима с инвалидитетом, те да тужена на којој је био терет доказивања у овој правној ствари, није доказала јавни интерес за мијешање у стечена и остварена права - имовину тужиоца. Висина тужбеног захтјева је одређена на основу рјешења од Центра за социјални рад којима су биле утврђене мјесечне накнаде по основу инвалидитета за тужиоце.“*

Омбудсмени су током 2019. године запримили жалбе којима се указивало на немогућност остваривања права на ортопедско помагало - пелене за одрасла лица.

Примјер: Грађани Херцеговачко-неретванског кантона и чланови њихових породица који болују од Алцхајмерове болести доставили су Институцији жалбу у којој истичу да им је од 2019. године ускраћено право на пелене које су до 2019. године уредно остваривали, те да од наведене болести већином болују старије особе. Министарство здравства, рада и социјалне заштите Херцеговачко-неретванског кантона доставило је одговор којим се потврђују наводи из жалбе и истиче се да је у 2019. години усвојена Одлука о измјени и

⁴²⁸ Службене новине ФБиХ, бр. 33/2004, 56/2005, 70/2007, 9/2010 и 90/2017;

⁴²⁹ Ж-СА-06-478/19;

допуни Одлуке о обиму кориштења ортопедских и других помагала који се могу прописивати у оквиру обавезног здравственог осигурања⁴³⁰. У истом одговору је наведено и следеће: „*Међутим, примјеном наведене одлуке, евидентно је да је категорији осигураних особа која је раније имала право на пелене темељем дијагнозе - инконтиненција без обзира на узрок, ускраћено је већ раније стечено право на пелене, а што се не може оправдати смањеним приливом новца. Разумљиво је да Завод здравственог осигурања Мостар треба водити рачуна о рационалном трошењу новца, али никако да то буде умањивање права за најрањивије категорије осигураних лица, већ ефикасном контролом утрошка*⁴³¹. Министарство здравства, рада и социјалне заштите ХНК упутиће према Влади ХНК измјену Листе ортопедских и других помагала у овом дијелу, јер не можемо допустити да ионако низак животни стандард ове популације додатно буде угрожен.

Међутим, исти проблем је и у Зеничко-добојском кантону у којем је измјеном Одлуке о обиму права на кориштење ортопедских и других помагала, стоматолошко-протетске помоћи и стоматолошко-протетских замјена, одређени круг пацијената изведен из права које су уредно остваривали.

Примјер: Институцији је достављена жалба⁴³² којом се указује на немогућност остваривања права на ортопедско помагало – пелене за одрасла лица лицу старије доби са органским поремећајем личности и поремећајем понашања, узрокованог болешћу, оштећењем и дисфункцијом мозга, а која према налазу и мишљењу љекара специјалисте Јавне установе Дом здравља Зеница уринира и дефецира без контроле над сфинкерима.

Упркос чињеници што је специјалиста дао препоруку за обезбјеђивање пелена и да је жалитељка несметано користила право на ортопедско помагало – пелене, моментом доношења Мишљења Комисије за разматрање захтјева, жалитељки наведено право није одобрено, јер не испуњава услове из Одлуке о обиму права на кориштење ортопедских и других помагала, стоматолошко-протетске помоћи и стоматолошко-протетских замјена⁴³³. Увидом у наведену одлуку утврђено је да је круг лица знатно сужен и да особе старије доби без обзира на узрок инконтиненције не могу остварити ово право уколико не болују од таксативно наведених болести. Поступак истраживања је у току и Омбудсмени ће у наредном периоду донијети коначну одлуку.

С друге стране, према достављеним жалбама, у Републици Српској постоји проблем с квалитетом пелена за одрасле.

Примјер: Организације лица с инвалидитетом града Добоја у жалби достављеној Институцији⁴³⁴ изражавају незадовољство квалитетом пелена које су одабране поступком јавне набавке Фонда здравственог осигурања Републике Српске, наводећи да су пелене лошег квалитета, да је пропустљивост од једне капи, умјесто шест капи које су имале пелене

⁴³⁰ Ж-МО-02-14/19;

⁴³¹ Министарство здравства, рада и социјалне заштите Херцеговачко-неретванског кантона, акт број 06-02-39-336/ л 9 од 7. 2. 2019. године;

⁴³² Ж-СА-04-1277/19;

⁴³³ Службене новине Зеничко-добојског кантона, број 10/2018;

⁴³⁴ Ж-БЛ-02-241/19;

које су раније користили, те да као такве не служе својој намјени. Такође се наводи да имају право на само једну врсту пелена, при чему немају право избора већ су принуђени да користе пелене које су лошег квалитета. Поступак истраживања је у току и Омбудсмени ће у наредном периоду донијети коначну одлуку.

Овим путем користимо прилику да истакнемо чињеницу да је дискриминација старих лица у Босни и Херцеговини нашироко присутна, као и предрасуде које потичу од претпоставке да добна дискриминација и занемаривање старијих представља друштвену норму и да је стога прихватљиво. Истовремено, добна дискриминација ограничава потенцијал старијих лица и утиче на њихово здравље и добробит, те умањује њихов допринос друштвеном, економском, културном и политичком животу, и зато је неприхватљива у савременом друштву и представља кршење права лица у старијој доби који су пуноправни грађани са истим правима као и сви други.

9.3. Институт за медицинско вјештачење здравственог стања у Федерацији Босне и Херцеговине

Омбудсмени још од 2011. године указују на незадовољство грађана радом Института за медицинско вјештачење здравственог стања у Федерацији Босне и Херцеговине⁴³⁵.

Институција је током 2014. године по службеној дужности регистровала предмет⁴³⁶ и издала Институту за медицинско вјештачење здравственог стања Федерације Босне и Херцеговине Препоруку да престане с примјеном Упутства за примјену Листе инвалидитета као апсолутно ништавог акта и да примјењује Листу инвалидитета као акт који је на правној снази и који је донесен у законској процедури од надлежног органа. Потом је Влада Федерације Босне и Херцеговине Закључком број 822/2015 од 2. 7. 2015. године наложила директору и Управном одбору Института за медицинско вјештачење здравственог стања да одмах приступе усклађивању Правилника о критеријумима и поступку медицинског вјештачења здравственог стања и доношењу нове листе инвалидитета која ће поштовати принципе о јединственим критеријумима и недискриминацији лица с инвалидитетом с обзиром на узрок настанка инвалидитета и начела садржаних у УН Конвенцији о правима лица с инвалидитетом.

С обзиром да је Институција и након тога запримала жалбе грађана на рад Института, питање његовог рада је поново актуелизовано 2018. године отварањем новог предмета по службеној дужности у циљу провјере реализације Закључака Владе Федерације Босне и Херцеговине. Институт је доставио одговор у којем се наводи да је текст новог правилника о критеријумима и поступку медицинског вјештачења здравственог стања сачињен, али да нису запримљене сагласности свих надлежних министарстава⁴³⁷. Из одговора достављеног

⁴³⁵ Годишњи извјештај о резултатима активности Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за 2011. годину, доступан на:

https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2013012811550655bos.pdf;

Годишњи извјештај о резултатима активности Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за 2013. годину, доступан на:

https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2014042313584567bos.pdf;

⁴³⁶ Ж-СА-02-851/14, Р-154/14;

⁴³⁷ Институт за медицинско вјештачење здравственог стања, акт број 01-426/19 од 19. 2. 2019. године;

Институцији произилази да ће Федерално министарство за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата доставити предметно мишљење, након што организационе јединице овог министарства дају мишљење поводом предложеног правилника⁴³⁸. Федерално министарство финансија није дало сагласност, наводећи да је у Информацији о процјени ступања на снагу наведеног правилника истакнута и потреба за повећањем броја запослених љекара-вјештака што за собом повлачи повећање и осталих трошкова, односно повећање издвајања из буџета кантоналних и федералних министарстава. Листа инвалидитета која би се почела примјењивати изискивала би потребу за повећањем буџетских давања Федералног министарства рада и социјалне политике, као и одређених давања из буџета кантоналних министарстава надлежних за социјалну политику⁴³⁹.

Дакле, Препорука омбудсмена и Закључци Владе Федерације Босне и Херцеговине нису реализовани, на што указују и жалбе запримљене у Институцији током 2019. године⁴⁴⁰, из којих јасно произилази да се у појединим случајевима примјењује Листа инвалидитета, а у појединим случајевима Упутство за примјену Листе инвалидитета, на који начин се грађани изводе из права.

Када је ријеч о стању у Републици Српској, приликом израде Специјалног извјештаја о стању и проблемима с којима се сусрећу центри/службе за социјални рад у Босни и Херцеговини⁴⁴¹ поједини центри⁴⁴² информисали су Омбудсмене и о проблему у вези с радом првостепених стручних комисија за оцјену функционалног стања одраслих лица и дјеце у поступку остваривања права из социјалне заштите⁴⁴³.

Наиме, у смислу важећих подзаконских прописа, предвиђено је да свака општина формира првостепену стручну комисију за утврђивање способности лица и функционалног стања у поступку остваривања права из социјалне заштите и првостепену стручну комисију за процјену потреба и усмјеравање дјеце и омладине са сметњама у развоју. Из буџетских средстава, општине плаћају комисије, а на преглед одлазе сва лица која поднесу захтјеве за остваривање права на додатак за помоћ и његу другог лица и права на новчану помоћ. Након оцјене функционалног стања од стране комисије, надлежни центар рјешењем одлучује о признавању права, односно о непризнавању права.

У пракси се дешавају проблеми, јер комисије дају различита мишљења, посебно у области права дјеце – тако нпр. дијете обољело од дијабетеса у једној општини остварује право на додатак за помоћ и његу другог лица, а с подручја друге општине, са истом дијагнозом не. Сматрају да би се овај проблем могао ријешити оснивањем регионалних комисија (нпр.

⁴³⁸ Федерално министарство за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата, акт број 03-41/3467/2019 од 4. 11. 2019. године;

⁴³⁹ Федерално министарство финансија, акт број 06-02-4-8447/19 од 6. 11. 2019. године;

⁴⁴⁰ Ж-СА-02-1330/19, Ж-СА-02-543/19, Ж-СА-02-1316/19;

⁴⁴¹ Извјештај финализован у октобру 2019. године, презентован широј јавности и препоруке упућене надлежним органима у новембру 2019. године, доступан на www.ombudsmen.gov.ba;

⁴⁴² Центри из Требиња, Котор Вароша и Српца;

⁴⁴³ Рад и поступак комисија дефинисан је Правилником о процјени потреба и усмјеравања дјеце и омладине са сметњама у развоју (Службени гласник Републике Српске, бр. 117/2012 и 16/2018) и Правилником о утврђивању способности лица у поступку остваривања права из социјалне заштите и утврђивању функционалног стања корисника (Службени гласник Републике Српске, бр. 116/2012, 111/2013 и 9/2017);

једна регионална комисија за више општина). На овај начин би се обезбиједиле приближно једнаке могућности за све грађане и кориснике права из социјалне заштите. Центри за социјални рад указали су и на потешкоће у раду првостепених стручних комисија за процјену потреба и усмјеравање дјецe и омладине са сметњама у развоју. Омбудсмени ће током 2020. године размотрити наведене проблеме и даље инсистирати на примјени принципа на којима се темељи Конвенција Уједињених нација о правима особа с инвалидитетом.

9.4. Финансирање и рад удружења лица с инвалидитетом

У извјештајном периоду, Институција је запримила неколико жалби којима се указује на нетранспарентан начин додјеле средстава из јавног буџета, нетранспарентно трошење средстава додијелених од игара на срећу, као и на питање смјештаја удружења у пословне просторије.

Примјер: Савез удружења глухих и наглухих Федерације Босне и Херцеговине обратио се Институцији⁴⁴⁴ наводећи да једна од чланица Савеза и то Удружење глухих и наглухих општине Бановићи није у могућности да ријешити питање простора за смјештај Удружења, због неспремности надлежних општинских органа да пронађу адекватно рјешење проблема. Од Институције је затражено укључивање у предметни случај, након чега је Савез информисао Институцију да су надлежне општинске власти преузеле обавезу рјешавања спорног питања.

Успостављање јасних и транспарентних критеријума за додјелу новчаних средстава из буџета важно је питање за рад и функционисање невладиног сектора. Жалба по којој су омбудсмени поступали у 2019. години указала је на важност транспарентног поступка, од самог објављивања јавног позива, па до фазе надзора и провјере начина утрошених средстава.

Примјер: Жалбом разматраном у Институцији⁴⁴⁵ указује се на нетранспарентан начин додјеле средстава из буџета Унско-санског кантона удружењима лица с инвалидитетом с подручја Унско-санског кантона. У жалби је наведено да је дужи временски период присутна нетранспарентна пракса дозначавања новца из буџета Кантона за девет инвалидних удружења. У жалби се истиче да финансирање удружења лица с инвалидитетом није спорно, али је спорно да се финансирају поједина удружења, док остала удружења не могу добити прилику ни да аплицирају за средства из кантоналног буџета, јер се поступак додјеле проводи без јавног позива. Утврђено је да у Унско-санском кантону постоји проблем у вези с начином финансирања рада удружења лица с инвалидитетом, извјештавањем о утрошку средстава дозначених из буџета Унско-санског кантона, непостојање јасних критеријума и услова за финансирање рада и недостатак транспарентности процеса дозначавања средстава из јавног буџета, који се понајвише огледа у необјављивању јавног позива за доставу пријава, а о чему је Влада Унско-санског кантона још 2009. године била упозната. Министарство здравства, рада и социјалне

⁴⁴⁴ Ж-СА-02-452/19;

⁴⁴⁵ Ж-БЛ-02-233/19;

политике Унско-санског кантона информисало је Владу Унско-санског кантона да су извјештаји које су удружења лица с инвалидитетом достављала, били штурни, нетранспарентни и нејасни, те из њих није било могуће утврдити вријеме настанка трошкова, нити идентитет правне или физичке особе која је направила трошкове. Надаље, Канцеларија за ревизију институција Федерације Босне и Херцеговине је у Годишњем ревизорском извјештају о најважнијим налазима и препорукама за 2017/2018. годину дала мишљење с резервом с образложењем да је трансфер непрофитним организацијама – инвалидна удружења у износу 127.500 КМ реализован на нетранспарентан начин и без примјене јасних и мјерљивих критеријума. Омбудсмени су издали Препоруку⁴⁴⁶ премијеру Владе Унско-санског кантона и министру здравства, рада и социјалне политике Унско-санског кантона, те се у наредном периоду очекује информација о мјерама предузетим у циљу реализације препоруке⁴⁴⁷.

Добра комуникација и координација активности на релацији јавни органи - цивилни сектор један је од кључних предуслова за јачање демократских принципа и дијалога између различитих социјалних група уз принцип поштовања потреба других. Таква партнерства, поред остваривања права, подразумијевају и испуњавање одређених обавеза партнерских страна. Комитет Уједињених нација је у Закључним разматрањима од 12. 4. 2017. године изразио забринутост због недостатка транспарентних процедура и закона у вези с консултацијама с организацијама лица с инвалидитетом, као и због недостатка структуралне финансијске подршке и изградње капацитета тих организација, посебно на локалном нивоу. С тим у вези, Комитет је препоручио да Босна и Херцеговина усвоји формалне и транспарентне механизме за редовне консултације с организацијама лица с инвалидитетом, укључујући и оне које представљају жене и дјецу са сметњама у развоју, наглухе и глухе особе, особе с психосоцијалним и/или интелектуалним тешкоћама, у оба ентитета и свим кантонима. Комитет је такође препоручио да Босна и Херцеговина организацијама лицима с инвалидитетом редовно обезбјеђује довољно финансијских средстава⁴⁴⁸.

Примјер: Институција је поступала по жалби Координационог одбора кантоналних удружења и савеза лица с инвалидитетом Унско-санског кантона⁴⁴⁹ којом је указано на немогућност одржавања радно-консултативног састанка с представницима Министарства здравства, рада и социјалне политике Унско-санског кантона, а у вези с проблемом финансирања удружења. Омбудсмени су издатом Препоруком⁴⁵⁰ указали премијеру Владе Унско-санског кантона и министру здравства, рада и социјалне политике Унско-санског кантона на важност успостављања дијалога између јавног и цивилног сектора, те су они позвани да континуирано раде на јачању сарадње и социјалног дијалога с удружењима лица

⁴⁴⁶ П-277/19;

⁴⁴⁷ Канцеларија за ревизију институција Федерације Босне и Херцеговине, Годишњи ревизорски извјештај о најважнијим налазима и препорукама за 2017/2018. годину, доступан на:

http://www.vrifbih.ba/javni-izvj/Godisnji_revizorski_izvjestaji/default.aspx?id=9083&langTag=bs-BA;

⁴⁴⁸ Закључна разматрања на иницијални извјештај Босне и Херцеговине од 12. 4. 2017. године: [http://www.mhrr.gov.ba/ljudska_prava/Prava_osoba_sa_invaliditetom/Zakljucna%20razmatranja%20i%20preporuke%20Komiteta%20za%20prava%20osoba%20sa%20invaliditetom%20za%20BiH.pdf;](http://www.mhrr.gov.ba/ljudska_prava/Prava_osoba_sa_invaliditetom/Zakljucna%20razmatranja%20i%20preporuke%20Komiteta%20za%20prava%20osoba%20sa%20invaliditetom%20za%20BiH.pdf)

⁴⁴⁹ Ж-СА-02-1293/19;

⁴⁵⁰ П-277/19;

с инвалидитетом, посебно приликом израде прописа и доношења одлука у вези с лицима с инвалидитетом. Изјашњење на препоруку очекује се у наредном периоду.

Жалбе достављене Институцији показују да проблем остваривања комуникације с јавним органима, постоји и у другим кантонима.

Примјер: Институција је током 2019. године разматрала жалбу Савеза удружења слијепих грађана Тузланског кантона⁴⁵¹ у којој се наводи да је Савез више пута упућивао захтјев за пријем делегације предсједнику Скупштине, премијеру Владе и министру Министарства културе, спорта и младих Тузланског кантона. Предмет захтјева била је молба органима власти да у оквиру својих овлаштења помогну у *„рјешавању животног проблема слијепих лица у области информисања које је основно људско право“*. Наведена жалба је у поступку истраживања и затражено је изјашњење релевантних јавних органа.

9.5. Образовање лица с инвалидитетом

Члан 9. Конвенције УН о правима лица с инвалидитетом обавезује државе потписнице да подуму мјере, у циљу омогућавања потпуног учествовања лица с инвалидитетом у свим подручјима живота. То подразумијева идентификацију и уклањање препрека и баријера приступачности грађевинама и осталим отвореним и затвореним просторима и предузимање одговарајућих мјера ради развијања, ширења и праћења провођења минималних стандарда и смјерница за приступачност простора и услуга отворених или намијењених јавности, осигуравања да приватна правна лица која пружају просторе, средства и услуге отворене или намијењене јавности, воде рачуна о свим аспектима приступачности за лица с инвалидитетом, осигуравање натписа на Брајевом писму и у лако читљивом и разумљивом облику у зградама и другим просторима отвореним за јавност, осигуравање облика личне помоћи и посредника, укључујући водиче, читаче и тумаче знаковног језика, како би се олакшао приступ јавним објектима и просторима отвореним за јавност итд.⁴⁵².

Примјер: Институција је по службеној дужности, а на основу сазнања из медија, регистровала предмет⁴⁵³ у вези са случајем студентике Правног факултета у Сарајеву, која због нефункционисања приступног лифта, није могла *неометано приступити згради Правног факултета у Сарајеву и на тај начин редовно пратити наставу и учествовати у образовном процесу*. Правни факултет и Ректорат Универзитета у Сарајеву информисали су Институцију да су предузели конкретне мјере за уклањање архитектонске баријере, те је на

⁴⁵¹ Ж-БР-02-220/19;

⁴⁵² Приступачност подразумијева и омогућавање приступа образовању и образовним програмима. Образовни систем мора бити приступачан, укључујући и зграде, информације и комуникацију, која обухвата наставни план и програм, образовне материјале, наставне методе, оцјенивање, језичке и услуге подршке. Окружење ученика с инвалидитетом мора бити осмишљено како би подстицало инклузију и гарантовало им једнакост током трајања образовања, на примјер, школски превоз, који би требао бити инклузиван, приступачан и сигуран, вода и санитарни услови, укључујући хигијенске и санитарне чворове, школске кафетерије и слично. Осим тога, приступачност подразумијева да образовање на свим нивоима буде приступачно за ученике с инвалидитетом, преузето из Генералног коментара УН Комитета за права лица с инвалидитетом, члан 24. Конвенције о правима лица с инвалидитетом, доступно на:

http://www.myrigh.ba/uimages/Opsti20komentar20br20420na20clan202420Konvencije20o20pravima20osoba20s20invaliditetom20UN_april_2019.pdf;

⁴⁵³ Ж-СА-05-1251/18, Р-284/19;

улазу Правног факултета у Сарајеву постављена рампа као алтернатива улазним степеницама. Универзитет у Сарајеву доставио је информацију која указује на веома позитивну праксу, те у наставку преносимо дио одговора: „*Желимо вас информисати, да је Универзитет у Сарајеву изразио висок степен сензибилитета и жеље да помогне свим нашим студентима којима је помоћ потребна. На Филозофском факултету у Сарајеву реализирана су два пројекта у овој области, која су за циљ, између осталог, имала стварање претпоставки за подршку и унапређење квалитета образовања студената с инвалидитетом. Начини да се то уради су: набавка асистивне технологије и помагала, набавка литературе, формирање Уреда за подршку обуке академског и неакадемског особља, сарадња с послодавцима, објављивање водича за послодавце и књиге за обуку академског особља, итд.... Уред је и формално отворен 2. 10. 2018. године као Уред за подршку студентима Универзитета у Сарајеву. Основна дјелатна оријентација Уреда је усмјерена ка побољшању увјета студирања студената с инвалидитетом, осигурању увјета за задовољавање потреба и уживање права, психолошку помоћ, информирање и образовање студената, истраживачким активностима, помоћи и подршци при одабиру студија, унапређењу приступа образовању, организацији и реализацији обуке за наставно и ненаставно особље, учешћу у доношењу и измјенама законских и подзаконских аката у вези с образовањем, стипендирање студената, итд.*“⁴⁵⁴

С обзиром да процес инклузије лица с инвалидитетом у систему образовања представља дуготрајан процес, који обухвата низ актера и континуирано предузимање мјера и праћење резултата, омбудсмени су у овом предмету издали препоруку премијеру Кантона Сарајево и ректору Универзитета у Сарајеву. Препорука је усмјерена на то да је потребно континуирано улагати напоре у циљу наставка процеса отклањања архитектонских баријера у образовним институцијама на подручју Кантона Сарајево, да се у складу с надлежностима приступи изради стратешких докумената о приступачности и инклузивном образовању у Кантону Сарајево. Такође, неопходно је креирати план едукације наставног кадра у образовном систему о подршци и инструментима инклузивног образовања дјете и младих с инвалидитетом, да се осигура доступност помагала, подршке у учионицама и образовни материјал у прилагођеним облицима и у приступачним форматима за лица с инвалидитетом, да се буџетом Кантона Сарајево предвиде адекватна финансијска средства за имплементацију напријед наведених препорука омбудсмена. Одговор на препоруку још увијек није заprimљен.

Важност имплементације инклузивног система образовања показала је и жалба која се односи на остваривање права на образовање малољетног дјетета с посебним потребама које похађа основну школу.

Примјер: Институција је током 2019. године разматрала жалбу родитеља малољетног дјетета које похађа седми разред у ЈУ Прва основна школа у Бугојну и коме је дијагностикован дисхармонични развој, тремор, неразвијен говор, оштећење слуха, односно *Hypacusis sensorineuralis bill hereditaria*. Током похађања разредне наставе дијете се образовало према програму прилагођеном његовим могућностима и способностима. Међутим, од када похађа предметну наставу, наставни програм није прилагођен његовим

⁴⁵⁴ Универзитет у Сарајеву, акт број 01-1487-1/18 од 03.12.2018. године;

могућностима и способностима, па наставу похађа као дјеца која немају посебне образовне потребе, упркос томе што члан 10. Закона о измјенама и допунама Закона о основној школи Средњобосанског кантона⁴⁵⁵ прописује да ће се дјеца и млади с посебним образовним потребама образовати у редовним школама и према програмима прилагођеним њиховим индивидуалним потребама. Према Правилнику о одгоју и образовању дјеце с тешкоћама у развоју и посебним образовним потребама у основној и средњој школи⁴⁵⁶ прописана је обавеза школе да дјецу с тешкоћама у развоју укључи у један од интеграцијских облика. Након интервенције Институције, малољетно дијете је остварило право и подносилац жалбе је информисао Институцију да дјечак у новој школској години има обезбијеђеног асистента у настави, да је исти ангажман текао без проблема, што је знатно олакшало приступ образовном процесу⁴⁵⁷.

Подршка лицима с инвалидитетом, огледа се у спремности надлежних органа да путем различитих афирмативних мјера, допринесу изједначавању лица с инвалидитетом са осталим грађанима. Путем наведених мјера, олакшава се приступ и остваривање појединих права (права из социјалне заштите, права на образовање, здравствену заштиту и слично). Омбудсмени указују на позитивну праксу Фонда за рехабилитацију и запошљавање лица с инвалидитетом у Федерацији Босне и Херцеговине који путем Јавног позива, у оквиру којег је и ЛОТ за подршку школовању за лица с инвалидитетом, олакшавају приступ образовању лицима с инвалидитетом.

Примјер: Удружење грађана оштећеног вида Тузла је доставило Институцији жалбу⁴⁵⁸ у којој наводи да се Удружењу јавило више студената Универзитета у Тузли, који су указали на проблем с којим се сусрећу приликом пријаве на наведени јавни позив. Пријаве студената Универзитета у Тузли се одбијају зато што Универзитет у Тузли наводно не уплаћује Фонду порез у износу од 0,5%. Институција је прибавила информацију наведеног универзитета из које је јасно видљиво да су за текућу годину измирене све обавезе. Очекује се и изјашњење Фонда за професионалну рехабилитацију и запошљавање лица с инвалидитетом у Федерацији Босне и Херцеговине, након чега ће бити донесена коначна одлука омбудсмена.

9.6. Доступност јавног превоза

Једно од начела на којем се заснива УН Конвенција о правима лица с инвалидитетом, садржано у члану 3. УН Конвенције, јесте начело недискриминације и приступачности. Члан 9. Конвенције предвиђа обавезу државе потписнице да предузме одговарајуће мјере обезбјеђења приступачности лицима с инвалидитетом, између осталог и свим грађевинама, путевима, превозу и другим затвореним и отвореним просторима.

Када је ријеч о приступачности, лица с инвалидитетом у Босни и Херцеговини суочавају се с низом потешкоћа, а одлагање рјешавања проблема приступачности свакако отежава

⁴⁵⁵ Службене новине СБК, бр. 11/2001 и 17/2004;

⁴⁵⁶ Службене новине СБК, број 13/2006;

⁴⁵⁷ Ж-СА-02-982/17;

⁴⁵⁸ Ж-СА-02-1206/19;

унапређење свих других права лица с инвалидитетом и остваривање принципа једнакости, недискриминације и равноправности.

Комитет УН за права лица с инвалидитетом у Закључним разматрањима од 12. 4. 2017. године изразио је забринутост што: *“...не постоји свеобухватна стратегија приступачности нити закони са ефективним санкцијама који би били усклађени на свим нивоима, те што је наведено да већина јавних зграда и установа, с посебним освртом на оне који пружају бесплатну правну помоћ и/или, посебно, услуге за особе с инвалидитетом, као и јавни превоз, нису приступачни...”*⁴⁵⁹.

Наведени став УН Комитета потврђује и жалба разматрана у Институцији која се односи на издавање такси лиценце за превоз лица с инвалидитетом.

Примјер: Жалилац је доставио жалбу⁴⁶⁰ у којој наводи да му није могла бити издата такси лиценца за превоз лица с инвалидитетом, јер законски прописи не познају такси лиценцу за превоз лица с инвалидитетом. Сходно томе, у Кантону Сарајево није адекватно регулисано питање јавног превоза особа с инвалидитетом. Према информацији Министарства саобраћаја Кантона Сарајево, Федералном министарству промета и комуникација упућена је иницијатива за допуну Закона о цестовном превозу Федерације БиХ, допуну Правилника о техничко-експлоатационим условима за возила којима се обављају поједине врсте превоза и допуну Правилника о лиценци за обављање јавног превоза у цестовном промету⁴⁶¹, коју је Министарство саобраћаја Кантона Сарајево подржало и дало сагласност на приједлог радног материјала Закона о измјенама и допунама Закона о цестовном превозу Федерације Босне и Херцеговине. Уважавајући досадашње напоре да се предметно питање ријеша на адекватан начин, али сматрајући да је неопходно ефикасније поступање надлежних органа, Омбудсмени су издали Препоруку Федералном министарству промета и комуникација, предсједавајућем Заступничког дома и предсједавајућем Дома народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине.

Проблем постоји и у другим дијеловима Босне и Херцеговине, што показују и друге жалбе заprimљене у Институцији.

Примјер: У жалби достављеној Институцији⁴⁶² указује се да жалилац као глухонијема особа нема право на бесплатну карту, нити на умањени износ за куповину дневних, мјесечних карата за јавни превоз на подручју Брчко дистрикта БиХ. Такође, наводи се да су му и супруга и дијете глухонијеме особе и с обзиром на здравствено стање дјетета потребно је често кориштење јавног превоза, а иначе су слабог имовинског стања. На тражење Институције прибављено је изјашњење превозника који у одговору наводи да: *„При купњи*

⁴⁵⁹ Закључни коментари доступни на:

http://www.mhrr.gov.ba/ljudska_prava/Prava_osoba_sa_invaliditetom/Zakljucna%20razmatranja%20i%20preporuke%20Komiteta%20za%20prava%20osoba%20sa%20invaliditetom%20za%20BiH.pdf;

⁴⁶⁰ Ж-СА-02-1269/16, П-283/19: да одмах по пријему препоруке предузму конкретне мјере у циљу обезбјеђења доступности и приступачности јавног превоза свим лицима с инвалидитетом, да се обезбиди адекватан број возила јавног превоза, односно адекватан број лиценци за вршење такси превоза за лица с инвалидитетом, да у процес измјена и допуна релевантних законских прописа укључи удружења лица с инвалидитетом, и то у процес консултација, а све у циљу бољег сагледавања проблема и потенцијалних рјешења која ће у највећој могућој мјери допринијети унапређењу положаја лица с инвалидитетом;

⁴⁶¹ Службене новине Федерације БиХ, бр. 65/2006, 18/2008 и 56/2010;

⁴⁶² Ж-БР-02-33/19;

дневних и мјесечних карти инвалидне особе немају попуст на основу инвалидитета. Као друштвено одговорно предузеће у складу с нашим могућностима одобравамо попусте и бесплатне карте за превоз само члановима удружења инвалидних особа, на основу захтјева удружења.“

Дакле, лица с инвалидитетом могу остварити попуст само уколико су чланови одређеног удружења, при чему треба имати у виду чињеницу да нису сва лица с инвалидитетом уједно и чланови удружења, те се наведене погодности требају пружати по основу чињенице постојања инвалидитета, а не по основу чланства у удружењима.

Х ДИСКРИМИНАЦИЈА

Принцип равноправности и недискриминације саставни је дио свих међународних уговора и декларација о људским правима, као и Устава Босне и Херцеговине (члан II, став 4), устава ентитета – Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине и устава свих десет кантона у Федерацији Босне и Херцеговине, а значај Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини је немјерљив.

Законом је дефинисан правни и институционални оквир за борбу против дискриминације у Босни и Херцеговини, а Институцији је повјерен статус “централне институције надлежне за заштиту од дискриминације”. Сходно члану 7. став (2) тачка ф. Закона о забрани дискриминације Босне и Херцеговине Омбудсмени, су обавезни да сачине и поднесу годишњи извјештај о појавама дискриминације Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине, Народној скупштини Републике Српске и Скупштини Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, који представља приказ активности Институције омбудсмена за 2019. годину и у којем се указује на трендове и појаве разних облика дискриминације с којима се грађани суочавају.

Важни помаци у имплементацији Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини су направљени, али кључни механизми и институционални актери још увијек се суочавају с бројним изазовима и проблемима.

Измјенама Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини из 2016. године⁴⁶³ унапријеђен је законски оквир за заштиту од дискриминације, а предвиђена је и знатно већа улога омбудсмена у активностима промоције антидискриминацијске заштите која се огледа у информисању јавности, подизању свијести, провођењу кампања и другим облицима превенције дискриминације (члан 7. став 2. тачка л Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини).

Иако је Законом о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини још 2009. године, дакле и прије измјена (члан 7. став 5) предвиђена обавеза постојања посебне буџетске ставке за рад Одјељења за елиминацију свих облика дискриминације, та одредба до данас, односно ни десет година након прописивања законске обавезе, није имплементирана.

Ограничавање финансијских и кадровских капацитета Одјељења није знатније утицало на рад по појединачним жалбама грађана, што представља најзначајнији вид заштите људских права, али је у одређеној мјери ограничило вршење других законом повјерених надлежности, као што је проактивно и превентивно дјеловање у односу на појаве дискриминације.

Међутим, успркос наведеном, током 2019. године представници Одјељења за елиминацију свих облика дискриминације, али и остали запослени правници у Институцији, који су, у

⁴⁶³ Закон о забрани дискриминације, Службени гласник Босне и Херцеговине, број 66/2016;

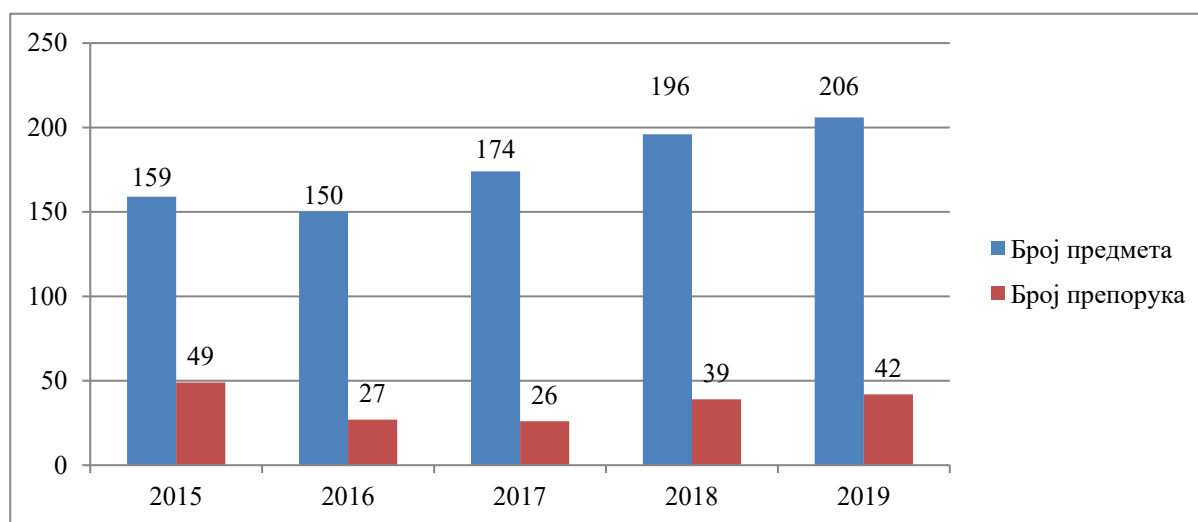
претходном периоду⁴⁶⁴ имали прилику за стручно усавршавање путем радионица и онлајн едукација на тему заштите од дискриминације, одржали су, у сарадњи с Мисијом ОСЦЕ-а за Босну и Херцеговину тренинг о примјени Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини, као и правном основу дјеловања и начина рада Институције за представнике јавних институција и државне службенике у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине⁴⁶⁵. Иста едукација проведена је и за државне службенике и представнике јавних власти у Кантону 10⁴⁶⁶. Такође, у оквиру Пилот-пројекта „Укључивање LGBTQI питања у приступима отворене власти у Босни и Херцеговини“ представници Одјељења за елиминацију свих облика дискриминације одржали су радионицу⁴⁶⁷ на тему *Представљање главних налаза Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине: који су то изазови?*

10.1. Преглед стања - поређење у односу на претходни период

У Институцији је током 2019. године регистровано укупно 206 предмета у којима су грађани указивали на кршење одредби Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини, што је за два предмета мање него у 2018. години. У Подручној канцеларији у Сарајеву запримљене су 124 жалбе, у Сједишту Институције у Бањој Луци - 66, у подручним канцеларијама у Мостару и Брчком - по шест жалби и четири жалбе у Теренској канцеларији у Ливну.

Издате су укупно 42 препоруке, од чега је седам реализовано, у 16 случајева препорука није реализована, у три случаја је остварена сарадња с означеним одговорним органом, а за 16 препорука одговор није запримљен.

У наставку дајемо упоредни преглед запримљених жалби и броја издатих препорука за период 2015-2019. годину:

⁴⁶⁴ Едукације за запослене у Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине проведене су у оквиру пројекта „Јачање капацитета Институције омбудсмена за људска права за борбу против дискриминације“ која је дио заједничког програма сарадње Европске уније и Вијећа Европе „Хоризонтални инструмент подршке Западном Балкану и Турској“, финансираног од стране Европске уније и Вијећа Европе;

⁴⁶⁵ Одржано 26. 3. 2019. године и 3. 12. 2019. године у Брчком;

⁴⁶⁶ Одржано 19. 11. 2019. године у Ливну;

⁴⁶⁷ Одржано 8. 10. 2019. године на Јахорини;

Највећи број жалби у извјештајном периоду односи се на мобинг, као посебан облик дискриминације на радном мјесту - 52, затим слиједе жалбе на дискриминацију по основу етничке припадности - осам, шест жалби на дискриминацију по основу чланства у синдикату, пет жалби на дискриминацију по основу сексуалне оријентације, по четири жалбе на дискриминацију по основу језика, националног или социјалног поријекла, друштвеног положаја или пола, по три жалбе на дискриминацију по основу вјере, говор мржње и узнемиравање, по двије жалбе на дискриминацију по основу образовања и инвалидитета и по једна жалба по основу политичког или другог увјерења, имовног стања, родног идентитета, животне доби и сегрегације.

Као и претходних година запримљена су 94 предмета у којима странке нису прецизирале основ дискриминације, што је последица одредбе члану 2. ЗЗД који таксативно наводи забрањене основе дискриминације, те као основ дискриминације предвиђа и „*сваку другу околност која има за сврху или последицу да било којој особи онемогући или угрози признавање, уживање или остваривање на равноправној основи права и слобода у свим областима живота*“.

Неопходно је истакнути да се рад Одјелења за елиминацију свих облика дискриминације не може посматрати само са аспекта броја запримљених предмета и с тим у вези издатих препорука.

Поступак по жалби пред омбудсменима је бесплатан, није условљен формалностима, не захтијева помоћ адвоката и стога се већина грађана у првом реду обраћа омбудсменима, па тек у неком наредном кораку одлучује се покренути поступак пред надлежним судом.

Анализа жалби у Институцији показује генерално неразумијевање појма дискриминације (тако да већина грађана Босне и Херцеговине сваку неправду класификује као дискриминацију), слабо познавање релевантних закона и институција, недовољна упућеност потенцијалних жртава дискриминације у њихова права и начине остваривања права, сложеност предмета, те с тим у вези рад са странкама, пружање усмених савјета, потреба уређења/допуне, а што захтијева додатни ангажман правника, значајан сегмент рада запослених у Одјелењу за елиминацију свих облика дискриминације остаје невидљив јавности и релевантним организацијама цивилног друштва који прате рад Институције и Одјелења за елиминацију свих облика дискриминације.

10.2. Обезбјеђење ефикасних интерних процедура заштите од дискриминације

Као централна институција за заштиту од дискриминације, Институција је овлаштена да у оквиру својих надлежности предлаже рјешења означеним одговорним странама која имају за циљ да обезбиједе једнако поступање. Повећање конкурентности, организационе промјене, рецесија, кретања на тржишту рада и несигурност радних мјеста рефлектују се на погоршање услова рада и све израженија оптерећења запослених. Фактори као социјално и физичко изоловање, недостатак комуникације, лоша комуникација с надређенима, низак ниво подршке у рјешавању проблема, недостатак или претјеривање у унапређивању могу

представљати нека од обиљежја рада, али могуће изворе стреса, што у завршници може довести до мобинга и неједнаког третмана. Омбудсмени сматрају да су органи за управљање људским ресурсима одговорни за предузимање адекватних мјера којим ће се спријечити појава чинилаца који изазивају радни стрес. Адекватно улагање у превенцију и санирање нарушених међуљудских односа имало би бројне предности, како за радну организацију, тако и за запосленике и кориснике услуга.

Радам на предметима⁴⁶⁸ у претходних неколико година, као и у 2019. години, запажено је да постоји велики број предмета у којима странке истичу да су изложене дискриминацији, а по проведеном поступку истраге уочено је да надлежни органи нису поступили сходно одредби члана 24. Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини који прописује обавезу усаглашавања осталих прописа с овим законом, те с тим у вези уочено је да је у већини случајева изостала имплементација члана 24. став 4. Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини који прописује обавезу свих јавних тијела, те осталих правних лица да у својим општим правним актима, или кроз посебне правне акте, регулишу начела и принципе једнаког поступања, те да осигурају ефикасне интерне процедуре заштите од дискриминације. У таквим случајевима омбудсмени су издавали препоруке надлежним тијелима да поступи у складу с наведеном одредбом.

Имплементација наведене одредбе знатно би унаприједила рад јавних тијела и правних лица у смислу креирања услова рада и радног окружења слободног од дискриминације, с тачно утврђеним правилима и начином поступања у случају појаве било којег облика дискриминације, али и наметнула би се обавеза запосленима да у свом раду промовишу и примјењују принципе једнаких могућности и спречавања било којег облика дискриминације како према радним колегама, тако и према корисницима услуга. Омбудсмени истичу да су у наставку овог поглавља истакнути бројни примјери препорука у којима се надлежним тијелима указује на обвезу имплементације предметне одредбе Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини, те ради економичности не налазе неопходним да исте примјере истичу посебно у оквиру овог поглавља.

10.3. Политика нулте толеранције према дјелима сексуалног узнемиравања и на основу пола

Савјет министара Босне и Херцеговине на ванредној телефонској сједници одржаној 16. 10. 2019. године, на приједлог Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, усвојио је Информацију о механизмима за ефикасну превенцију и заштиту од узнемиравања на основу пола и сексуалног узнемиравања на радном мјесту у институцијама Босне и Херцеговине, с Водичем за подузимање ефикасних мјера за спречавање узнемиравања на основу пола и сексуалног узнемиравања на радном мјесту у институцијама Босне и Херцеговине.

Министарства и самосталне управне организације, до краја 2020. године, требало би да предузму ефикасне мјере за спречавање узнемиравања на основу пола и сексуалног

⁴⁶⁸ Ж-СА-06-551/18 и Ж-СА-06-512/18;

узнемиравања на радном мјесту у институцијама Босне и Херцеговине, те ће усвојити и објавити одлуку о политици нулте толеранције према дјелима сексуалног узнемиравања и на основу пола. До краја 2020. руководиоци институција Босне и Херцеговине требало би да именују савјетнике/савјетнице за превенцију узнемиравања на основу пола и сексуалног узнемиравања на радном мјесту. Агенција за равноправност полова до краја 2021. године требало би да Савјету министара БиХ достави извјештај о провођењу ових активности.

Омбудсмен није консултован током овог процеса, те остаје да се види на који начин ће ова политика бити имплементирана у пракси.

10.4. Појединачни примјери од генералног значаја

10.4.1. Мобинг

Чланом 4. став 3. Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини⁴⁶⁹ предвиђено је да је „мобинг облик нефизичког узнемиравања на радном мјесту који подразумева понављање радњи које имају понижавајући ефекат на жртву чија је сврха или посљедица деградација радних услова или професионалног статуса запосленог“.

Специфичност мобинга огледа се у чињеници да он представља посебан облик дискриминације за чије постојање није потребно постојање било којег забрањеног основа. Додатни елемент који је нужан за постојање радње мобинга јесте понављање радњи мобинга, односно њихово вршење у дужем периоду. Понављање радњи подразумева постојање временског континуитета⁴⁷⁰. Законом није утврђено о којем временском периоду се ради, те стога Омбудсмени посебно цијене да ли се радило о више од једне радње која може имати понижавајући ефекат који се дешава у неком временском континуитету.

Чињеница је да има много грађана који су данас изложени мобингу, али се не обраћају Институцији омбудсмена нити траже судску заштиту из страха да би у том случају могли остати без посла. Жртве мобинга су такође изложене стресу јер мобинг оставља посљедице по њихово здравље, а уз жалбу Институцији омбудсмена често се прилажу мишљења психолога, психијатара или других стручних лица. Олакшавајућа околност за жртву мобинга огледа се у чињеници да је терет доказивања на наводном прекршиоцу. У пракси, прекршилац је лице на позицији моћи у односу на жртву и чини све како би оповргао постојање мобинга, позивајући се на своја права која произилазе из разних интерних и општих аката. Слично као и у претходном извјештајном периоду, грађани су се Институцији најчешће обраћали због непријатељског окружења на радном мјесту, вријеђања и омаловажавања од стране надређених, спречавања напредовања у служби, селективног и непотпуног остваривања права из радног односа у погледу кориштења годишњег одмора, права на стручно усавршавање и накнада за рад. Најчешће пријављивани облик мобинга је тзв. вертикални мобинг који постоји када претпостављени злоставља

⁴⁶⁹ Сл. гласник БиХ, бр. 59/09 и 66/16;

⁴⁷⁰ Има и мишљења појединих стручњака да услов понављања, односно континуитет радњи мобинга није нужан у сваком конкретном случају, с обзиром на то да се мобинг може извршити и само једном радњом, под условом да је ефекат те радње дугорочан;

једног одређеног радника, док се знатно мањи број жалби односи на хоризонтални мобинг, тј. мобинг између радника на једнаком положају у хијерархијској табели.

У сваком случају, циљ мобинга јесте да се запослени присиле да напусте радно мјесто и тако економски још више деградирају. Означени одговорни органи у својим изјашњењима Институцији истичу да су наводи подносиоца жалби неистинити, да се послови понекад обављају у промијењеним условима због специфичности радних процеса..., ради чега су жалбени наводи и изјашњења означене одговорне стране супротстављени, а усљед недостатка механизма провођења свеобухватног доказног поступка који укључују: испитивање свједока, вјештачења... одређене чињенице се не могу утврдити. У таквим случајевима Омбудсмени настоје све спорне чињенице да разјасне у директном (и међусобном) контакту са странкама.

Примјер: Омбудсмени су током 2019. године примили више жалби⁴⁷¹ радника Гендер центра Владе Републике Српске поводом навода да су жртве мобинга од стране директорке. Омбудсмени су након поступка истраживања издали Препоруку⁴⁷² предсједнику Владе Републике Српске.

Примјер: У жалби⁴⁷³ изјављеној омбудсменима жалитељка указује на кршење одредби Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини од стране директора Средње школе “Тин Ујевих” из Гламоча, тако што ју је својим поступањима дискриминисао, уцјењивао, вербално нападао и застрашивао, а све у циљу да се повуче и одустане од поднесене пријаве по објављеном конкурс за радно мјесто секретара школе. Наконведеног истражног поступка Омбудсмени су издали Препоруку⁴⁷⁴ директору Средње школе „Тин Ујевих“ Гламоч. Препорука је дјелимично испоштована⁴⁷⁵.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби⁴⁷⁶ у којој су наводи указивали на повреду одредби Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини у смислу мобинга од стране шефа посластичарнице у Одсјеку за угоститељство у Служби за заједничке послове институција Босне и Херцеговине. Наконведеног истражног поступка Омбудсмени су

⁴⁷¹ Ж-БЛ-06-28/19;

⁴⁷² П-194/19 од 28. 8. 2019. године;

⁴⁷³ Ж-ЛИ-06-277/18;

⁴⁷⁴ Препорука број П-108/19 од 15. 4. 2019. године;

⁴⁷⁵ У одговору на препоруку акт број 07-01-38-101/19 од 16. 5. 2019. године директор је истакао: „Наводите у вашој препоруци да престанем са свим радњама према упосленицима које имају обиљежја мобинга. Стога под пуном моралном одговорношћу изјављујем да према упосленицима нити сам вршио, нити ћу вршити радње које имају обиљежја мобинга. Што се тиче жалитељке Н.Н. напомињем да иста није код нас упослена по било којој основи, нити имамо било какве контакте службене природе од 20. новембра 2018. године. Ваша препорука под редним бројем 2. у којој напомињете да се изврши имплементација члана 24. став 4. Закона о дискриминацији ФБиХ према којем су сва јавна тијела дужна да у своје опште или посебне правне акте регулишу начела и принципе једнаког поступања, обавјештавамо вас да смо подузели сљедеће. Провјером у Статуту школе на страници 3, члан 8. став 4. стоји: „У школи не смије бити дискриминације ученика, наставника и других упосленика због њихових вјерских, расних, националних, полних, те културолошких посебности.“ Такође су у Етичком кодексу Средње школе „Тин Ујевих“ Гламоч имплементирана начела једнакости и праведности, начело професионалности и мирног суживота у школи. Проводићемо и друге активности у вези са чланом 24. став 4. у складу с препорукама и упутствима Министарства знаности, просвјете, културе и спорта Херцегбосанске жупаније.“

⁴⁷⁶ Ж-СА-06-172/18;

упутили Препоруку⁴⁷⁷ Служби за заједничке послове институција Босне и Херцеговине. Омбудсмени су 15. 3. 2019. године запримили одговор на препоруку од Службе за заједничке послове институција Босне и Херцеговине у акту број 05/II-50-1-134-15/18, у којем се наводи да је 12. 3. 2019. године донесен *Правилник о забрани дискриминације у Служби за заједничке послове институција Босне и Херцеговине*.

10.4.2. Дискриминација на основу животне доби

Заштићено подручје животне доби односи се искључиво на различито поступање или уживање права, засновано на доби жртве. Иако старосна дискриминација не потпада под правни оквир посебног права у Европској конвенцији о заштити основних људских права и слобода (за разлику од вјероисповијести или полног усмјерења), проблематика добне дискриминације јавља се у контексту различитих права. Као такву, Европски суд за људска права у Стразбуру ју је, као и у другим подручјима, пресудио у предметима чије су чињенице указивале на добну дискриминацију, заправо без анализирања случаја по том питању посебно у вези с поступањем према дјечи у систему кривичног права. Европски суд за људска права је закључио да „доб“ спада у „другу околност“⁴⁷⁸.

Законом о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини животна доб предвиђена је као забрањени основ дискриминације, сходно члану 2. став 1.

У извјештајном периоду омбудсмени су разматрали више жалби у којима је указивано на дискриминацију на основу животне доби, а у наставку текста дати су примјери жалби.

Примјер: Подносиатељка жалбе⁴⁷⁹ наводи да се пријавила на Јавни позив за пријаву кандидата за грант за samozapošljavanje у 2018. години⁴⁸⁰, који је расписан на основу Одлуке о критеријумима за samozapošljavanje, број: 01-01-6-3096/18 од 24. 4. 2018. године на подручју општине Јајце. Након што је објављена прелиминарна листа у којој је наведено да подносиатељка жалбе не испуњава услове јавног позива због животне доби, у остављеном року је уложила жалбу општинском начелнику. У жалби је између осталог навела: „...У члану 2. те одлуке стоји: 'Кандидат који не испуњава један од општих услова биће дисквалификован'". Увидом у моју пријаву и приложену документацију, могуће је утврдити да су сви општи услови у потпуности испуњени, те да старосна граница није постављена као општи услов, ни у одлуци ОВ, нити у јавном позиву...". По проведеном истражном поступку омбудсмени су упутили Препоруку⁴⁸¹ Општини Јајце. Препорука је испоштована.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби⁴⁸² и којој је указивано на повреде одредаба Закона о забрани дискриминације, односно дискриминацију по основу доби у поступку по Јавном конкурс за избор полицијских службеника у чину полицајац и млађи инспектор у Федералној управи полиције, број 09-19/1-34-2-527, од 12. 12. 2017. године. Током

⁴⁷⁷ Препорука број Р-33/19 од 14.02.2019. године;

⁴⁷⁸ ESLJP, Schwizgebel против Швајцарске (бр. 25762/07), 10. јуна 2010. године;

⁴⁷⁹ Ж-СА-06-866/18;

⁴⁸⁰ Грант број: 02-14-3539/18 од 28. 5. 2018. године;

⁴⁸¹ Препорука број Р-30/19 од 12. 2. 2019. године;

⁴⁸² Ж-СА-04-798/18;

истражног поступка утврђено је да подзаконски акт Федералне управе полиције “Критериј о методу, начину и систему бодовања, тестирања кандидата и провјера физичке способности” има мањкавости тако што није усклађен са измјенама Закона о полицијским службеницима којима је одређен изузетак у смислу омогућавања пријављивања и кандидата преко 35 година, јер без одредби у подзаконском акту “Критериј о методу, начину и систему бодовања, тестирања кандидата и провјера физичке способности” којима ће бити одређене норме прилагођене кандидатима старијим од 35 година, овим кандидатима се даје само формална могућност пријаве на конкурс, али не и реална могућност учешћа до краја конкурсне процедуре и да буду конкурентни у складу с принципом правичности. По проведеном истражном поступку упућена је Препорука⁴⁸³ директору Федералне управе полиције. Препорука је испоштована.

Примјер: Омбудсменима су се и у овом извјештајном период обраћали грађани⁴⁸⁴ са жалбама у којима је указивано на дискриминацију због преференцијалног третмана одређених група код остваривања права на рад у Тузланском кантону. Предметни проблем датира из 2014. године када је запримљено више жалби које су се односиле на Закон о допунским правима бораца и чланова њихових породица Тузланског кантона⁴⁸⁵ и Правилник о условима, критеријумима и поступку запошљавања у јавним установама основног и средњег образовања на подручју Тузланског кантона⁴⁸⁶. Након проведеног поступка истраге, Омбудсмени су издали Препоруку⁴⁸⁷. С обзиром да предметна препорука није испоштована, а проблем је поново актуелизован у пракси⁴⁸⁸, па је 5. 7. 2019. године од Скупштине Тузланског кантона и Министарства образовања, науке, културе и спорта Тузланског кантона поново затражено да размотре Препоруку Омбудсмена број П-100/15.

10.4.3. Виктимизација

Виктимизација, као облик дискриминације, забрањена је и представља сваки облик неповољног поступања према особама које су у доброј вјери пријавиле или намјеравају пријавити дискриминацију, присуствовале или свједочиле дискриминацији, одбиле налог

⁴⁸³ Препорука број Р-106/19 од 24. 4. 2019. године;

⁴⁸⁴ Ж-БЛ-06-481/19;

⁴⁸⁵ Службене новине ТК, бр. 03/2007 и 05/2014;

⁴⁸⁶ Број 10/1-02-28915/14, од 2. 12. 2014. године;

⁴⁸⁷ Препорука број П-100/15 од 22. 4. 2015. године;

⁴⁸⁸ Према сазнањима Институције Министарство образовања, науке, културе и спорта је донијело нови Правилник о условима, критеријумима и поступку запошљавања у јавним установама основног и средњег образовања на подручју Тузланског кантона, број 10/1-34-018011-2/15, од 31. 7. 2015. године. Увидом у Правилник, број 10/1-34-018011-2/15, од 31. 7. 2015. године може се констатовати да је члановима 6. и 9. и даље предвиђено давање бодова по основу припадности борачкој популацији, с тим да се сада предвиђа и бодовање по основу радне обавезе. Надаље, чланом 20, став (11) је и даље предвиђено да “Изузетно од става (б)с директор на образложени захтјев, уз сагласност Министарства, може примити лица из Закона о допунским правима бораца и члановима њихових породица...”. Слиједом претходно наведеног може се закључити да није испоштована препорука омбудсмена П-100/15, у којој је заузет „став да се предност категоријама изричито поменутиим Законом и Правилником може дати, али искључиво под једнаким условима у односу на остале кандидате, те би правичније рјешење било да се у случају истог броја бодова предност даје кандидатима, који спадају у категорије из горе наведених законских и подзаконских аката“, односно препорука „Министарству образовања, науке, културе и спорта Тузланског кантона да ревидира Правилник о критеријумима за пријем запосленика у радни однос у предшколским установама, основним и средњим школама као јавним установама на подручју Тузланског кантона, према принципу давања предности наведеним категоријама у случају истог броја бодова подробије образложеним у овој препоруци.“;

за дискриминаторним поступањем, на било који начин учествовале у поступку за заштиту од дискриминације, пружиле или имале намјеру понудити информације или документе потребне у поступку заштите од дискриминације или о дискриминаторном поступању информисале јавност⁴⁸⁹.

Омбудсмени истичу да особа која се жали због дискриминације мора да се осјећа сигурно, без страха да ће остати без посла или да ће бити доведена у неповољне ситуације. Изузетно је тешко супротставити се дискриминацији, потребна је снага и одлучност како бисмо се позвали на право на једнако поступање, а ефикасна заштита од виктимизације једно је од кључних гаранција свих антидискриминацијских законских прописа.

У смислу Закона о забрани дискриминације Босне и Херцеговине, не сматрају се виктимизацијом последице које особе трпе због покретања поступака у погледу кршења неких других права (на примјер, поступци пријаве корупције, обраћања инспекцији, жалбе у управном поступку, подношење тужби суду и слично, а који нису везани за неки облик дискриминације, односно нису обухваћени Законом о забрани дискриминације Босне и Херцеговине).

Примјер: У извјештајном периоду омбудсмени су поступали по жалби⁴⁹⁰ у којој је као одговорна страна означена Централна банка Босне и Херцеговине. Подносилац жалбе наводи да се између осталог обраћа омбудсменима поводом покретања дисциплинског поступка рјешењем гувернера Централне банке Босне и Херцеговине од 18. 12. 2018. године⁴⁹¹, којим се као једна од тежих повреда радне дужности наводи подношење жалбе Институцији⁴⁹². Омбудсмени су упутили Препоруку⁴⁹³ гувернеру Централне банке Босне и Херцеговине. Препорука је испоштована и донесено је рјешење о проглашењу ништавним тачке 3. Рјешења о покретању дисциплинског поступка.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби⁴⁹⁴ у којој је као одговорну страну жалбе, жалитељка означила Интеса Санпаоло Банку д.д. Босне и Херцеговине, а обратила се због кршења права из радног односа, дискриминације и мобинга од стране Интеса Санпаоло Банке д.д. Босне и Херцеговине, те је истакла да је 14. 8. 2018. године на своју кућну адресу запримила Одлуку о отказу уговора о раду с понудом измијењеног уговора о раду и нови уговор о раду за вријеме док је била на боловању због високоризичне трудноће. По

⁴⁸⁹ Члан 18. Закона о забрани дискриминације;

⁴⁹⁰ Ж-СА-06-9/19;

⁴⁹¹ Рјешење број: 104-18-2-3005-1/18, од 18. 12. 2018. године;

⁴⁹² Предмет регистрован под бројем Ж-СА-04-749/18, а односи се на Јавни оглас за пријем руководиоца Одјељења за системе сигурности;

⁴⁹³ Препорука број П-113/19 од 10. 5. 2019. године;

⁴⁹⁴ Ж-СА-06-908/19;

проведеном истражном поступку⁴⁹⁵ упућена је Препорука⁴⁹⁶ Интеса Саопаоло Банка д.д. Босна и Херцеговина. Запримљено је изјашњење на Препоруку⁴⁹⁷ у којем се наводи да је: „клијент помно проучио предметну препоруку. Међутим, како се тренутно чека заказивање припремног рочишта у предмету који се води пред Општинским судом у Сарајеву, те како у овом моменту не постоји правоснажна одлука суда која нашем клијенту намеће обавезу поступања, то сматрамо да се тренутно нису стекли услови за поступање по препоруци...“.

10.4.4. Дискриминација на основу употребе језика и писма

Као и претходних година омбудсмени су поступали по предметима у којима су странке указивале да су дискриминисане у употреби матерњег језика и писма.

Омбудсмени истичу да Устав Босне и Херцеговине не садржи одредбу којом се експлицитно регулише питање употребе службених језика, односно службеног писма у Босни и Херцеговини. Устав Републике Српске предвиђа да су службени језици у Републици Српској језик српског народа, језик хрватског и језик бошњачког народа, а службена писма ћирилица и латиница. Устав Федерације Босне и Херцеговине, као и Статут Брчко дистрикта БиХ предвиђају да су службени језици у Федерацији Босне и Херцеговине, односно Брчко дистрикту БиХ хрватски, босански и српски језик, док су службена писма ћирилица и латиница. Свеобухватна анализа законодавства којим се у Федерацији Босне и Херцеговине, тачније по кантонима, регулише питање службених језика и писма доступна је у Специјалном извјештају о употреби службених језика и писма у Босни и Херцеговини⁴⁹⁸.

Све особе на територији Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине имају право да се користе неким од службених језика, односно службеног писма, при чему се термин “кориштење” не може уско посматрати и као такав не гарантовати само грађанима право да говоре и пишу на једном од три службена језика и писма, већ обухвата и право да информације које примају буду на њиховом језику, да званични документи, обрасци, буду доступни на све три језичке варијанте..., односно да користе свој матерњи језик у свим аспектима живота, а што се односи и на штампање и издавање званичних докумената и образаца.

⁴⁹⁵ Утврђено је да је послодавац Интеса Саопаоло Банка д.д. БиХ дискриминисала жалитељку од момента подношења усмене (мај 2018. године), потом писане (10. 8. 2018. године) пријаве сексуалног узнемиравања и мобинга од стране непосредно надређеног, тако што ју је виктимизирала, и опетовано узнемиривала, тако што јој је достављен отказ уговора о раду с понудом измијењеног уговора о раду, супротно одредби члана 60. став 1. Закона о раду Федерације Босне и Херцеговине; да није спровео процедуру попуњавања другог упражњеног радног мјеста на које је премјестио тужитељку, а како је то прописано одредбама Упуте о поступку интерног и екстерног одабира кандидата, заснивању и престанку радног односа; да је, супротно Закону о заштити особних података Босне и Херцеговине захтијевао од жалитељке да достави налаз, оцјену и мишљење првостепене лекарске комисије у сврху остваривања права на рефундацију накнаде плате за вријеме привремене спријечености за рад преко 42 дана; да јој је издао потврду о радном искуству која садржи информацију када је жалитељка користила боловање;

⁴⁹⁶ Препорука број П-289/19 од 27. 12. 2019. године;

⁴⁹⁷ Акт Адвокатског друштва са ограниченом одговорношћу MARIĆ&Co (пуномоћник означене одговорне стране);

⁴⁹⁸ https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2017051211015795cro.pdf;

Битно је истаћи да се ниједним позитивним прописом који је на снази у Босни и Херцеговини, Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској не утврђују критеријуми на који начин ће се, у пракси, осигурати равноправна употреба службених језика и писама, као и да у погледу издавања званичних докумената и образаца на сва три службена језика и писма у Босни и Херцеговини постоји неуједначена пракса, иако кориштење службених језика у Босни и Херцеговини прописују сви уставни акти.

Ради свега напријед наведеног, у пракси се јављају сљедећи начини одабира критеријума за употребу службених језика:

- матерњи језик странке уколико је странка то назначила;
- матерњи језик обрађивача акта⁴⁹⁹;
- или се сви материјали сачињавају, односно објављују на службеним web страницама органа у све три језичке варијанте и на оба службена писма⁵⁰⁰.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби⁵⁰¹ у којој је као одговорна страна означено Јавно предузеће Међународна зрачна лука Сарајево. Подносиатељка жалбе наводи да је дужи временски период од стране послодавца изложена дискриминацији на темељу језика, узнемиравању и мобингу који су узроковани дискриминацијом. Током истражног поступка, омбудсмени су утврдили да подносиатељки жалбе није онемогућено да се користи својим матерњим (хрватским) језиком и да се проблем појављује код екстерне комуникације, гдје се као питање отвара да ли приоритет у употреби матерњег језика има особа која је овлаштена за комуникације или приоритет има кориштење матерњег језика управе предузећа, односно директора и предсједника управе. Код оваквог стања чини се да се занемарује интерес грађана, односно јавности, што отвара и питање критеријума који су одлучујући код доношења одлуке на којем језику ће информација бити објављена. Омбудсмени су упутили означеном одговорном тијелу Препоруку⁵⁰². Остварена је сарадња с надлежним органом у циљу реализације препоруке и иста је у фази имплементације.

Примјер: Омбудсмени поступају⁵⁰³ по захтјеву⁵⁰⁴ Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине којим се тражило Мишљење на Нацрт правилника о спречавању и заштити од дискриминације у Управи за индиректно опорезивање, који је сачињен ради имплементације члана 24. став 4. Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини. Омбудсмени поздрављају ову и све сличне иницијативе с обзиром да оне представљају имплементацију Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини. Међутим, мишљење на правилник није дато, с обзиром да је у складу са чланом 77. Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама Босне и Херцеговине⁵⁰⁵ прописано да:

⁴⁹⁹ Примјер – акт Агенције за државну службу Босне и Херцеговине број: 01-02-2-1297/17 од 29. 12. 2017. године под називом Политика употребе језика и писама у Агенцији за државну службу – http://www.ads.gov.ba/v2/attachments/4659_politika-upotrebe-jezika.pdf;

⁵⁰⁰ Примјер – web страница Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, web страница Парламента Федерације Босне и Херцеговине;

⁵⁰¹ Ж-СА-06-479/19;

⁵⁰² Препорука број 205/19 од 16. 9. 2019. године;

⁵⁰³ Ж-БЛ-06-728/19;

⁵⁰⁴ Захтјев акт број 01-02-2-1515-2/19 од 9. 10. 2019. године;

⁵⁰⁵ Службени гласник БиХ, бр. 11/05, 58/14 и 60/14;

1) Тим за израду прописа подноси нацрт на одобрење руководиоцу институције.
 (2) У случају да је нацрт одобрен, он ће бити прослијеђен Вијећу министара Босне и Херцеговине или Предсједништву Босне и Херцеговине, у односу на случај, попраћен:
 а) образложењем који испуњава критеријуме из Поглавља II. ових јединствених правила,
 б) тезама за израду прописа, одобреним од руководиоца институције,
 ц) преднацртом нормативног акта кориштеног кроз консултације,
 д) документацијом о обављеним консултацијама,
 из чега произилази да Институција није предвиђена као један од актера који учествује у било којој фази израде интерних прописа институција Босне и Херцеговине, или одобрава исте.

Примјер: Омбудсмени су поступали по више жалби⁵⁰⁶ које су се односиле на употребу једног обрасца у Кантону Сарајево: „Изјашњење о називу наставног предмета који је проистекао из имена једног од три званична језика конститутивних народа Босне и Херцеговине“ у којем се од родитеља тражи да се изјасне о „називу наставног предмета који је проистекао из имена једног од три званична језика конститутивних народа Босне и Херцеговине“, који ће се како је наведено у поменутом обрасцу наводити у јавним исправама и педагошкој документацији и евиденцији у складу са избором родитеља/старатеља ученика, те су замољени да се изјасне за једну од три опције: а) Босански језик и књижевност; б) Хрватски језик и књижевност; ц) Српски језик и књижевност. Током истражног поступка утврђено је да је Министарство за образовање, науку и младе Кантона Сарајево донијело Одлуку број 11/01-05-990/19 од 16. 1. 2019. године о измјени наставног плана за основну школу у дијелу који се односи на назив наставног предмета, тако да се назив Босански језик и књижевност/Хрватски језик и књижевност/Српски језик и књижевност мијења и гласи Босански језик и књижевност, Хрватски језик и књижевност, Српски језик и књижевност; да је такође дошло до измјене у могућности изјашњавања родитеља ученика, тако да се, поред изјашњавања за назив само једног од три званична језика у БиХ, уводи четврта опција о језику која гласи “босански језик и књижевност, хрватски језик и књижевност, српски језик и књижевност” и да ће могућност да се изјасне за додатну опцију имати сви родитељи ученика до краја школске године. Предмет је затворен с обзиром да није утврђена повреда права.

Примјер: Омбудсмени су поступали и по жалби⁵⁰⁷ Општине Гламоч поводом дискриминације и немогућности остварења Уставом прописаних права на употребу језика и писма. У жалби се наводи да је у Основној школи „Гламоч“, ученицима српске националности који чине преко 33% укупног броја ученика, деценијама ускраћено право на изучавање матерњег (српског) језика. Даље наводи да је годинама уназад, и у више наврата, упућивана иницијатива за увођење српског језика, од стране родитеља ученика и Општинског вијећа ка надлежном министарству, али без резултата. У жалби је појашњено да је Општинско вијеће које броји шест Срба, пет Бошњака и четири Хрвата, једногласно усвојило наведену иницијативу и упутило је насловљеном министарству. Коначно, наводе да ученици бошњачке националности похађају наставу на свом матерњем језику, као и да ученици српске националности у сусједним општинама – Дрвару и Босанском Грахову, које

⁵⁰⁶ Ж-СА-06-1361/18, Ж-СА-06-3/19;

⁵⁰⁷ Ж-БЛ-06-487/19;

припадају истом кантону имају то право, за разлику од ученика Основне школе „Гламоч“. У изјашњењу⁵⁰⁸ на жалбу, Министарство науке, просвјете, културе и спорта Кантона 10 наводи: „...дужни смо вас извијестити како се иста није обрађала Министарству знаности, просвјете, културе и спорта захтјевом за увођење националне скупине предмета него захтјевом за увођење српског језика у ОШ „Гламоч“ из Гламоча. Министарство не оспорава право на националну скупину предмета за ученике српске националности у ОШ „Гламоч“ из Гламоча. Наиме, чланком 17. Правилника о броју ученика у разредном одјелу у основној школи (Народне новине Херцегбосанске жупаније, број 7/06) прописано је: „Настава из националне скупине предмета организира се за најмање 18 ученика у разреду. У школама гдје има мање од 18 ученика, Министарство може одобрити наставу или дио наставе из националне скупине предмета, а који ће се изводити као допунска настава. Будући да у разредним одјељењима нема довољан број ученика за организирање наставе из националне скупине предмета за дјецу српске националности, сходно наведеном чланку, видно је како у наведеној школи нису испуњени увјети за организирање наставе из националне скупине. Дакле, настава се може организирати суkladно наведеном чланку као допунска настава.“.

Примјер: Омбудсмени су по службеној дужности отворили истрагу⁵⁰⁹ у вези с новинским текстом објављеним на порталу „Слободна Босна“ од 18. 7. 2018. године, под називом "Скандалозни потез полиције Републике Српске: Кренуо сам на море преко Босне и Херцеговине, а онда су ме казнили због дреса с коцкицама...!" Омбудсмени су командиру Полицијске станице Костајница издали Препоруку⁵¹⁰. Одговор на препоруку није запримљен.

10.5. Права жена

У 2019. години мушкарци су уложили укупно 82 жалбе, а жене 89 жалби на дискриминацију, а када говоримо о мобингу као најзаступљенијем облику дискриминације у структури жалби запримљених у 2019. години мушкарци су уложили 19, а жене 32 жалбе због мобинга. Примјетна је, дакле, блага предност у броју обраћања жена у односу на мушкарце.

Када говоримо о укупном броју предмета, у 2019. години, Институцији се обратило жалбом укупно 1.079 жена, у односу на 1.845 мушкараца, док у 294 предмета пол жалиоца/тељке није био наведен. У предметима у којима није одређен пол ради се о случајевима када Институција отвара предмет по службеној дужности (*ex officio*), о анонимној жалби или жалби у којој подносилац изричито наводи да не жели открити свој идентитет.

Након препорука CEDAW Одбора за укидање дискриминације жена упућених институцијама Босне и Херцеговине 2013. године, Одбор је на својој 1732. и 1733. сједници, одржаној 30. 10. 2019. године размотрио шести периодични извјештај Босне и

⁵⁰⁸ Акт Министарства науке, просвјете, културе и спорта Кантона 10, број: 06-01-38-749/19 од 21.11.2019. године;

⁵⁰⁹ Ж-БЛ-06-624/18;

⁵¹⁰ Препорука број П-91/19 од 3. 4. 2019. године;

Херцеговине⁵¹¹. Утврђено је да је остварен напредак након разматрања четвртог и петог периодичног извјештаја у предузимању законодавних реформи. Међутим, и даље постоје забринутости везано за:

- опште непознавање конвенције, факултативног протокола и општих препорука у држави чланици;
- дефиниција дискриминације из члана 2. Устава Босне и Херцеговине не обухвата све врсте дискриминације жена, у складу са чланом 1. Конвенције, нити су закони и политике за постизање равноправности жена у потпуности усклађени на нивоу државе, ентитета и кантона;
- недовољан приступ жена бесплатној правној помоћи, особито жена из угрожених група и руралних подручја које се желе жалити на полну дискриминацију и насиље;
- непостојања свеобухватне стратегије за укидање дискриминаторских стереотипа који прожимају сексистичке и мизогинистичке ставове у друштву;
- онлајн пријетњи упућених женама политичаркама, новинаркама... као и мањка ефикасних казни за таква дјела;
- недовољног пријављивања случајева родно заснованог насиља, укључујући насиље у породици од стране жртава због друштвене стигме и њиховог неповјерења у органе за провођење закона;
- ниске стопе кривичног гоњења и пресуда у случајевима нефизичког насиља над женама;
- великог броја жена и дјевојака/чица подвргнутих трговини ради сексуалног искориштавања и присилног рада, укључујући просјачење, посебно међу ромском популацијом;
- недостатак специјализованих склоништа за смјештај жена и дјевојака жртава трговине људима;
- слаба заступљеност жена у парламентима и владама на државном и локалном нивоу, успркос квотама од 40 посто за заступљеност жена кандидаткиња на изборним листама политичких странака, укључујући и слабо учешће жена из угрожених група становништва у политичком и јавном животу;
- постојање дискриминаторских родних стереотипа у образовним материјалима;
- недостатак свеобухватног образовања о сексуалном и репродуктивном здрављу и правима⁵¹²;

Такође, битно је нагласити да: *“Одбор поздравља чињеницу да је Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине поново акредитована статусом „А“ од стране Глобалног савеза националних институција за људска права 2017. године. Међутим, изражава забринутост због мањка људских, техничких и финансијских ресурса за ефикасно извршавање њеног мандата за промоцију и заштиту женских права.*

⁵¹¹ УН Комитет за елиминацију дискриминације према женама (CEDAW Комитет) размотрио је Шести периодични извјештај о имплементацији Конвенције УН о елиминацији свих облика дискриминације жена (CEDAW Конвенција), на 74. засједању одржаном 30. октобра 2019. године у Женеви. Делегација Босне и Херцеговине сачињена од представника/ца гендер институционалних механизма БиХ, а предвођена Агенцијом за равноправност полова БиХ MLJPI БиХ презентовала је Шести периодични извјештај CEDAW Босне и Херцеговине. На основу презентованог извјештаја, CEDAW Комитет дао је Закључне напомене на Шести периодични извјештај Босне и Херцеговине које садрже препоруке за унапређење положаја и елиминисање дискриминације жена по свим члановима CEDAW Конвенције;

⁵¹² Више на http://arsbih.gov.ba/wp-content/uploads/2019/11/BOS_CEDAW-C-BIH-Concluding-Observations-6_AsAdopted.pdf;

*Одбор препоручује да држава чланица:
усвоји нацрт измјена Закона о омбудсмену у циљу јачања њене независности и овлаштења за ефикасно извршавање њеног мандата у складу с начелима која се односе на статус државних институција за промоцију и заштиту људских права (Париска начела; видјети резолуцију Главне скупштине 48/134, прилог);
(б) обезбиједи Институцији довољно људских, техничких и финансијских ресурса за ефикасну промоцију и заштиту права жена.”*

10.5.1. Насиље над женама

У Босни и Херцеговини насиље у породици (и посебно насиље над женама) огледа се као један од основних видова кршења људских права, али истовремено представља и кривично дјело. Правни оквир који уређује питање насиља у породици у Босни и Херцеговини је: Закон о заштити од насиља у породици Републике Српске; Закон о заштити од насиља у породици Федерације Босне и Херцеговине, Закон о заштити од насиља у породици Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, те кривично законодавство: Кривични законик Републике Српске, Кривични закон Федерације Босне и Херцеговине и Кривични закон Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. У случају насиља на бази пола, Законом о равноправности полова БиХ прописано је као кривично дјело.

Као предуслов за превенцију насиља над женама, на нивоу ентитета усвојени су бројни акти којима се имплементирају начела садржана у Закону о забрани дискриминације у БиХ⁵¹³ и Закону о равноправности полова БиХ⁵¹⁴. Ова два закона иначе представљају оквир за остваривање једнаких права и могућности свим особама у Босни и Херцеговини и уређују систем заштите од дискриминације, између осталог, на основу пола.

У Републици Српској је 17. септембра 2019. године усвојен Закон о измјенама и допунама Закона о заштити од насиља у породици⁵¹⁵ и он је ступио на снагу 1. јануара 2020. године⁵¹⁶. У Федерацији Босне и Херцеговине постоји иницијатива за измјене и допуне Закона о забрани насиља у породици која је још увијек у фази јавне расправе.

Према законима о заштити од насиља у породици полиција има овлаштење за запримање пријаве о почињеном насиљу у породици. Полиција и орган старатељства имају кључну улогу када се деси насиље у породици (насиље над женом). Дужни су, уз пристанак жртве, привремено збринуту жртву насиља у породици у сигурну кућу, одговарајућу институцију или код друге породице. Полиција, по пријави да се десило насиље у породици, дужна је

⁵¹³ Закон о забрани дискриминације БиХ, Службене новине БиХ, бр. 59/2009 и 66/2016;

⁵¹⁴ Закон о равноправности полова БиХ - пречишћени текст, Службене новине БиХ, број 32/2010;

⁵¹⁵ Службени гласник Републике Српске, број 84/2019;

⁵¹⁶ Измјенама и допунама Закона о заштити од насиља у породици у Републици Српској, предвиђено је да ће се од 300 до 900 КМ казнити за прекршај грађанин који не пријави насиље у породици. Осим тога, предвиђене су и казне од 1.000 КМ до 3.000 КМ за запослене у образовној, социјалној и здравственој установи који не пријаве насиље у породици, као и новчане казне за запослене у субјектима заштите који дођу до сазнања да је учињено или да постоји и најмања сумња да је учињено насиље у породици, а то не пријаве. Законску одговорност сносиће и полицајац који не поступи у складу са обавезама из овог закона. Међу новинама јесте проширење круга лица која могу бити починиоци и жртве, и то на лица која су била или су још увијек у емотивној или интимној вези, независно од тога да ли починилац дијели или је дијелио домаћинство са жртвом.

одмах да обавијести орган старатељства о случају насиља у породици и достави службене забиљешке.

Надлежна тужилаштва, у складу с потписаним протоколима с полицијом, центрима за социјални рад и сигурним кућама, проводе поступак збрињавања жртава насиља у породици. Закони о кривичном поступку дају могућност полицији да потенцијалног починиоца насиља у породици (насиље над женама) лиши слободе.

За сваки пријављени случај насиља у породици, полиција је дужна поднијети захтјев за изрицање заштитне мјере надлежном суду према мјесту гдје жртва има пријављено пребивалиште или боравиште у року од 12 сати од момента сазнања да се десило насиље. Такође, у изузетним случајевима захтјев за изрицање заштитне мјере може поднијети и тужилаштво када за то постоје оправдани разлози. Уз захтјев за изрицање заштитне мјере, потребно је доставити и прикупљене доказе као и извод из службене евиденције уколико је потенцијални починилац насиља био пријављиван и раније за случајеве насиља у породици. Након пријема захтјева за изрицање заштитне мјере, надлежни суд је дужан у року од 12 сати да поступи по захтјеву и донесе рјешење о изрицању заштитне мјере насилној особи. Надлежни суд може тражити и да се насилна особа изведе пред суд.

Предмети регистровани у Институцији указују на одређене проблеме у вези с примјеном законодавства, што укључује и неспремност жртве да свједочи у предмету који се води против осумњиченог/оптуженог, али и још увијек присутно схватање да је насиље у породици приватна ствар.

Омбудсмени су става да се континуирано треба радити на едукацији лица запослених у полицији, правосуђу и центрима социјалне заштите како да поступају у случајевима насиља у породици (посебно за насиље над женама), односно како би могли што адекватније поступити и одговорити када се деси насиље у породици.

Примјер: Омбудсмени су по службеној дужности спровели истрагу⁵¹⁷ везано за поступање надлежних органа по пријави за насиље у породици над Н.Т. Поступајући у предмету, 16. 10. 2018. године, представници Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, одржали су састанак у Јавној установи Центар за социјални рад Нови Травник, али и спровели истрагу у оквиру које су за примљена изјашњења Полицијске станице Нови Травник⁵¹⁸. Том приликом, утврђено је да је жртва насиља у породици, од првостепене Стручне комисије за оцјењивање способности и разврставање дјецe и омладине ометене у физичком или психичком развоју, разврстана у групу особа с комбинованим сметњама, пословно способна је особа, а на захтјев породице омогућен јој је дневни боравак у Едукационо-рехабилитационом центру „Дуга“. Центар за социјални рад Нови Травник упутио је, 11. 7. 2018. године, Полицијској станици пријаву за КД „Насиље у породици“, почињено од стране оца именоване. Полицијска станица Нови Травник упутила је 11. 7. 2018. године Захтјев Општинском суду у Травнику за изрицање заштитне мјере⁵¹⁹;

⁵¹⁷ Ж-СА-01-1104/18;

⁵¹⁸ Акт број 02/7-4-1-04-2-2448/18 од 11. 3 .2019. године;

⁵¹⁹ Акт број 02/7-4-1-04-2-2448/18;

Општински суд у Травнику донио је Рјешење⁵²⁰ којим су изречене заштитне мјере; а Тужилаштво Средњобосанског кантона обавијестило⁵²¹ је Полицијску станицу Нови Травник да је код Општинског суда у Травнику подигнута оптужница против Н.Т. због кривичног дјела Насиље у породици из члана 222. став 2. у вези са ставом 1. Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине.

Од дана пријаве насиља у породици, Полицијској станици Нови Травник, није се нико обраћао како би поднио нову пријаву о насиљу о породици или нешто слично. Напријед наведено представља изузетно позитиван и мултидисциплинарни приступ поступања надлежних по заprimљеној пријави насиља у породици.

10.6. Неједнак третман брачних и ванбрачних партнера по питању остваривања права на породичну пензију

Омбудсмени и ове године, као и претходних, поново указују на проблем неједнаког третмана брачних и ванбрачних партнера по питању остваривања права на пензију сходно одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању Федерације БиХ и Закона о пензијском и инвалидском осигурању Републике Српске. Наиме, према одредбама породичних закона и закона о наслеђивању Федерације БиХ и Републике Српске, брачни и ванбрачни партнери имају једнака права, а што је резултат усаглашавања предметних закона с међународним стандардима и Законом о равноправности полова БиХ.

Међутим, упркос свим до сада предузетим активностима омбудсмена ентитетски закони о пензијском и инвалидском осигурању ванбрачним партнерима не обезбјеђују право на остваривање права на породичну пензију иза ванбрачног друга, нити је та могућност предвиђена ступањем на снагу новог Закона о пензијском и инвалидском осигурању Федерације Босне и Херцеговине.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби⁵²² подносиоце која се по смрти ванбрачног партнера обратила са захтјевом за признавање права на породичну пензију који је одбијен Рјешењем број Ф312/2/1-35-3-51383-5/18 управо због тога што је ријеч о ванбрачној заједници. Федерално министарство рада и социјалне политике доставило је свој одговор⁵²³ у којем наводи: „Обавјештавамо вас да је Федерално министарство рада и социјалне политике израдило Нацрт закона о измјенама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, у склопу којег су размотрене све пристигле иницијативе за Измјене и допуне Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Међутим, како се у пракси јављају нови проблеми приликом провођења појединих одредби, гдје је, између осталог пристигла још једна пресуда Уставног суда Федерације БиХ, то је наведени нацрт потребно додатно дорадити с циљем отклањања уочених проблема.“ Из предњег одговора омбудсмени нису могли утврдити да ли су у предњи нацрт уистину укључене одредбе које се односе на остваривање права на пензију партнера из ванбрачних заједница. Омбудсмени

⁵²⁰ Рјешење број 51 0 Пр 142490 18 Пр дана 11. 7. 2018. године;

⁵²¹ Дана, 16. 10. 2018. године;

⁵²² Ж-СА-04-344719;

⁵²³ Акт Федералног министарства рада и социјалне политике, број: 04-35/16-3251/19 ЕВ од 13. 12. 2019. године;

немају сазнања да ли у Републици Српској постоје тенденције да се ова категорија грађана уведе у ово право.

10.7. Мањине

Оквирна конвенција за заштиту права националних мањина утврђује да је заштита националних мањина, њихових права и слобода дио међународне заштите људских права због чега се земље уговорнице обавезују да припадницима националних мањина загарантују равноправност пред законом. То значи да је забрањена било каква дискриминација на основу припадности националној мањини. Ова конвенција надаље захтијева усвајање одговарајућих мјера за унапређење ефективне равноправности између припадника националне мањине и оних који припадају већини, у свим областима економског, социјалног, политичког и културног живота.

Омбудсмени овом приликом желе истаћи да се 22. децембра 2019. године навршило десет година од када је Велико вијеће Европског суда за људска права донијело пресуду у предмету *Сејдић и Финци против Босне и Херцеговине* у којој се наводи да Устав БиХ и Изборни закон садрже дискриминаторне одредбе које онемогућавају грађанима који не припадају категорији "конститутивних народа" да се кандидују на изборима за функције члана Предсједништва Босне и Херцеговине и делегата у Дому народа Босне и Херцеговине.

Такође, битно је напоменути да је током 2014. године Европски суд за људска права донио пресуду у предмету *Зорнић против Босне и Херцеговине*. Подносиатељка апелације је 2002. године била кандидаткиња Социјалдемократске партије Босне и Херцеговине на парламентарним изборима и изјашњава се као грађанка Босне и Херцеговине. Према Уставу БиХ, само се припадници конститутивних народа (Бошњаци, Срби и Хрвати) могу кандидовати на изборима за органе извршне власти⁵²⁴. Такође је утврђено да је случај *Азре Зорнић* идентичан предмету *Сејдић и Финци против Босне и Херцеговине*, у којем су припадници јеврејске, односно ромске националне мањине тужили Босну и Херцеговину због немогућности кандидовања за извршну власт.

Није учињен помак у правцу свеобухватних уставних промјена које би допринијеле изједначавању права националних мањина у правима с конститутивним народима. Наиме, пасивно бирачко право на свим нивоима још увијек није омогућено националним мањинама. Закони о заштити права припадника националних мањина штите положај, равноправност и права 17 националних мањина присутних у Босни и Херцеговини, али је домет равноправности ипак ограничен неизједначавањем права на уставним нивоима.

⁵²⁴ Европски суд за људска права у својој је пресуди констатовао да је дошло до повреде члана 14. (Забрана дискриминације) у вези са чланом 3. Протокола број 1 (Право на слободне изборе) уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода. Повреда се односи на немогућност госпође Зорнић да учествује на изборима за Дом народа Парламентарне скупштине БиХ. Суд је закључио и да је дошло до повреде члана 1. Протокола број 12 (Општа забрана дискриминације) уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода у односу на немогућност госпође Зорнић да учествује на изборима за Дом народа Парламентарне скупштине БиХ и Предсједништво БиХ;

Чињенична ситуација у Босни и Херцеговини у односу на националне мањине упућује на њихов прилично ограничен број: према резултатима пописа становништва из 2013. године (треба напоменути да Република Српска није прихватила резултате пописа из 2013. године)⁵²⁵ лица која не припадају трима конститутивним народима (конститутивни народи у Босни и Херцеговини су Бошњаци, Срби и Хрвати), тзв. остали, чине мање од три посто укупног становништва Босне и Херцеговине. Подаци доступни у попису за поједине градове, општине и насељена подручја такође показују да готово нема мјеста у којима су особе које припадају националним мањинама наведене у члану 3. Закона о заштити права припадника националних мањина Босне и Херцеговине⁵²⁶ чак близу тога да чине "већину" или трећину локалног становништва⁵²⁷.

У извјештајном раздобљу за примљено је седам жалби.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби⁵²⁸ Вјерске заједнице Јеховини свједоци Сарајево. Наводи жалбе указивали су како на питања која се намећу приликом примјене прописа о царинској политици, тако и усклађивања праксе односно поступања Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине и праксе Суда Босне и Херцеговине. Након разматрања навода жалбе и проведене истраге у предмету Институција је издала Препоруку⁵²⁹.

Дана, 11. 1. 2019. године Институција је за примила одговор Кабинета директора Управе под бројем: 01-02-2-103/19 од 4. 1. 2019. године у којем су изнијели више разлога због којих тврде да у конкретном случају не долази до кршења права. Истичу да је једна од обавеза Босне и Херцеговине преузетих Споразумом о стабилизацији и придруживању усклађивање царинских прописа Босне и Херцеговине с правном стечевином Европске уније из области царине тј. с одговарајућим царинским прописима Европске уније.

У међувремену, Институција је контактирала и друге цркве и вјерске заједнице, те је на готово идентичне жалбене наводе указала Кршћанска адвентистичка црква. Након разматрања стања у спису омбудсмени су одлучили да у складу са чланом 61. Пословника Савјета министара Босне и Херцеговине, а који гласи: *"Информацијом се Савјет министара информисе о одређеним питањима, односно проблемима. Информација треба да буде сажета, прегледна, да обухвата податке који омогућавају оцјену одређеног питања, односно проблема и да, по правилу, садржи приједлоге закључака."*, сачине информацију у вези с овим питањем. Информација се односила на питања која се доводе у везу с примјеном прописа који се односе на примјену Закона о царинској политици Босне и Херцеговине⁵³⁰ у односу на Закон о слободи вјере и правном положају цркава и вјерских

⁵²⁵ (доступно на <http://www.popis.gov.ba/popis2013/knjige.php?id=2>);

⁵²⁶ Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 12/2003 и 76/2005;

⁵²⁷ Према тим подацима, укупан број становника у Босни и Херцеговини износи око 3 милиона 531.000 људи. Међу националним мањинама наведеним у члану 3. ЗоРНМ-а, највећи је број Рома, 12.583 лица, 0,4%), слиједи Албанци (2.659), Украјинци (2.331), Црногорци (1.833) и Турци (1.108) (све око 0,1%) док све остале групе броје мање од 1.000 лица;

⁵²⁸ Ж-СА-03-437/18;

⁵²⁹ Препорука број 238/18 од 23. 10. 2018. године;

⁵³⁰ Службени гласник БиХ, бр. 57/2004, 51/2006, 93/2008, 54/2010 и 76/2011;

заједница у Босни и Херцеговини⁵³¹. Омбудсмени желе указати да поступање Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине с тачке законитости није спорно и да указивање на ово питање није усмјерено ка изузимању било кога из примјене прописа.

Суштина овог питања јесте евентуална неусклађеност прописа као и ефекти који настају усљед тога на одређене цркве и вјерске заједнице. При томе првенствено се мисли на цркве и вјерске заједнице које су бројчано мање. Свакако, не постоји законска обавеза, а било би само по себи дискриминаторски да власти дају предности или изузимају било коју цркву или вјерску заједницу од примјене прописа. С друге стране, морају се узети у обзир оквири у којима одређене цркве и вјерске заједнице дјелују, у којима је изазов одржавати вјерски живот и службу, те истовремено испуњавати све законске обавезе. Иако не постоји обавеза власти да помажу цркве и вјерске заједнице у њиховом раду, неспорна је обавеза власти да у циљу промовисања плуралитета у земљи требају континуирано радити на отклањању евентуалних административних препрека у раду вјерских заједница.

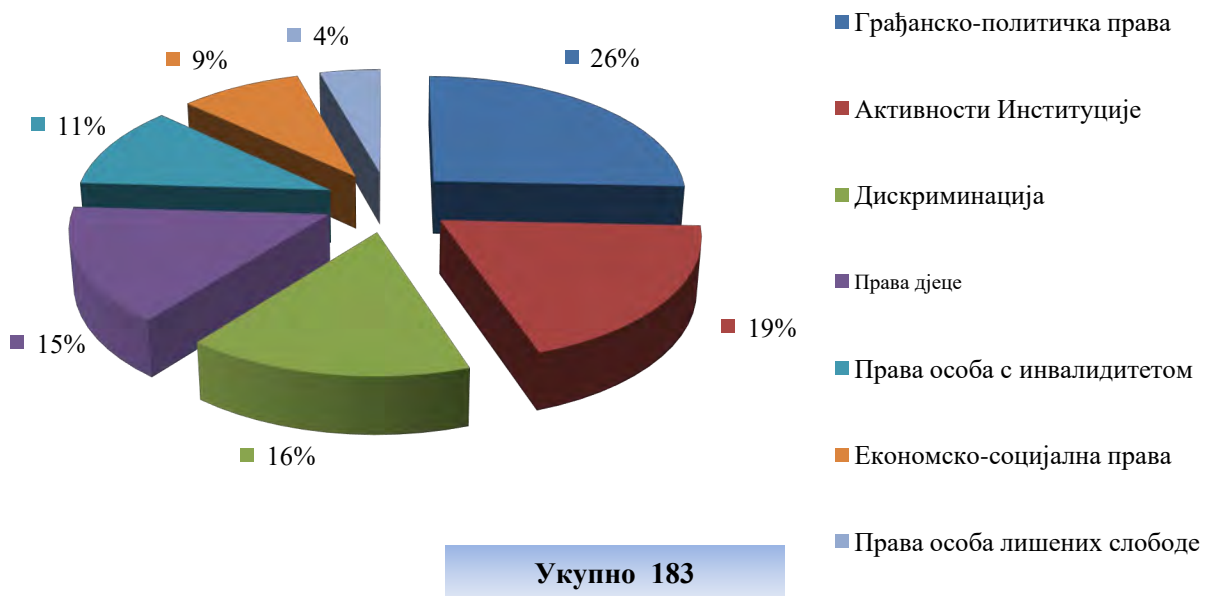
⁵³¹ Службени гласник БиХ, број 5/2004;

XI САРАДЊА С МЕДИЈИМА

Институција у свом мандату, поред примарне улоге заштите људских права, има и обавезу промоције људских права. Један од битних алата у промоцији људских права је, свакако, и успјешна сарадња с медијима.

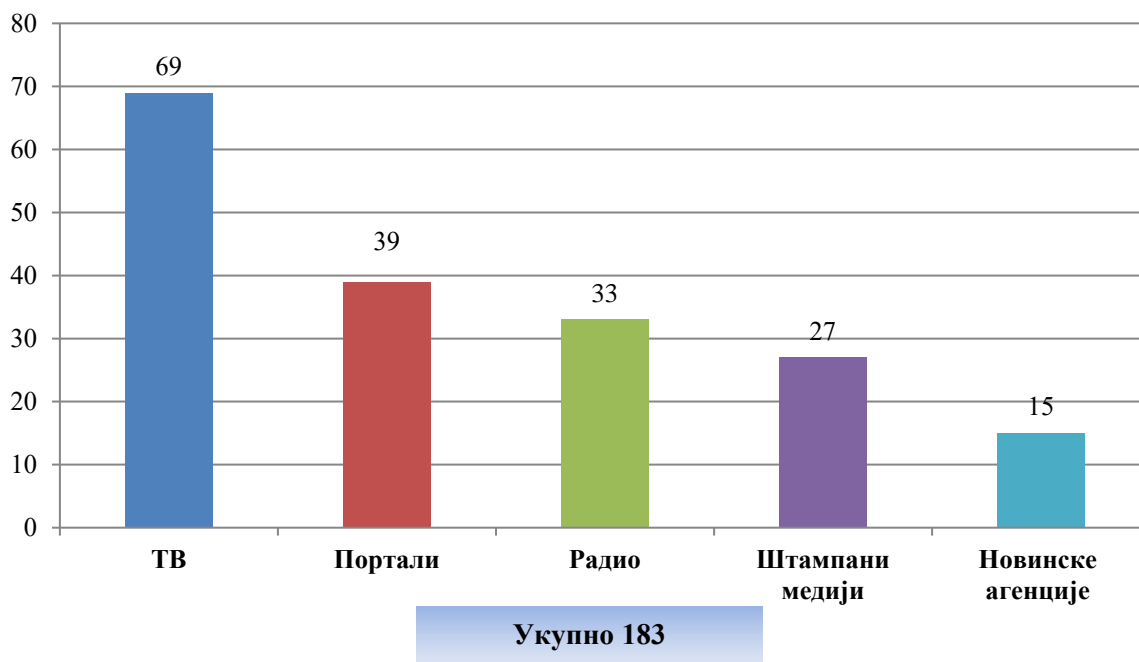
Током 2019. године Институција је за примила укупно 183 медијска упита (166 у 2018. години) не укључујући изјаве које су омбудсмени и запосленици Институције дали за медије приликом учешћа на скуповима у земљи и иностранству, прес-конференцијама као и информације пласиране путем саопштења за јавност и објављене на web-страници Институције.

Највећи број упита од стране медија односио се на грађанска и политичка права – 47, затим уопштено на рад Институције – 35, разне облике дискриминације – 29, питања везана за права дјете – 28, права лица с инвалидитетом – 20, економско-социјална права – 16, те права лица лишених слободе – 8.

Преглед захтјева медија по областима људских права

Највећи дио медијских упита Институција је за примила од стране ТВ кућа – 69, затим web-портала – 39, радио-станица – 33, писаних медија – 27 те новинских агенција – 15.

Преглед захтјева медија према врсти медија

Сарадња с медијима се, поред свакодневних одговора на различите медијске упите, те гостовања омбудсмена и запослених у средствима јавног информисања, одвија и проактивно, односно путем посебне web-странице Институције. Тако се на web-страници Институције редовно објављују информације о активностима Институције, односно запослених, те саопштења за јавност која су у вези са стањем и остваривањем људских права у Босни и Херцеговини. У току 2019. године објављено је више од 180 информација о активностима омбудсмена. О значају web-странице довољно говори и информација да је, у току 2019. године, web-страница Институције посјећена 45.014 пута (38.056 посјета у 2018. години), приликом чега је прегледано више од 137.000 страница са садржајима који су објављени. Највише посјета је забиљежено из Босне и Херцеговине, затим САД, Њемачке, Србије, Хрватске, а web-страница посљедњих година биљежи и знатан број посјета из Аустрије, Црне Горе, Француске итд.

XII САРАДЊА С ОРГАНИМА И ИНСТИТУЦИЈАМА, НВО И ЦИВИЛНИМ СЕКТОРОМ

12.1. Сарадња с органима и институцијама у Босни и Херцеговини

Поред континуиране сарадње коју Институција проводи с органима и институцијама у Босни и Херцеговини на пољу праћења реализације препорука омбудсмена, у току 2019. године одржан је и низ састанака с представницима великог броја домаћих органа и институција у областима које су омбудсмени оцијенили као важне за стање и остваривање људских права у Босни и Херцеговини.

У циљу реализације препорука Институције, а које се односе на Владу Федерације БиХ и њена тијела, одржан је радно-консултативни састанак с премијером Федерације БиХ, Фадилом Новалићем. На састанку су донесени закључци о конкретним мјерама које ће се предузети у циљу реализације датих препорука⁵³².

По питању проблема повећаног прилива нерегулисаних миграната с којим се Босна и Херцеговина сусреће посљедњих година, одржан је низ састанака и радних посјета, и то: с директором Граничне полиције Босне и Херцеговине, Зораном Галићем и његовим најближим сарадницима⁵³³, посјета Теренској канцеларији Службе за послове са странцима и Теренској канцеларији Граничне полиције у Требињу⁵³⁴, посјета Центру за смјештај миграната Ушивак у Хаџићима⁵³⁵, те посјета ОШ “9. мај” у Хаџићима⁵³⁶.

У Сједишту Институције у Бањој Луци, у току 2019. године, одржано је низ састанака од којих се посебно истичу састанци с помоћником министра правде у Влади Републике Српске, Слободаном Зецом, потпредсједником Народне скупштине Републике Српске, Сенадом Братићем, делегацијом Савеза синдиката запослених у полицијско-безбједносним агенцијама Босне и Херцеговине итд. Завидан ниво сарадње остварен је и с Кабинетом предсједника Владе Републике Српске, министром здравља и социјалне заштите у Влади Републике Српске, Аленом Шеранићем, министром правде у Влади Републике Српске, Антоном Касиповићем, те министарком породице, омладине и спорта у Влади Републике Српске, Соњом Давидовић, с којима је разговарано о различитим аспектима заштите људских права. Посебну пажњу током наведених састанака, саговорници су посветили стању у казнено-поправним установама, новим законским приједлозима у 2019. години, као и оснивању алиментационих фондова, те Специјалном извјештају о стању права лица с интелектуалним и менталним тешкоћама у БиХ. Било је свакако ријечи и о конкретним предметима који су регистровани у Институцији, као и о питањима сарадње из надлежности и дјелокруга функционисања и рада институција, посебно у сегменту израде Специјалног извјештаја о стању и проблемима с којима се сусрећу центри за социјални раду у БиХ⁵³⁷.

⁵³² Омбудсменка др Јасминка Џумхур са сарадницима;

⁵³³ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић, омбудсменка др Јасминка Џумхур, омбудсменка Нивес Јукић;

⁵³⁴ Омбудсменка др Јасминка Џумхур са сарадницима;

⁵³⁵ Омбудсменка др Јасминка Џумхур са сарадницима;

⁵³⁶ Омбудсменка др Јасминка Џумхур са сарадницима;

⁵³⁷ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић

Одржан је веома конструктиван састанак с премијером Кантона Сарајево, Едином Фортотом. Тема разговора била су питања од значаја за остваривање људских права, те досадашња и будућа сарадња између Институције и Владе Кантона Сарајево. Посебна пажња током разговора посвећена је рјешавању жалби које је Институција запримила од грађана из Кантона Сарајево у односу на институције и установе⁵³⁸.

У циљу изналагањења адекватних рјешења и обезбјеђења заштите најбољег интереса дјече, одржан је радни састанак с министарком за образовање, науку и младе Кантона Сарајево, Зинетом Богунџић, о функционисању инструмената успостављених због заштите владавине права и заштите права дјече⁵³⁹. Такође, одржан је и радни састанак с директорком највећег центра за социјални рад у Републици Српској, Центра за социјални рад Бања Лука, Иреном Јолџић, с којом је разговарано о појединачним предметима регистрованим у Институцији, али и изради Специјалног извјештаја о стању и проблемима с којима се сусрећу центри за социјални раду у БиХ.

У вези са стањем у ЈУ Завод за збрињавање ментално инвалидне дјече и омладине Пазарић, а на позив Представничког дома Парламента Федерације БиХ учествовали смо на Тематској сједници Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине, затим сједници Комисије за заштиту људских права и слобода, те заједничкој сједници Комисије за заштиту људских права и слобода и Одбора за рад и социјалну заштиту Парламента Федерације Босне и Херцеговине на којима је презентовано стање у установама социјалне заштите и здравственим установама у којима су смјештене особе с менталним и интелектуалним потешкоћама у Федерацији БиХ, а према специјалним извјештајима о стању права особа с интелектуалним и менталним тешкоћама у Босни и Херцеговини из 2009. и 2018. године⁵⁴⁰.

У току 2019. године обављене су посјете и одржани радни састанци с директорима КПЗ Добој⁵⁴¹, КПЗ Сарајево⁵⁴², КПЗ Фоча⁵⁴³, КПЗ Кула-Источно Сарајево⁵⁴⁴, КПЗ Тузла⁵⁴⁵, те КПЗ Бусовача⁵⁴⁶.

По питању престанка права незапослених лица на здравствену заштиту, а након протекла једне године од пријављивања на Службу за запошљавање Кантона Сарајево, одржали смо састанак с в.д. директором ЈУ Служба за запошљавање Кантона Сарајево, Мухамедом Бектом, док је у вези с предметима у којима је као противна страна назначена Пореска управа, уприличен састанак с директором Пореске управе Федерације, Шерифом Исовићем и секретарком Владе Федерације БиХ, Едитом Калајџић⁵⁴⁷.

⁵³⁸ Омбудсменка др Јасминка Џумхур, омбудсменка Нивес Јукић;

⁵³⁹ Омбудсменка др Јасминка Џумхур;

⁵⁴⁰ Омбудсменка др Јасминка Џумхур;

⁵⁴¹ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁵⁴² Омбудсменка др Јасминка Џумхур;

⁵⁴³ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић са сарадницима;

⁵⁴⁴ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић, омбудсменка др Јасминка Џумхур, омбудсменка Нивес Јукић;

⁵⁴⁵ Омбудсменка др Јасминка Џумхур са сарадницима;

⁵⁴⁶ Омбудсменка др Јасминка Џумхур са сарадницима;

⁵⁴⁷ Омбудсменка др Јасминка Џумхур;

Омбудсмени су путем неколико јавних саопштења, те иступа у средствима јавног информисања дали потпуно јасну подршку остваривању права ЛГБТ особа у Босни и Херцеговини, те учествовали у Првој поворци поноса која је одржана у Сарајеву⁵⁴⁸.

У оквиру континуиране сарадње са свим универзитетима у Босни и Херцеговини (а као резултат раније закључених меморандума о сарадњи са свим јавним и приватним универзитетима у БиХ), одржали смо предавања на Правном факултету у Бањој Луци⁵⁴⁹, Факултету политичких наука у Бањој Луци⁵⁵⁰, Љетњој школи Центра за балканске студије Интернационалног универзитета у Сарајеву (ИУС)⁵⁵¹ те Правном факултета Универзитета у Сарајеву⁵⁵².

Омбудсмени су, у својству предавача-експерата, одржали предавања на 18. Међународној научној конференцији Дани криминалистичких наука под називом „Сувремени изазови у *cyber* сигурности – ЦФС 2019“⁵⁵³, затим на стручној едукацији коју је Федерална управа за инспекцијске послове организовала за федералне и кантоналне инспекторе⁵⁵⁴, на 16. Савјетовању “Октобарски правнички дани”⁵⁵⁵, на семинару за судије и јавне тужиоце који је организован од стране Центра за едукацију судија и јавних тужилаца у Републици Српској, а у сарадњи са УНИЦЕФ-ом⁵⁵⁶, те на Округлом столу на тему: Да ли је закон изнад права дјетета? одржаном у Народној скупштини Републике Српске у организацији Милана Петковића, потпредсједника Народне скупштине Републике Српске⁵⁵⁷.

И у 2019. години Институција је наставила да активно сарађује с организацијама цивилног друштва у Босни и Херцеговини кроз бројна учешћа у активностима које су организоване од стране истих. Тако је, на позив невладине организације "Перпетуум мобиле - Институт за развој младих и заједнице Бања Лука" партиципирало на Академији за политичке лидере/ке у Босни и Херцеговини 2018. Програм Академија за политичке лидере/ке у Босни и Херцеговини има за циљ да оспособи младе чланове из различитих политичких партија у области политичког рада и да подржи нову генерацију политичара који ће сада и у перспективи сарађивати у циљу унапређења њихових заједница и друштва у цјелини⁵⁵⁸.

Омбудсмени су учествовали и у реализацији пројекта 'Don't forget! којим Каритас бискупије Бања Лука и Каритас бискупије Мостар-Дувно и Требиње-Мркан, уз помоћ донатора из Аустрије, настоји побољшати живот особа с деменцијом. Пројектни циљ је побољшање квалитете живота 370 људи с деменцијом и чланова њихових породица иновативним

⁵⁴⁸ Омбудсменка Нивес Јукић са сарадницима;

⁵⁴⁹ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁵⁵⁰ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁵⁵¹ Омбудсменка др Јасминка Џумхур;

⁵⁵² Омбудсменка Нивес Јукић;

⁵⁵³ Омбудсменка др Јасминка Џумхур;

⁵⁵⁴ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић одржао је предавање на тему: Етика и интегритет инспекцијских служби и Инспектор по мјери грађана;

⁵⁵⁵ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁵⁵⁶ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић одржао је предавања на теме: Извршење алтернативних мјера за малолетнике и Извршење кривичних санкција за малолетнике;

⁵⁵⁷ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић одржао је предавање на тему: Здравствена заштита у Босни и Херцеговини с посебним освртом на здравствену заштиту дјеце;

⁵⁵⁸ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић одржао је предавање на тему: Улога Омбудсмена за људска права;

понулама оријентисаним на погођене особе и структурама прилагођенима особама с деменцијом у регионима Бања Лука и Мостар, с обзиром да у овим подручјима нема услуга за људе с деменцијом и чланове њихових породица⁵⁵⁹.

Одржан је радни састанак с предсједником Удружења родитеља са четверо и више дјеце из Бање Луке, Јованом Радовановићем. На састанку је разговарано о проблемима с којима се сусреће Удружење у свом раду, али и о многобројним проблемима с којима се сусрећу вишечлане породице, односно чланови овог удружења⁵⁶⁰.

На позив Удружења БХ новинари, представници Институције учествовали су и на завршној конференцији за представнике медија, организација цивилног друштва и правосуђа о теми „Медији и правосуђе у БиХ: заједно ка унапређењу слободе изражавања и заштите јавног интереса у медијским садржајима“⁵⁶¹.

Омбудсмени су учествовали и на Округлом столу на тему: “Меланом у ФБиХ 2017. године/Меланом у ФБиХ 2019. године”, који је организовало Удружење обољелих од меланома Федерације Босне и Херцеговине (УОМ ФБиХ) у сарадњи с Удружењем онколога Босне и Херцеговине, а под покровитељством потпредсједнице Федерације Босне и Херцеговине др Мелике Махмутбеговић⁵⁶².

На позив Удружења „Центар за лобирање“ Бања Лука омбудсмени су присуствовали промоцији Зборника радова с одржане Прве научно-стручне конференције на тему: Устав Републике Српске – 26 година касније, која је одржана у Бањој Луци⁵⁶³. На позив Центра за истраживање Бања Лука омбудсмени су присуствовали и на Трећој међународној научној конференцији под називом: Усаглашавање правне регулативе с правним тековинама Европске уније – Стање у Босни и Херцеговини и искуства других, одржаној у Бањој Луци⁵⁶⁴.

Одржан је састанак с представницама Удружења „Покрет мајке енклаве Сребреница и Жепа“. На састанку је разговарано о проблематици непостојања јединствених матичних бројева на изводима из матичних књига рођених, умрлих и вјенчаних које издају матични уреди у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској⁵⁶⁵.

Омбудсмени су присуствовали интердисциплинарном научно-стручном скупу, који је под називом „Европски устав за Босну и Херцеговину“, одржан у Неуму, у организацији Свеучилишта у Мостару и Ректорског збора Републике Хрватске. Конференција је

⁵⁵⁹ Омбудсменка др Јасминка Џумхур и омбудсменка Нивес Јукић имале су излагање о стању људских права старијих лица у Босни и Херцеговини на уводној конференцији;

⁵⁶⁰ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић са сарадницима;

⁵⁶¹ Омбудсменка др Јасминка Џумхур;

⁵⁶² Омбудсменка Нивес Јукић;

⁵⁶³ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁵⁶⁴ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић изложио је реферат под насловом: Стандарди у поступањима органа безбједности с циљем поштовања и заштите људских права;

⁵⁶⁵ Омбудсменка др Јасминка Џумхур;

обухватила теоријска - практична разматрања о оптималним конституционалним моделима којима се отвара пут консолидације правно-политичког система Босне и Херцеговине⁵⁶⁶.

Омбудсмени су присуствовали и на промоцији Зборника радова под насловом: Војна неутралност или НАТО, предности и недостаци коју је у Бањој Луци организовало Удружење „Центар за лобирање“ Бања Лука⁵⁶⁷, те Научно-стручној конференцији у организацији истог удружења под називом: МАП – Membership Action Plan – Акциони план за чланство, одржаној у Бањој Луци⁵⁶⁸.

На тему заштите права ЛГБТ популације, а као резултат сарадње Институције с Центром за младе „Кварт“ из Приједора одржан је радни састанак с представницима ове организације⁵⁶⁹.

У сједишту Институције у Бањој Луци одржан је састанак са Госпавом Рађен Радић, представницом Савеза удружења за помоћ ментално недовољно развијеним лицима Републике Српске и координаторком пројекта „УН Конвенција о правима лица с инвалидитетом – алатка за једнакост“⁵⁷⁰.

Представници Институције су такође учествовали и на Научно-стручној конференцији под насловом: Босна и Херцеговина и Европски оквир правосуђа, правде, слободе и безбједности, која је одржана у Бањој Луци, у организацији Удружења „Центар за лобирање“ Бања Лука⁵⁷¹.

У Подручној канцеларији у Сарајеву одржан је састанак с представницом Фондације ЦУРЕ Селмом Хаџихалиловић и представницом Сарајевског отвореног центра Делилом Хасанбеговић. На састанку је разговарано о конкретним случајевима који се тичу положаја жена, самохраних родитеља, те једнородитељских заједница, као и проблематици алиментационих фондова⁵⁷².

Одржан је састанак с представницима Института за развој младих КУЛТ. На састанку је разговарано о иницијативи која носи назив „Побољшање људских права у привредном сектору у Босни и Херцеговини“, а која је тренутно у фази реализације у сарадњи с Удружењем послодаваца Федерације Босне и Херцеговине, те су размијењена мишљења и информације о актуелним темама⁵⁷³.

На позив Савеза организација за подршку лицима с интелектуалним тешкоћама Федерације Босне и Херцеговине (СУМЕРО) Омбудсмени су учествовали на заједничком састанку свих релевантних субјеката организованог у циљу дефинисања неопходних активности за

⁵⁶⁶ Омбудсменка Нивес Јукић;

⁵⁶⁷ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁵⁶⁸ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁵⁶⁹ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић са сарадницима;

⁵⁷⁰ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁵⁷¹ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁵⁷² Омбудсменка др Јасминка Цумхур са сарадницима;

⁵⁷³ Омбудсменка др Јасминка Цумхур, омбудсменка Нивес Јукић;

заштиту и промоцију људских права и достојанства институционализованих особа с инвалидитетом у Босни и Херцеговини⁵⁷⁴.

12.2. Сарадња с међународним организацијама и институцијама и поднесци комитетима

У току 2019. године Институција је наставила и знатно унаприједила своју међународну сарадњу, како с међународним организацијама и институцијама које дјелују у Босни и Херцеговини, тако и с институцијама за заштиту људских права у региону и Европи, као и унутар мрежа и организација у којима је Институција једна од чланица.

Када говоримо о међународним организацијама и институцијама које дјелују у Босни и Херцеговини, у току 2019. године, најзначајнија сарадња остварена је с Мисијом ОЕБС-а у БиХ која је већ дуго година један од стратешких партнера Институције. Тако је и у 2019. години настављена сарадња на реализацији пројекта одржавања канцеларијских дана у Добоју, Бијељини, Тузли, Бихаћу, Дрвару, Гламочу, Купресу и Босанском Грахову, те пројекта „Омбудсмен у вашем граду“. У оквиру овог пројекта омбудсмени су у току 2019. године посјетили: Љубушки⁵⁷⁵, Приједор⁵⁷⁶, Прњавор⁵⁷⁷ Травник⁵⁷⁸, Градишку⁵⁷⁹, Фочу⁵⁸⁰, Требиње⁵⁸¹, Источну Илићу⁵⁸², Зворник⁵⁸³, Ливно⁵⁸⁴, Посушје⁵⁸⁵, Гламоч⁵⁸⁶, Груде⁵⁸⁷, Добој⁵⁸⁸ и Вишеград⁵⁸⁹. Пракса је показала да је ова активност Институције од велике важности за све локалне заједнице, јер доприноси већој присутности омбудсмена и осталих запослених у Институцији на терену, те приступачности саме Институције грађанима.

У фебруару 2019 године, у Сједишту Институције у Бањој Луци, уз подршку Мисије ОСЦЕ-а у БиХ, одржан је Радни састанак представника Мреже омбудсмена у области животне средине и људских права на тему: “Заштита животне средине – Улога Омбудсмана”. Радни састанак, који је окупио преко 30 учесника, и то представника институција омбудсмена земаља региона (Словенија, Хрватска, Србија, Сјеверна Македонија и Црна Гора), органа власти свих нивоа у Босни и Херцеговини, академске заједнице, невладиног сектора и активиста за заштиту животне средине из Босне и Херцеговине и региона, имао је за циљ размјену идеја и добрих пракси на тему заштите животне средине. Разговарало се о актуелним питањима и проблемима из области права и заштите животне средине, те начинима како превазићи одређене изазове у циљу унапређења заштите животне средине,

⁵⁷⁴ Омбудсменка Нивес Јукић;

⁵⁷⁵ Омбудсменка Нивес Јукић;

⁵⁷⁶ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић, омбудсменка др Јасминка Џумхур;

⁵⁷⁷ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић, омбудсменка др Јасминка Џумхур, омбудсменка Нивес Јукић;

⁵⁷⁸ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић, омбудсменка др Јасминка Џумхур, омбудсменка Нивес Јукић;

⁵⁷⁹ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁵⁸⁰ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић, омбудсменка др Јасминка Џумхур;

⁵⁸¹ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁵⁸² Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁵⁸³ Омбудсменка др Јасминка Џумхур;

⁵⁸⁴ Омбудсменка Нивес Јукић;

⁵⁸⁵ Омбудсменка Нивес Јукић;

⁵⁸⁶ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁵⁸⁷ Омбудсменка Нивес Јукић;

⁵⁸⁸ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁵⁸⁹ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић, омбудсменка др Јасминка Џумхур;

како у Босни и Херцеговини тако и у региону. На састанку је дефинисан садржај Бањалучке изјаве коју су 28. 2. 2019. године потписали омбудсмени БиХ, те представници институција омбудсмена држава учесница састанка.

Поред наведеног, Мисија ОЕБС-а у БиХ је, уз помоћ експерата, те у консултацији с омбудсменима, сачинила Смјернице за израду годишњег извјештаја о резултатима активности Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине. Заједнички је реализована и активност на изради Специјалног извјештаја о праву на слободу окупљања, а Мисија је Институцији пружила значајну подршку и у организацији годишњег састанка запослених Институције. Чињеница да је крајем 2019. године од стране омбудсмена усвојена Матрица за сарадњу с Мисијом ОЕБС-а у БиХ за период 2019-2021. година представља одређени гарант да ће се ова успјешна сарадња наставити и у будућности.

Успјешна сарадња је настављена и с Канцеларијом Савјета Европе у БиХ. Након окончања пројекта који је носио назив: „Јачање капацитета Институције омбудсмена за људска права за борбу против дискриминације“ сарадња је настављена и у оквиру пројекта под називом: „Хоризонтална фасилитација за земље Западног Балкана и Турску – 2“, у којем је за чланицу Управног одбора Пројекта именована омбудсменка др Јасминка Џумхур.

Институција је у току 2019. године остварила значајну сарадњу и с УН тијелима. Тако је с УНФП-ом отпочела сарадњу на изради посебног извјештаја о сексуалном и репродуктивном здрављу жена у Босни и Херцеговини. Овај пројекат посебно добија на значају када се сагледа актуелност и важност ове теме, а поготово њене промоције међу популацијом жена у Босни и Херцеговини. С друге стране, изузетно важна је и сарадња с УНИЦЕФ-ом манифестована кроз израду и промоцију Специјалног извјештаја о забрани физичког кажњавања дјете, као и обиљежавања 30 година УН Конвенције о правима дјетета.

Институција је у току 2019. године остварила сарадњу и са УСАИД-ом, и то на тему родне равноправности, а у оквиру пројекта подршке мониторингу и евалуацији у БиХ.

Битно је поменути и сарадњу коју Институција има с бројним амбасадама у Босни и Херцеговини. Тако је у 2019. години успјешно окончан пројекат јачања капацитета Институције омбудсмена Босне и Херцеговине с циљем имплементације мандата Превентивног механизма у Босни и Херцеговини, који је реализован уз финансијску помоћ Амбасаде Републике Бугарске у Босни и Херцеговини.

У оквиру свог мандата и редовног извјештавања према УН тијелима, Институција је у току 2019. године сачинила:

1. Поднесак Комитету УН за права лица с инвалидитетом,
2. Поднесак Комитету УН о правима дјетета,
3. Поднесак Комитету УН за економска, социјална и културна права.

Сачињен је и редован поднесак за Универзални периодични извјештај (УПР), као и поднесак Европској комисији против расизма и нетолеранције (ЕКРИ).

Значајан сегмент међународне сарадње представља и сачињавање одговора по разним анкетама и упитницима које је Институција запримила. Наиме, размјена међусобних искустава, пракси и примјера у раду умногоме доприноси побољшању рада Институције, као и бољем стратешком планирању будућих активности.

Тако је у току 2019. године Институција сачинила и упутила одговоре на следеће анкете и упитнике:

1. Анкета о Форуму ENNHRI-ја о руководству
2. Упитник о стратешком плану GANHRI-ја за период 2020-2022.
3. Упитник Вијећа Европе усмјерен на припрему опсега Студија добре праксе у заштити менталног здравља - како промовисати добровољне мјере
4. Упитник тијелима за равноправност о провођењу Директива 2000/43 ЕЗ и 2000/78/ЕЗ и о будућим политикама равноправности и недискриминације на европском нивоу
5. Упитник EQUINET Радне групе за једнакоправност полова
6. УНДП упитник у вези с објављивањем на веб сајтовима пресуда и оптужница у предметима ратних злочина као и доступношћу пресуда и оптужница из једне државе судијама и тужиоцима из друге државе
7. УН упитник о родној одговорности
8. УН упитник о добрим праксама у циљу осигурања ефикасног приступа правди за лица с инвалидитетом
9. Упитник ОНСНР-а за предстојећи извјештај о “Процесима меморијализације након великих кршења људских права и озбиљних повреда међународног хуманитарног права”
10. Стандарди и јавне политике за ефикасну истрагу присилних нестанака, достава материјала за студију Радне групе о присилним или недобровољним нестанцима
11. Некажњивост за кршења људских права и злоупотребе почињене против бранилаца људских права
12. ENNHRI - Ситуација у држави Босни и Херцеговини у вези с правом гласа особа с инвалидитетом
13. ENNHRI - Ситуација заштитника људских права који раде у областима конфликта и након њега укључујући и тзв. крхке државе
14. Омбудсман Баскије, сарадња са члановима IOI-а „страни малољетници без пратње у Европи“.

Посебан успјех на пољу међународне сарадње у 2019. години представља потписивање Меморандума о сарадњи с омбудсманом Републике Турске⁵⁹⁰, Заштитником грађана Републике Србије⁵⁹¹, те високом повјереницом за људска права Руске Федерације⁵⁹².

Потписивање наведених меморандума омогућиће бржу и ефикаснију заштиту права грађана Босне и Херцеговине у наведеним државама, као и међусобну размјену искустава и добрих

⁵⁹⁰ Истанбул, 18. 11. 2019. године;

⁵⁹¹ Београд, 16. 12. 2019. године;

⁵⁹² Москва, 17. 12. 2019. године;

пракси у виду студијских посјета запослених, заједничке организације конференција и округлих столова и сл.⁵⁹³.

Омбудсмени су у току 2019. године одржали и низ састанка с представницима међународних организација и институција, те амбасадора у Босни и Херцеговини, од којих посебно истичу:

- састанак с амбасадором Краљевине Шпаније у Босни и Херцеговини Њ.е. José Maríу Valdemor Giménez⁵⁹⁴
- састанак с представницама Британске амбасаде у Сарајеву, Laurie Hunter и Klaudija Kuljuh⁵⁹⁵
- састанак са шефом Мисије ОЕБС-а у БиХ Њ.е. амбасадором Bruce G. Berton, са сарадницима⁵⁹⁶
- састанак с представницима СИГМА пројекта - Dawid Sześciło из Варшаве, Пољска, Примож Вехар из Словеније и Дејан Миленковић из Србије⁵⁹⁷
- састанак са стручном сарадницом у Политичком и економском одјељењу Делегације ЕУ у БиХ Роситса Петрова и савјетницом за област владавине права Делегације ЕУ у БиХ Мирном Брешан⁵⁹⁸
- састанак с представницима пет земаља чланица ОСЦЕ-а (Француске, Италије, Швајцарске, Велике Британије и САД)⁵⁹⁹
- састанци с правобранитељком Републике Хрватске, правобранитељком за дјецу Републике Хрватске и правобранитељком за равноправност полова Републике Хрватске⁶⁰⁰
- састанак с омбудсманом за дјецу Краљевине Шведске⁶⁰¹
- састанак с регионалном директорком УНИЦЕФ-а за Европу и Средњу Азију, Afshan Khan⁶⁰²

⁵⁹³ Текст члана 2. Меморандума о разумијевању гласи: Стране ће остваривати сарадњу у следећим областима: Размјена искустава, најбољих пракси и информација које се односе на поступање по жалбама и друге активности Страна које оне проводе у оквиру својих мандата и надлежности укључујући информације о законодавним активностима и важним одлукама које донесе свака држава; Обострано информисање и помоћ у случајевима кршења права и слобода држављана Републике Србије-Републике Турске-Руске Федерације на територији Босне и Херцеговине и држављана Босне и Херцеговине на територији Републике Србије-Републике Турске-Руске Федерације о којима су Стране обавијештене путем жалби поднесених њиховој институцији; Пружање узајамне помоћи у промоцији и заштити људских права и слобода грађана у границама надлежности Страна; Стране ће обављати размјену информација у складу са законодавством држава Страна потписница; Узајамно позивање на конференције, радионице, састанке и друге догађаје у области промоције и заштите људских права, заштите грађана и других тема у вези с надлежношћу омбудсмана које Стране организују; Одржавање заједничких догађаја на платформама Међународног института омбудсмана и других организација; и Провођење заједничких пројеката и програма, организовање узајамних посјета, стажирања, обука и радионица на којима учествују представници обје Стране у оквиру размјене искустава и пружања практичне помоћи у области заштите грађана, поступања по жалбама и других активности Страна које оне обављају у оквиру свог мандата и надлежности и на тај начин доприносе заштити људских права и слобода;

⁵⁹⁴ Омбудсменка др Јасминка Цумхур

⁵⁹⁵ Омбудсменка др Јасминка Цумхур

⁵⁹⁶ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁵⁹⁷ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић (у Сједишту Институције), омбудсменка др Јасминка Цумхур и омбудсменка Нивес Јукић (у Подручној канцеларији Сарајево);

⁵⁹⁸ Омбудсменка Нивес Јукић;

⁵⁹⁹ Омбудсменка др Јасминка Цумхур, омбудсменка Нивес Јукић;

⁶⁰⁰ Омбудсменка Нивес Јукић;

⁶⁰¹ Омбудсменка др Јасминка Цумхур;

⁶⁰² Омбудсменка др Јасминка Цумхур, омбудсменка Нивес Јукић;

- састанак с делегацијом Комитета Савјета Европе за превенцију тортуре и нељудског или понижавајућег поступања или кажњавања (ЦПТ)⁶⁰³
- састанак с представницом невладине организације за заштиту људских права Human Rights Watch за Европу и Централну Азију⁶⁰⁴
- састанак с новоименованом шефицом Представништва УНИЦЕФ-а у Босни и Херцеговини др Rownak Khan⁶⁰⁵
- састанак с новоименованим службеником за људска права Амбасаде Сједињених Америчких Држава у Босни и Херцеговини Michael Ahna⁶⁰⁶
- састанак са специјалним извјестиоцем УН-а за људска права миграната, Felipe González Morales⁶⁰⁷
- састанак са извјестиоцима Венецијанске комисије из Стразбура⁶⁰⁸
- састанак с Katarzyna Struzinos, с Катедре за социологију права, Jagiellonian универзитета у Кракову, Пољска⁶⁰⁹.

По питању активности у оквиру мрежа и међународних организација чији је Институција члан, 2019. година је била веома успјешна. Тако је у марту 2019. године Институција, у сарадњи с ENNHRI, организовала дводневну радионицу на тему Изградња капацитета о економским и социјалним правима у (пост)конфликтној ситуацији, која је одржана у Мостару. Дводневна радионица била је намијењена особљу националних институција за људска права, организација цивилног друштва и међународних организација, и бавила се изазовима превенције, заштите и промоције економских и социјалних права у (пост)конфликтним ситуацијама. Сама конференција је, од стране свих учесника, оцијењена као веома успјешна.

С друге стране, омбудсмени и запослени Институције учествовали су на низ међународних конференција, округлих столова и едукација, од који ћемо навести само неке, и то:

1. Регионална конференција: Притвор и друге мјере обезбјеђења присуства окривљеног у кривичном поступку - Београд, 7. 6. 2019. године⁶¹⁰
2. EQUINET семинар: Тијела за једнакост у подршци једнакости старих особа – Берлин, 27-28. 6. 2019. године
3. Састанак на високом нивоу о перспективи будуће стратегије за заштиту и борбу против антисемитизма, расизма, ксенофобије, радикализма и говора мржње, Букурешт – 17-18. 6. 2019. године
4. VI. Регионална конференција органа за равноправност, Подгорица – 28. 10. 2019. године
5. Годишња скупштина EQUINET, Брисел - 23-24. 10. 2019. године

⁶⁰³ Омбудсменка др Јасминка Цумхур;

⁶⁰⁴ Омбудсменка др Јасминка Цумхур;

⁶⁰⁵ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић, омбудсменка др Јасминка Цумхур, омбудсменка Нивес Јукић;

⁶⁰⁶ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић, омбудсменка др Јасминка Цумхур, омбудсменка Нивес Јукић;

⁶⁰⁷ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић, омбудсменка др Јасминка Цумхур, омбудсменка Нивес Јукић;

⁶⁰⁸ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић, омбудсменка др Јасминка Цумхур, омбудсменка Нивес Јукић;

⁶⁰⁹ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић;

⁶¹⁰ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић изложио је реферат под насловом: Притвор и друга ограничења слободе ради обезбјеђења присуства окривљеног у кривичним поступцима и слободе и права лица лишених – ограничених слободе кретања и комуницирања (Искуства Босне и Херцеговине);

6. ENNHRI годишња скупштина, Брисел – 13-14. 11. 2019. године
7. 2. Интернационална конференција омбудсмана, Истанбул – 18-19. 11. 2019. године
8. III. Интернационална конференција: Заштита људских права у Евроазији – размјена најбољих пракси омбудсмана и састанак Алијансе Евроазијских омбудсмана, Москва – 17-18. 12. 2019. године
9. Конференција Horizontal Facility програма Савјета Европе, Скопље – 8-9. 10. 2019. године
10. Међународни састанак специјалних изасланика и координатора за борбу против антисемитизма, Минхен – 28-29. 10. 2019. године
11. Састанак НПМ мреже, Скопље – 2-3. 10. 2019. године
12. Савјетовање Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу – Златибор, 19-21. 9. 2019. године⁶¹¹
13. Састанак EQUINET радне групе за равноправност полова, Копенхаген – 10-11. 10. 2019. године
14. Најроби самит ICPD25: Убрзавање обећања, Најроби – 12-14. 11. 2019. године
15. ENNHRI радионица: Улога NHRI у изградњи мира, Загреб – 29-31. 10. 2019. године
16. Међународна конференција: Јачање капацитета заштитника грађана – повећање доступности институције за све грађане, Ниш - 7-8. новембра 2019. године
17. CRONSEE конференција у Тирани, 17. 10. 2019. године
18. Четврта научна конференција под називом: Финансијски криминалитет и корупција – изазови и препоруке, Вршац - 18-19. новембра 2019. године⁶¹²
19. 9. састанак CoE-FRA-ENNHRI-EQUINET Платформе о економским и социјалним правима, Стразбур – 28. 11. 2019. године
20. Шести регионални форум о владавини права за Југоисточну Европу, Дубровник – 22-23. 3. 2019. године
21. 6. састанак Оперативне платформе за равноправност Рома Савјета Европе – Братислава, 14-15. 5. 2019. године
22. 8. састанак Тематске платформе за социјална и економска права – Атина, 10. 4. 2019. године
23. Састанак Радне групе за комуникације EQUINET - Софија, 10-14. 3. 2019. године
24. IX међународни научни скуп на тему: Казнена политика и превенција криминалитета – Требиње, 19-20. 4. 2019. године⁶¹³
25. Међународна конференција: Мултисекторска сарадња за превенирање и сузбијање сексуалних злоупотреба и злостављања дјецe на интернету – Стразбур, 16-17. 5. 2019. године
26. Експертски семинар на тему: Улога УН механизма за заштиту људских права у имплементацији УН-ове декларације о правима сељака и других особа које раде у руралном окружењу – Женева, 22. 6. 2019. године
27. ECRI конференција поводом обиљежавања 25. годишњице постојања ЕЦРИ – Париз, 26-27. 9. 2019. године

⁶¹¹ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић изложио је реферат под насловом: Модалитети лишења слободе у прекршајним законодавствима Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине;

⁶¹² Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић изложио је реферат под насловом: Примање и давање мита у Републици Српској;

⁶¹³ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић изложио је реферат под насловом: Извршење васпитне мјере упућивања у васпитни центар у Босни и Херцеговини;

XIII ПРЕПОРУКЕ ОМБУДСМЕНА

Омбудсмени, у складу са чланом 32. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине наконведеног поступка истраживања одговорном тијелу могу дати препоруке с циљем отклањања уочених повреда људских права. Тијела, која добију такве препоруке дужна су писмено одговорити и извијестити Омбудсмене о учинку препорука у року који су Омбудсмени одредили.

Уколико одговорно тијело не предузме мјере из препоруке, или ако не извијести Институцију о разлозима њиховог непредузимања, Омбудсмени непосредно вишем тијелу указују на ток предмета и на даље препоруке. Слиједи табеларни приказ препорука упућених у прошлој години и начин њиховог реализовања:

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПРЕПОРУКА

БРОЈ ПРЕПОРУКЕ	БРОЈ ЖАЛБЕ	УПУЋЕН ОРГАНУ	ПОВРЕДА ПРАВА	ДАТУМ ИЗДАВАЊА ПРЕПОРУКЕ	РЕАЛИЗАЦИЈА	ЗАПРИМЉЕН ОДГОВОР
П-1/19	Ж-ЛИ-05-10/18	1. ЈП ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА ХЗ ХБ ПОГОН ЛИВНО 2. ОПШТИНА ГЛАМОЧ	19 - УПРАВА	9.1.2019.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-2/19	Ж-СА-05-49/17	КАНТОНАЛНОМ СУД У САРАЈЕВУ	09 - ПРАВОСУЂЕ	8.1.2019.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-3/19	Ж-СА-05-883/18	КАНТОНАЛНОМ СУД У САРАЈЕВУ	19 - УПРАВА	7.1.2019.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-4/19	Ж-СА-05-724/18	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА И ИЗБЈЕГЛИЦА САРАЈЕВО, МИНИСТАРСТВУ ЗА ЉУДСКА ПРАВА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	14.1.2019.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-5/19	Ж-СА-05-824/18	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	7.1.2019.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-6/19	Ж-БР-05-39/18	ПОЛИЦИЈИ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ТУЖИЛАШТВУ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	05 - ПОЛИЦИЈА	10.1.2019.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-7/19	Ж-БР-05-255/17	АГЕНЦИЈИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИОНЕ ИСПРАВЕ/ДОКУМЕНТЕ, ЕВИДЕНЦИЈУ И РАЗМЈЕНУ ПОДАТАКА	17 - ЈАВНЕ ИСПРАВЕ	10.1.2019.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-8/19	Ж-БР-06-231/18	ВЛАДИ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА - 01-11 - НА ОСНОВУ ЕТНИЧКЕ ПРИПАДНОСТИ	10.1.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-9/19	Ж-БР-04-20/18	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ ПРАВДЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	10.1.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-10/19	Ж-БЛ-05-597/18	РАДИО-ТЕЛЕВИЗИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	05 - ПОЛИЦИЈА	10.1.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-11/19	Ж-БР-01-186/18	ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ТУЗЛА КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ТУЗЛА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	10.1.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-12/19	Ж-БР-05-300/17	ОПШТИНСКОМ СУДУ У ЛУКАВЦУ	09 - ПРАВОСУЂЕ	11.1.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-13/19	Ж-БР-05-297/17	ОПШТИНСКОМ СУДУ У ЛУКАВЦУ	09 - ПРАВОСУЂЕ	11.1.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-14/19	Ж-СА-05-1117/17	МИНИСТАРСТВУ ЗДРАВСТВА ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА ЗЕНИЦА Н/Р ПРЕМИЈЕРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	10.1.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-15/19	Ж-СА-05-189/18	ОПШТИНСКОМ СУД У МОСТАРУ, ЈАВНОМ ПРЕДУЗЕЋУ КОМОС Д.Д. У СТЕЧАЈУ МОСТАР Н/Р СТЕЧАЈНОГ УПРАВНИКА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	10.1.2019	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-16/19	Ж-ЛИ-05-286/18	УПРАВИ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ КАНТОНА 10	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА - - 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	26.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-17/19	Ж-СА-05-1163/18	УНИВЕРЗИТЕТУ У САРАЈЕВУ Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕМ УПРАВНОГ ОДБОРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	10.1.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-18/19	Ж-ЛИ-05-296/18	СРЕДЊОЈ СТРУКОВНОЈ ШКОЛИ "СИЛВИЈЕ СТРАХИМИР КРАЊЧЕВИЋ" ЛИВНО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА - - 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	6.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-19/19	Ж-ЛИ-05-285/18	МИНИСТАРСТВУ ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА КАНТОНА 10 ГЛАМОЧ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА - - 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	6.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-20/19	Ж-ЛИ-05-350/17	КАНТОНАЛНОМ СУДУ У МОСТАРУ	09 - ПРАВОСУЂЕ - 09-2 - ДУЖИНА ТРАЈАЊА ПОСТУПКА (ЧЛАН 6)	6.2.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
Р-21/19	Ж-ЛИ-05-244/16	ОПШТИНСКОМ СУДУ ЛИВНО	09 - ПРАВОСУЂЕ -- 09-3 - ИЗВРШЕЊЕ ПРЕСУДА	6.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
Р-22/19	Ж-СА-05-1227/18	КАНТОНАЛНОМ СУДУ У САРАЈЕВУ Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА СУДА САРАЈЕВО	09 - ПРАВОСУЂЕ	5.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
Р-23/19	Ж-СА-05-1017/18	ОПШТИНИ ДОЊИ ВАКУФ	19 - УПРАВА	5.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-24/19	Ж-БЛ-05-945/18	УНИВЕРЗИТЕТУ У БАЊОЈ ЛУЦИ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	11.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-25/19	Ж-БЛ-05-749/17	ЈАВНОМ ТУЖИЛАШТВУ БАЊА ЛУКА, МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	26 - ТУЖИЛАШТВА	12.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-26/19	Ж-БЛ-05-920/18	ГРАДУ БИЈЕЉИНА	17 - ЈАВНЕ ИСПРАВЕ	12.2.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-27/19	Ж-БЛ-04-790/18	ГРАДУ БАЊА ЛУКА	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	12.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-28/19	Ж-БЛ-01-835/18	ЈУ МЈЕШВИТОЈ СРЕДЊОЈ ШКОЛИ ТУЗЛА, КАНТОНАЛНОЈ УПРАВИ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА, МИНИСТАРСТВУ ОБРАЗОВАЊА И НАУКЕ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	12.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-29/19	Ж-СА-04-587/18	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА САРАЈЕВО	25 - ПЕНЗИЈЕ	12.2.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-30/19	Ж-СА-06-866/18	ОПШТИНИ ЈАЈЦЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	12.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-31/19	Ж-СА-05-1210/18	УНИВЕРЗИТЕТУ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ ФАКУЛТЕТ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА И СПОРТА ПАЛЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	12.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-32/19	Ж-СА-05-840/16	МИНИСТАРСТВУ БЕЗБЈЕДНОСТИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ СЛУЖБА ЗА ПОСЛОВЕ СА СТРАНЦИМА САРАЈЕВО	17 - ЈАВНЕ ИСПРАВЕ	13.2.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-33/19	Ж-СА-06-172/18	СЛУЖБИ ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ ИНСТИТУЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ Н/Р ДИРЕКТОРА САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИЊГ	14.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-34/19	Ж-СА-05-1003/18	КАНТОНАЛНОМ СУДУ У САРАЈЕВУ Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА СУДА, ОПШТИНСКИ СУД У САРАЈЕВУ Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА СУДА	09 - ПРАВОСУЂЕ -- 09-2 - ДУЖИНА ТРАЈАЊА ПОСТУПКА (ЧЛАН 6)	14.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-35/19	Ж-СА-06-469/18	МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА СРЕДЊОБОСАНСКОГ КАНТОНА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	15.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-36/19	Ж-ЛИ-05-378/17	ГРАДСКОМ ВИЈЕЋУ ЛИВНО, КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТУ ЉУДСКИХ ПРАВА, ЈЕДНАКОСТ ПОЛОВА, ПРЕДСТАВКЕ И ПРИТУЖБЕ ГРАЂАНА	19 - УПРАВА	18.2.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-37/19	Ж-ЛИ-05-379/17	ГРАДСКОМ ВИЈЕЋУ ЛИВНО КОМИСИЈА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРУ, СПОРТ И МЛАДЕ	19 - УПРАВА	18.2.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-38/19	Ж-ЛИ-05-149/18	КАНТОНАЛНОМ СУДУ У САРАЈЕВУ	09 - ПРАВОСУЂЕ	18.2.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-39/19	Ж-ЛИ-05-3/18	МИНИСТАРСТВУ НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА КАНТОНА 10	19 - УПРАВА	18.2.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-40/19	Ж-ЛИ-05-220/18	ЖАЛБЕНОМ ВИЈЕЋУ ВЛАДЕ КАНТОНА 10	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	18.2.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-41/19	Ж-СА-05-1131/18	ВЛАДИ КАНТОНА САРАЈЕВО	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	28.2.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-42/19	Ж-БЛ-05-814/18	ГРАДУ БАЊА ЛУКА ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ УРБАНИСТИЧКО-ГРАЂЕВИНСКА ИНСПЕКЦИЈА	19 - УПРАВА	4.3.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-43/19	Ж-БЛ-05-390/18	ЈП "ВИСОКО ЕКОЕНЕРГИЈА", д.о.о.	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	5.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-44/19	Ж-БЛ-05-956/18	ФОНДУ ПИО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ФИЛИЈАЛА БАЊА ЛУКА, АГЕНЦИЈИ ЗА ЗАШТИТУ ЛИЧНИХ ПОДАТАКА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ	09 - ПРАВОСУЂЕ	5.3.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-45/19	Ж-БЛ-05-89/19	ОСНОВНОМ СУД У СРЕБРЕНИЦИ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	5.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-46/19	Ж-СА-05-1002/18	ОПШТИНИ ДОБОЈ ИСТОК КЛОКОТНИЦА - ОПШТИНСКОМ ВИЈЕЋУ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	5.3.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-47/19	Ж-СА-05-802/18	СКУПШТИНИ УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА БИХАЋ, ВЛАДИ УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА БИХАЋ	02 - МЕДИЈИ И СЛОБОДА ИНФОРМИСАЊА	6.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-48/19	Ж-СА-04-1229/17	РОРСНЕ САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	6.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-49/19	Ж-СА-04-657/18	ФЕДЕРАЛНОМ ЗАВОДУ ЗА ПИО/МИО КАНТОНАЛНА АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА САРАЈЕВО	25 - ПЕНЗИЈЕ	6.3.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-50/19	Ж-СА-05-1036/18	КАНТОНАЛНОМ СУД У ТУЗЛИ Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА СУДА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	6.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-51/19	Ж-СА-05-1007/18	ОСНОВНОМ СУДУ БРЧКО ДИСТРИКТА АПЕЛАЦИОНОМ СУД БРЧКО ДИСТРИКТА	09 - ПРАВОСУЂЕ -- 09-2 - ДУЖИНА ТРАЈАЊА ПОСТУПКА (ЧЛАН 6)	6.3.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-52/19	Ж-СА-04-615/18	ВЛАДИ КАНТОНА САРАЈЕВО Н/Р ПРЕМИЈЕРА, МИНИСТАРСТВУ ЗДРАВСТВА КАНТОНА САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА, ЈАВНОЈ УСТАНОВИ ДОМ ЗДРАВЉА КАНТОНА САРАЈЕВО Н/Р ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	6.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-53/19	Ж-СА-04-1004/18	МИНИСТАРСТВУ ЗА БОРАЧКА ПИТАЊА КАНТОНА САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА	24 - СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	6.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-54/19	Ж-СА-05-947/18	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ ФИНАНСИЈА САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТАРКЕ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	6.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-55/19	Ж-СА-04-871/17	МИНИСТАРСТВУ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ НАУКУ И МЛАДЕ КАНОТНА САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТАРКЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	6.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-56/19	Ж-СА-04-1291/18	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА САРАЈЕВО	25 - ПЕНЗИЈЕ	6.3.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-57/19	Ж-СА-05-73/19	АГЕНЦИЈИ ЗА ДРЖАВНУ СЛУЖБУ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО Н/Р В.Д. ДИРЕКТОРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	6.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-58/19	Ж-ЛИ-05-298/18	ЈУ ОСНОВНА МУЗИЧКА ШКОЛА ТРАВНИК	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	7.3.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-59/19	Ж-ЛИ-05-28/19	ЈАВНОЈ УСТАНОВИ "ХРВАТСКИ ДОМ" КУПРЕС	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА - - 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	7.3.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-60/19	Ж-БЛ-05-789/18	ОПШТИНИ МРКОЊИЋ ГРАД РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА МРКОЊИЋ ГРАД	15 – ИМОВИНСКО-ПРАВНИ ОДНОСИ	7.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-61/19	Ж-БЛ-05-999/18	ГРАДУ БАЊА ЛУКА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	7.3.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-62/19	Ж-БЛ-05-79/19	ОПШТИНСКОМ СУД У ТЕШЊУ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	7.3.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-63/19	Ж-БЛ-05-83/19	КАНТОНАЛНОМ СУД У ЛИВНУ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	7.3.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-64/19	Ж-БЛ-04-750/18	УНИВЕРЗИТЕТУ У БАЊОЈ ЛУЦИ АРХИТЕКТОНСКО-ГРАЂЕВИНСКО-ГЕОДЕТСКИ ФАКУЛТЕТ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	7.3.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-65/19	Ж-БЛ-05-487/17	ФОНДУ ПИО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	09 - ПРАВОСУЂЕ	13.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-66/19	Ж-СА-05-142/19	ВЛАДИ КАНТОНА САРАЈЕВО, МИНИСТАРСТВУ ЗА РАД, СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ, РАСЕЉЕНА ЛИЦА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ САРАЈЕВО	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	18.3.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НЕ
П-67/19	Ж-БЛ-05-960/18	МИНИСТАРСТВУ ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	22.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-68/19	Ж-БЛ-05-922/18	МИНИСТАРСТВУ ЗА НАУЧНОТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ, ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ И ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	21.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ

П-69/19	Ж-БЛ-06-856/18	ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ МИНИСТАРСТВО ТРГОВИНЕ И ТУРИЗМА УГОСТИТЕЉСКИ СЕРВИС ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	25.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-70/19	Ж-СА-05-772/18	ОПШТИНСКОМ СУДУ У САРАЈЕВУ	09 - ПРАВОСУЂЕ	27.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-71/19	Ж-БЛ-05-874/18	ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ТУЗЛА, ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ, КОМИСИЈИ ЗА ДАВАЊЕ СТРУЧНОГ МИШЉЕЊА РАДИ УТВРЂИВАЊА СТАТУСА ПОСЕБНЕ КАТЕГОРИЈЕ ЦИВИЛНИХ ЖРТАВА РАТА	20 - РАТНЕ ШТЕТЕ	28.3.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-72/19	Ж-БЛ-04-937/18	ОСНОВНОЈ ШКОЛИ „ДРВАР“ ДРВАР	10 - РАДНИ ОДНОСИ	15.4.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-73/19	Ж-СА-06-210/19	РАДИО-ТЕЛЕВИЗИЈИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИЊГ	29.3.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-74/19	Ж-БЛ-05-830/18	ОКРУЖНОМ СУДУ У БАЊОЈ ЛУЦИ	09 - ПРАВОСУЂЕ	1.4.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-75/19	Ж-БЛ-05-677/18	ОКРУЖНОМ СУДУ У БАЊОЈ ЛУЦИ	09 - ПРАВОСУЂЕ	1.4.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-76/19	Ж-ЛИ-05-241/18,	МИНИСТАРСТВУ ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА КАНТОНА 10	19 - УПРАВА	2.4.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-77/19	Ж-СА-05-1232/18	ОПШТИНИ БУГОЈНО СЛУЖБА ЗА ФИНАНСИЈЕ И ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР БУГОЈНО Н/Р УРБАНИСТИЧКО-ГРАЂЕВИНСКОГ ИНСПЕКТОРА	19 - УПРАВА	3.4.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НЕ
П-78/19	Ж-СА-08-170/19	ОПШТИНИ СТАРИ ГРАД САРАЈЕВО СЛУЖБА ЗА УРБАНИЗАМ САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	5.4.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-79/19	Ж-БЛ-05-629/18	РЕПУБЛИЧКОЈ УПРАВИ ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА ГРАДИШКА	15 – ИМОВИНСКО-ПРАВНИ ОДНОСИ	12.4.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-80/19	Ж-ЛИ-05-262/18	ЈУ "ХРВАТСКИ ДОМ" КУПРЕС УПРАВНО ВИЈЕЋЕ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	6.5.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-81/19	Ж-ЛИ-05-42/19	МИНИСТАРСТВУ НАУКЕ, ПРОСВЈЕТЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА КАНТОНА 10	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	6.5.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-82/19	Ж-ЛИ-05-47/19	МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА КАНТОНА 10	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	6.5.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-83/19	Ж-БЛ-01-586/18	МИНИСТАРСТВУ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ГРАД ЗВОРНИК	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	16.4.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-84/19	Ж-БЛ-06-924/18	РЕПУБЛИЧКОЈ УПРАВИ ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ БАЊА ЛУКА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	22.4.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-85/19	Ж-БЛ-05-616/18	ЈПШ „ШУМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“ а. д. СОКОЛАЦ ШУМСКО ГАЗДИНСТВО ДОБОЈ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА - - 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	16.4.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-86/19	Ж-БЛ-04-765/18	ОПШТИНИ ВЛАСЕНИЦА МИНИСТАРСТВО УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ СМОУПРАВЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	16.4.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-87/19	Ж-БЛ-05-958/18	ЗАВОДУ ЗА ИЗГРАДЊУ а. д. БАЊА ЛУКА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	16.4.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-88/19	Ж-БЛ-05-27/19	ОПШТИНИ КОЊИЦ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	16.4.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-89/19	Ж-БЛ-05-763/18	МИНИСТАРСТВУ ПРАВДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	16.4.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-90/19	Ж-БЛ-05-963/18	ОПШТИНСКОМ СУДУ У ЖИВИНИЦАМА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	17.5.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-91/19	Ж-БЛ-06-624/18	ПОЛИЦИЈСКОЈ СТАНИЦИ КОСТАЈНИЦА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	16.4.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-92/19	Ж-БЛ-05-950/18	ОПШТИНСКОМ СУДУ ЦАЗИН	17 - ЈАВНЕ ИСПРАВЕ	16.4.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-93/19	Ж-БЛ-05-180/19	ЗАВОДУ ЗА ИЗГРАДЊУ а.д. БАЊА ЛУКА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	18.4.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-94/19	Ж-БР-05-259/18	ЈАВНОЈ УСТАНОВИ СЛУЖБА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ТУЗЛА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА - - 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	18.4.2019	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-95/19	Ж-СА-04-1063/18	КЈКП ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА д.о.о. САРАЈЕВО Н/Р ДИРЕКТОРКЕ, МИНИСТАРСТВУ КОМУНАЛНЕ ПРИВРЕДЕ И ИНФРАСТРУКТУРЕ КАНТОНА САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	18.4.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-96/19	Ж-СА-05-214/19	ОПШТИНИ ВОГОШЋА СТРУЧНА СЛУЖБА ЗА ПОСЛОВЕ ОПШТИНСКОГ ВИЈЕЋА И ОПШТИНСКОГ НАЧЕЛНИКА ВОГОШЋА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	25.4.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-97/19	Ж-СА-05-473/18	ОПШТИНИ ВИТЕЗ Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ ОПШТИНСКОГ ВИЈЕЋА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	18.4.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-98/19	Ж-ЛИ-05-7/19	ОСНОВНОЈ МУЗИЧКОЈ ШКОЛИ "ТОМИСЛАВГРАД" ТОМИСЛАВГРАД	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	17.5.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-99/19	Ж-СА-06-899/18	КЈКП "ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА" д.о.о. САРАЈЕВО Н/Р ДИРЕКТОРА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	23.4.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-100/19	Ж-СА-04-1195/18	ОПШТИНИ ЖЕПЧЕ, СРЕДЊОЈ МЈЕШТОВИТОЈ ШКОЛИ „ЖЕПЧЕ“ ЖЕПЧЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	19.4.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-101/19	Ж-СА-08-138/19	УНИВЕРЗИТЕТУ У САРАЈЕВУ Н/Р РЕКТОРА, ГРАЂЕВИНСКОМ ФАКУЛТЕТУ У САРАЈЕВУ Н/Р ДЕКАНА, МИНИСТАРСТВУ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ НАУКУ И МЛАДЕ КАНТОНА САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТАРКЕ	09 - ПРАВОСУЂЕ -- 09-3 - ИЗВРШЕЊЕ ПРЕСУДА	24.4.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-102/19	Ж-СА-05-201/19	ВЛАДИ КАНТОНА САРАЈЕВО Н/Р ПРЕМИЈЕРА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	24.4.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-103/19	Ж-СА-04-1099/16	ЈУ БОСАНСКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР ЖИВИНИЦЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	24.4.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-104/19	Ж-СА-05-1382/18	ОПШТИНСКОМ СУДУ У САРАЈЕВУ, КАНТОНАЛНОМ СУДУ У САРАЈЕВУ	09 - ПРАВОСУЂЕ	24.4.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-105/19	Ж-СА-01-935/16	ВЛАДИ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ БАЊА ЛУКА, МИНИСТАРСТВУ ЦИВИЛНИХ ПОСЛОВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, МИНИСТАРСТВУ ЗА ЉУДСКА ПРАВА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	24.4.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-106/19	Ж-СА-06-798/18	ФЕДЕРАЛНОЈ УПРАВИ ПОЛИЦИЈЕ Н/Р ДИРЕКТОРА САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-22 - НА ОСНОВУ ЖИВОТНЕ ДОБИ	24.4.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-107/19	Ж-СА-05-344/18	МИНИСТАРСТВУ РАДА И БОРАЧКО-ИНВАЛИДСКЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ БАЊА ЛУКА	19 - УПРАВА	24.4.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-108/19	Ж-ЛИ-06-277/18	СРЕДЊОЈ ШКОЛИ "ТИН УЛЕВИЋ" ГЛАМОЧ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИЊ	24.4.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-109/19	Ж-СА-04-150/18 Ж-СА-04-151/18 Ж-СА-04-157/18 Ж-СА-04-166/18 Ж-СА-04-167/18 Ж-СА-04-179/18 Ж-СА-04-200/18 Ж-СА-04-208/18 Ж-СА-04-214/18 Ж-СА-04-228/18 Ж-СА-04-229/18 Ж-СА-04-230/18 Ж-СА-04-231/18 Ж-СА-04-232/18 Ж-СА-04-233/18 Ж-СА-04-235/18 Ж-СА-04-236/18 Ж-СА-04-237/18 Ж-СА-04-238/18 Ж-СА-04-244/18 Ж-СА-04-252/18 Ж-СА-04-253/18 Ж-СА-04-255/18 Ж-СА-04-346/18 Ж-СА-04-569/18	ОПШТИНСКОМ СУДУ У САРАЈЕВО Н/Р ПРЕДСЈЕДНИЦЕ ОПШТИНСКОГ СУДА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	24.4.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-110/19	Ж-СА-04-1140/18	ВЛАДИ КАНТОНА САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	26.4.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-111/19	Ж-ЛИ-08-63/19	МИНИСТАРСТВУ НАУКЕ, ПРОСВЈЕТЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА КАНТОНА 10	19 - УПРАВА	8.5.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-112/19	Ж-ЛИ-05-25/19	ВЛАДИ КАНТОНА 10	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	9.5.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-113/19	Ж-СА-06-9/19	ЦЕНТРАЛНОЈ БАНЦИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ Н/Р ГУВЕРНЕРА САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИНГ	10.5.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-114/19	Ж-ЛИ-05-43/19	ВЛАДИ КАНТОНА 10	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	17.5.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-115/19	Ж-БР-04-9/19	ФИЛОЗОФСКОМ ФАКУЛТЕТ У ТУЗЛИ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	3.6.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-116/19	Ж-БР-04-335/17	ОСНОВНОЈ ШКОЛИ "ЛУКАВАЦ ГРАД" ЛУКАВАЦ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	3.6.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-117/19	Ж-БР-01-176/18	ПАРЛАМЕНТУ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ - ПРЕДСТАВНИЧКОМ ДОМУ - ДОМ НАРОДА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	3.6.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-118/19	Ж-БР-05-61/18	ГРАДУ ТУЗЛА, СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ ТУЗЛА	19 - УПРАВА	3.6.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-119/19	Ж-БР-05-128/18	ЈЗУ ДОМ ЗДРАВЉА "ДР МУСТАФА ШЕХОВИЋ" ТУЗЛА УЛ. АЛБИНА ХЕРЉЕВИЋА БР 1.	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	3.6.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-120/19	Ж-БР-04-12/19	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ ОКОЛИНЕ И ТУРИЗМА САРАЈЕВО, МИНИСТАРСТВУ ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ОКОЛИНЕ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА, ГРАДУ ТУЗЛА СЛУЖБА ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ И ЗАШТИТУ ОКОЛИНЕ / НА ЗНАЊЕ/	14 - ЕКОЛОГИЈА ЗАШТИТА ОКОЛИНЕ	3.6.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-121/19	Ж-БР-05-104/18	ВЛАДИ БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ, ОДЈЕЉЕЊУ ЗА ЈАВНИ РЕГИСТАР БРЧКО	19 - УПРАВА	3.6.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-122/19	Ж-БЛ-04-603/18	КАНТОНАЛНОЈ УПРАВИ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА ФЕДЕРАЛНА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	14 - ЕКОЛОГИЈА ЗАШТИТА ОКОЛИНЕ	22.5.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-123/19	Ж-БЛ-05-793/18	ОКРУЖНОМ СУДУ БАЊА ЛУКА	15 – ИМОВИНСКО-ПРАВНИ ОДНОСИ	22.5.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-124/19	Ж-БЛ-01-588/17 Ж-БЛ-01-641/17	МИНИСТАРСТВУ ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ГРАУ БАЊА ЛУКА, ОСНОВНОЈ ШКОЛИ "БРАНКО РАДИЧЕВИЋ" БАЊА ЛУКА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	22.5.2019	РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-125/19	Ж-БЛ-01-147/19	ВЛАДИ УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА, МИНИСТАРСТВУ ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА УСК	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	22.5.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-126/19	Ж-БЛ-06-969/18	КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	22.5.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-127/19	Ж-БЛ-06-970/18	КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	22.5.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-128/19	Ж-БР-01-250/18	- ПОДОДЈЕЉЕЊУ ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ - ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ - ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД НЕВЕСИЊЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	24.5.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-129/19	Ж-БЛ-05-382/17	ОПШТИНА БРОД	05 - ПОЛИЦИЈА	23.5.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-130/19	Ж-БЛ-08-151/19	ОПШТИНСКИ СУД У ЦАЗИНУ	09 - ПРАВОСУЂЕ -- 09-2 - ДУЖИНА ТРАЈАЊА ПОСТУПКА (ЧЛАН 6)	23.5.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-131/19	Ж-СА-04-969/18	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ ОКОЛИНЕ И ТУРИЗМА САРАЈЕВО	14 - ЕКОЛОГИЈА ЗАШТИТА ОКОЛИНЕ	29.5.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-132/19	Ж-СА-05-276/19	ВЛАДИ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА МИНИСТАРСТВО ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ОКОЛИНЕ ТУЗЛА	14 - ЕКОЛОГИЈА ЗАШТИТА ОКОЛИНЕ	29.5.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-133/19	Ж-СА-05-860/17	ЈКП "10. ЈУЛИ" д.о.о. БОСАНСКА КРУПА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	29.5.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-134/19	Ж-СА-08-330/19	ВИСОКОМ СУДСКОМ И ТУЖИЛАЧКО САВЈЕТУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, КАНТОНАЛНОМ СУДУ У САРАЈЕВУ Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА СУДА	09 - ПРАВОСУЂЕ -- 09-2 - ДУЖИНА ТРАЈАЊА ПОСТУПКА (ЧЛАН 6)	29.5.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-135/19	Ж-СА-04-1107/18 Ж-СА-04-1236/18 Ж-СА-04-15/19 Ж-СА-04-212/19 Ж-СА-05-986/18	ВЛАДИ ФЕДЕРАЦИЈЕ БиХ САРАЈЕВО, ОДБОРУ ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ ЗА ЖАЛБЕ ФБиХ САРАЈЕВО, АГЕНЦИЈИ ЗА ДРЖАВНУ СЛУЖБУ ФБиХ САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ И 19 - УПРАВА	18.6.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-136/19	Ж-СА-05-1032/18 Ж-СА-05-1033/18	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ САРАЈЕВО	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	29.5.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-137/19	Ж-СА-05-1018/18 Ж-СА-05-1020/18 Ж-СА-05-1144/18	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ САРАЈЕВО	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	29.5.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-138/19	Ж-СА-06-1340/18 Ж-СА-06-1365/18 Ж-СА-06-1366/18 Ж-СА-06-1387/18 Ж-СА-06-1388/18 Ж-СА-06-1401/18 Ж-СА-06-1405/18 Ж-СА-06-1420/18 Ж-СА-06-16/19 Ж-СА-06-68/19 Ж-СА-06-8/19	ВЛАДИ КАНТОНА САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-16 - НА ОСНОВУ ЧЛАНСТВА У СИНДИКАТУ ИЛИ ДРУГОМ УДРУЖЕЊУ И 01-03 - МОБИНГ	30.5.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-139/19	Ж-БЛ-05-1000/18	ГРАДУ ТУЗЛА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	30.5.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-140/19	Ж-СА-05-551/19	ГРАДОНАЧЕЛНИКУ ЗЕНИЦЕ ГРАДСКО ВИЈЕЋЕ ЗЕНИЦА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	3.6.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА

П-141/19	Ж-ЛИ-04-105/19	МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА КАНТОНА 10 ПОЛИЦИЈСКИ КОМЕСАР ПОЛИЦИЈСКИ ОДБОР	10 - РАДНИ ОДНОСИ	5.6.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-142/19	Ж-СА-05-790/18	ОПШТИНИ ЗАВИДОВИЋИ СЛУЖБА ЗА УПРАВУ ЕКОНОМСКИХ ПОСЛОВА И ПОДУЗЕТНИШТВА - ГРАЂЕВИНСКИ ИНСПЕКТОР, КАБИНЕТ ОПШТИНСКОГ НАЧЕЛНИКА ЗАВИДОВИЋИ	19 - УПРАВА	18.6.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-143/19	Ж-СА-05-450/18	КАНТОНАЛНОМ СУДУ У МОСТАРУ Н/Р ПРЕДСЈЕДНИЦЕ СУДА	09 - ПРАВОСУЂЕ	18.6.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-144/19	Ж-ЛИ-08-98/19	ГРАДУ ЛИВНУ	19 - УПРАВА	12.6.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-145/19	Ж-ЛИ-08-52/19	ОПШТИНИ ТОМИСЛАВГРАД СЛУЖБА ЗА ГЕОДЕТСКЕ ПОСЛОВЕ, ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ И КАТАСТАР НЕКРЕТНИНА	19 - УПРАВА	12.6.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-146/19	Ж-ЛИ-05-230/18	ОПШТИНИ ТОМИСЛАВГРАД СЛУЖБА ЗА ГЕОДЕТСКЕ, ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ И КАТАСТАР НЕКРЕТНИНА	19 - УПРАВА	12.6.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-147/19	Ж-СА-04-298/19	ВЛАДИ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ САРАЈЕВО	25 - ПЕНЗИЈЕ	17.6.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-148/19	Ж-БР-05-24/19	ГРАДОНАЧЕЛНИКУ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, СЛУЖБЕНИКУ ЗА ЕТИКУ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА - - 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	19.6.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-149/19	Ж-СА-04-281/19	ТУРИСТИЧКА ЗАЈЕДНИЦА КАНТОНА САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	18.6.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-150/19	Ж-БЛ-05-377/19	ГРАДУ ДОБОЈУ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	19.6.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-151/19	Ж-СА-05-485/18	ВЛАДИ ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ САРАЈЕВО	15 – ИМОВИНСКО-ПРАВНИ ОДНОСИ	20.6.2019	РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-152/19	Ж-БЛ-05-258/19	ГРАДУ БАЊА ЛУКА - ОДЈЕЉЕЊЕ КОМУНАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ - ГРАДОНАЧЕЛНИКУ - ОДЈЕЉЕЊУ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ, ОКРУЖНОМ СУДУ БАЊА ЛУКА	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	28.6.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-153/19	Ж-СА-05-364/18	ОПШТИНА ИЛИЦА САРАЈЕВО Н/Р ОПШТИНСКОГ НАЧЕЛНИКА	15 – ИМОВИНСКО-ПРАВНИ ОДНОСИ	3.7.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-154/19	Ж-БЛ-07-186/19	ТУЖИЛАШТВУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	07 - ЗАТВОРИ	3.7.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-155/19	Ж-СА-08-269/19	КАНТОНАЛНОМ СУДУ У САРАЈЕВУ Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА	09 - ПРАВОСУЂЕ -- 09-2 - ДУЖИНА ТРАЈАЊА ПОСТУПКА (ЧЛАН 6)	5.7.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-156/19	Ж-БЛ-01-185/19	ГРАДУ ВИСОКО, ЦЕНТРУ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД, ОПШТИНСКОМ СУДУ ВИСОКО, ПОЛИЦИЈСКОЈ СТАНИЦИ ВИСОКО ЈУ ДОМУ ЗДРАВЉА ВИСОКО	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	8.7.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-157/19	Ж-БЛ-04-349/19	ЈУ ЗАВОД ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ФОНДУ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	24 - СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	5.7.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-158/19	Ж-БЛ-08-313/19	ОСНОВНОМ СУДУ У БАЊОЈ ЛУЦИ	09 - ПРАВОСУЂЕ	8.7.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-159/19	Ж-БЛ-01-597/17	ОСНОВНОМ СУДУ У БАЊОЈ ЛУЦИ, ЦЕНТРУ ЗА ПРУЖАЊЕ БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	5.7.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-160/19	Ж-СА-05-158/19 Ж-СА-05-159/19 Ж-СА-05-160/19 Ж-СА-05-161/19 Ж-СА-05-162/19 Ж-СА-05-163/19	МИНИСТАРСТВУ БЕЗБЈЕДНОСТИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ СЕКТОР ЗА АЗИЛ САРАЈЕВО СЛУЖБА ЗА ПОСЛОВЕ СА СТРАНЦИМА САРАЈЕВО	29 - МИГРАЦИЈЕ И АЗИЛ	8.7.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-161/19	Ж-СА-05-672/18	ВИЈЕЋЕ МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	8.7.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-162/19	Ж-СА-04-154/19	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ ЗДРАВСТВА САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА, ЗАВОДУ ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА И РЕОСИГУРАЊА ФБиХ САРАЈЕВО Н/Р ДИРЕКТОРА	23 - ЗДРАВСТВО	8.7.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-163/19	Ж-МО-04-25/19	ИНСТИТУТУ ЗА МЕДИЦИНСКО ВЈЕШТАЧЕЊЕ ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА Н/Р ДИРЕКТОРА САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	10.7.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-164/19	Ж-СА-06-1408/18	ЈАВНОЈ УСТАНОВИ ОСНОВНА ШКОЛА "ЧЕНГИЋ ВИЛА I" САРАЈЕВО Н/Р ДИРЕКТОРКЕ, ШКОЛСКОМ ОДБОРУ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	10.7.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-165/19	Ж-СА-05-1272/18	ОПШТИНИ КРЕШЕВО, ПОЛИЦИЈСКОЈ СТАНИЦИ СРЕБРЕНИЦА, ОПШТИНИ СРЕБРЕНИЦА	17 - ЈАВНЕ ИСПРАВЕ	11.7.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-166/19	Ж-ЛИ-05-115/19	МИНИСТАРСТВУ ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА СБК/КСБ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	15.7.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-167/19	Ж-ЛИ-05-90/19	ЈУ ОСНОВНА МУЗИЧКА ШКОЛА ТРАВНИК УПРАВНОМ ОДБОРУ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА - - 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	15.7.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-168/19	Ж-ЛИ-05-56/19 Ж-ЛИ-05-57/19	ГРАДУ ЛИВНО, ГРАДОНАЧЕЛНИКУ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	15.7.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-169/19	Ж-ЛИ-08-4/19	ВЛАДИ КАНТОНА 10, ЖАЛБЕНОМ ВИЈЕЋУ	19 - УПРАВА	17.7.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-170/19	Ж-СА-05-495/19	МИНИСТАРСТВУ ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА, ГРАЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ОКОЛИНЕ КАНТОНА САРАЈЕВО Н/Р: МИНИСТРА ДАМИРА ФИЛИПОВИЋА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	23.7.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-171/19	Ж-СА-01-633/19	ЈАВНОЈ УСТАНОВИ ДРУГА ОСНОВНА ШКОЛА ГРАЧАНИЦА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	23.7.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-172/19	Ж-СА-05-521/19	МИНИСТАРСТВУ СПОЉНЕ ТРГОВИНЕ И ЕКОНОМСКИХ ОДНОСА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВА Н/Р МИНИСТРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА - - 03-3 - ПРАВО НА ДВОСТЕПЕНОСТ	23.7.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-173/19	Ж-СА-05-1022/18	СЛУЖБИ ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ ОРГАНА И ТИЈЕЛА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ДРУГОСТЕПЕНА СТАМБЕНА КОМИСИЈА ЗА ДОДЈЕЛУ ЗАМЈЕНСКИХ СТАНОВА, ДОДЈЕЛУ СТАНОВА И ОБНОВУ РАНИЈЕ ЗАКЉУЧЕНИХ УГОВОРА О КОРИШТЕЊУ СТАНОВА САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	23.7.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-174/19	Ж-СА-05-211/19	ВЛАДИ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ЗА ПИТАЊА БОРАЦА И ИНВАЛИДА ОДБРАМБЕНО- ОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА САРАЈЕВО	17 - ЈАВНЕ ИСПРАВЕ	23.7.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-175/19	Ж-СА-04-525/19	ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БиХ САРАЈЕВО ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ОКОЛИНЕ САРАЈЕВО	14 - ЕКОЛОГИЈА ЗАШТИТА ОКОЛИНЕ	23.7.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-176/19	Ж-БЛ-05-433/19	ЈЗУ ДОМ ЗДРАВЉА БАЊА ЛУКА	17 - ЈАВНЕ ИСПРАВЕ	4.9.2019	РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-177/19	Ж-БЛ-05-886/18	ГРАДУ БАЊА ЛУКА	19 - УПРАВА	29.7.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-178/19	Ж-СА-04-425/19	ФЕДЕРАЛНОМ ЗАВОДУ ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ – МОСТАР САРАЈЕВО	25 - ПЕНЗИЈЕ	2.8.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-179/19	Ж-СА-05-1300/18	ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО ПОРЕСКА УПРАВА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ПОРЕСКА ИСПОСТАВА НОВИ ГРАД САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	13.8.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-180/19	Ж-СА-04-84/19	ЈУ ТРЕЋА ОСНОВНА ШКОЛА ИЛИЦА	11 - ОБРАЗОВАЊЕ -- 11-2 - ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ	13.8.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-181/19	Ж-БЛ-08-145/19	РЕПУБЛИЧКОЈ УПРАВИ ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА ГРАДИШКА	19 - УПРАВА	15.8.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-182/19	Ж-БЛ-04-97/19	ПОРЕСКОЈ УПРАВИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	15.8.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-183/19	Ж-БЛ-06-105/19	МИНИСТАРСТВУ ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	16.8.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-184/19	Ж-БЛ-06-378/19	ОПШТИНИ САНСКИ МОСТ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	16.8.2019	РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-185/19	Ж-СА-05-651/19	СЕКРЕТАРИЈАТУ ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	28.8.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-186/19	Ж-БЛ-05-865/18	ОСНОВНОМ СУДУ У БИЈЕЉИНИ ВИСОКИ СУДСКИ И ТУЖИЛАЧКИ САВЈЕТ БиХ МИНИСТАРСТВУ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	09 - ПРАВОСУЂЕ	30.8.2019	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-187/19	Ж-БЛ-04-443/19	ФОНДУ ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	25 - ПЕНЗИЈЕ	30.8.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-188/19	Ж-ЛИ-05-132/19	ОСНОВНОМ СУДУ У СОКОЦУ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА - - 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	23.9.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-189/19	Ж-СА-04-381/19	МИНИСТАРСТВУ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКУ, МЛАДЕ, КУЛТУРУ И СПОРТ БОСАНСКО ПОДРИЊСКОГ КАНТОНА 1. СЛАВНЕ ВИШЕГРАДСКЕ БРИГАДЕ ЗА МИНИСТРА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	6.9.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-190/19	Ж-СА-05-421/19	ВЛАДИ КАНТОНА САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	17.9.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-191/19	Ж-СА-07-484/18	КАЗНЕНО-ПОПРАВНОМ ЗАВОДУ ПОЛУОТВОРЕНОГ ТИПА ТУЗЛА	07 - ЗАТВОРИ -- 07-2 - ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ХИГИЈЕНСКИ УСЛОВИ	17.9.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ

П-192/19	Ж-СА-05-173/19	КАНТОНАЛНОМ ЦЕНТРУ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД САРАЈЕВО, СЛУЖБИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ НОВИ ГРАД, ЈАВНОЈ УСТАНОВИ ДОМ ЗДРАВЉА НОВИ ГРАД, ЦЕНТРУ ЗА МЕНТАЛНО ЗДРАВЉЕ, МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА КАНТОНА САРАЈЕВО, ПОЛИЦИЈСКОЈ СТАНИЦИ НОВИ ГРАД САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	17.9.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-193/19	Ж-ЛИ-08-208/19	ВЛАДИ КАНТОНА 10 ЛИВНО	19 - УПРАВА	23.9.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-194/19	Ж-БЛ-06-28/19	ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	08 - РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА	23.9.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-195/19	Ж-БЛ-06-918/18	ШПД "УНСКО-САНСКЕ ШУМЕ" БОСАНСКА КРУПА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	23.9.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-196/19	Ж-БЛ-05-128/19	ОРИЈЕНТАЛНОМ ИНСТИТУТУ УНИВЕРЗИТЕТА У САРАЈЕВУ	28 - ПРЕДМЕТИ КОРУПЦИЈЕ	23.9.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-197/19	Ж-БЛ-05-467/19	ОПШТИНИ ВЕЛИКА КЛАДУША СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ УРБАНИСТИЧКО-ГРАЂЕВИНСКА ИНСПЕКЦИЈА	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	23.9.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-198/19	Ж-БЛ-04-175/19	ФОНДУ ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ФИЛИЈАЛА БАЊА ЛУКА	25 - ПЕНЗИЈЕ	23.9.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-199/19	Ж-БЛ-05-101/19	ДРЖАВНОЈ АГЕНЦИЈИ ЗА ИСТРАГЕ И ЗАШТИТУ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	24.9.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-200/19	Ж-БЛ-05-368/19	ЗАВОДУ ЗА ИЗГРАДЊУ а.д. БАЊА ЛУКА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	24.9.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-201/19	Ж-БЛ-08-442/19	ВРХОВНОМ СУДУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	24.9.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-202/19	Ж-БЛ-05-473/19	ЈУ ЦЕНТАР ЗА ПРЕДШКОЛСКО ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ БАЊА ЛУКА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	24.9.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-203/19	Ж-БЛ-05-286/19	МИНИСТАРСТВУ ЗА НАУЧНО-ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ, ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ И ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	24.9.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-204/19	Ж-БЛ-05-31/19	КАНТОНАЛНИ СУД У САРАЈЕВУ	17 - ЈАВНЕ ИСПРАВЕ	4.10.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-205/19	Ж-СА-06-479/19	ЈАВНОМ ПРЕДУЗЕЋУ МЕЂУНАРОДНИ АЕРОДРОМ САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-09 - НА ОСНОВУ ЈЕЗИКА	3.10.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-206/19	Ж-БР-05-4/19	ЈАВНОМ ПРЕДУЗЕЋЕ ДИРЕКЦИЈА ЗА ОБНОВУ И ИЗГРАДЊУ д.о.о. ТУЗЛА	02 - МЕДИЈИ И СЛОБОДА ИНФОРМИСАЊА	4.10.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ

П-207/19	Ж-БЛ-01-882/18	ОКРУЖНОМ СУДУ БАЊА ЛУКА, ОСНОВНОМ СУДУ У КОТОР ВАРОШУ, ЦЕНТРУ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД КОТОР ВАРОШ, ОПШТИНА КОТОР ВАРОШ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	С7.10.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-208/19	Ж-БЛ-05-730/18	ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СПСКЕ, МИНИСТАРСТВУ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ, МИНИСТАРСТВУ ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ, ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ ОПШТИНА ШАМАЦ	19 - УПРАВА	7.10.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-209/19	Ж-СА-05-458/19	ЖАЛБЕНОМ ВИЈЕЋУ ПРИ ВИЈЕЋУ МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА - - 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	7.10.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-210/19	Ж-СА-04-601/19	ОДБОРУ ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ ЗА ЖАЛБЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ ПЕРЕ МАТИЈЕВИЋА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	8.10.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-211/19	Ж-СА-08-715/19	ФЕДЕРАЛНОЈ УПРАВИ ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ САРАЈЕВО Н/Р ДИРЕКТОРА ЖЕЉКА ОБРАДОВИЋА	19 - УПРАВА	8.10.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-212/19	Ж-СА-05-342/19	ОРИЈЕНТАЛНОМ ИНСТИТУТУ САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА - - 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	8.10.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-213/19	Ж-СА-04-684/19	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ САРАЈЕВО	25 - ПЕНЗИЈЕ	10.10.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-214/19	Ж-ЛИ-08-125/19	ВЛАДИ КАНТОНА 10 ЖАЛБЕНО ВИЈЕЋЕ КАНТОНА 10	19 - УПРАВА	22.10.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-215/19	Ж-ЛИ-08-134/19 Ж-ЛИ-08-135/19	ВЛАДИ КАНТОНА 10 ЖАЛБЕНО ВИЈЕЋЕ КАНТОНА 10	19 - УПРАВА	22.10.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-216/19	Ж-ЛИ-04-231/19	МЈЕШОВИТОЈ СРЕДЊОЈ ШКОЛИ ГОРЊИ ВАКУФ-УСКОПЉЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	25.10.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-217/19	Ж-ЛИ-08-168/19	ВЛАДИ КАНТОНА 10 ЖАЛБЕНО ВИЈЕЋЕ КАНТОНА 10	19 - УПРАВА	22.10.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-218/19	Ж-ЛИ-08-216/19	ВЛАДИ КАНТОНА 10 ЖАЛБЕНО ВИЈЕЋЕ КАНТОНА 10	19 - УПРАВА	22.10.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-219/19	Ж-БЛ-04-156/19	ГРАДСКОЈ ТОПЛАНИ а.д. ДОБОЈ	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	23.10.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-220/19	Ж-БЛ-05-624/19	ЛОВАЧКОМ УДРУЖЕЊУ "ПАСТИРЕВО" ДОБРЉИН	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	23.10.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-221/19	Ж-СА-05-624/19	ОПШТИНИ СТАРИ ГРАД САРАЈЕВО Н/Р ОПШТИНСКОГ ВИЈЕЋА Н/Р НАЧЕЛНИКА ОПШТИНЕ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	24.10.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-222/19	Ж-СА-04-786/19	ЗАВОДУ ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА КАНТОНА САРАЈЕВО Н/Р ДИРЕКТОРА	23 - ЗДРАВСТВО	24.10.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-223/19	Ж-СА-01-1386/18	СРЕДЊОЈ ШКОЛИ ПОЉОПРИВРЕДЕ, ПРЕХРАНЕ, ВЕТЕРИНЕ И УСЛУЖНИХ ДЈЕЛАТНОСТИ САРАЈЕВО	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	24.10.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-224/19	Ж-СА-01-231/19	ЈАВНОЈ УСТАНОВИ „КАНТОНАЛНИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД“ САРАЈЕВО СЛУЖБА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ ЦЕНТАР САРАЈЕВО	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	24.10.2019	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-225/19	Ж-СА-05-1233/18	УНИВЕРЗИТЕТУ У ЗЕНИЦИ Н/Р РЕКТОРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	24.10.2019	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-226/19	Ж-СА-01-565/19	ЈАВНОЈ УСТАНОВИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ЦАЗИН	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	24.10.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-227/19	Ж-СА-05-11/19	НЕЗАВИСНОМ ОПЕРАТОРУ СИСТЕМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ САРАЈЕВО Н/Р ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА Н/Р ПРЕДСЈЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА - - 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	24.10.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-228/19	Ж-СА-05-204/19	МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА, КАНТОН САРАЈЕВО УПРАВА ПОЛИЦИЈЕ, ПРВОЈ ПОЛИЦИЈСКОЈ УПРАВИ САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	24.10.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-229/19	Ж-СА-05-989/19	СЛУЖБИ ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ ОРГАНА И ТИЈЕЛА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ Н/Р ДИРЕКТОРА ДАВОРИНА КОРАЋА	09 - ПРАВОСУЂЕ	25.10.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-230/19	Ж-БЛ-06-483/19	ЈУ ГРАДСКА АПОТЕКА СРЕБРЕНИК	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИЊ	28.10.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-231/19	Ж-СА-04-407/19	МИНИСТАРСТВУ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКУ И МЛАДЕ КАНТОНА САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	29.10.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-232/19	Ж-СА-08-360/19	РЕГОНАЛНОЈ АДВОКАТСКОЈ КОМОРИ ТУЗЛА	31 - АДВОКАТИ	1.11.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-233/19	Ж-СА-04-534/19	УНИВЕРЗИТЕТУ У САРАЈЕВУ Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ СЕНАТА	11 - ОБРАЗОВАЊЕ	4.11.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-234/19	Ж-СА-07-476/19	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ ПРАВДЕ САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА	07 - ЗАТВОРИ	5.11.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ

П-235/19	Ж-БЛ-05-508/19	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА И ИЗБЈЕГЛИЦА ОПШТИНА БОСАНСКА КРУПА	20 - РАТНЕ ШТЕТЕ	7.11.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-236/19	Ж-БЛ-05-498/19	ПОЛИЦИЈСКОЈ СТАНИЦИ ТЕСЛИЋ	05 - ПОЛИЦИЈА -- 05-1 - ЖАЛБА НА РАД ПОЛИЦИЈЕ	11.11.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-237/19	Ж-БЛ-04-265/19	ЈУ ОСНОВНОЈ ШКОЛИ "ХАСН КИКИЋ" САНСКИ МОСТ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	11.11.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-238/19	Ж-БЛ-05-285/19	ЗУ ДОМУ ЗДРАВЉА ВЕЛИКА КЛАДУША, ВЛАДИ УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА, РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	11.11.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-239/19	Ж-БЛ-05-996/18	ВРХОВНИ СУДУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	09 - ПРАВОСУЂЕ	11.11.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-240/19	Ж-БЛ-05-267/19	ГРАДУ ДОБОЈ ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ, ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ, КОМИСИЈА ЗА БЕЗБЈЕДНОСТ САОБРАЋАЈА	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	11.11.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-241/19	Ж-БЛ-06-544/19	ЈКП "ЧИСТОЋА" ЦАЗИН	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	12.11.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-242/19	Ж-БЛ-04-438/19	ФЕДЕРАЛНОМ ЗАВОДУ ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ МОСТАР КАНТОНАЛНА АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА БИХАЋ	25 - ПЕНЗИЈЕ	11.11.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-243/19	Ж-СА-04-1240/18	ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ КАНТОНАЛНА АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА ТУЗЛА Н/Р ДИРЕКТОРА ФОНД ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ФИЛИЈАЛА БИЈЕЉИНА Н/Р ДИРЕКТОРА	25 - ПЕНЗИЈЕ	12.11.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-244/19	Ж-СА-01-454/19	ЈЗУ ДОМ ЗДРАВЉА КЛАДАЊ Н/Р ДИРЕКТОРКЕ ЈУ ОШ "КЛАДАЊ" КЛАДАЊ Н/Р ДИРЕКТОРА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	12.11.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-245/19	Ж-БЛ-04-160/19	ФОНДУ ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ФИЛИЈАЛА БАЊА ЛУКА	25 - ПЕНЗИЈЕ	18.11.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-246/19	Ж-СА-06-974/19	КЛИНИЧКОМ ЦЕНТРУ УНИВЕРЗИТЕТА У САРАЈЕВУ САРАЈЕВО Н/Р ДИРЕКТОРКЕ ПРОФ. ДР СЕБИЈЕ ИЗЕТБЕГОВИЋ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИЊГ	14.11.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-247/19	Ж-СА-06-854/18	КАНТОНАЛНОМ СУДУ У САРАЈЕВУ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-19 - НА ОСНОВУ СЕКСУАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ	14.11.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-248/19	Ж-СА-06-235/19	МИНИСТАРСТВУ ВАЊСКИХ ПОСЛОВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-18 - НА ОСНОВУ ДРУШТВЕНОГ ПОЛОЖАЈА И ПОЛА	14.11.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-249/19	Ж-БЛ-05-130/19	РЕПУБЛИЧКОЈ УПРАВИ ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА ШИПОВО	15 – ИМОВИНСКО-ПРАВНИ	19.11.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-250/19	Ж-СА-04-842/19	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА САРАЈЕВО	14 - ЕКОЛОГИЈА ЗАШТИТА ОКОЛИША	21.11.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-251/19	Ж-СА-05-1419/18	ОПШТИНИ ЦЕНТАР САРАЈЕВО СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	19 - УПРАВА	21.11.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-252/19	Ж-БЛ-05-796/18	КАНТОНАЛНОМ СУДУ У САРАЈЕВУ	09 - ПРАВОСУЂЕ	22.11.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-253/19	Ж-БЛ-08-685/19	ОПШТИНИ СТАНАРИ МИНИСТАРСТВО УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	09 - ПРАВОСУЂЕ	26.11.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-254/19	Ж-СА-04-783/19	ОПШТИНИ ДРВАР Н/Р НАЧЕЛНИЦЕ ОПШТИНЕ	24 - СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	6.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-255/19	Ж-СА-05-251/19	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА ФОНД ЗА ПРОФЕСИОНАЛНУ РЕХАБИЛИТАЦИЈУ И ЗАПОШЉАВАЊЕ ОСОБА С ИНВАЛИДИТЕТОМ САРАЈЕВО Н/Р ДИРЕКТОРА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	6.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-256/19	Ж-СА-05-560/19 Ж-СА-05-746/19	ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ БАЊА ЛУКА Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА ВЛАДЕ, РЕПУБЛИЧКОМ ЦЕНТРУ ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ РАТА, РАТНИХ ЗЛОЧИНА И ТРАЖЕЊЕ НЕСТАЛИХ ЛИЦА БАЊА ЛУКА Н/Р ДИРЕКТОРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	6.12.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-257/19	Ж-СА-05-347/18	ВЛАДИ БОСАНСКО-ПОДРИЊСКОГ КАНТОНА ГОРАЖДЕ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	9.12.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-258/19	Ж-СА-05-1048/18	ОПШТИНИ ГРАДАЧАЦ Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ ОПШТИНСКОГ ВИЈЕЋА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	9.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА

П-259/19	Ж-СА-07-971/19	ПОЛИЦИЈИ БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ Н/Р ШЕФА ПОЛИЦИЈЕ	07 - ЗАТВОРИ -- 07-1 - КОРИШТЕЊЕ ЗАВОДСКИХ ПОГОДНОСТИ И ПОСЈЕТЕ	9.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-260/19	Ж-СА-07-813/17	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ ПРАВДЕ САРАЈЕВО	07 - ЗАТВОРИ	9.12.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-261/19	Ж-СА-05-775/19	ВЛАДИ КАНТОНА САРАЈЕВО, СТРУЧНОЈ СЛУЖБИ ВЛАДЕ КАНТОНА САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	9.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-262/19	Ж-СА-01-949/19	КАНТОНАЛНОМ ТУЖИЛАШТВУ КАНТОНА САРАЈЕВО, ОПШТИНСКОМ СУД У САРАЈЕВУ, ОСНОВНОМ СУДУ У СОКОЦУ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	9.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-263/19	Ж-СА-05-797/18	КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА ЗЕНИЦА	05 - ПОЛИЦИЈА	9.12.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-264/19	Ж-СА-04-37/19	МИНИСТАРСТВУ ЗДРАВСТВА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ СРЕДЊОБОСАНСКОГ КАНТОНА ТРАВНИК	24 - СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	12.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-265/19	Ж-СА-07-1015/19	ПОЛИЦИЈИ БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ Н/Р ШЕФ ПОЛИЦИЈЕ	07 - ЗАТВОРИ	10.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-266/19	Ж-БР-06-132/16	ПАРЛАМЕНТУ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ДОМ НАРОДА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-17 - НА ОСНОВУ ОБРАЗОВАЊА	10.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-267/19	Ж-БР-01-117/19	ЈАВНОЈ УСТАНОВИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД КАЛЕСИЈА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	10.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-268/19	Ж-БР-05-252/18	1. КАНТОНАЛНОЈ УПРАВИ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА 2. ГРАДУ ТУЗЛА, СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ 3. ГРАДУ ТУЗЛА СЛУЖБА ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ И ЗАШТИТУ ОКОЛИНЕ	19 - УПРАВА	10.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-269/19	Ж-БР-05-51/18	ВЛАДИ ПОСАВСКОГ КАНТОНА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	10.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-270/19	Ж-ЛИ-05-109/18	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ ЗА ПИТАЊА БРАНИТЕЉА И ИНВАЛИДА ДОМОВИНСКОГ РАТА САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	12.12.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-271/19	Ж-ЛИ-04-256/19	ВЛАДИ КАНТОНА 10 У ЛИВНУ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	12.12.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-272/19	Ж-ЛИ-06-223/19	ВЛАДИ КАНТОНА 10 ЛИВНО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-22 - НА ОСНОВУ ЖИВОТНЕ ДОБИ	12.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ

П-273/19	Ж-ЛИ-08-283/19	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА И ИЗБЈЕГЛИЦА САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	12.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-274/19	Ж-БЛ-06-601/19	ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ЈУ ЗАВОД ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, АДВОКАТСКОЈ КОМОРИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	12.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-275/19	Ж-БЛ-04-489/19	НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, УНИВЕРЗИТЕТУ У БАЊОЈ ЛУЦИ	11 - ОБРАЗОВАЊЕ -- 11-4 - ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	12.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-276/19	Ж-БЛ-06-796/19	ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ФОНДУ ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	12.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НЕ
П-277/19	Ж-БЛ-08-233/19 Ж-СА-02-1293/19	ВЛАДИ УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА БИХАЋ Н/Р ПРЕМИЈЕРА, МИНИСТАРСТВУ ЗДРАВСТВА, РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА БИХАЋ Н/Р МИНИСТРА	12 - ЛИЦА С ИНВАЛИДИТЕТОМ И 19 - УПРАВА	12.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-278/19	Ж-БР-01-194/19	ВЛАДИ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ЗДРАВСТВО - ПОДОДЈЕЉЕЊЕ ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ БРЧКО	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	12.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-279/19	Ж-БЛ-08-661/19	ОПШТИНИ БРАТУНАЦ	19 - УПРАВА	12.12.2019	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-280/19	Ж-СА-02-18/18	ОПШТИНИ ЦЕНТАР САРАЈЕВО Н/Р НАЧЕЛНИКА Н/Р ПРАВОБРАНИОЦА Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ ОПШТИНСКОГ ВИЈЕЋА	12 - ЛИЦА С ИНВАЛИДИТЕТОМ	20.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-281/19	Ж-СА-05-1043/19	ТУЖИЛАШТВУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, РЕГУЛАТОРНОЈ АГЕНЦИЈИ ЗА КОМУНИКАЦИЈЕ САРАЈЕВО, ФЕДЕРАЛНОЈ УПРАВИ ПОЛИЦИЈЕ САРАЈЕВО	02 - МЕДИЈИ И СЛОБОДА ИНФОРМИСАЊА	24.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-282/19	Ж-СА-05-628/18	ОПШТИНИ ЦЕНТАР САРАЈЕВО Н/Р ОПШТИНСКОГ НАЧЕЛНИКА, ИНСПЕКТОРАТ ГЛАВНИ ИНСПЕКТОР САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	24.12.2019	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-283/19	Ж-СА-02-1269/16	ПАРЛАМЕНТУ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕМ ЗАСТУПНИЧКОГ ДОМА Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕМ ДОМА НАРОДА, ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ ПРОМЕТА И КОМУНИКАЦИЈА САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА, СКУПШТИНИ КАНТОНА САРАЈЕВО Н/РЕ ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ, ВЛАДИ КАНТОНА САРАЈЕВО Н/Р ПРЕМИЈЕРА, МИНИСТАРСТВУ САОБРАЋАЈА КАНТОНА САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА	12 - ЛИЦА С ИНВАЛИДИТЕТОМ	24.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-284/19	Ж-СА-02-1251/18	ВЛАДИ КАНТОНА САРАЈЕВО Н/Р ПРЕМИЈЕРА УНИВЕРЗИТЕТУ У САРАЈЕВУ Н/Р РЕКТОРА	12 – ЛИЦА С ИНВАЛИДИТЕТОМ	24.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-285/19	Ж-БЛ-01-537/19	ЈУ ОШ „ЦАЗИН“ ЦАЗИН, МИНИСТАРСТВУ ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА УСК, ПЕДАГОШКОМ ЗАВОДУ УСК	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	26.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-286/19	Ж-БЛ-01-304/19	ОСНОВНОМ СУДУ У КОТОР ВАРОШУ ОКРУЖНОМ ЈАВНОМ ТУЖИЛАШТВУ БАЊА ЛУКА, МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	25.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-287/19	Ж-БЛ-01-690/19	ЈУ ДЈЕЧЈИ ВРТИЋ „ПОЛЕТАРАЦ“ СРЕБРЕНИЦА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	26.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-288/19	Ж-БЛ-01-906/18	МИНИСТАРСТВУ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКУ И МЛАДЕ КАНТОНА САРАЈЕВО ЈУ “ДЈЕЦА САРАЈЕВА”	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	25.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-289/19	Ж-СА-06-908/19	ИНТЕСА САНПАОЛО БАНКА д.д. БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИЊГ	27.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ

П-290/19	Ж-БЛ-04-246/19 Ж-БЛ-04-247/19 Ж-БЛ-04-248/19 Ж-БЛ-04-249/19 Ж-БЛ-04-250/19 Ж-БЛ-04-251/19 Ж-БЛ-04-252/19 Ж-БЛ-04-253/19 Ж-БЛ-04-260/19 Ж-БЛ-04-261/19 Ж-БЛ-04-268/19 Ж-БЛ-04-269/19 Ж-БЛ-04-484/19 Ж-БЛ-04-485/19 Ж-БЛ-04-517/19 Ж-БЛ-05-524/19	ЈЗУ ДОМ ЗДРАВЉА СРБАЦ, ФОНДУ ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, РЕПУБЛИЧКОЈ УПРАВИ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ, МИНИСТАРСТВУ ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	23 - ЗДРАВСТВО	30.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-291/19	Ж-БЛ-08-177/19	НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	19 - УПРАВА	30.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-292/19	Ж-БР-05-175/19	ГРАДУ ТУЗЛА СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ, ИНСПЕКТОРАТУ УРБАНИСТИЧКО- ГРАЂЕВИНСКЕ, ТРЖИШНЕ, ТУРИСТИЧКО- УГОСТИТЕЉСКЕ, ПУТНЕ И ТЕРМОЕНЕРГЕТСКЕ ИНСПЕКЦИЈЕ ТУЗЛА	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	30.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-293/19	Ж-БР-04-108/17	ФЕДЕРАЛНОМ ЗАВОДУ ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ, КАНТОНАЛНОЈ АДМИНИСТРАТИВНОЈ СЛУЖБИ ТУЗЛА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	30.12.2019	РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-294/19	Ж-БР-05-126/19	ГРАДУ ТУЗЛА СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ, ИНСПЕКТОРАТУ УРБАНИСТИЧКО- ГРАЂЕВИНСКЕ, ТРЖИШНЕ, ТУРИСТИЧКО- УГОСТИТЕЉСКЕ, ПУТНЕ И ТЕРМОЕНЕРГЕТСКЕ ИНСПЕКЦИЈЕ ТУЗЛА	15 – ИМОВИНСКО-ПРАВНИ	30.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-295/19	Ж-БР-05-115/19	ГРАДУ ТУЗЛА СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ, ИНСПЕКТОРАТУ УРБАНИСТИЧКО- ГРАЂЕВИНСКЕ, ТРЖИШНЕ, ТУРИСТИЧКО- УГОСТИТЕЉСКЕ, ПУТНЕ И ТЕРМОЕНЕРГЕТСКЕ ИНСПЕКЦИЈЕ ТУЗЛА	15 – ИМОВИНСКО-ПРАВНИ	30.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-296/19	Ж-БР-04-198/19	ФОНДУ ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	23 - ЗДРАВСТВО	30.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-297/19	Ж-БР-05-2/19 Ж-БР-08-156/19	КАНТОНАЛНОМ ТУЖИЛАШТВУ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ТУЗЛА	26 - ТУЖИЛАШТВА	30.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА

П-298/19	Ж-СА-05-1085/19	ФЕДЕРАЛНОМ ЗАВОДУ ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ, УПРАВНИ ОДБОР МОСТАР Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ Н/Р В.Д. ДИРЕКТОРА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	30.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-299/19	Ж-СА-05-1006/19	МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА БИХАЋ, МИНИСТАРСТВУ БЕЗБЈЕДНОСТИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, СЕКТОР ЗА АЗИЛ САРАЈЕВО	29 - МИГРАЦИЈЕ И АЗИЛ	30.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-300/19	Ж-СА-05-920/19 Ж-СА-05-921/19 Ж-СА-05-922/19	МИНИСТАРСТВУ БЕЗБЈЕДНОСТИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, СЕКТОР ЗА АЗИЛ САРАЈЕВО СЛУЖБА ЗА ПОСЛОВЕ СА СТРАНЦИМА САРАЈЕВО	29 - МИГРАЦИЈЕ И АЗИЛ	30.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-301/19	Ж-СА-05-581/19	КАНТОНАЛНОЈ УПРАВИ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ КАНТОНА САРАЈЕВО, ИНСПЕКТОРАТ РАДА, ЗАШТИТЕ НА РАДУ И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ САРАЈЕВО	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	30.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-302/19	Ж-БР-04-154/18	ВЛАДИ БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА КОМУНАЛНЕ ПОСЛОВЕ БРЧКО	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	30.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-303/19	Ж-СА-05-1039/19	НОТАРСКОЈ КОМОРИ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ Н/Р ПРЕДСЈЕДНИЦЕ САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	30.12.2019	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-304/19	Ж-СА-05-900/19	ФЕДЕРАЛНОЈ НОВИНСКОЈ АГЕНЦИЈИ САРАЈЕВО Н/Р ДИРЕКТОРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА - - 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	30.12.2019	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА

АНЕКС I ПРЕГЛЕД БУЏЕТА ЗА 2019. ГОДИНУ**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**

Институција: Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине

Сједиште: Бања Лука

ИД: 4403087410007

Шифра дјелатности: 69.10

Образац 2.

Организациони код: 0304

Фонд: Општи фонд (10)

Пројектни код: 0

Збирни образац: x

Преглед расхода и издатака по економским категоријама

Период извјештавања: од 1.1.2019. до 31.12.2019.

БУЏЕТ

Редни број	Опис	Екон. код	Буџет	Измјене и допуне (ребаланс, реструктур., прерасподјела, резерва, намјенска средства и др.)	Кориговани буџет	Остварени кумулативни износ укупних расхода и издатака	Остварени кумулативни износ нетог периода претходне године	Процент 7/6 x 100	Процент 7/8 x 100
1	2	3	4	5	6 (4+5)	7	8	9	10
1	Укупни расходи и издаци (2+16)		2.596.000	4.297	2.600.297	2.367.515	2.546.048	91	93
2	Укупни текући расходи (3+6)	610000	2.547.000	1.614	2.548.614	2.348.831	2.486.787	92	94
3	Плате и накнаде трошкова запослених (4+5)	611000	2.176.000		2.176.000	2.051.878	1.995.101	94	103
4	Бруто плате и накнаде плата	611100	1.937.000		1.937.000	1.852.978	1.775.669	96	104
5	Накнаде трошкова запослених	611200	239.000		239.000	198.900	219.432	83	91
6	Издаци за материјал, ситан инвентар и услуге (7+.....+15)	613000	371.000	1.614	372.614	296.953	491.686	80	60
7	Путни трошкови	613100	120.000		120.000	88.402	93.106	74	95
8	Издаци телефонских и поштанских услуга	613200	55.000		55.000	45.834	47.959	83	96
9	Издаци за енергију и комуналне услуге	613300	7.000		7.000	4.370	4.765	62	92
10	Набавка материјала и ситног инвентара	613400	40.000		40.000	35.686	27.547	89	130
11	Издаци за услуге превоза и горива	613500	30.000		30.000	14.904	23.708	50	63
12	Унајмљивање имовине и опреме	613600	13.000		13.000	12.800	113.452	98	11
13	Издаци за текуће одржавање	613700	31.000		31.000	24.825	54.271	80	46
14	Издаци осигурања, банкарских услуга и услуга платног промета	613800	6.000		6.000	4.700	5.403	78	87
15	Уговорене и друге посебне услуге	613900	69.0000	1.614	70.614	65.432	121.475	93	54
16	Укупни капитални издаци		49.000	2.683	51.683	18.684	59.261	36	32
17	Издаци за набавку сталних средстава	821000	49.000	2.683	51.683	18.684	59.261	36	32
18	Набавка опреме	821300	49.000	2.683	51.683	18.684	59.261	36	32

*Овај преглед представља збирни преглед буџета за 2019. годину, укључујући програм посебне намјене под називом Пројекат „Јачање капацитета омбудсмена у циљу имплементације мандата НПМ у БиХ“ Амбасада Републике Бугарске

АНЕКС II ПРЕГЛЕД ОБАВЕЗА ПО ЗАКОНУ О СЛОБОДИ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА 2019.

1. Јавна тијела на нивоу Босне и Херцеговине која су испунила обавезу именовања службеника за информисање и доставила Водич и Индекс регистар у складу с члановима 19. и 20. ЗОСПИ:

1. Агенција за полицијску подршку Босне и Херцеговине;
2. Агенција за државну службу Босне и Херцеговине;
3. Агенција за форензичка испитивања Босне и Херцеговине;
4. Агенција за идентификацијске документе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине;
5. Агенција за јавне набавке и Канцеларија за разматрање жалби Босне и Херцеговине;
6. Агенција за лијекове и медицинска средства Босне и Херцеговине;
7. Агенција за надзор над тржиштем Босне и Херцеговине;
8. Агенција за осигурање депозита Босне и Херцеговине;
9. Агенција за осигурање у Босни и Херцеговини;
10. Агенција за поштански промет Босне и Херцеговине;
11. Агенција за предшколско, основно и средње образовање Босне и Херцеговине;
12. Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције Босне и Херцеговине;
13. Агенција за рад и запошљавање Босне и Херцеговине;
14. Агенција за развој високог образовања, и осигурање квалитета Босне и Херцеговине;
15. Агенција за сигурност хране Босне и Херцеговине;
16. Агенција за статистику Босне и Херцеговине;
17. Агенција за школовање и стручно усавршавање кадрова Босне и Херцеговине;
18. Агенција за унапређење иностраних инвестиција Босне и Херцеговине;
19. Агенција за заштиту личних података Босне и Херцеговине;
20. Архив Босне и Херцеговине;
21. Центар за информисање и признавање докумената из подручја високог образовања Босне и Херцеговине;
22. Центар за уклањање мина Босне и Херцеговине;
23. Централна банка Босне и Херцеговине;
24. Централна изборна комисија Босне и Херцеговине;
25. Дирекција за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине;
26. Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине-БХДЦА;
27. Дирекција за економско планирање Босне и Херцеговине;
28. Дирекција за европске интеграције Босне и Херцеговине;
29. Државна агенција за истраге и заштиту Босне и Херцеговине;
30. Државна регулативна агенција за радијацијску и нуклеарну сигурност Босне и Херцеговине;
31. Државна регулаторна комисија за електричну енергију Босне и Херцеговине;
32. Електропренос Босне и Херцеговине;
33. Фонд за повратак Босне и Херцеговине;
34. Гранична полиција Босне и Херцеговине;
35. Институција омбудсмена за заштиту потрошача Босне и Херцеговине;
36. Институт за акредитацију Босне и Херцеговине;
37. Институт за интелектуално власништво Босне и Херцеговине;
38. Институт за стандардизацију Босне и Херцеговине;
39. Комисија за концесије Босне и Херцеговине;

40. Комисија за очување националних споменика Босне и Херцеговине;
41. Комисија за рачуноводство и ревизију Босне и Херцеговине;
42. Комисија за уклањање мина Босне и Херцеговине;
43. Конкурентски савјет Босне и Херцеговине;
44. Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине;
45. Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине;
46. Министарство комуникација и промета Босне и Херцеговине;
47. Министарство одбране Босне и Херцеговине;
48. Министарство правде Босне и Херцеговине;
49. Министарство безбједности Босне и Херцеговине;
50. Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине;
51. Министарство спољних послова Босне и Херцеговине;
52. Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине;
53. Обавјештајно-безбједносна агенција Босне и Херцеговине;
54. Одбор државне службе за жалбе Босне и Херцеговине;
55. Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине;
56. Правобранилаштво Босне и Херцеговине;
57. Регулаторна агенција за комуникације Босне и Херцеговине;
58. Предсједништво Босне и Херцеговине;
59. Служба за послове са странцима Босне и Херцеговине;
60. Служба за заједничке послове институција Босне и Херцеговине;
61. Суд Босне и Херцеговине;
62. Тужилаштво Босне и Херцеговине;
63. Управа Босне и Херцеговине за заштиту здравља и биља;
64. Управа за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине;
65. Канцеларија координатора за реформу јавне управе Босне и Херцеговине;
66. Канцеларија за ревизију финансијског пословања институција Босне и Херцеговине;
67. Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине;
68. Канцеларија за законодавство Босне и Херцеговине;
69. Уставни суд Босне и Херцеговине;
70. Спољнотрговинска комора Босне и Херцеговине;
71. Савјет министара Босне и Херцеговине;
72. Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине.

2. Јавна тијела на нивоу Босне и Херцеговине која су током 2019. године достављала статистичке податке у складу с чланом 20. ЗОСПИ:

1. Агенција за државну службу Босне и Херцеговине;
2. Агенција за идентификационе документе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине;
3. Агенција за јавне набавке Босне и Херцеговине;
4. Агенција за надзор над тржиштем Босне и Херцеговине;
5. Агенција за осигурање у Босни и Херцеговини;
6. Агенција за рад и запошљавање Босне и Херцеговине;
7. Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције;
8. Агенција за заштиту личних података у Босни и Херцеговини;
9. Агенција за безбједност хране БиХ;
10. Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине-БХДЦА;
11. Дирекција за економско планирање Босне и Херцеговине;
12. Дирекција за европске интеграције Босне и Херцеговине;
13. Државна регулаторна комисија за електричну енергију;

14. Електропренос Босне и Херцеговине а.д. Бања Лука;
15. Фонд за повратак Босне и Херцеговине;
16. Гранична полиција Босне и Херцеговине;
17. Институт за интелектуално власништво Босне и Херцеговине;
18. Институција омбудсмена за заштиту потрошача у Босни и Херцеговини;
19. Комисија за очување националних споменика Босне и Херцеговине;
20. Конкурентски савјет Босне и Херцеговине;
21. Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине;
22. Министарство комуникација и промета Босне и Херцеговине;
23. Министарство одбране Босне и Херцеговине;
24. Министарство правде Босне и Херцеговине;
25. Министарство безбједности Босне и Херцеговине;
26. Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине;
27. Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине;
28. Министарство спољних трговине и економских односа Босне и Херцеговине /Канцеларија за ветеринарство БиХ, Управа БиХ за заштиту здравља биљака, Канцеларија за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди, исхрани и руралном развоју БиХ/;
29. Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине;
30. Правобранилаштво Босне и Херцеговине;
31. Предсједништво Босне и Херцеговине – Секретаријат;
32. Канцеларија координатора за реформу јавне управе Босне и Херцеговине;
33. Канцеларија за разматрање жалби Босне и Херцеговине;
34. Уставни суд Босне и Херцеговине;
35. Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине;
36. Вијеће министара Босне и Херцеговине – Генерални секретаријат;

У погледу достављања статистичких података од стране јавних тијела на државном нивоу, Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине констатује да 36 јавних тијела редовно испуњава своју обавезу у извјештајној години. Током 2018. године ову обавезу испуњавала су 32 јавна тијела.

3. Јавна тијела на нивоу Федерације Босне и Херцеговине која су током 2018. године достављала статистичке податке у складу с ЗОСПИ:

1. Агенција за банкарство Федерације Босне и Херцеговине
2. Федерални хидрометеоролошки завод;
3. Федерално министарство здравства
4. Федерално министарство унутрашњих послова;
5. Федерални завод за запошљавање;
6. Јавна установа Центар за едукацију судија и тужилаца Федерације Босне и Херцеговине;
7. ЈП Међународни аеродром „Сарајево“ д.о.о.;
8. ЈП Олимпијски базен Отока;
9. Кантонални суд у Зеници;
10. Кантонална управа за инспекцијске послове Кантона Сарајево;
11. Кантонална управа за инспекцијске послове Зеничко-добојског кантона;
12. Кантонална управа цивилне заштите Кантона Сарајево;
13. Кантонално тужилаштво Кантона Сарајево;
14. Кантонално тужилаштво Зеничко-добојског кантона;
15. Комисија за вриједносне папире Федерације Босне и Херцеговине;

16. Министарство за грађење, просторно уређење и заштиту околине Унско-санског кантона
17. Министарство за правосуђе и управу Зеничко-добојског кантона;
18. Министарство унутрашњих послова Кантона Сарајево;
19. Општина Грачаница
20. Општина Тешањ;
21. Општина Сански Мост;
22. Општина Какањ;
23. Општина Кључ;
24. Општина Фоча;
25. Општина Хацићи;
26. Општина Стари Град Сарајево
27. Општински суд у Лукавцу
28. Општински суд у Високом
29. Универзитет у Тузли;
30. Влада Федерације Босне и Херцеговине.

У извјештајној години, обавезу достављања статистичких података у складу са ЗОСПИ испунило је 30 јавних тијела на подручју Федерације Босне и Херцеговине.

На нивоу Федерације Босне и Херцеговине девет јавних тијела редовно је испуњавало своју обавезу достављања статистичких података Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, док је исту обавезу на нивоу кантона испунило десет јавних тијела.

У истом периоду, ову обавезу испуњавало је и једанаест јавних тијела на општинском нивоу.

4. Јавна тијела на нивоу Републике Српске која су током 2018. године доставила статистичке податке у складу са ЗОСПИ:

1. Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске;
2. Град Градишка;
3. Округно јавно тужилаштво Бања Лука;
4. Округни суд у Добоју;
5. Округни привредни суд Добој;
6. Основни суд у Теслићу;
7. Општина Рудо;
8. Општина Угљевик
9. Предсједник Републике Српске – Служба предсједника;
10. Републичко тужилаштво Републике Српске;

У 2019. години, обавезу достављања статистичких података испунило је десет јавних тијела на нивоу Републике Српске, те није било знатнијих промјена у односу на претходну годину.

5. Током 2019. године сљедећа јавна тијела су испунила обавезу достављања рјешења о службенику за информисање, Водич и Индекс регистар у складу с ЗОСПИ:

1. Агенција за приватизацију у Федерацији Босне и Херцеговине (Рјешење о одређивању службеника за информисање);
2. Агенција за квалитет и акредитацију у здравству у ФБиХ (Обавјештење о именовану службеника за информисање);
3. Дирекција за европске интеграције Босне и Херцеговине (Рјешење о именовану службеника за информисање);

4. Електропренос БиХ (Рјешење о одређивању службеника за информисање, Водич за приступ информацијама и Индекс регистар информација);
5. Федерално министарство културе и спорта (Рјешење о одређивању службеника за информисање);
6. Федерално министарство унутрашњих послова, Федерална управа полиције (Рјешење о одређивању службеника за информисање);
7. Град Градишка – градоначелник (Рјешење о именовану службеника за информисање);
8. Град Зворник (Обавјештење о именовану службеника за информисање);
9. Институт за интелектуално власништво Босне и Херцеговине (Водич за приступ информацијама);
10. Јавна установа „Воде Српске“ Бијељина (Рјешење о именовану службеника за информисање, Водич, Индекс регистар);
11. ЈП БХ Пошта (Рјешење о именовану службеника за информисање, Водич за приступ информацијама, Индекс регистар);
12. Кантонални суд у Зеници (Обавјештење о именовану службеника за информисање);
13. Кантонални завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Сарајево (Рјешење о именовану службеника за информисање);
14. Кабинет предсједавајућег и замјеника предсједавајућег Скупштине Кантона Сарајево (Рјешење о одређивању службеника за информисање);
15. Кабинет премијера Кантона Сарајево (Рјешење о одређивању службеника за информисање);
16. Комисија за рачуноводство и ревизију Босне и Херцеговине (Водич за приступ информацијама);
17. Министарство здравства, рада и социјалне политике УСК (Рјешење о одређивању службеника за информисање);
18. Министарство безбједности Босне и Херцеговине (Обавјештење о именовану службеника за информисање);
19. Министарство за људска права и избјеглице (Одлука о именовану службеника за информисање);
20. Министарство унутарњих послова Зеничко-добојског кантона, Управа полиције Зеница (Рјешење о именовану службеника за информисање);
21. Министарство просторног уређења, грађења и заштите околине Кантона Сарајево (Водич и Индекс регистар);
22. Општински суд у Лукавцу (Рјешење о именовану службеника за информисање);
23. Окружни суд у Требињу (Рјешење о одређивању службеника за информисање);
24. Општински суд у Грачаници (Рјешење о одређивању службеника за информисање);
25. Општински суд у Сребренику (Одлука о именовану службеника за информисање);
26. Предсједник Републике Српске – Служба предсједника (Рјешење о одређивању службеника за информисање, Водич за приступ информацијама и Индекс регистар информација);
27. Полиција Брчко дистрикта БиХ (Одлука о именовану службеника за информисање);
28. Републичка управа цивилне заштите Источно Сарајево (Одлука о именовану службеника за информисање);
29. Републички центар за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица – Министарство правде Републике Српске (Водич за приступ информацијама и Индекс регистар);
30. Служба за заједничке послове Владе Републике Српске (Водич за приступ информацијама);
31. Служба за протокол Кантона Сарајево (Рјешење о одређивању службеника за информисање);

32. Стручна служба за заједничке послове Кантона Сарајево (Рјешење о одређивању службеника за информисање);
33. Тужилаштво Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (Водич за приступ информацијама);
34. Канцеларија за борбу против корупције и управљање квалитетом Кантона Сарајево (Рјешење о именовању службеника за информисање);
35. Влада Посавског кантона (Рјешење о именовању службеника за информирање);
36. Завод за изградњу Кантона Сарајево (Рјешење о одређивању службеника за информисање);
37. Завод за планирање развоја Кантона Сарајево (Рјешење о одређивању службеника за информисање);
38. Завод за информатику и статистику Кантона Сарајево (Рјешење о именовању службеника за информисање);

АНЕКС III ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ СТАТИСТИЧКИХ ПОКАЗАТЕЉА

ОДЈЕЉЕЊЕ	Запримљено у 2019.	Пренесено из ранијих година	Укупно рађено у 2019.	Укупно завршено у 2019.	Пренесено у 2020. год.
01 - Одјељење за праћење остваривања права дјете	198	144	342	180	162
02 - Одјељење за праћење остваривања права лица с инвалидитетом	48	18	66	29	37
03 - Одјељење за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина	7	6	13	8	5
04 - Одјељење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права	801	506	1307	838	469
05 - Одјељење за праћење остваривања политичких и грађанских права	978	1066	2044	1320	724
06 - Одјељење за елиминацију свих облика дискриминације	206	207	413	214	199
07 - Одјељење за праћење остваривања права лица лишених слободе	129	74	203	114	89
08 - Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи	851	0	851	502	349
УКУПНО	3218	2021	5239	3205	2034

Рад по жалбама по одјељењима у 2019. год.

Одјељење	Број жалби
01 - Одјељење за праћење остваривања права дјете // Сарајево	83
02 - Одјељење за праћење остваривања права лица с инвалидитетом // Сарајево	31
03 - Одјељење за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина // Сарајево	4
04 - Одјељење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права // Сарајево	375
05 - Одјељење за праћење остваривања политичких и грађанских права // Сарајево	397
06 - Одјељење за елиминацију свих облика дискриминације // Сарајево	124
07 - Одјељење за праћење остваривања права лица лишених слободе // Сарајево	110
08 - Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи // Сарајево	302
Укупан број предмета Сарајево	1426
01 - Одјељење за праћење остваривања права дјете // Бањалука	86
02 - Одјељење за праћење остваривања права лица с инвалидитетом // Бањалука	7
03 - Одјељење за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина // Бањалука	2
04 - Одјељење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права // Бањалука	198
05 - Одјељење за праћење остваривања политичких и грађанских права // Бања Лука	325
06 - Одјељење за елиминацију свих облика дискриминације // Бањалука	66
07 - Одјељење за праћење остваривања права лица лишених слободе // Бања Лука	18
08 - Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи // Бања Лука	244
Укупан број предмета Бања Лука	946
01 - Одјељење за праћење остваривања права дјете // Брчко	10
02 - Одјељење за праћење остваривања права особа са инвалидитетом // Брчко	3
03 - Одјељење за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина // Брчко	1
04 - Одјељење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права // Брчко	128
05 - Одјељење за праћење остваривања политичких и грађанских права // Брчко	90
06 - Одјељење за елиминацију свих облика дискриминације // Брчко	6
08 - Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи // Брчко	63
Укупан број предмета Брчко	301
01 - Одјељење за праћење остваривања права дјете // Мостар	17
02 - Одјељење за праћење остваривања права лица с инвалидитетом // Мостар	7
04 - Одјељење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права // Мостар	50
05 - Одјељење за праћење остваривања политичких и грађанских права // Мостар	65
06 - Одјељење за елиминацију свих облика дискриминације // Мостар	6
07 - Одјељење за праћење остваривања права лица лишених слободе // Мостар	1
08 - Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи // Мостар	19
Укупан број предмета Мостар	165
01 - Одјељење за праћење остваривања права дјете // Ливно	2
04 - Одјељење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права // Ливно	50
05 - Одјељење за праћење остваривања политичких и грађанских права // Ливно	101
06 - Одјељење за елиминацију свих облика дискриминације // Ливно	4
08 - Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи // Ливно	223
Укупан број предмета Ливно	380
Укупан број предмета у институцији	3218

Број жалби по канцеларијама у 2019. год.

Број предмета запримљених // поткатегорија 2019.

Повреда права	Поткатегорија	Број предмета
01 - Дискриминација	00 - Остало	95
01 - Дискриминација	01-01 - Узнемиравање	3
01 - Дискриминација	01-03 - Мобинг	52
01 - Дискриминација	01-04 - Сегрегација	1
01 - Дискриминација	01-09 - На основу језика	4
01 - Дискриминација	01-10 - На основу вјере	3
01 - Дискриминација	01-11 - На основу етничке припадности	8
01 - Дискриминација	01-12 - На основу националног или социјалног поријекла	4
01 - Дискриминација	01-14 - На основу политичког или другог увјерења	1
01 - Дискриминација	01-15 - На основу имовног стања	1
01 - Дискриминација	01-16 - На основу чланства у синдикату или другом удружењу	6
01 - Дискриминација	01-17 - На основу образовања	2
01 - Дискриминација	01-18 - На основу друштвеног положаја и пола	4
01 - Дискриминација	01-19 - На основу сексуалне оријентације	5
01 - Дискриминација	01-20 - На основу родног идентитета	1
01 - Дискриминација	01-22 - На основу животне доби	1
01 - Дискриминација	01-23 - На основу инвалидитета	2
01 - Дискриминација	01-24 - Говор мржње	3
01 - Дискриминација	СУМА	196
02 - Медији и слобода информисања	СУМА	8
03 - Приступ информацијама	00 - Остало	216
03 - Приступ информацијама	03-1 - Неодлучивање у законском року	44
03 - Приступ информацијама	03-2 - Одбијање приступа информацијама	13
03 - Приступ информацијама	03-3 - Право на двостепеност	2
03 - Приступ информацијама	СУМА	275
04 - Вјерске слободе / религија	СУМА	2
05 - Полиција	00 - Остало	106
05 - Полиција	05-1 - Жалба на рад полиције	47
05 - Полиција	05-2 - Жалбе полицијских службеника	1
05 - Полиција	СУМА	154
06 - Јавни приходи	СУМА	4
07 - Затвори	00 - Остало	109
07 - Затвори	07-1 - Кориштење заводских погодности и посјете	10
07 - Затвори	07-2 - Здравствена заштита и хигијенски услови	10
07 - Затвори	СУМА	129
08 - Равноправност полова	СУМА	4
09 - Правосуђе	00 - Остало	321
09 - Правосуђе	09-1 - Жалбе на рад судија/суткиња	20
09 - Правосуђе	09-2 - Дужина трајања поступка (члан 6)	101
09 - Правосуђе	09-3 - Извршење пресуда	56
09 - Правосуђе	09-4 - ВСТС	6
09 - Правосуђе	СУМА	504

10 - Радни односи	СУМА	281
11 - образовање	00 - Остало	12
11 - образовање	11-2 - Основно образовање	9
11 - образовање	11-3 - Средње образовање	2
11 - образовање	11-4 - Високо образовање	9
11 - образовање	11-5 - образовање одраслих	1
11 - образовање	СУМА	33
12 - Лица с инвалидитетом	СУМА	48
13 - Права дјетета	00 - Остало	183
13 - Права дјетета	13-1 - Центри за социјални рад	10
13 - Права дјетета	СУМА	193
14 - Екологија заштита околине	СУМА	21
15 - Имовинско правни	СУМА	169
16 - Насиље	00 - Остало	7
16 - Насиље	16-1 - Насиље у породици	1
16 - Насиље	16-2 - Вршњачко насиље	1
16 - Насиље	СУМА	9
17 - Јавне исправе	СУМА	42
18 - Мањине	СУМА	6
19 - Управа	СУМА	322
20 - Ратна штета	СУМА	50
21 - Комуналне услуге	СУМА	92
22 - Владина и министарска именованја	СУМА	56
23 - Здравство	СУМА	74
24 - Социјална заштита	СУМА	82
25 - Пензије	СУМА	217
26 - Тужилаштва	СУМА	80
27 - Правобранилаштва	СУМА	4
28 - Предмети корупције	СУМА	4
29 - Миграције и азил	СУМА	52
30 - Слобода окупљања	СУМА	3
31 - Адвокати	СУМА	19
32 - Инспекције	СУМА	80
33 - Бесплатна правна помоћ	СУМА	5
СУМА	СУМА	3218

Број жалби примљених по поткатегоријама 2019. год.

Р. бр.	Начин окончања	Предмети 2019	Предмети из ранијих година	Укупно
1	У току интервенције омбудсмана	550	469	1019
2	Препоруком омбудсмана	71	208	279
3	Незаинтересованост странке за даље вођење поступка	282	157	439
4	Неприхватљива жалба	461	137	598
5	На други начин	372	441	813
6	Ненадлежност и уступање предмета надлежном органу	23	15	38
7	Прослијеђен другој канцеларији омбудсмана	2	2	4
8	Специјалним извјештајем	0	3	3
9	Поновни поступак	8	4	12
10	Укупно	1769	1436	3205

САМО ЗА НЕПРИХВАТЉИВА ЖАЛБА - ПОТКАТЕГОРИЗАЦИЈА

00 - Остало	97	13	110
01 - Анонимна жалба	3	1	4
02 - Злонамјерна жалба	0	1	1
03 - Неоснована жалба	303	107	410
04 - Жалба не садржи никакав захтјев	3	0	3
05 - Нарушавање легитимних права треће стране	2	0	2
06 - Кашњење подносиоца од 1 г. након чињеница, догађаја или одлуке	6	0	6
07 - Нису исцрпљена сва правна средства	21	5	26
08 - Жалба непотпуна или неразумљива (није накнадно допуњена)	9	4	13
09 - Подносилац одустао од жалбе	1	2	3
10 - Жалба с већ разматраним чињеницама (дуплирање жалбе)	13	3	16
11 - Чињенично стање прије 14. децембра 1995. г.	3	1	4
Укупно	461	137	598

Број жалби које су завршене//Начин окончања жалби у 2019. год.

Р.бр.	Повреда права	Број препорука
1	01 - Дискриминација	40
2	02 - Медији и слобода информисања	3
3	03 - Приступ информацијама	57
4	05 - Полиција	5
5	07 - Затвори	6
6	08 - Равноправност полова	1
7	09 - Правосуђе	26
8	10 - Радни односи	51
9	11 - Образовање	3
10	12 - Лица с инвалидитетом	4
11	13 - Права дјетета	24
12	14 - Екологија заштита околине	6
13	15 - Имовинско-правни	8
14	17 - Јавне исправе	8
15	19 - Управа	44
16	20 - Ратна штета	2
17	21 - Комуналне услуге	5
18	22 - Владина и министарска именовања	27
19	23 - Здравство	19
20	24 - Социјална заштита	4
21	25 - Пензије	11
22	26 - Тужилаштва	3
23	28 - Предмети корупције	1
24	29 - Миграције и азил	10
25	31 - Адвокати	1
26	32 - Инспекције	5
27	УКУПНО	374

Начин реализације	Број предмета
Дјелимично реализована	9
Нема одговора	124
Није реализована	59
Остварена сарадња	77
Реализована	105
Укупно	374

Број жалби с препорукама издатим у 2019. год. по категоријама повреда права и реализацији

ОДЈЕЛ	Број жалби с препоруком издатом у 2019. год.
01 - Одјелење за праћење остваривања права дјете	24
02 - Одјелење за праћење остваривања права лица с инвалидитетом	4
03 - Одјелење за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина	0
04 - Одјелење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права	97
05 - Одјелење за праћење остваривања политичких и грађанских права	175
06 - Одјелење за елиминацију свих облика дискриминације	42
07 - Одјелење за праћење остваривања права лица лишених слободе	6
08 - Одјелење за праћење остваривања права у правосуђу и управи	26
УКУПНО	374

Број жалби с издатом препоруком по одјелима у 2019. год.

Назив одјела	Број препорука
01 - Одјелење за праћење остваривања права дјете	23
02 - Одјелење за праћење остваривања права лица с инвалидитетом	3
03 - Одјелење за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина	0
04 - Одјелење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права	56
05 - Одјелење за праћење остваривања политичких и грађанских права	161
06 - Одјелење за елиминацију свих облика дискриминације	31
07 - Одјелење за праћење остваривања права лица лишених слободе	6
08 - Одјелење за праћење остваривања права у правосуђу и управи	24
УКУПНО	304

Број препорука по одјелима у 2019. год.

Канцеларија	Број жалби с препоруком издатом у 2019. год.
Канцеларија Сарајево	185
Канцеларија Бања Лука	114
Канцеларија Брчко	31
Канцеларија Мостар	1
Канцеларија Ливно	43
УКУПНО	374

Број жалби с издатом препоруком по уредима у 2019. год.

Уред	Број препорука
Канцеларија Сарајево	134
Канцеларија Бања Лука	98
Канцеларија Брчко	30
Канцеларија Мостар	1
Канцеларија Ливно	41
УКУПНО	304

Број препорука по канцеларијама у 2019. год.

Р. бр.	Назив органа	Број предмета	Сједиште органа
1	ОПШТИНСКИ СУД САРАЈЕВО	56	САРАЈЕВО
2	ОПШТИНСКИ СУД ЛИВНО	47	ЛИВНО
3	КАНТОНАЛНИ СУД ЛИВНО	45	ЛИВНО
4	КАНТОНАЛНИ СУД САРАЈЕВО	35	САРАЈЕВО
5	ОСНОВНИ СУД БАЊА ЛУКА	28	БАЊА ЛУКА
6	КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО У САРАЈЕВУ	24	САРАЈЕВО
7	ВРХОВНИ СУД ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	20	САРАЈЕВО
8	ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	19	БАЊА ЛУКА
9	КАНТОНАЛНИ СУД ТУЗЛА	17	ТУЗЛА
10	ОПШТИНСКИ СУД ЛУКАВАЦ	16	ЛУКАВАЦ
11	ОПШТИНСКИ СУД БИХАЋ	15	БИХАЋ
12	ОПШТИНСКИ СУД МОСТАР	15	МОСТАР
13	ОПШТИНСКИ СУД ТУЗЛА	15	ТУЗЛА
14	ОКРУЖНИ СУД БАЊА ЛУКА	14	БАЊА ЛУКА
15	КАНТОНАЛНИ СУД У МОСТАРУ	13	МОСТАР
16	ТУЖИЛАШТВО ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА	13	ТУЗЛА
17	ВИСОКИ СУДСКИ И ТУЖИЛАЧКИ САВЈЕТ БиХ	12	САРАЈЕВО
18	ОСНОВНИ СУД СОКОЛАЦ	11	СОКОЛАЦ
19	ОКРУЖНО ТУЖИЛАШТВО БАЊАЛУКА	10	БАЊАЛУКА
20	УСТАВНИ СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	10	САРАЈЕВО

20 најчешћих противних страна из области судова

Р. бр.	Назив органа	Број предмета	Сједиште органа
1	ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ПИО	86	ТУЗЛА
2	МУП РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	44	БАЊА ЛУКА
3	КАНТОНАЛНА АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА ПИО ТУЗЛА	42	ТУЗЛА
4	ФОНД ПИО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	37	БИЈЕЉИНА
5	ГРАД БАЊАЛУКА	33	БАЊАЛУКА
6	МУП КАНТОНА САРАЈЕВО	32	САРАЈЕВО
7	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ	24	БАЊАЛУКА
8	МИНИСТАРСТВО РАДА И БОРАЧКО-ИНВАЛИДСКЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	18	БАЊА ЛУКА
9	ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	17	САРАЈЕВО
10	ГРАД ЛИВНО	16	ЛИВНО
11	ГРАД МОСТАР	16	МОСТАР
12	АГЕНЦИЈА ЗА ДРЖАВНУ СЛУЖБУ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	16	САРАЈЕВО
13	ЈЗУ ДОМ ЗДРАВЉА СРБАЦ	16	СРБАЦ
14	КПЗ ЗЕНИЦА	16	ЗЕНИЦА
15	ВЛАДА КАНТОНА САРАЈЕВО	15	САРАЈЕВО
16	КПЗ ТУЗЛА	15	ТУЗЛА
17	МИНИСТАРСТВО БЕЗБЈЕДНОСТИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ - СЕКТОР ЗА АЗИЛ	14	САРАЈЕВО
18	ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ПИО МОСТАР	13	МОСТАР
19	МИНИСТАРСТВО БЕЗБЈЕДНОСТИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ - СЛУЖБА ЗА ПОСЛОВЕ СА СТРАНЦИМА	13	САРАЈЕВО
20	ОПШТИНА ДОБОЈ	12	ДОБОЈ

20 најчешћих противних страна без области правосуђа

ДЕТАЉАН ПРЕГЛЕД РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРЕПОРУКА

БРОЈ ПРЕДМЕТА	БРОЈ ПРЕПОРУКЕ	ГЛАВНА ПРЕПОРУКА	ПОВРЕДА ПРАВА	РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ	ЗАПРИМЉЕН ОДГОВОР	РЕАЛИЗАЦИЈА И САДРЖАЈ ОДГОВОРА
ПОВРЕДА ПРАВА :	01 - Дискриминација					
Реализирана						
Ж-СА-06-866/18	П-30/19	ПРЕПОРУКУ Опћини Јајце 1. да у будућим случајевима јасно дефинише опће и посебне услове које морају испуњавати кандидати приликом пријаве на јавни позив, а у циљу избјегавања евентуалних нејасноћа и беспотребних трошкова; 2. да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији и достави доказ о истом.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Опћина Јајце је институцији Омбудсмена дана 05.03.2019. године доставила Допис, број: 02-21-5911-И/19 од 26.02.2019. године у којој је наведено сљедеће: "...обавјештавамо Вас да ћемо у будућим случајевима јасно дефинисати опће и посебне услове за кандидате који се пријављују на јавне позиве Опћине Јајце како би се, како сте у самој препоруци навели, избјегле евентуалне нејасноће и беспотребни трошкови." Узимајући у обзир све околности овог случаја, Омбудсмени Босне и Херцеговине закључују да препорука број: П-30/19 од 12.02.2019. године у цјелости реализована.
Ж-СА-06-172/18	П-33/19	ПРЕПОРУКУ Служби за заједничке послове институција Босне и Херцеговине 1. Да у циљу осигурања механизма унутар саме Службе за заједничке послове институција Босне и Херцеговине, подузме мјере у циљу имплементације члана 24 став 4 Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини према којем су сви јавни органи те остала правна лица дужни да у својим опћим правним актима, или посебним правним актима, регулирају принципе једнаког поступања, те да осигурају ефикасне интерне процедуре заштите од дискриминације; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о начину реализације исте.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Институција Омбудсмена је дана 15.03.2019. године запримила одговор на препоруку од Службе за заједничке послове институција Босне и Херцеговине у акту број 05/ИИИ-50-1-134-15/18, у којем се наводи да је дана 12.03.2019. године донесен Правилник о забрани дискриминације у Служби за заједничке послове институција Босне и Херцеговине, те је исти достављен у прилогу.
Ж-СА-06-469/18	П-35/19	ПРЕПОРУКУ МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА СРЕДЊО-БОСАНСКОГ КАНТОНА 1. да имајући у виду закључке из ове препоруке, као валидан доказ о извршеној уплати путем електронског банкарства сматра ојерену електронску потврду коју банка издаје уплатиоцу, а како је то напријед и наведено 2. да о начину испоштовања ове препоруке обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема исте.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Омбудсмани Босне и Херцеговине до дана 10.04.2019. године нису запримили одговор Министарства унутрашњих послова Средњо-босанског кантона на Препоруку број П-35/19, нити су подузете активности у циљу реализације исте. Даном 10.04.2019. године Влади Средњо-босанског кантона упућена је Обавијест о неиспоштовању препоруке број П-35/19. Влада СБК је запримила и проследила повратну информацију МУП-а СБК достављену изван рока (13.05.2019.), чиме је препорука у потпуности реализирана.
Ж-СА-06-798/18	П-106/19	ПРЕПОРУКУ директору Федералне управе полиције 1. Да изврши измјене и допуне подзаконског акта „Критериј о методу, начину и систему бодовања, тестирања кандидата и провјера физичке способности” у складу са важећим одредбама Закона о полицијским службеницима Федерације Босне и Херцеговине и налазима из ове Препоруке; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о начину реализације исте.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Након анализе релевантног законодавства у контексту Ваше препоруке, руководитељ Федералне управе полиције ће приступити реализацији исте на начин што ће формирати радно тијело састављено од стручних лица која ће процијенити и поближе одредити биолошке и физиолошке потенцијале у односу на старосну доб кандидата који приступају у овај полицијски орган, те на бази тих резултата ускладити одредбе спорног подзаконског акта - Критерији о методу, начину и систему бодовања, тестирања кандидата и провјера физичке способности бр. 09-8933, од 11.08.2016. године”
Ж-ЛИ-06-277/18	П-108/19	ПРЕПОРУКУ Равнатељу Средње школе „Тин Ујевић“ Гламоч 1. да одмах по пријему ове препоруке престане са свим радњама према упосленицима које имају обиљежја мобинга; 2. да у циљу осигурања механизма унутар Средње школе „Тин Ујевић“ Гламоч за рјешавање и превенирање оваквих и сличних ситуација, подузме мјере у циљу имплементације чланка 24. став 4. Закона о забрани дискриминације Босне и Херцеговине, према којем су сва јавна тијела и остале правне особе дужни у своје опће правне акте, или кроз посебне правне акте, регулирати начела и принципе једнаког поступања, те да осигурају учинковите интерне процедуре заштите од дискриминације;	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Равнатељ Средње струковне школе „Тин Ујевић“ Гламоч, након запримања издате препоруке, доставио је изјашњење у којем негира радње наведене у Препоруци. Такођер наводи да су "... у Етичком кодексу Средње школе „Тин Ујевић“ Гламоч имплементирана начела једнакости и праведности, начело професионалности и мирног суживота у Школи. Проводит ћемо и друге активности у вези чланка 24. ставак 4. у складу са препорукама и напутцима Министарства знаностик, просвјете, културе и шпорта Херцегбосанске жупаније.“
Ж-СА-06-9/19	П-113/19	ПРЕПОРУКУ • Да поништи Рјешење о покретању дисциплинског поступка број 104-18-2-3005-1/18, од 18.12.2018. године у дијелу који се односи на упућивање жалбе институцији Омбудсмена, односно тачку 3 Рјешења; • Да у року од 15 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о начину реализације исте.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Из достављеног одговора Централне банке БиХ произилази да је поступљено по Препоруци Омбудсмена БиХ.

Ж-БЛ-06-970/18	П-127/19	ПРЕПОРУКУ предсједнику Конкуренијског савјета Босне и Херцеговине 1. Да одмах по добијању ове препоруке, донесе одговарајући акт којим утврђује постојање, односно непостојање услова за вођење поступка по службеној дужности, а у вези поднесеног захтјева подносиоца жалбе	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Одговорна страна је доставила одговор по издатој препоруци број: 01-12-1-417-4/18, од дана 10.06.2019. године. У достављеном одговору, између осталог се наводи да је по представци подносиоца жалбе извршена анализа достављеног захтјева и састављена информација о проведеној анализи, те да је утврђено да нема основа да је "Еко Топлана" д.о.о. Бања Лука злоупотребила позитивне законске прописе којима се уређује ова област.
Ж-БЛ-06-969/18	П-126/19	ПРЕПОРУКУ предсједнику Конкуренијског савјета Босне и Херцеговине 1. Да одмах по добијању ове препоруке, донесе одговарајући акт којим утврђује постојање, односно непостојање услова за вођење поступка по службеној дужности, а у вези поднесеног захтјева подносиоца жалбе	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	По издатој препоруци одговорна страна доставила је одговор број: 01-12-1-418-4/18, од дана 13.06.2019. године. У истом између осталог наводи да су у свом акту број: УП-04-26-2-041-4/18, од дана 16.11.2018. године ,утврдили непостојање услова за невођење поступка по службеној дужности. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара а издата препорука сматра се испоштованом
Ж-БЛ-06-378/19	П-184/19	ПРЕПОРУКУ Скупштини Босанско-подрињског кантона • Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то напријед наведено; • Да до доношења одлуке у овом предмету обустави све радње на постављању спорног споменика;	01 - Дискриминација	Реализирана	НЕ	закључено је да нису предузете било какве активности на изградњи спорног објекта, да је надлежна инспекција као и општинска служба утврдила да нема основа за предузимање било каквих мјера предвиђених законом, па је донесена одлука као у уводу ове Обавијести, у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11).
Остварена сарадња						
Ж-СА-06-899/18	П-99/19	ПРЕПОРУКУ директору КЈКП "Водовод и канализација" Сарајево • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; • да најкасније у року од 10 (десет) дана, достави институцији Омбудсмана тражено изјашњење, информације и релевантну документацију.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току
Ж-СА-06-479/19	П-205/19	ПРЕПОРУКУ ЈАВНОМ ПОДУЗЕЋУ МЕЂУНАРОДНА ЗРАЧНА ЛУКА САРАЈЕВО 1. да усвоје правни оквир којим ће се осигурати равноправна упораба сва три службена језика – хрватског, босанског и српског, односно оба писма – латиница и ћирилица у екстерној комуникацији према грађанима, а што прије свега, укључује објаве на службеној веб страници и службеној фејсбук страници Подузећа;	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	Запримљено више одговора и остварена сарадња са одговорном страном.Рад на предмету у току.
Ж-БЛ-06-544/19	П-241/19	ПРЕПОРУКУ ЈКП „Чистоћа“ Цазин 1. Да предузме неопходне мјере на елиминацији дискриминације и отклањању штетних последица по подносиоца жалбе, у складу са налазима из ове Препоруке; 2. да предузме неопходне мјере не превенцији дискриминације и надокнади штете која је настала као последица дискриминације према подносиоцу жалбе, у складу са налазима из ове Препоруке; 3. да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	16.12.2019 запримљен одговор ,рад на предмету у току.
Ж-БЛ-06-601/19	П-274/19	ПРЕПОРУКУ Влади Републике Српске и ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске 1. Да предузму неопходне мјере на обезбијењењу равноправног третмана лица која конкуришу на средства у оквиру подршке првом запослењу, у складу са налазима из ове Препоруке; 2. да у року од 30 дана, почев од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмене БиХ о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	Запримљени одговори 20.01. и 24.01.2020 ,рад на предмету у току.
Ж-БЛ-06-796/19	П-276/19	ПРЕПОРУКУ Влади Републике Српске 1. да у складу са својим капацитетима предузме мјере са циљем осигурања једнаког третмана полицијских службеника запослених у полицијским агенцијама на нивоу Босне и Херцеговине у погледу остваривања права на пензију, уважавајући потребу једнаког или усклађеног урачунавања ратног стажа независно од мјеста пребивалишта, у складу са налазима из ове Препоруке.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	НЕ	Рад на предмету у току.
Није реализирана						
Ж-БР-06-231/18	П-8/19	ВЛАДИ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ - да убудуће приликом доношења Одлуке о критеријима и начину додјеле стипендија редовитим студентима И. циклуса студија, уваже мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине; -да у року од деведесет (90) дана од дана пријема препоруке обавијестите Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о реализацији ове Препоруке.	01 - Дискриминација	Није реализирана	ДА	Дана 19.02.2020. године запримљен одговор Одјелења за образовање Владе Брчко дистрикта БиХ, број: 37-000964/19 од 31.01.2020. године.

Ж-БЛ-06-856/18	П-69/19	ПРЕПОРУКУ 1. Угоститељском сервису Владе Републике Српске да: У складу са чланом 253. став 1. Закона о општем управном поступку Републике Српске („Службени гласник РС“ бр.13/02, 87/07, 50/10 и 66/18 огласи ништавим рјешење број: 01/1/4-82/19 од дана 10.01.2019. године о привременом распоређивању подносиоца жалбе; 2. Министарству трговине и туризма Републике Српске да: Подносиоца жалбе распореде на радно мјесто у Министарству трговине и туризма у складу са њеним првобитним рјешењем на неодређено вријеме.	01 - Дискриминација	Није реализована	ДА	Достављен је одговор Министарства трговине и туризма. Препорука није реализована и бит ће уврштена у Годишњи извјештај.
Ж-СА-06-210/19	П-73/19	ПРЕПОРУКА Генералном директору БХРТ-а да размотри подузимање мјера ка побољшању радног окружења и промовисању права у најширем обиму. Генерални директор БХРТ-а да у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке обавијести Институцију омбудсмана о подузетим радњама.	01 - Дискриминација	Није реализована	НЕ	Након проведене истраге у предмету дана 29.03.2019. године издана је препорука П-73/19 БХРТ-у у којој су позвани да размотре подузимање мјера ка побољшању радног окружења и промовисању права у најширем обиму, те да доставе одговор у року од 60 дана од дана пријема препоруке. С обзиром да одговор није достављен у наведеном року дана 17.06.2019. године упућена је ургенција на коју исто тако није достављен одговор. Ова препорука као и информација о нереализацији исте бит ће уврштена у годишњи извјештај.
Ж-БЛ-06-624/18	П-91/19	ПРЕПОРУКУ командиру Полицијске станице Костајница 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење које се тичу околности да ли је покренути унутрашњи поступак против полицијских службеника у међувремену окончан 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	01 - Дискриминација	Није реализована	НЕ	Како одговорна страна није доставила одговор по издатој препоруци, предмет о жалби се затвара, у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11). Издана препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће уврштена у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмана Босне и Херцеговине за 2019. годину.
Ж-БЛ-06-924/18	П-84/19	ПРЕПОРУКУ Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове да Огласи ништавим Рјешење број: 21.01/127-82/18 од 08.02. 2019. године и подносиоца жалбе поново распореде на позицију шефа подручне јединице Власеница. У року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијести Институцију омбудсмана о предузетим мјерама на реализацији препоруке.	01 - Дискриминација	Није реализована	ДА	Омбудсмани констатују да надлежни орган није поступио у складу с издатом препоруком и предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11).
Ж-СА-06-1340/18	П-138/19	ПРЕПОРУКА Влада Кантона Сарајево да иницира поступак измјене и допуне Колективног уговора за дјелатности предшколског одгоја и основног одгоја и образовања у Кантону Сарајево у дијелу који садржи дискриминаторске одредбе. Влада Кантона Сарајево да у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке обавијести Институцију омбудсмана о подузетим радњама.	01 - Дискриминација	Није реализована	НЕ	С обзиром да до данас није запримљен било какав званични одговор Институција омбудсмана закључује да препорука није реализована, те ће исто бити наведено у годишњем извјештају Институције омбудсмана. Свакако, уколико дође до реализације препоруке у наредном периоду исто ће бити евидентирано. Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсмани Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету, те су донијели одлуку о затварању предмета.
Ж-СА-06-1365/18	П-138/19	ПРЕПОРУКА Влада Кантона Сарајево да иницира поступак измјене и допуне Колективног уговора за дјелатности предшколског одгоја и основног одгоја и образовања у Кантону Сарајево у дијелу који садржи дискриминаторске одредбе. Влада Кантона Сарајево да у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке обавијести Институцију омбудсмана о подузетим радњама.	01 - Дискриминација	Није реализована	НЕ	С обзиром да до данас није запримљен било какав званични одговор Институција омбудсмана закључује да препорука није реализована, те ће исто бити наведено у годишњем извјештају Институције омбудсмана. Свакако, уколико дође до реализације препоруке у наредном периоду исто ће бити евидентирано. Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсмани Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету, те су донијели одлуку о затварању предмета.
Ж-СА-06-1366/18	П-138/19	ПРЕПОРУКА Влада Кантона Сарајево да иницира поступак измјене и допуне Колективног уговора за дјелатности предшколског одгоја и основног одгоја и образовања у Кантону Сарајево у дијелу који садржи дискриминаторске одредбе. Влада Кантона Сарајево да у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке обавијести Институцију омбудсмана о подузетим радњама.	01 - Дискриминација	Није реализована	НЕ	С обзиром да до данас није запримљен било какав званични одговор Институција омбудсмана закључује да препорука није реализована, те ће исто бити наведено у годишњем извјештају Институције омбудсмана. Свакако, уколико дође до реализације препоруке у наредном периоду исто ће бити евидентирано. Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсмани Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету, те су донијели одлуку о затварању предмета.

Ж-СА-06-1387/18	П-138/19	ПРЕПОРУКА Влада Кантона Сарајево да иницира поступак измјене и допуне Колективног уговора за дјелатности предшколског одгоја и основног одгоја и образовања у Кантону Сарајево у дијелу који садржи дискриминаторске одредбе. Влада Кантона Сарајево да у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке обавијести Институцију омбудсмена о подузетим радњама.	01 - Дискриминација	Није реализована	НЕ	С обзиром да до данас није запримљен било какав званични одговор Институција омбудсмена закључује да препорука није реализована, те ће исто бити наведено у годишњем извјештају Институције омбудсмена. Свакако, уколико дође до реализације препоруке у наредном периоду исто ће бити евидентирано. Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсмени Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету, те су донијели одлуку о затварању предмета.
Ж-БЛ-06-483/19	П-230/19	ПРЕПОРУКУ ЈУ „Градска апотека“ Сребреник 1. Да предузме неопходне мјере на елиминацији и превенцији дискриминације и отклањању штетних последица по подносиоце жалбе, у складу са налазима из ове Препоруке; 2. да у сарадњи са Управним одбором успостави интерни механизам за заштиту од мобинга; 3. да у року од 30 дана, почев од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмене БиХ о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	01 - Дискриминација	Није реализована	ДА	У одговору на препоруку Омбудсмена од 26.11.2019 .године, директор Апотеке је навео да у складу са начелом равноправности странака има право да се упозна са доказима које је странка доставила, а који су послужили као основ за покретање истраге, као и да ће доставити квалитетно и детаљно изјашњење након што прими наводе и документацију на коју се Омбудсмени позивају. Институција Омбудсмена је одлучила у складу са чланом 28 Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине третирати повјерљивим све податке и документе које им подносиоци жалбе доставе, обзиром да је у иницијалном допису на недвосмислен и децидан начин сумирала све релевантне наводе који чине обиљежја мобинга, као и да су достављени документи махом произашли из поступака и комуникације која се већ одвијала у оквиру одговорне установе. Издавањем Препоруке управи здравствене установе исцрпљене су могућности које Омбудсмани имају у поступању по појединачним жалбама грађана, али се странка уједно обавјештава да препоруку Омбудсмена можете користити као доказ у евентуално покренутом судском поступку овим поводом.
Нема одговора						
Ж-БЛ-06-105/19	П-183/19	ПРЕПОРУКУ Министарству науке и културе Републике Српске • Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмена, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то напријед наведено;	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	
Ж-БЛ-06-918/18	П-195/19	ПРЕПОРУКУ ШПД „Унско-санске шуме“ д.о.о. Босанска Крупа 1. Да у складу са Правилником о раду и Правилником о систематизацији радних мјеста омогући једнаке прилике за напредовање за све раднике, укључујући и подносиоци жалбе, руководећи се првенствено принципима квалитета кандидата, објективне и отворене селекције и налазима из ове Препоруке; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијести институцију Омбудсмена о предузетим мјерама на реализацији препоруке.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	Нема одговора, рад на предмету у току.
Ж-СА-06-974/19	П-246/19	ПРЕПОРУКУ ДИРЕКТОРИЦИ КЛИНИЧКОГ ЦЕНТРА УНИВЕРЗИТЕТА У САРАЈЕВУ 1. да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмани о начину испоштовања ове препоруке.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету је у току
Ж-СА-06-854/18	П-247/19	ПРЕПОРУКУ КАНТОНАЛНОМ СУДУ У САРАЈЕВУ 1. да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмани о начину испоштовања ове препоруке.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	рад на предмету у току

Ж-СА-06-235/19	П-248/19	ПРЕПОРУКУ МИНИСТРУ ВАЊСКИХ ПОСЛОВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ 1. да имајући у виду налаз и мишљење Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине јасно пропише процедуре, увјете, критерије упућивања запослених на рад у дипломатско конзуларним представништвима Босне и Херцеговине, којим ће се осигурати равноправан третман свих лица која су исказала интерес за рад у истима; 2. да донесе одлуку по писменим поднесцима жалитељице од дана 05.02.2018. године, дана 25.07. 2018. године и од дана 22.01.2019. године којим је иста исказала интерес за рад у дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине; 3. да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о начину испоштовања исте.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету у току.
Ж-БР-06-132/16	П-266/19	1. Да без одлагања покрене процедуралне радње у циљу разматрања Закона о библиотечкој дјелатности Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да у року од 30 (тридесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмена Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	Нема одговора , рад на предмету у току.
Ж-ЛИ-06-223/19	П-272/19	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Владе Кантона 10 1. да одмах по пријему ове препоруке подузме адекватне мјере и радње те Одлуку о измјени и допуни Одлуке о листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обвезног здравственог осигурања Кантона 10 (Позитивна листа лијекова Кантона 10) број: 01-02-3-1/19 од 16.01.2019. године, а у дијелу који се односи на прописивање лијека Ривароксабан филм тбл. 15 и 20 мг, Влада Кантона 10 усклади с одредбама Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	Будући да у остављеном року није запримљен одговор на препоруку, упућена је ургенција Влади Кантона 10.Рад на предмету у току.
Ж-СА-06-908/19	П-289/19	ПРЕПОРУКУ ИНТЕСА САОПАОЛО БАНК Д.Д. БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА 1. да подузме активности које ће резултирати уклањањем почињене дискриминације; 2. да жалитељици изда потврду о радном искуству која ће бити прецизна и детаљна, односно на којој требају бити подаци о томе на којим је пословима радила - назив радног мјеста, да ли су то нпр. послови високе стручне спреме/високог образовања или средње стручне спреме, колико дуго је обављао наведене послове, прецизан опис послова радног мјеста, навести јасан период радног ангажовања на радним задацима;	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету у току.
УКУПНО	-	01 - Дискриминација				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
29	39	9	0	5	7	8
ПОВРЕДА ПРАВА :	02 - Медији и слобода информисања					
Остварена сарадња						
Ж-СА-05-1043/19	П-281/19	ПРЕПОРУКА Чланци објављени на онлине медију Антимигрант.ба а који су напријед наведени представљу потицање на дискриминацију и указују на ширење говора мржње и чињење других кривичних дјела. Позивају се напријед наведени да подзму мјере у складу са својим надлежностима и да о томе обавијесте Институцију омбудсмана у року од 30 дана од дана пријема препоруке.	02 - Медији и слобода информисања	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
Није реализована						
Ж-СА-05-802/18	П-47/19	ПРЕПОРУКА Власти Унско-санског кантона да размотри успоставу посебног система извјештавања за ЈП РТВ УСК у односу на друга јавна предузећа узимајући у обзир специфичност јавног медија а у циљу веће транспарентности медија. Позивају се напријед наведени да одговор доставе у року од 60 дана од дана пријема препоруке.	02 - Медији и слобода информисања	Није реализована	ДА	Дана 18.04.2019. године Институција омбудсмана запримила је одговор Владе УСК-а под бројем: 03-10-2755-2/19 од дана 15.04.2019. године у којем је између осталог наведено да су у вези реализације препоруке везани прописима који су у надлежности Федерације БиХ, односно Законом о привредним друштвима Федерације БиХ и Законом о јавним предузећима Федерације БиХ. Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсмани Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету.
Нема одговора						

Ж-БР-05-4/19	П-206/19	Јавном подuzeћу Дирекцији за обнову и изградњу д.о.о. Тузла 1. Да одмах, по пријему ове препоруке, успостави сурадњу са институцијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то наведено у актима од 18.02.2019. г., 27.03.2019.г. и 11.07.2019. године. 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	02 - Медији и слобода информисања	Нема одговора	НЕ	рад на предмету у току
УКУПНО	-	02 - Медији и слобода информисања				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
3	3	0	0	1	1	1
ПОВРЕДА ПРАВА :	03 - Приступ информацијама					
Реализирана						
Ж-СА-05-1163/18	П-17/19	ПРЕПОРУКУ Председавајућем Управног одбора Универзитета у Сарајеву 1. Да одмах по пријему препоруке, по захтјеву Медицинског факултета Универзитета у Сарајеву од дана 26.09.2018. године, донесе рјешење о приступу информацијама у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да у року од 15 дана од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Узимајући у обзир све околности овог случаја, Омбудсмани Босне и Херцеговине закључују да је препорука број: П-17/19 од 26.12.2018. године у цијелости реализована. Предмет ће бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима рада институције Омбудсмана.
Ж-СА-05-1117/17	П-14/19	ПРЕПОРУКУ Министру здравства Зеничко-добојског кантона 1. Да одмах по пријему препоруке, у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, одлучи о захтјеву за приступ информацијама Апотека Виолапхарм Тешањ од дана 30.08.2018. године ; 2. Да у року од 15 дана од дана пријема Препоруке, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације исте;	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 23.01.2019. године запримљен је акт Министарства Зеничко-добојског кантона број: 11-37-12357-8/17 од 18.01.2019. године у којем је наведено да је по захтјеву жалитеља донесено Рјешење број: 11-37-12357-7/18 од 18.01.2019. године којим је одобрен приступ информацијама, чиме је Препорука Омбудсмана у цијелости реализована.
Ж-ЛИ-05-296/18	П-18/19	ПРЕПОРУКУ Равнатељу Средње струковне школе Силвија Страхимира Крањчевића у Ливну 1. Да, одмах подузме ефикасне мјере и радње на доношењу рјешења по Захтјеву за приступ информацијама поднесеном дана 27.11.2018. године;	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Након издавања препоруке Средња струковна школа Силвије Страхимира Крањчевића Ливно, својим поднеском од 11.02.2019. године, обавјештава Институцију омбудсмана да је поступљено по препоруци и донесено рјешење којим се одобрава приступ информацијама.
Ж-ЛИ-05-285/18	П-19/19	ПРЕПОРУКУ Министру Министарства пољопривреде, водопривреде и шумарства Кантона 10 1. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави рјешење донесено у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Након запримања Препоруке Министарство је обавијестило Институцију омбудсмана да је дана 20.02. 2019. године, донесено Рјешење по изјављеној жалби. Институција омбудсмана је поднеском од 28.02.2019. године, обавијестила подносиоца жалбе о достављеном изјашњењу. Сукладно наведеном, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да затворе предмет јер су издату препоруку оцијенили прихваћеном.
Ж-СА-05-1210/18	П-31/19	ПРЕПОРУКУ Факултету физичког васпитања и спорта Универзитета у Источном Сарајеву 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања подносиоцу жалбе одговори у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској; 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Жалитељ је 05.04.2019.године обавијестио институцију Омбудсмана да му је Факултет физичког васпитања и спорта Универзитета у Источном Сарајеву доставио тражене записнице са сједница Научно-наставног вијећа као и Пословник рада Научно-наставног вијећа. Сходно наведеном, Омбудсмани Босне и Херцеговине констатују да је препорука Омбудсмана реализирана.
Ж-БЛ-05-945/18	П-24/19	ПРЕПОРУКУ 1. Да дослиједном примјеном Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске разматра и одлучује о захтјевима за приступ информацијама,	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	С обзиром да из одговора произлази да је Универзитет у Бањалуци испоштовао препоручено а у складу са чланом 21. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” бр. 32/00, 19/02, 35/04 и 32/06), Омбудсмани немају основа за даље поступање по жалби и доносе одлуку о затварању предмета.
Ж-ЛИ-05-220/18	П-40/19	ПРЕПОРУКУ 1. да Жалбено вијеће Владе Кантона 10 поступи по жалби жалитељице против Обавијести о избору кандидата број:03-02-34-48.6/18 од 20.06.2018.г., те одмах успостави сурадњу са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је напријед наведено,	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 10.02.2019.г. одговорна страна се изјаснила актом бр:21-04-34-18/18 да је Жалбено вијеће донијело Одлуку у предмету жалитељице бр:21-04-34-18/18 , након чега су одлучили да затворе предмет .
Ж-ЛИ-05-286/18	П-16/19	ПРЕПОРУКУ директору Управе за инспекцијске послове Кантона 10 1. Да, Захтјев за приступ информацијама од 15.11.2018. године, ријешити сукладно Закону о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Управа за инспекцијске послове Кантона 10 својим поднеском од 08.03.2019. године, обавјештава Институцију омбудсмана да је поступила по издатој препоруци.

Ж-ЛИ-05-28/19	П-59/19	ПРЕПОРУКУ Равнатељици Јавне установе “Хрватски дом” Купрес 1. Да, Захтјев за приступ информацијама Зденка Тичиновића од 21.11.2018. године, ријешити сукладно Закону о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине. 2. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави рјешење донесено у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Јавна установа „Хрватски дом“ Купрес, доставила је изјашњење број: 01-19/2019 од 26.03.2019. године, у којем се истиче да је темељем поднесеног Захтјева за приступ информацијама дана 26.03.2019. године, донесено рјешење које је достављено жалитељу. Сукладно наведеном, Омбудсман за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу чланка 35. тачке 8. Правила за функционирање институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број: 104/11), затворе предмет који се води по жалби Зденка Тичиновића, јер су издату препоруку оцијенили прихваћеном.
Ж-ЛИ-05-298/18	П-58/19	ПРЕПОРУКУ Равнатељици Јавне установе Основне музичке школе Травник 1. Да, Захтјев за приступ информацијама Арнена Хаџића од 29.10.2018. године, ријешити сукладно Закону о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине. 2. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави рјешење донесено у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Основна музичка школа Травник, својим поднеском од 26.03.2019. године, обавијештава Институцију омбудсмана да је поступила по издатој препоруци и дана 18.02.2019. године, донијела Рјешење по Захтјеву за приступ информацијама.
Ж-БЛ-05-999/18	П-61/19	ПРЕПОРУКУ градоначелнику Града Бања Лука 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања предузме неопходне мјере и радње како би подносиоци жалбе по поднесеном захтјеву било одговорено у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Актом број: 23-059-299/2019, од дана 06.05.2019. године, одговорна страна доставила је одговор на издату препоруку из чијег садржаја произилази да је подносиоци жалбе достављен тражени одговор дана 06.05.2019. године.
Ж-БЛ-05-79/19	П-62/19	ПРЕПОРУКУ предсједнику Опћинског суда у Тешњу 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одребама Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине 2. Да у будућим сличним случајевима подносиоцима захтјева доставља одговоре по истима обавезно уважавајући налаз и мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине из ове препоруке	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Актом број: 039-0-СУА-19-000 153, од дана 25.03.2019. године ,Суд је доставио одговор на издату препоруку из чије садржине поризилази да је подносиоцу жалбе по поднесеном захтјеву одговорено рјешењем број: 39-0-Су-18-000 241, од дана 21.03.2019. године. Полазећи од наведеног предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине” број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом.
Ж-БЛ-05-83/19	П-63/19	ПРЕПОРУКУ предсједнику Кантоналног суда у Ливну 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одребама Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине 2. Да у будућим сличним случајевима подносиоцима захтјева доставља одговоре по истима обавезно уважавајући налаз и мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине из ове препоруке	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Актом број: 10 0 П 004606 19 Р 2, од дана 27.03.2019. године ,Суд је доставио одговор на издату препоруку из чије садржине поризилази да је подносиоцу жалбе по поднесеном захтјеву одговорено одговарајућим рјешењем.Полазећи од наведеног предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине” број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом.
Ж-ЛИ-05-47/19	П-82/19	ПРЕПОРУКУ Министру Министарства унутарњих послова Кантона 10 1. Да, Захтјев за приступ информацијама од 14.02.2019. године, ријешити сукладно Закону о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Министарство унутарњих послова Кантона 10, поступајући по издатој препоруци, а темељем захтјева жалитељице донијело је Рјешење број: 02-01-34-6852/19 од 23.04.2019. године. Примјерак донесеног рјешења Институцији омбудсмана је доставила жалитељица на дан 06.05.2019. године.
Ж-ЛИ-05-42/19	П-81/19	ПРЕПОРУКУ Министру Министарства знаности, просвјет, културе и спорта Кантона 10 1. Да, Захтјев за приступ информацијама од 11.02.2019. године, ријешити сукладно Закону о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине. 2. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави рјешење донесено у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Након издавања препоруке, подносиоц жалбе је дана 03.05.2019. године, обавијестио Институцију омбудсмана да је Министарство дана 30.04.2019. године, донијело рјешење којим се одобрава приступ информацијама
Ж-БЛ-05-616/18	П-85/19	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке одговори на захтјев за приступ информацијама од 14.02.2017. године, а у складу са Законом о слободи приступа информацијама и изнесеним мишљењем омбудсмана Босне и Херцеговине 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмане о начину реализације ове препоруке.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Како је Шумско газдинство Добој одговорило на захтјев подносиоца жалбе, чиме је Препорука Институције испоштована, омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су одлучили, да у смислу члана 35. Правила за функционисање Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине“, број: 104/11) затворе предмет.

Ж-БЛ-05-963/18	П-90/19	ПРЕПОРУКУ предсједнику Опћинског суда у Живиницама 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Актом број: 033-0-СУ-19-000005Ом, од дана 29.04.2019. године, Суд је доставио одговор по издатој препоруци из чије садржине произилази да је подносиоцу жалбе по поднесеном захтјеву одговорено рјешењем Суда број:33 0 В 059323 14 В, од дана 31.07.2019. године, на начин да су му достављене тражене информације. Полазећи од наведеног, предмет о жалби се затвара, у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом
Ж-СА-05-214/19	П-96/19	ПРЕПОРУКА Стручна служба за послове Опћинског вијећа и Опћинског начелника Опћине Вогошћа да ступи у контакт са подносиоцем жалбе у наредних 15 дана да би договорили начин приступа информацијама из матичних књига, а који ће одговарати објема странама. Позива се Стручна служба за послове Опћинског вијећа и Опћинског начелника Опћине Вогошћа да обавијести о реализацији ове препоруке у року од 90 дана од дана пријема.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 25.04.2019. године Институција омбудсмана запримила је одговор Опћине Вогошћа под бројем: 12-05-269/19 од дана 23.04.2019. године у којем је, између осталог, наведено да су исти поступили по препоруци Институције омбудсмана и контактирали подносиоца жалбе. У комуникацији са подносиоцем жалбе добили су информацију да је исти већ прикупио довољно података те да је повукао захтјев за приступ информацијама. Из наведеног, без обзира на чињеницу да је захтјев повучен може се закључити да су исти приступили реализацији препоруке.
Ж-ЛИ-05-7/19	П-98/19	ПРЕПОРУКУ равнатељу Основне гласбене школе "Томиславград" из Томислаграда 1. да подузме ефикасне мјере и радње на доношењу одлуке по Захтјеву за приступ информацијама, поднесеном дана 22.11.2018. године, те прецизираном захтјеву од дана 04.01.2019.г.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Будући да препорука Омудсмана за људска права Босне и Херцеговине није испоштована, исцрпљена су средства дјеловања Институције, те су Омбудсмани у складу са Правилма за функционирање институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ", бр:104/11), члан 35. тач. 8., одлучили да затворе предмет
Ж-ЛИ-05-43/19	П-114/19	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Владе Кантона 10 1. да одмах подузме адекватне мјере и радње ради успоставе сарадње Владе Кантона 10, са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; 2. да најкасније у року од 10 дана, достави тражено изјашњење.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Након што су Влада Кантона 10 и ресорно министарство доставили наведено изјашњење, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу чланка 35. тачке 8. Правила за функционирање Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број: 104/11), затворе предмет који се води по жалби, јер су оцијенили да је издата препорука прихваћена.
Ж-БР-05-24/19	П-148/19	1. да хитно, а најкасније у року од десет (10) дана од дана пријема ове препоруке донесе рјешење по захтјеву од дана 06.07.2019. године за приступ информацијама подносиоцу жалбе, а у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама у Босне и Херцеговини 2. да у року од петнаест (15) дана од дана пријема препоруке извјести Омбудсмани Босне и Херцеговине о извршењу ове Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 15.07.2019. године запримљен одговор Градоначелника Брчко дистрикта БиХ број предмет: 48-000135/19 од Обзиром на наведени одговор, односно, да је Службеник за етику и информирање, Владе Брчко дистрикта Босне и Херцеговине поступио по препоруци, Омбудсмани Босне и Херцеговине у складу с чланом 35. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ", број 104/11), затварају предмет број Ж-БР-05-24/19..
Ж-ЛИ-05-115/19	П-166/19	ПРЕПОРУКУ Министру Министарства Средњобосанског кантона/кантона Средишња Босна 1. Да подузме ефикасне мјере и радње на доношењу одлуке по приговору изјављеном на Рјешење бр. 07-34-1181/2018-11 од 28.03.2019. године; 2. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави рјешење донесено у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Својом обавијести од 24.07.2019. године, министар обавјештава Институцију омбудсмана да је већ поступио по издатој препоруци доношењем Рјешења по приговору на дан 20.06.2019. године, којим се приговор одбија као неоснован.
Ж-СА-05-521/19	П-172/19	ПРЕПОРУКУ Министру вањске трговине и економских односа Босне и Херцеговине 1. Да поништи Рјешење број: 11-5-50-1551-1/19 од дана 26.04.2019.године и донесе ново рјешење утемељено на принципима и одредбама Закона о слободи приступа информацијама Босне и Херцеговине; 2. Да обавијести Омбудсмани Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	. Увидом у Рјешење број: 11-5-50-1551-5/19 од 23.08.2019. године утврђено је да је у цјелости одобрен приступ траженим информацијама и жалитељима достављена табела са потпуним информацијама. С тим у вези, констатујемо да је Препорука број: П-172/19 од дана 08.07.2019. године у цјелости реализована.

Ж-СА-05-495/19	П-170/19	ПРЕПОРУКУ 1. Да, одмах подузме ефикасне мјере и радње на доношењу Рјешења по Захтјевима за приступ информацијама жалитеља од 18.03.2019. године и 02.04.2019. године; 2. Да сходно Закону о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине на службеној веб страници објави Водич за приступ информацијама у Министарству просторног уређења, грађења и заштите околиша Кантона Сарајево број 05/01-49-24366/16 од 26.07.2016. године и Индекс регистар информација које се могу добити од Министарства просторног уређења, грађења и заштите околиша Кантона Сарајево број 05/01-49-32256/16 од 08.11.2016. године. 3. Да у року од 30 дана обавијести Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави рјешење донесено у складу са овом Препоруком;	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, Министарство је дана 14.08.2019. године институцији Омбудсмена доставило Обавјештење број 05/04-23-3710/19 од 06.08.2019. године којом институцију Омбудсмена обавјештава да је Министарство дана 01.08.2019. године донијело Рјешење број 05/04-23-3710/19, а по захтјеву жалитеља, којим се истом одобрава приступ информацијама. Истим актом институција Омбудсмена се обавјештава да је дана 29.07.2019. године Министарство на својој веб страници објавило Водич за приступ информацијама и Индекс регистар.
Ж-СА-05-651/19	П-185/19	СЕКРЕТАРИЈАТУ ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ 1. да одмах по пријему ове Препоруке поништи рјешење број 03-50-18-37/19 од 23.05.2019. године, те по поновно поступи по Захтјеву жалитеља од 20.05.2019. године имајући у виду налаз и мишљење Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине дате у овој препоруци и поступи на начин који ће подразумјевати поштивање права на слободан приступ информацијама у складу са Законом о слободи приступа информацијама Босне и Херцеговине;	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Колегиј Секретаријата Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине обавјештава да је 16.09.2019. године донио Рјешење о поништењу Рјешења број 03-50-18-37/19 од 23.05.2019. године и одобрењу приступа траженим информацијама по захтјеву новинара и главног и одговорног уредника портала број УП1/03-50-18-37/19 од 20.05.2019. године. Именованим је дана 25.09.2019. године достављено наведено Рјешење на mail адресе наведене у захтјеву за приступ информацијама. Будући да је препорука прихваћена, предмет заведен под бројем Ж-СА-05-651/19 се затвара.
Ж-ЛИ-05-132/19	П-188/19	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Основног суда у Сокоцу 1. Да, одмах подузме ефикасне мјере и радње да Захтјев за приступ информацијама од 05.12.2018. године, ријешити сукладно одредбама Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске; 2. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави одговарајућу обавијест у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Предсједник Основног суда у Сокоцу својим актом од 12.09.2019. године, обавјештава Институцију омбудсмана „да је поступљено по датим препорукама, те Вам у прилогу акта достављамо фотокопије напријед поменутих аката као доказ о нашем поступању по Вашим препорукама.“
Ж-БЛ-08-442/19	П-201/19	ПРЕПОРУКУ предсједнику Врховног суда Републике Српске 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одребама Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Актом број: 118-0-Цул-18-000 284-6, од дана 04.10.2019. године, одговорна страна доставила је одговор на издату препоруку из чијег садржаја произилази да је подносиоцу жалбе достављен тражени одговор дана 04.10.2019. године.
Ж-БЛ-05-286/19	П-203/19	ПРЕПОРУКУ Министарству за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Републике Српске 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоци жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одребама Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској, на начин да јој омогући приступ траженим информацијама у дијелу који се односи на записнике о раду Комисије при Министарству за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Републике Српске, а који се тичу додјеле стипендија студенатима са инвалидитетом и студентима у иностранству 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Актом број: 19.041/052-7859-1/19, од дана 01.10.2019. године, Министарство је доставило одговор на издату препоруку у коме наводе да су подносиоци жалбе доставили четири записника са састанака Комисије за додјелу стипендија. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом.
Ж-БЛ-05-624/19	П-220/19	ПРЕПОРУКУ предсједнику Ловачког удружења "Пастирево" Добрљин 1. Да одмах по добијању ове препоруке, одговори подносиоцу жалбе на поднесени захтјев за приступ информацијама од дана 23.07.2019. године, у складу са одребама Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Актом број: 86-9/19, од дана 10.12.2019. године, удружење доставило је одговор на издату препоруку. У поменутом акту, између осталог се наводи да је подносиоцу жалбе по поднесеном захтјеву за приступ информацијама од дана 23.07.2019. године, одговорено обавјештењем број: 86-9/19, од дана 10.12.2019. године. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом.
Ж-СА-05-11/19	П-227/19	ПРЕПОРУКУ Генералном директору Независног оператора система у Босни и Херцеговини 1. Да уреди питање надлежности за одлучивање по захтјеву за приступ информацијама и по жалби против рјешења за приступ информацијама, на начин да се поштује принцип двостепености у смислу Закона о управном поступку Босне и Херцеговине; 2. Да измјени, односно допуни Водич за приступ информацијама, у смислу измјена и допуна Закона о слободи приступа информацијама Босне и Херцеговине, које су услиједиле након његовог доношења; 3. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама предузетим у циљу реализације препоруке;	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 12.11.2019. године запримљен је акт Независног оператора система у Босни и Херцеговини број 1203-2/19 од 07.11.2019. године из којег произилази да је Препорука Омбудсмана Босне и Херцеговине у цијелости реализована. Сходно наведеном, одлучено је да се предмет затвори у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине .

Ж-СА-05-560/19	П-256/19	ПРЕПОРУКУ директору Републичког центру за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица и предсједнику Владе Републике Српске 1. Да размотре захтјеве за приступ информацијама од 18.03.2019. године и 03.04.2019. године и сходно одредбама Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске, донесе одлуку; 2. Да обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Институција Омбудсмена је у предметном случају исцрпила све могућности у смислу Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, те је одлучено је да се предмет затвори у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине .
Дјелимично реализирана						
Ж-СА-05-189/18	П-15/19	ПРЕПОРУКУ -Опћинском суду у Мостару као стечајном суду - стечајном управнику ЈО „Комос“ д.о.о. Мостар 1. Да у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, донесе рјешење о приступу информацијама по захтјеву Удруге Футура од дана 05.12.2017. године; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке	03 - Приступ информацијама	Дјелимично реализирана	ДА	Дана 29.01.2019.године запримљен је акт Опћинског суда у Мостару број: 58 0 Ст 149036 14 Ст од 25.01.2019. године у којем је наведено да је поступајући судија дана 25.01.2019.године проследио захтјев управи суда, јер се исти има третирати као поднесак који је омашком упућен стечајном судији и уложен у стечајни предмет. С тим у вези, Омбудсмени Босне и Херцеговине констатују да је Препорука број: П-15/19 дјелимично реализована.
Ж-БР-05-259/18	П-94/19	ЈАВНОЈ УСТАНОВИ СЛУЖБИ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА 1-да поништи Одлуку број: 02-49-554/18-2 од 25.01.2019. године и донесе ново рјешење у складу са Законом о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 2-да овласти службеника за информисање за доношење рјешења по захтјевима за приступ информацијама у првом степену и на тај начин осигура потпуно поштовање начела двостепености у управном поступку; 3-да у року од петнаест (15) дана од дана пријема препоруке обавијестите Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о реализацији ове Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Дјелимично реализирана	ДА	Дана 24.05.2019. године запримљен одговор ЈУ Службе за запошљавање ТК Тузла, број: 02-49-233/19-1 од 13.05. Обзиром на наведени одговор, односно, да је Јавна установа Служба за запошљавање Тузланског кантона у Тузли поступила по препоруци, Омбудсмани Босне и Херцеговине у складу с чланом 35. Правила поступка институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ”, број 104/11), затварају предмет број Ж-БР-05-259/18. 2019. године.
Ж-СА-05-1233/18	П-225/19	ПРЕПОРУКУ Ректору Универзитета у Зеници 1. Да поништи сва Рјешења настала у првостепеном и другостепеном поступку по захтјеву жалитеља од дана 08.10.2018. године, захтјеву од 09.10.2018. године и захтјеву од 20.10.2018. године и да наведене захтјеве поново размотри у складу са Законом о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, а имајући у виду наводе из ове Препоруке; 2. Да именује службеника за информисање, у смислу члана 19. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, те да одлуку о именовању достави институцији Омбудсмена на увид; 3. Да сачини, објави и достави на увид институцији Омбудсмена Водич за приступ информацијама, Индекс регистар информација и образац за подношење захтјева, у смислу члана 20. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 4. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	03 - Приступ информацијама	Дјелимично реализирана	ДА	Дана 09.12.2019. године запримљен је акт Универзитета у Зеници од дана 03.12.2019.године, достављен путем пуномоћника Љубовић Бакира и Љубовић Ценане, адвоката из Зенице из којег произилази да је Препорука Омбудсмена Босне и Херцеговине број П-225/19 од 24.09.2019. године дјелимично реализована. Од три тачке обухваћене наведеном Препоруком, реализована је само тачка која се односи на сачињавање и објаву Водича за приступ информацијама, Индекс регистра информација и Обраца захтјева за приступ информацијама.
Остварена сарадња						
Ж-СА-06-1408/18	П-164/19	ПРЕПОРУКУ директорици и Школском одбору ЈУ Основна школа „Ченгић Вила И“ Сарајево 1. Да у циљу осигурања механизма унутар Школе подзму мјере у циљу имплементације члана 24 став 4 Закона о забрани дискриминације према којем су сви јавни органи те остала правна лица дужни да у својим опћим правним актима, или посебним правним актима, регулирају принципе једнаког поступања и члана 37 Колективног уговора за дјелатност предшколског одгоја и основног одгоја и образовања у Кантону Сарајево односно да осигурају ефикасне интерне процедуре заштите од дискриминације и заштите достојанства; 2. Да се подзму мјере у циљу доношења интерних аката Правилника о раду библиотеке и Правила понашања у библиотеци, односно у циљу реализације закључка Школског одбора број 01-154-1/19, од 17.01.2019. године, а који ће бити у складу са Педагошким стандардима и опћим нормативима за основни одгој и образовање и нормативима радног простора, опреме, наставних средстава и учила по предметима за основну школу;	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
Ж-БЛ-05-101/19	П-199/19	ПРЕПОРУКУ директору Државне агенције за истраге и заштиту 1. Да одмах по добијању ове препоруке, без одлагања донесе одговарајуће рјешење по жалби изјављеној на рјешење број: 02-04 (4066) од дана 29.01.2019. године, а у складу са Законом о слободи приступа информацијама у Босне и Херцеговине 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току

Ж-СА-05-342/19	П-212/19	ПРЕПОРУКУ Директору Оријенталног института Универзитета у Сарајеву 1. Да у складу са одредбом члана 14. Закона о слободи приступа информацијама ФБиХ, поступи по захтјеву за слободом приступа информацијама подносиоца жалбе и донесе одлуку у оквирима постављеног захтјева, која ће задовољавати прописану форму. Дакле, рјешење траба да садржи: назив органа, број и датум, увод, диспозитив (изреку), образложење, упутство о правном лијеку, потпис овлаштене службене особе и печат органа;	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	20.01.2020 одговор Оријенталног института. Рад на предмету у току.
Ж-СА-05-746/19	П-256/19	ПРЕПОРУКУ директору Републичког центру за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица и председнику Владе Републике Српске 1. Да размотре захтјеве за приступ информацијама од 18.03.2019. године и 03.04.2019. године и сходно одредбама Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске, донесу одлуку; 2. Да обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Институција Омбудсмена је у предметном случају исцрпила све могућности у смислу Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, те је одлучено је да се предмет затвори у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине .
Ж-СА-05-900/19	П-304/19	ПРЕПОРУКУ Директору Федералне новинске агенције 1. Да убудуће захтјеве за приступ информацијама обрађује у смислу одредби Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да именује службеника за информисање, у смислу члана 19. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, те да одлуку о именовану достави институцији Омбудсмена на увид; 3. Да сачини, објави и достави на увид институцији Омбудсмена Водич за приступ информацијама, Индекс регистар информација и образац за подношење захтјева, у смислу члана 20. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине;	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	06.02.2020. заprimљен одговор ФЕНЕ. Рад на предмету у току.
Није реализована						
Ж-БЛ-05-89/19	П-45/19	ПРЕПОРУКУ председнику Основног суда у Сребреници 1. Да одмах по добијању ове препоруке, на поднесени захтјев за приступ информацијама подносиоцу жалбе одговори у складу са одребама Закона о слободи приступа информацијама	03 - Приступ информацијама	Није реализована	НЕ	Одговорна страна није поступила по препоруци Омбудсмана нити је доставила одговор на препоруку у за то остављеном року.
Ж-СА-05-1036/18	П-50/19	ПРЕПОРУКУ Председнику Кантоналног суда у Тузли 1. Да размотри могућност поништења Рјешења број: 003-0-Су-18-000 542 од 20.07.2018. године и Рјешења број: 003-0-Су-18-000 542-1 од 10.09.2018. године, те доношења новог рјешења у складу са наводима из ове Препоруке; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	03 - Приступ информацијама	Није реализована	ДА	Кантонални суд у Тузли је институцији Омбудсмена дана 29.03.2019. године доставио Одговор, број: 003-0-Су-19-000 228 од 27.03.2019. године у којем је наведено следеће: „...Да би се по оваквом захтјеву могло поступити, јер се подаци не налазе у изворном облику, било би потребно ангажовање неколико запосленика одговарајуће стручности који би физички морали извршити увид у сваки кривични и прекршајни предмет за период задњих 5 година, ради утврђења чињеница које је подносиоци тражила у захтјеву. То би овом суду, обзиром на велик број предмета, а недовољан број кадровског особља представљало велико оптерећење и потребно вријеме јер запослени који би радили те послове не би могли обављати своје редовне дјелатности него би морали по захтјеву подносиоца сачињавати анализу увидом у сваки кривични и прекршајни предмет за задњих 5 година, а што није смисао садржаја одредби Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији БиХ.“ Наведени акт је 08.05.2019. године прослијеђен жалитељици. Узимајући у обзир све околности овог случаја, Омбудсмени Босне и Херцеговине закључују да препорука број: П-50/19 од 15.02.2019. године није реализована, те ће предмет бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима рада институције Омбудсмена.
Ж-СА-05-73/19	П-57/19	ПРЕПОРУКУ в.д. директору Агенције за државну службу Федерације Босне и Херцеговине 1. Да поништи Рјешење број: 06-34-8-402-2/18 од 10.10.2018. године и Рјешење број: 06-06-34-8-402-2-1/18 од 13.12.2018. године и донесе ново рјешење којим ће удовољити захтјеву за приступ информацијама Јасмине Туцак – Лончаревић, на начин описан у препоруци, а у складу са Законом о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да власти службеника за информисање за доношење рјешења по захтјевима за приступ информацијама у првом степену и на тај начин осигура потпуно поштовање начела двостепености у управном поступку;	03 - Приступ информацијама	Није реализована	ДА	Дана 17.05.2019. године, Омбудсмени БиХ су запримили изјашњење Агенције за државну службу Федерације БиХ акт број: 06-34Имајући у виду напријед наведено као и чињеницу да су Омбудсмени БиХ искористили законске власти у складу са Законом о Омбудсману за људска права БиХ, те да још увијек није окончан поступак на Кантоналном суду у Сарајеву, Омбудсмени БиХ су одлучили да у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине затворе предмет број Ж-СА-05-73/19.-8-402-3/18 од 20.03.2019.

Ж-БЛ-05-922/18	П-68/19	ПРЕПОРУКУ министру за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Републике Српске 1. Да одмах по пријему ове препоруке, подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одребама Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Није реализована	НЕ	Издата препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће уврштена у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмана Босне и Херцеговине за 2019. годину.
Ж-БЛ-05-960/18	П-67/19	ПРЕПОРУКУ министру пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања подносиоцу жалбе одговори у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Није реализована	ДА	Актом број: 12.02.1-059-3264/19, од дана 28.03.2019. године, одговорна страна доставила је одговор по издатој препоруци, у коме наводи да Министарство остаје при ранијим ставовима, те да није у посједу траженог уговора који је склопљен 2011. године или 2012. године.
Ж-БЛ-05-958/18	П-87/19	ПРЕПОРУКУ директору Завода за изградњу а.д. Бања Лука 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одребама Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Није реализована	НЕ	Издата препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће уврштена у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмана Босне и Херцеговине за 2019. годину.
Ж-БЛ-05-27/19	П-88/19	ПРЕПОРУКУ начелнику општине Коњиц 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење	03 - Приступ информацијама	Није реализована	НЕ	Како одговорна страна није доставила одговор по издатој препоруци, предмет о жалби се затвара, у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11). Издава препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће уврштена у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмана Босне и Херцеговине за 2019. годину.
Ж-БЛ-05-763/18	П-89/19	ПРЕПОРУКУ министру правде Републике Српске 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоци жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одребама Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске и достави јој тражене податке будући да не постоје сметње за неудовољавање по истом 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Није реализована	ДА	Како одговорна страна није доставила одговор по издатој препоруци, предмет о жалби се затвара, у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11). Издава препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће уврштена у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмана Босне и Херцеговине за 2019. годину.
Ж-БЛ-05-180/19	П-93/19	ПРЕПОРУКУ директору Завода за изградњу а.д. Бања Лука 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одребама Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Није реализована	НЕ	Како одговорна страна није доставила одговор по издатој препоруци, предмет о жалби се затвара, у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11). Издава препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће уврштена у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмана Босне и Херцеговине за 2019. годину.
Ж-СА-05-860/17	П-133/19	ПРЕПОРУКУ • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; • да најкасније у року од 10 (десет) дана, достави институцији Омбудсмана тражено изјашњење, информације и релевантну документацију.	03 - Приступ информацијама	Није реализована	ДА	Институција Омбудсмана је, у складу са чланом 32 став (2) Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, актом од 13.06.2019. године указала премијеру Владе Унско-санског кантона на конкретан предмет а у сврху подизмања адекватних мјера и активности како би се препорука Омбудсмана број П-133/19, од 20.09.2019. године испоштовала, међутим, институција Омбудсмана до данас није запримила одговор. С обзиром да препорука није реализована ради чега је обавијештен и непосредно виши орган, институција Омбудсмана ће искористити и законску могућност спомињања овог предмета у Годишњем извјештају о резултатима активности институције Омбудсмана за људска права за 2019. годину у складу са чланом 32 Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине.
Ж-БЛ-05-377/19	П-150/19	ПРЕПОРУКУ градоначелнику Града Добој 1. Да полазећи од својих статутарних овлашћења предузме одговарајуће према надлежном Одјељењу управе Града Добој тако да подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одребама Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске, односно да подносиоцу жалбе остави поуку о правном лијеку.	03 - Приступ информацијама	Није реализована	НЕ	Овај случај нерелизоване препоруке ће бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима активности институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2019. годину, те ће о томе бити обавијештена Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, Парламент Федерације Босне и Херцеговине и Предсједништво Босне и Херцеговине.

Ж-ЛИ-05-90/19	П-167/19	ПРЕПОРУКУ Управном одбору ЈУ Основне музичке школе Травник 1. Да подузме ефикасне мјере и радње на доношењу одлуке по приговору изјављеном на Рјешење бр. 80/19 од 18.02.2019. године, којим се одбија Захтјев за приступ информацијама од 29.10.2018. године;	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Управни одбор Школе није у остављеном року обавијестио Институцију омбудсмана о подузетим мјерама и радњама на реализацији препоруке нити је доставио рјешење по издатој препоруци.
Ж-БЛ-05-368/19	П-200/19	ПРЕПОРУКУ Управном одбору Завода за изградњу а.д. Бања Лука 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одребама Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	НЕ	Издата препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће уврштена у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмана Босне и Херцеговине за 2019. годину.
Ж-СА-05-421/19	П-190/19	Влади Кантона Сарајево 1. Да преиспита одлуку (Информацију упућену подносиоцу жалбе број: 02-34-3720/19 од 29.04.2019. године) којом се неудовољава Захтјеву за приступ информацијама од дана 27.02.2019. године, којом је тражена достава имена и презимена запосленика који је припремио Рјешење о почетку рада Директора Завода за информатику и статистику Кантона Сарајево; 2. Да подузме ефективне мјере и радње да Захтјев за приступ информацијама од 27.02.2019. године, ријешити у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 3. Да у року од 30 дана обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави Рјешење донесено у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Рад на предмету у току
Нема одговора						
Ж-БР-05-128/18	П-119/19	ЈЗУ Дом здравља др. Мустафа Шеховић Тузла 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са Институцијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине; 2. да Омбудсменима Босне и Херцеговине достави све релевантне правне акте којима се руководе у раду а којима су прописани увјети пружања и ускраћивања пружања здравствених услуга пацијентима, укључујући и оне који су били предмет захтјева упућеног овој установи од стране жалитељице; 3. да без одлагања преиспита Рјешење број: 16-01-4483/18 од 03.07.2018. године, те да имајући у виду наводе из ове Препоруке, у складу са чланом 9. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, проведе тест јавног интереса, а након тога донесе ново рјешење о приступу информацијама у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 4. да поступи у складу са чланом 19. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 5. да поступи у складу са чланом 20. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 6. да у року од 30 дана Омбудсмене Босне и Херцеговине обавијести о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	
Ж-СА-05-458/19	П-209/19	ПРЕПОРУКУ Жалбеном вијећу при Вијећу министара Босне и Херцеговине 1. да се одмах по пријему препоруке успостави сарадња са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење у вези са актима институције Омбудсмана од дана 08.05.2019.године;	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	Нема одговора , рад на предмету у току.
Ж-СА-05-775/19	П-261/19	ПРЕПОРУКУ Влади Кантона Сарајево/Стручној служби Владе Кантона Сарајево 1. Да преиспита Одлуку/Рјешење број: 16-02-05-31577-25.1/19 од 29.08.2019. године, којом се одбија приговор/захтјев подносиоца жалбе за приступ информацијама од дана 23.05.2019. године, а којим је тражена достава преписа записника са 13. сједнице Владе Кантона Сарајево, те донесе ново Рјешење утемељено на одредбама Закона о слободи приступа информацијама ФБиХ, уважавајући наводе из ове Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	Нема одговора ,упућена ургенција Стручној служби Владе Кантона Сарајево. Рад на предмету у току.
Ж-СА-05-1039/19	П-303/19	ПРЕПОРУКУ Нотарској комори Федерације Босне и Херцеговине • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; • да најкасније у року од 10 (десет) дана достави институцији Омбудсмана изјашњење и релевантну документацију.	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	Упућена ургенција, рад на предмету у току
УКУПНО	-		03 - Приступ информацијама			

УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
57	57	31	3	5	14	4
ПОВРЕДА ПРАВА :	04 - Вјерске слободе / религија					
УКУПНО	-	04 - Вјерске слободе / религија				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	05 - Полиција					
Реализирана						
Ж-БЛ-05-382/17	П-129/19	ПРЕПОРУКУ • Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Омбудсменима, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то напријед наведено; • Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину испоштовања ове препоруке.	05 - Полиција	Реализирана	ДА	
Ж-СА-05-797/18	П-263/19	ПРЕПОРУКУ Кантоналном тужилаштву Зеничко-добојског кантона • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; • да најкасније у року од 10 (десет) дана достави институцији Омбудсмена тражене информације, изјашњење и релевантну документацију.	05 - Полиција	Реализирана	ДА	Институција Омбудсмена је дана 26.12.2019. године запримила одговор Кантоналног тужилаштва Зеничко-добојског кантона, акт број Т04 КЗН 0034341 18, од 24.12.2019. године у којем се између осталог наводе радње које су у међувремену подузете у конкретном предмету те се наводи да ће у скорије вријеме донијети коначну тужитељску одлуку.
Остварена сарадња						
Ж-БР-05-39/18	П-6/19	-Полицији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине - Тужилаштву/Тужитељству Брчко дистрикта Босне и Херцеговине 1. да, без одлагања, подзму ефективне мјере и радње ради окончања наведене истраге, што хитније. 2. Да у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о подузетим мјерама и роковима за реализацију препоруке.	05 - Полиција	Остварена сарадња	ДА	Дана 20.02.2019. године запримљен одговор Полиције Брчко дистрикта БиХ, број: 14.02..2-04.2-11761/19 од 15.02.2019. године. Дана 26.03.2019. године запримљен одговор Тужилаштва Брчко дистрикта БиХ, број: Т18 0 КТН 0010074 16 од 22.03.2019. године. Дана 22.10.2019. године запримљен одговор Полиције Брчко дистрикта БиХ, број: 14.02.2-04.2-73588/19 од 18.10.2019. године
Није реализирана						
Ж-БЛ-05-597/18	П-10/19	ПРЕПОРУКУ 1. Да поштује принципе успостављене међународно признатим документима и законодавством Босне и Херцеговине и Републике Српске, а који се односе на заштиту приватности и дослиједно примјењује прописе који се односе на извјештавање у новинарске сврхе, у складу са налазима из ове Препоруке;	05 - Полиција	Није реализирана	НЕ	Актом број: 03-1-12-1-33-2/19 ДГЛ, од дана 31.01.2019. године, Агенција за заштиту личних података Босне и Херцеговине доставила је одговор по издатој Препоруци, у коме наводи да нису тачне тврдње да иста има идентичан став као РТРС, а у вези са тврдњом да у предметном случају није дошло до повреде права на приватност лица чији су подаци објављени, те тражи корекцију поменуте Препоруке.
Нема одговора						
Ж-БЛ-05-498/19	П-236/19	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке предузме све мјере из своје надлежности у циљу успостављања јавног реда и мира у Мјесној заједници Блатница, а у складу са и изнесеним мишљењем омбудсмена Босне и Херцеговине 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	05 - Полиција	Нема одговора	НЕ	
УКУПНО	-	05 - Полиција				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
5	5	2	0	1	1	1
ПОВРЕДА ПРАВА :	06 - Јавни приходи					
УКУПНО	-	06 - Јавни приходи				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	07 - Затвори					
Реализирана						

Ж-БЛ-07-186/19	П-154/19	ПРЕПОРУКУ • Да убудуће, тужиоци Тужилаштва Босне и Херцеговине поступају у складу са изнесеним мишљењем омбудсмена и чланом 225. Закона о кривичном поступку Босне и Херцеговине. • Да у року од 60 дана од пријема препоруке обавијести Институцију о предузетим мјерама у циљу реализације ове Препоруке	07 - Затвори	Реализирана	ДА	омбудсмени констатују да је препоручено испоштовано али и напомињу да ће свакако у наредном периоду и даље надгледати рад Тужилаштва Босне и Херцеговине у циљу праћења да ли поступа у складу са донесеним интерним актима а како је то наведено у достављеном одговору.
Ж-СА-07-813/17	П-260/19	ПРЕПОРУКУ Федералном министарству правде 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	07 - Затвори	Реализирана	ДА	Омбудсмени БИХ запримили су од Федералног министарства правде одговор у вези са реализацијом Препоруке у којем стоји: „...Везано за наводе и препоруке а након запримљене жалбе осуђеника у вези проблематике која се наводи у предметном акту и жалби осуђеника Казнено поправног завода полуотвореног типа Бусовача, дана 12.09.2017.године федерални министар правде у пратњи савјетника министра и помоћника министра за извршење кривичних санкција је обавио разговор са осуђеним особама у КПЗ ПТ Бусовача на тему амнестије, ванзаводских погодности и неусклађености кривичног законодавства са ентитетским и државном нивоу. Том приликом је на састанку са осуђеним особама дат одговор у погледу горе наведених питања. Након састанка Федерални министар правде формирао је комисију за израду новог Закона о извршењу кривичних санкција у ФБИХ. Приликом израде преднацрта ЗИКС-а узети у обзир и релевантне одредбе Закона о извршењу кривичних санкција БИХ. Након израде Преднацрта исти је упућен генералном секретаријату Владе Федерације БИХ, ради уврштавања на дневни ред сједнице Владе у циљу утврђивања Нацрта и упућивања истог у парламентарену процедуру. Међутим, Нацрт није утврђен и повучен је са дневног реда...“
Остварена сарадња						
Ж-СА-07-971/19	П-259/19	ПРЕПОРУКУ Полицији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	07 - Затвори	Остварена сарадња	ДА	16.12.2019. запримљен одговор ,рад на предмету у току.
Нема одговора						
Ж-СА-07-484/18	П-191/19	ПРЕПОРУКУ Казнено поправном заводу Полуотвореног типа Тузла 1. Да уложи додатне напоре у циљу потпуне имплементације Еуропских затворских правила, а посебно побољшања здравствене заштите и хигијенских услова у Заводу; 2. Да се у року од 60 дана достави повратна информација о provedби дате препоруке институцији Омбудсмана за људска права БиХ.	07 - Затвори	Нема одговора	НЕ	Нема одговора, рад на предмету у току.
Ж-СА-07-476/19	П-234/19	ПРЕПОРУКУ Федералном министру правде 1. Да по пријему ове препоруке, преиспитате Процедuru о начину плаћања поштанских услуга за писмена која упућују осуђене особе, у циљу успостављања баланса, између права лица која се налазе на издржавању казне затвора са потребом смањења трошкова отпреме поште. 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	07 - Затвори	Нема одговора	НЕ	Нема одговора, рад на предмету у току.
Ж-СА-07-1015/19	П-265/19	ПРЕПОРУКУ Полицији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	07 - Затвори	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету у току
УКУПНО	-	07 - Затвори				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
6	6	2	0	1	0	3
ПОВРЕДА ПРАВА :	08 - Равноправност полова					
Остварена сарадња						

Ж-БЛ-06-28/19	П-194/19	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Владе Републике Српске 1. да као оснивач и орган власти којем Гендер центар Републике Српске одговара за свој рад, предузме неопходне мјере са циљем елиминације и превенције мобинга, као и мјере ка превазилажењу постојећих несугласица, поправљању радне атмосфере и побољшању међуљудских односа у Гендер центру Владе Републике Српске; 2. Ове мјере могу обухватити посредовање, успостављање интерних механизма за превенцију и елиминацију мобинга, едукацију или успостављање система непосредне контроле и извјештавања; 3. да у року од 30 дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину испоштовања ове препоруке.	08 - Равноправност полова	Остварена сарадња	ДА	22.10.2019 и 24.10.2019.2019 запримљени одговори ,рад на предмету у току.
УКУПНО	-	08 - Равноправност полова				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
1	1	0	0	1	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	09 - Правосуђе					
Реализирана						
Ж-СА-05-1227/18	П-22/19	П Р Е П О Р У К У 1. да Кантонални суд у Сарајеву размотри могућност да предузме неопходне активности, а све у циљу доношења одлуке у предметима, број: 65 0 Рс 367677 16 РсЖ и 65 0 Рс 490184 17 РсЖ. 2. да Кантонални суд у Сарајеву благовремено извјести институцију Омбудсмена Босне и Херцеговине о реализацији препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Дана 02.4.2019. године институција Омбудсмена је запримила одговор Кантоналног суда у Сарајеву број: 65 0 Рс 490184 17 РсЖ од 01.4.2019. године. Наведеним одговором се истиче да су оба акта релевантна. Слједом наведених чињеница закључује се да је Препорука институције Омбудсмена број 22/19 испоштована.
Ж-ЛИ-05-244/16	П-21/19	П Р Е П О Р У К У 1. Препоручује се Опћинском суду у Ливну да, без одлагања, подузме ефективне мјере ради окончања овршног поступка тог суда број 68 0 1 007456 11 И 2.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Институција омбудсмана је дана 19.03.2019. године, подносиатељу жалбе обавијестила о достављеном изјашњењу. Сукладно наведеном, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу чланка 35. тачке 8. Правила за функционирање институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број: 104/11), затворе предмет који се води јер су издату препоруку оцијенили прихваћеном.
Ж-СА-05-1003/18	П-34/19	П Р Е П О Р У К У • Предсједнику Кантоналног суда у Сарајеву: 1. Да у циљу спрјечавања даље повреде права на суђење у разумном року, у што краћем року одлучи по жалби на Рјешење Опћинског суда у Сарајеву број: 65 0 П 360048 13 П од 20.04.2017. године; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације исте; • Предсједнику Опћинског суда у Сарајеву: 1. Да се у будућим поступањима у предметној правној ствари суздржи од свих поступака и активности које могу допринијети даљој повреди права на суђење у разумном року, у смислу члана 6. Европске конвенције о људским правима и основним слободама;	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Обзиром да је препорука број П-34/19 од 08.02.2019. године у цјелости реализована, одлучено је да се предмет затвори у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине .
Ж-БЛ-05-956/18	П-44/19	ПРЕПОРУКУ Фонду ПИО Републике Српске - руководиоцу Филијале Бања Лука 1. Да без одлагања подносиоцу жалбе одговори по поднесеном захтјеву од дана 05.03.2018. године 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији ПРЕПОРУКУ директору Агенције за заштиту личних података у Босни и Херцеговини 1. Да у складу са својим овлашћењима прописаних чланом 40. Закона о заштити личних података, према Фонду ПИО Републике Српске – Филијали Бања Лука, предузме одговарајуће мјере, будући да у акту број: О-135/2019-44, од дана 15.01.2019. године, тражи одређене податке који нису неопходни за достављање траженог изјашњења	09 - Правосуђе	Реализирана	НЕ	Актом број: О-135/2019-1874, од дана 02.04.2019. године, Филијала Бања Лука доставила је одговор по издатој препоруци у коме се наводи да је поступила по издатој препоруци и подносиоцу жалбе доставила тражене информације по захтјеву од дана 05.03.2018. године.
Ж-БЛ-05-677/18	П-75/19	ПРЕПОРУКУ 1. Да без одлагања, хитно донесе одлуку о жалби у предмету број: 73 0 И 029144 18Гж 2. Да обавијести Омбудсмене о одлуци у наведеном предмету	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Како је надлежни суд донио одлуку у наведеном предмету, чиме је Препорука Институције испоштована, омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су одлучили, да у смислу члана 35. Правила за функционисање Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине“, број: 104/11) затворе предмет који се води по жалби .

Ж-СА-05-1382/18	П-104/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском и Кантоналном суду у Сарајеву • да одмах по пријему препоруке успоставе сарадњу са институцијом Омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и доставе изјашњење у вези са актима институције Омбудсмена од дана 09.01.2019. године, 15.02.2019. године и 21.03.2019. године. Рок за реализацију препоруке: одмах.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Након издавања Препоруке за примљени одговори Опћинског суда у Сарајеву и Кантоналног суда у Сарајеву. Дана 10.05.2019. године подносилац жалбе контактирао је институцију Омбудсмена, којом приликом је обавијестио да одустаје од жалбених навода, те да је са супротном страном постигао вансудску нагодбу. Подносилац жалбе захвалио се на подузетим активностима у циљу рјешавања његовог предмета од стране институције Омбудсмена.
Ж-СА-05-1007/18	П-51/19	ПРЕПОРУКУ • ОСНОВНОМ СУДУ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ: 1. Да узимајући у обзир наводе из ове Препоруке, а у складу са одредбама члана 299. Закона о парничном поступку Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, донесе одлуку у поновном поступку; • АПЕЛАЦИОНОМ СУДУ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ: 1. Да, уколико буде поново одлучивао по жалби предлагача поступка, у складу са одредбама члана 343. Закона о парничном поступку Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, размотри могућност рјешавања правне ствари у меритуму, без враћања предмета на поново одлучивање првостепеном органу; • Да обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 60 дана од дана пријема препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Имајући у виду наведено, Омбудсмени Босне и Херцеговине констатују да је Препорука, број: П-51/19 реализована, а због чега се предмет жалитељице, у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, затвара.
Ж-СА-08-330/19	П-134/19	ПРЕПОРУКЕ 1. Кантоналном суду у Сарајеву да у складу са стандардима члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода донесе одлуку у предмету број: 65 0 П 563341 17 Гж; 2. Високом судском и тужилачком вијећу Босне и Херцеговине да подузме мјере у циљу осигурања ефикасне примјене члана 6 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода; 3. да о исходу ове препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине у року од петнаест (15) дана од дана пријема препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	У вези са жалбом жалитеља, дана 06.05.2019. године Омбудсмени Босне и Херцеговине издали су препоруку број: П-134/19. Дана 10.06.2019. године Високо судско и тужилачко вијеће Босне и Херцеговине темељем издате препоруке доставило је одговор, који је дана 24.06.2019. године упућен подносиоцу жалбе. С обзиром на садржај достављеног одговора, у овом тренутку Омбудсмени Босне и Херцеговине не налазе основа за даље поступање у предмету жалбе
Ж-БЛ-08-313/19	П-158/19	ПРЕПОРУКУ Основном суду у Бањалуци • Да одмах предузме све потребне радње с циљем наставка и окончања судског поступка у што краћем року у предмету који се води под бројем: 71 0 П 275425 17 П. • Да у року од 60 дана од пријема препоруке обавијести Институцију о предузетим мјерама у циљу реализације ове Препоруке	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Актом број: 071-0-Су-19-001287 од дана 05.09.2019. године, одговорна страна доставила је одговор по издатој препоруци, у коме између осталог наводи: „... Имајући у виду да су се дана 11.07.2019. године стекли услови за заказивање припремног рочишта, то је дана 26.07.2019. године поступајући судија дао наредбу за заказивање припремног рочишта, те је исто заказано за дан 28.11.2019. године...“ Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом
Дјелимично реализирана						
Ж-БЛ-05-865/18	П-186/19	ПРЕПОРУКУ 1.Предсједнику Основног суда у Бијељини, да се у будућим сличним предметима приликом разматрања захтјева за покретање прекршајног поступка Управне инспекције придржава мишљења омбудсмена изнесеног у овој препоруци, односно да не одбацује поменуте захтјеве те уколико су потребни додатни подаци тражи разјашњење од Округног суда који даје Налог за покретање прекршајног поступка 2.Уреду дисциплинског тужиоца, да испита наводе о дисциплинској одговорности у конкретном предмету те да обавијести Институцију о предузетим мјерама	09 - Правосуђе	Дјелимично реализирана	ДА	Како из достављених одговора произлази да је Препорука Институције дјелимично испоштована, те како је предузето све из надлежности Институције, омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су одлучили, да у смислу члана 35. Правила за функционисање Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број: 104/11) затворе предмет, а подносилац жалбе се може поново обратити Институцији уколико се појаве нове чињенице или околности у његовом предмету.
Остварена сарадња						
Ж-СА-05-49/17	П-2/19	ПРЕПОРУКУ КАНТОНАЛНОМ СУДУ У САРАЈЕВУ 1. Да у складу са стандардима члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода донесе одлуку у предмету број: 65 0 П 278002 15 Гж; 2. да о исходу ове препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине у року од петнаест (15) дана од дана пријема препоруке.	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	Омбудсмени Босне и Херцеговине, након што је окончан поступак истраживања, закључили су да је дошло до кршења људских права и основних слобода подносиоца жалитељице. Омбудсмени Босне и Херцеговине у предмету жалбе подносиоца донијели су препоруку број: П-2/19, која је достављена одговорној страни на поступање. Препорука Омбудсмена Босне и Херцеговине није извршена нити је достављена писана информација у вези са начином и роковима извршења препоруке.
Ж-БЛ-05-830/18	П-74/19	ПРЕПОРУКУ Округном суду у Бањалуци 1. Да, уколико су испуњени услови, донесе пресуду која ће у свему замјенити коначни управни акт туженог и сам ријешити ствар пресудом, посебно имајући у виду да тужени није поступио по пресудама Округног и Врховног суда	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	Запримљена 2 одговора Округног суда у Бања Луци.Рад на предмету у току.

Ж-СА-08-138/19	П-101/19	ПРЕПОРУКУ Декану Грађевинског Факултета у Сарајеву (1) Да у складу са чланом 136. став 6. Закона о високом образовању Кантона Сарајево поступи по пресуди Кантоналног суда у Сарајеву број: 09 0 У 022969 15 У од 10.05.2018. године ; Министарству за образовање науку и младе Кантона Сарајево (2) Да подузме активности, у оквиру своје надлежности како би се извршила пресуда Кантоналног суда у Сарајеву број: 09 0 У 022969 15 У од 10.05.2018. године; Ректору Универзитета у Сарајеву (3) Да у складу са Законом подузме мјере у циљу извршења пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број: 09 0 У 022969 15 У од 10.05.2018. године;	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	Достављен одговор Грађевинског факултета у Сарајеву.Рад на предмету у току.
Ж-СА-05-450/18	П-143/19	ПРЕПОРУКУ 1. да Кантонални суд у Мостару размотри могућност да предузме неопходне активности, а све у циљу доношења одлуке у конкретном предмету, број: 58 0 И 168734 17 Гж. 2. да Кантонални суд у Мостару у року од 60 (шездесет) дана извести институцију Омбудсмена Босне и Херцеговине о реализацији препоруке.	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
Ж-СА-08-269/19	П-155/19	ПРЕПОРУКУ Кантоналном суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење у вези са актима институције Омбудсмена од дана 20.03. и 27.05.2019. године.	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	Имајући у виду садржај достављеног одговора, из којег произилази да је учињен напор од стране Кантоналног суда у Сарајеву на превазилажењу проблематике смањења броја предмета, да је одређен рок за рјешавање конкретних предмета на начин да је учињен извјесним, 2019. година, Омбудсмени Босне и Херцеговине у овом тренутку не налазе основа за даљи рад на предмету жалбе.
Ж-СА-05-989/19	П-229/19	ПРЕПОРУКУ Служба за заједничке послове органа и тијела Федерације Босне и Херцеговине 1. Да по пријему ове препоруке Служба за заједничке послове органа и тијела Федерације Босне и Херцеговине размотри могућност одгоде деложације до момента доношења одлуке Кантоналног суда у Сарајеву у предмету број: 65 0 П 606113 16;	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	06.11.2019.запримљен одговор.Рад на предмету у току.
Ж-БЛ-05-996/18	П-239/19	ПРЕПОРУКУ 1. Да узме у приоритет рјешавање предмета број: 11 0 У 020146 17 Увп 2. Да у року од 60 дана обавијести омбудсмене о начину реализације Препоруке	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	10.12.2019. запримљен одговор, рад на предмету у току
Није реализована						
Ж-БР-05-300/17	П-12/19	1. Да одмах, по пријему ове препоруке, успостави сарадњу са Омбудсменом за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, поступи по актима од 05.02.2018.године и 28.05.2018.године; 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	09 - Правосуђе	Није реализована	НЕ	Омбудсмени истичу да је Омбудсмен за људска права Босне и Херцеговине, независна институција успостављена у циљу промовирања добре управе и владавине права, заштите слобода физичких и правних лица, овлаштена да надгледа рад органа и институција у Босни и Херцеговини, али сходно одредби члана 4. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине не може се мијешати у процес одлучивања судова, нити улазити у меритум судске одлуке. Жалитељ има могућност пријаве својих потраживања у стечајном поступку.
Ж-БР-05-297/17	П-13/19	1. Да по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Омбудсменом за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, те поступи по актима од 07.11.2017.године, 05.02.2018.године и 28.05.2018.године; 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	09 - Правосуђе	Није реализована	НЕ	
Ж-ЛИ-05-149/18	П-38/19	ПРЕПОРУКУ Кантоналном суду у Сарајеву 1. Да Кантонални суд Кантона Сарајево у Сарајеву у складу са стандардима члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода хитно подузме све неопходне радње у циљу доношења одлуке по жалби у предмету број: 65 0 Рс 392233 13 Рс	09 - Правосуђе	Није реализована	ДА	Сукладно наведеном, а темељем чл. 32 точ. 2. Закона о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Институција омбудсмана изражава забринутост оваквим ставом Кантоналног суда Кантона Сарајево у Сарајеву, с обзиром да су прошле четири године од дана подношења жалбе у конкретном предмету, а уз то, исти се односи на радни спор. Овај проблем ће бити уврштен у годишњи извјештај за 2019. годину, уз помињање имена органа или службеника који су заузели такво стајалиште, те ће о истом бити обавијештена Парламентарна Скупштина Босне и Херцеговине.

Ж-БЛ-05-487/17	П-65/19	ПРЕПОРУКУ Фонду за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске руководиоцу филијале Бањалука 1. Да испоштује пресуду Окружног суда у Бањалуци број 11 0 У 016338 15, као и пресуду Врховног суда број 11 0 У 016338 16 Увп, те да с тим у вези, настави поступак за признавање старосне пензије подносиоци жалбе;	09 - Правосуђе	Није реализована	НЕ	Омбудсмани Босне и Херцеговине су Фонду 14.03.2019.године издали Препоруку број: 65/19 : „Да испоштује пресуду Окружног суда у Бањалуци број: 11 0 У 016338 15, као и пресуду Врховног суда број: 11 0 У 016338 16 Увп, те да с тим у вези, настави поступак за признавање старосне пензије подносиоци жалбе.“ На препоруку није достављен одговор што ће бити уврштено у Годишњи извјештај.
Ж-СА-05-772/18	П-70/19	Препоруку Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмана о начину испоштовања ове препоруке.	09 - Правосуђе	Није реализована	ДА	Дана 16.04.2019. године институцији Омбудсмана достављено је изјашњење Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 П 623348 91 П, у прилогу којег је достављен попис цијелог списка из којег су видљиве све подузете процесне радње почев од рјешења којим се поставља привремени заступник странци непознатог боравишта, преко обраћања органу старатељства и матичним уредима на подручју Кантона Сарајево, службеног прибављања оставинског списка из 1988. године иза умрле мајке протужене Фликер Берте, па све до обраћања Министарству правде за пружање међународне правне помоћи и одговора Окружног суда у Бечу. Такођер, у прилогу је достављено и Рјешење којим се поступак у овој правој ствари прекида од 10.07.2018. године.
Ж-БЛ-08-151/19	П-130/19	ПРЕПОРУКУ предсједнику Опћинског суда у Цазин 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	09 - Правосуђе	Није реализована	НЕ	Суд до данас није доставио изјашњење на изадату препоруку. Издавањем препоруке исцрпљене су све могућности које Омбудсмен Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, те се предмет затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине број 104/11). Овај случај нереализоване препоруке ће бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима активности институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2019. годину, те ће о томе бити обавијештена Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, Парламент Федерације Босне и Херцеговине и Предсједништво Босне и Херцеговине.
Нема одговора						
Ж-ЛИ-05-350/17	П-20/19		09 - Правосуђе	Нема одговора	НЕ	
Ж-БЛ-05-796/18	П-252/19	ПРЕПОРУКУ КАНТОНАЛНОМ СУДУ У САРАЈЕВУ • Да без одлагања предузме све потребне мјере и радње како би у што краћем року биле донесена одлука по жалби подносиоца жалбе. • Да у року од 60 дана од дана пријема Препоруке, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмана о реализацији Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука.	09 - Правосуђе	Нема одговора	НЕ	Нема одговора, рад на предмету у току.
Ж-БЛ-08-685/19	П-253/19	ПРЕПОРУКУ 1. Општини Станари, да у свему поступи по упуту другостепеног органа, Рјешења Одбора за жалбе од 10.06.2019. и 18.07.2019. године 2. Управној инспекцији да предузме све мјере из своје надлежности у циљу праћења поступања/непоступања првостепеног органа и покретања прекршајног поступка	09 - Правосуђе	Нема одговора	НЕ	Нема одговора, рад на предмету у току.
УКУПНО	-	09 - Правосуђе				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
26	26	9	1	7	6	3
ПОВРЕДА ПРАВА :	10 - Радни односи					
Реализована						
Ж-БЛ-04-750/18	П-64/19	ПРЕПОРУКУ • Да у будуће приликом провођења конкурсних процедура поступа у складу са изнесеним мишљењем Омбудсмана Босне и Херцеговине. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, наведени органи обавијесте Омбудсмана Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	10 - Радни односи	Реализована	ДА	У одговору који је достављен 25.03.2019. Архитектонско-грађевинско-геодетски факултет у Бања Луци обавијештава омбудсмана да ће у цијелости испоштовати препоруку.

Ж-СА-04-150/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-151/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-157/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-166/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.

Ж-СА-04-167/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-179/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-200/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-208/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.

Ж-СА-04-214/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете за примљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем
Ж-СА-04-228/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете за примљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-229/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	НЕ	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете за примљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-230/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете за примљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.

Ж-СА-04-231/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-232/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-233/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-235/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.

Ж-СА-04-236/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-237/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-238/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-244/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.

Ж-СА-04-252/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-253/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	НЕ	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-255/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-346/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запримљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.

Ж-СА-04-569/18	П-109/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском суду у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Сходно наведеном, имајући у виду достављене одговоре, а из којих произилази да је Рјешењем Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст од 22.09.2016. године отворен стечајни поступак над имовином привредног друштва Хидроградња д.д. Сарајево, те да ће се исплата потраживања на име неисплаћених плата и отпремнина, као и уплата доприноса вршити када се стекну услови, а у складу са Законом о стечајном поступку Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмете запријемљене по жалби радника Хидроградња д.д. Сарајево. Истичемо да ће Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине отворити предмет по службеној дужности, а у којем ће наставити пратити стечајни поступак, број: 65 0 Ст 569320 16 Ст који се води пред Опћинским судом у Сарајеву.
Ж-СА-04-1195/18	П-100/19	ПРЕПОРУКУ 1. Опћини Жепче/ Служби за опћу управу и друштвене дјелатности - Да одмах по пријему ове препоруке предузме све мјере и радње у циљу усвајања Правилника са јединственим критеријумима за пријем запосленика у радни однос у основним и средњим школама као Јавним установама на подручју Зеничко-добојског кантона; 2. Средњој мјешовитој школи "Жепче"- Да до доношења и усвајања Правилника са јединственим критеријумима, изврши измјену постојећег Привременог правилника о раду за пријем упосленика, чиме ће осигурати право на запошљавање под једнаким увјетима;	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	С обзиром да је институција Омбудсмена у конкретном предмету подносиоци жалбе утврдила повреду права, издала Препоруку којом је исто констатирала, те након издавања Препоруке подузеле све мјере у складу са својим законским овлаштењима, предмет подносиоци жалбе се овом одлуком затвара.
Ж-БР-04-335/17	П-116/19	Основној школи „Лукавац Град“ 1. Да одмах, по пријему ове препоруке, успостави сарадњу са Омбудсменом за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, поступи по актима од 29.01.2018.године и 28.05.2018.године; 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Дана 16.12.2019. године запријемљен одговор Министарства образовања Владе ТК, број: 10/1-10-2421/19 од 11.12.2019. године. Рад на предмету у току.
Ж-СА-04-1107/18	П-135/19	ПРЕПОРУКУ Премијеру Владе Федерације Босне и Херцеговине • да се размотре могућност јаснијег дефинисања става 11. члана 39. Закона о државној служби, на начин да се право жалбе, као основно право загарантовано Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама, обезбиједи свим кандидатима који су учествовали у конкурсној процедури, а све у циљу спрјечавања неједнаког поступања; • да уложи додатне напоре у циљу јачања људских капацитета како би се спријечило кршење права особама које подносе жалбе Одбору државне службе за жалбе Федерације Босне и Херцеговине; • да у року од 60 дана о мјерама и активностима подузетим у циљу реализације ове Препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Агенција је Правилником о правилима и поступку провођења јавног конкурса и постављења државних службеника у органима државне службе Федерације БиХ омогућила да сваки кандидат са Листе успешних кандидата може по пријему обавјештења о извршеном постављењу изјавити жалбу у року од 15 дана од дана пријема обавјештења. Када се ради о питању јачања људских капацитета у Одбору, Влада Федерације БиХ дала сагласност одлуком В. Број 1050/2018 од 30.08.2019. године, којом је број државних службеника који активно раде на рјешавању жалбених предмета у Одбору повећао са два на пет
Ж-СА-04-1236/18	П-135/19	ПРЕПОРУКУ Премијеру Владе Федерације Босне и Херцеговине • да се размотре могућност јаснијег дефинисања става 11. члана 39. Закона о државној служби, на начин да се право жалбе, као основно право загарантовано Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама, обезбиједи свим кандидатима који су учествовали у конкурсној процедури, а све у циљу спрјечавања неједнаког поступања; • да уложи додатне напоре у циљу јачања људских капацитета како би се спријечило кршење права особама које подносе жалбе Одбору државне службе за жалбе Федерације Босне и Херцеговине;	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Отклоњена повреда права због које су се подносиоци жалбе обратиле Омбудсменима БиХ, чиме је испоштована Препорука број: П- 135/19
Ж-СА-04-212/19	П-135/19	ПРЕПОРУКУ Премијеру Владе Федерације Босне и Херцеговине • да се размотре могућност јаснијег дефинисања става 11. члана 39. Закона о државној служби, на начин да се право жалбе, као основно право загарантовано Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама, обезбиједи свим кандидатима који су учествовали у конкурсној процедури, а све у циљу спрјечавања неједнаког поступања;	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Отклоњена повреда права због које су се подносиоци жалбе обратиле Омбудсменима БиХ, чиме је испоштована Препорука број: П- 135/19
Ж-СА-04-15/19	П-135/19	ПРЕПОРУКУ Премијеру Владе Федерације Босне и Херцеговине • да се размотре могућност јаснијег дефинисања става 11. члана 39. Закона о државној служби, на начин да се право жалбе, као основно право загарантовано Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама, обезбиједи свим кандидатима који су учествовали у конкурсној процедури, а све у циљу спрјечавања неједнаког поступања;	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Отклоњена повреда права због које су се подносиоци жалбе обратиле Омбудсменима БиХ, чиме је испоштована Препорука број: П- 135/19

Ж-СА-04-601/19	П-210/19	ПРЕПОРУКУ Председавајућем Одбора државне службе за жалбе Федерације Босне и Херцеговине 1. Да, уважи жалбу жалитељице, те одмах подузме ефикасне мјере и радње у циљу поништења оспореног Обавјештења о резултатима јавног конкурса број 05-34-8-334-1-16/18 од 06.05.2019. године, које се односи на јавни конкурс за попуну радних мјеста државних службеника у Општини Сапна, за позицију под бројем 02, радно мјесто Стручни сарадник за комунални ред – комунални редар у Служби за урбанизам, стамбено-комуналне, имовинско-правне и геодетске послове у Општини Сапна, објављен у Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине број 01/19 од 11.01.2019. године. 2. Да у року од 30 дана обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави одлуку донесену у складу са овом Препоруком;	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	одговор 11.11 Омбудсмени Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби жалитеља, обзиром да је надлежни орган у овом предмету отклонио повреду на коју је жалитељица указивала у конкретном случају, због чега се предмет овом одлуком затвара .2019
Ж-ЛИ-04-231/19	П-216/19	ПРЕПОРУКУ 1. да се одмах по пријему ове препоруке поништи Одлука о пријему у радни однос на неодређено вријеме бр:508-6/19 од 24.09.2019.г. „донијета од стране директора Мјешовите средње школе „Горњи Вакуф“ из Горњег Вакуфа-Ускопља 2.да се изврши поновна процедура пријема по предметном Јавном огласу и то на позицију бр.4. Професор тјелесног и здравственог одгоја, 1 извршилац-16 сати седмично, на неодређено вријеме, на начин да се отклоне све утврђене неправилности.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Дана 04.11.2019.г. одговорна страна је доставила Обавијест бр:680/19 којом објештава Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине да су поступили по издатој Препоруци
Ж-ЛИ-04-256/19	П-271/19	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Владе Кантона 10 1. да одмах подузме адекватне мјере и радње ради успоставе сурадње Владе Кантона 10, са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено;	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Након издавања препоруке локални медији су обавијестили јавност да је између Синдиката дјелатника Министарства унутарњих послова Кантона 10 и Владе Кантона 10, постигнуто споразумно рјешење наведеног проблема.
Ж-БР-04-108/17	П-293/19	Федералном заводу за пензијско и инвалидско осигурање, Кантонално административној служби Тузла 1. Да одмах, по пријему ове препоруке, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то наведено у актима од 11.08.2017.г., 15.11.2017.г., 12.01.2018.г., 13.03.2018.г., 11.09.2018.г., 04.02.2019. г. и 12.09.2019.године 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмане Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	10 - Радни односи	Реализирана	НЕ	Дана 19.02.2020. године запримљен одговор Федералног завода за ПИО/МИО Мостар КАС Тузла, број: Ф36-49-4-1556-1/20 од 07.02.2020. године. Рад на предмету у току
Остварена сарадња						
Ж-СА-04-1099/16	П-103/19	ЈУ „Босански културни центар Живинице“ (1) Да без одлагања поништи Јавни конкурс расписан 30.06.2016. године за пријем у радни однос библиотекар (1) извршилац; (2) Да без одлагања поништи Рјешење о именовању кандидаткиње на мјесто библиотекар; (3) Да без одлагања донесе Одлуку о расписивању новог Јавног конкурса те приступи формирању нове комисије за провођење Јавног конкурса која ће у складу са законом, уз пуно уважавање прокламираних принципа транспарентности и јавности, спровести поновни поступак избора у конкретном случају; (4) Да приликом Објаве Јавног конкурса, у дневним новинама у овом и будућим случајевима у тексту Јавног конкурса буде наведен начин провјере стручног знања; (5) Да у овом и свим будућим случајевима осигура двостепеност у наведеном поступку у складу са законом; (6) Да у будућим случајевима ЈУ “Босански културни центар Живинице” подносиоцима жалбе благовремено достави одговор на поднесене жалбе; (7) Да обавијести Институцију омбудсмана о подузетим мјерама у циљу реализације ове препоруке у року од 30 дана од дана пријема препоруке.	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
Ж-СА-04-1140/18	П-110/19	ПРЕПОРУКУ Влади Кантона Сарајево 1. Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено;	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
Ж-СА-04-281/19	П-149/19	ПРЕПОРУКУ Туристичкој заједници Кантона Сарајево • да одмах по пријему Препоруке успоставе сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење у вези са актима институције Омбудсмана од дана 18.03.2019. године, 16.04.2019. године и 16.05.2019. године.	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.

Ж-СА-04-381/19	П-189/19	ПРЕПОРУКУ Министарству за образовање, науку, младе, културу и спорт Босанско - подрињског кантона 1.) Да по пријему ове Препоруке без одлагања, подуму активности на укидању тачке ф) члана 5. Критерија о начину бодовања кандидата приликом заснивања радног односа на пословима наставника, стручног сарадника у основним и средњим школама на подручју Босанско – подрињског кантона Горажде. 2.) Да у року од 30 дана, у складу са чланом 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене БиХ о поступцима и роковима за подузимање мјера на реализацији ове Препоруке.	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току
Није реализована						
Ж-БР-04-20/18	П-9/19	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ ПРАВДЕ 1. Да подуме мјере из своје надлежности како би се измјеном члана 23. Закона о плаћама и накнадама у органима власти Федерације Босне и Херцеговине ватрогасцима утврдила и доња граница увећања од основне плаће; 2. Да у року од 60 дана обавијести Институцију омбудсмена о предузетим мјерама и роковима за реализацију препоруке.	10 - Радни односи	Није реализована	ДА	Обзиром да Препорука број П-9/19 није проведена, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су дана 29.11.2019. године у складу с одредбама члана 32. Закона о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, обавијестили непосредно надређено тијело, Владу Федерације Босне и Херцеговине - Премијера о неподузимању мјера по Препоруци и упутили позив да у складу са својим овлашћењима подуме све што је неопходно да се поступи по истој.
Ж-СА-04-615/18	П-52/19	ПРЕПОРУКУ • премијеру Кантона Сарајево: - да приликом планирања и распоређивања средстава из Бюдета Кантона Сарајево, планира новчана средства за јачање кадровских капацитета Центара за физикалну рехабилитацију у Јавној установи Дом здравља Кантона Сарајево; • директору ЈУ Дом здравља Кантона Сарајево: - да у што већој мјери, складу са доступним буџетским средствима, континуирано подузима мјере у циљу оснаживања Центара за физикалну рехабилитацију, као и да Правилник о раду, унутрашњој организацији и систематизацији усклади са Стандардима и нормативима здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања у Федерацији Босне и Херцеговине и Стандардима сигурности и квалитета за примарну здравствену заштиту;	10 - Радни односи	Није реализована	НЕ	Дана 29.05.2019. године запримљен је акт ЈУ Дом здравља Кантона Сарајево број: 01-03-5490-2/19 од 27.05.2019. године, а након тога и акт број: 01-05-5553-2/18 од 28.06.2019. године, у којем је наведено да генерални директор ЈУ Дом здравља Кантона Сарајево није пркршио нити један закон којим би се угрозила права запосленце, те да установа није у обавези одговорити на приспјеле молбе запосленце које се односе на признавање високе стручне спреме као и давања већих права у смислу већег коефицијента у обрачуна плати. Дакле, из одговоре произлази да препорука Омбудсмена Босне и Херцеговине није реализована.
Ж-СА-04-1229/17	П-48/19	ПРЕПОРУКУ Директору Порсцхе БХ • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; • да најкасније у року од 10 (десет) дана, достави тражено изјашњење, информације и релевантну документацију.	10 - Радни односи	Није реализована	ДА	Порсцхе БХ д.о.о., у остављеном року, није доставио одговор на Препоруку Омбудсмена Босне и Херцеговине, број: П-48/19, због чега је институција Омбудсмена именованом органу дана 18.04.2019. године упутила акт ургенције. Дана 30.04.2019. године, запримљен је акт пуномоћника Порсцхе-а БХ д.о.о. у којем се доставља тражена документација, а чиме је Порсцхе БХ д.о.о. остварио сарадњу са институцијом Омбудсмена.
Ж-СА-04-871/17	П-55/19	ПРЕПОРУКУ Министарству за образовање, науку и младе Кантона Сарајево 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење. Рок за реализацију препоруке: одмах.	10 - Радни односи	Није реализована	ДА	Тачни су наводи да Министарство за образовање, науку и младе Кантона Сарајево није доставило сагласност јавној установи Пословно – комерцијална трговачка школа за радно мјесто социјалног радника иако је Првостепена комисија за евидентирање и збрињавање запосленика за чијим радом је престала потреба у основним и средњим школама на подручју Кантона Сарајево такав приједлог доставила министру на потпис.
Ж-БЛ-04-937/18	П-72/19	ПРЕПОРУКУ основној школи „Дрвар“ 1. Да огласи ништавим рјешење број 402/17 од 03.10.2017.године 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијести Институцију омбудсмана о подузетим мјерама на реализацији препоруке.	10 - Радни односи	Није реализована	ДА	Дана 15.04.2019. године директорица ОШ „Дрвар“ доставила је одговор на Препоруку у коме наводи да не може поступити сукладно Препоруци.
Ж-БЛ-04-765/18	П-86/19	ПРЕПОРУКУ 1.начелнику Општине Власеница да поништи Одлуку о критеријумима на основу којих се утврђује који службеници и намјештеници Општинске управе општине Власеница постају нераспоређени и поступак примјене тих критеријума („Службени гласник Републике Српске“, број: 8/18) и донесе нову у складу са изнесеним мишљењем омбудсмена у овој препоруци 2.Министарству управе и локалне самоуправе Републике Српске, да предузме мјере из своје надлежности у конкретном предмету као и да размотри могућност доношења јединствених/обавезујућих критеријума а у складу са изнесеним мишљењем омбудсмена у овој препоруци 3.да обавијести Омбудсмене о начину реализације препоруке	10 - Радни односи	Није реализована	ДА	Како општина Власеница није доставила одговор на Препоруку Институције, дана 30.07. и 16.10.2019. године упућене су ургенције ради достављања одговора. До данас одговор није достављен. Такође, омбудсмани ће наведени предмет у складу са чланом 32. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине уврстити у Годишњи извјештај за 2019. годину, са помињањем имена службеника који су одбили доставити тражене информације и обавијестити одговорно министарство о недостављању одговора на препоруку Институције.

Ж-БР-04-9/19	П-115/19	Филозофском факултет Универзитета у Тузли 1. Да без одлагања преиспитају поступак одлучивања по захтјеву Чичкушић Весиме из Тузле, те донесу одлуку у складу са чланом 123 Правилника о раду Универзитета у Тузли; 2. Да у року од 30 (тридесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	Дана 17.06.2019. године запримљен је одговор Филозофског факултета Универзитета у Тузли, број: 02/5-826-3/19 од 14.06.2019. године. Рад на предмету у току.
Ж-ЛИ-04-105/19	П-141/19	Будући да одговорна страна у остављеном року није реализирала дату препоруку, то Вас Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, сукладно чланку 32. точка 2. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавјештава о непоступању по издатој препоруци. Уколико нити након обавијести, ова препорука Институције омбудсмена не буде реализирана, овај проблем ће бити уврштен у Годишњи извјештај за 2019. годину, уз помињање имена органа власти или службеника који су заузели такво стајалиште, те ће о истом бити обавијештена Парламентарна Скупштина Босне и Херцеговине.	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	Препорука Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине није испоштована
Ж-МО-04-25/19	П-163/19	ПРЕПОРУКУ Директору Института за медицинско вјештачење здравственог стања Сарајево 1. Да поништи Одлуку посл.бр.1101/19 дана 09.05.2019.године о отказу Уговора о раду бр.01-319/18 од дана 08.03.2018.године склопљеног на неодређено вријеме; 2. Да предузме неопходне мјере и без одлагања врати жалитељицу на послове „административни радник“ у Одјељењу за првоступањски поступак медицинског вјештачења здравственог стања у Мостару; 3. Да осигура досљедну примјену Закона о забрани дискриминације Босне и Херцеговине и енергично заустави сваки облик „виктимизације“ подносиоцице жалбе; 4. Да најкасније у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема ове Препоруке, достави релевантне повратне информације о поступањима, у Институцију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине Подручни уред Мостар, ул.Кнеза Вишеслава бб 88000 Мостар.	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	Након завршетка темељито обављене истраге поводом актуалне спорне проблематике, Омбудсмани су, дана 03.07.2019.године, издали Препоруку број:163/19 директору Института за медицинско вјештачење здравственог стања у Сарајеву. Дана 18.07.2019.године је, у остављеном року, запримљен одговор директора да је у конкретном случају адекватно реагирао у оквиру свог мандата и поступао у складу са законом.
Ж-БЛ-04-265/19	П-237/19	ПРЕПОРУКУ • Да одмах по пријему ове препоруке подносиоцици жалбе достави тражену потврду и о истом обавијести Институцију	10 - Радни односи	Није реализирана	НЕ	Омбудсмани ће наведени предмет у складу са чланом 32. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине уврстити у Годишњи извјештај за 2019. годину, са помињањем имена службеника који су одбили доставити тражене информације и обавијестити одговорно министарство о недостављању одговора на препоруку Институције.
Нема одговора						
Ж-СА-04-407/19	П-231/19	ПРЕПОРУКУ Министарству за образовање, науку и младе Кантона Сарајево 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	10 - Радни односи	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету у току.
УКУПНО	-	10 - Радни односи				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
24	51	9	0	4	10	1
ПОВРЕДА ПРАВА :	11 - образовање					
Реализирана						
Ж-СА-04-84/19	П-180/19	ПРЕПОРУКУ 1. ЈУ „Трећој основној школи“ Илића - да у будућим сличним ситуацијама адекватно и благовремено обавијести родитеље о потреби њиховог доласка ради преузимања увјерења о оствареном успјеху њихове малодобне дијете;	11 - образовање	Реализирана	ДА	У акту број: 634-04/19 од 16.12.2019. године Школа је доставила одговор на Препоруку, број: П-180/19 у којем се између осталог наводи да ће ЈУ “Трећа основна школа” Илића убудуће поступити по Препоруци и у сличним ситуацијама адекватно и благовремено обавијестити родитеље о потреби њиховог доласка ради преузимања увјерења о оствареном успјеху њихове малодобне дијете.
Остварена сарадња						
Ж-СА-04-534/19	П-233/19	ПРЕПОРУКУ СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА У САРАЈЕВУ 1. Да интензивира рад Комисије на Правилнику за избор у академска звања на Универзитету у Сарајеву на начин да се Комисији одреди рок за израду Правилника за избор у академска звања на Универзитету у Сарајеву и његово достављање Сенату Универзитета у Сарајеву на разматрање и одлучивање.	11 - образовање	Остварена сарадња	ДА	02.12.2019 запримљен одговор, рад на предмету у току.

Ж-БЛ-04-489/19	П-275/19	П Р Е П О Р У К У Народној скупштини Републике Српске • Да приликом усвајања законских рјешења која регулишу област високог образовања, а посебно поступак избора у звања за лица са високошколским исправама стеченим у иностранству и земљама региона, на презициан начин дефинише поступак еквиваленције звања, као и питање вредновања и признавања потврда о еквиваленцији из земље у којој су исправе изворно стечене, уважавајући ставове из ове Препоруке;	11 - Образовање	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
УКУПНО	-	11 - Образовање				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
3	3	1	0	2	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	12 - Особе са инвалидитетом					
Остварена сарадња						
Ж-СА-02-1293/19	П-277/19	Р Е П О Р У К У Премијеру Владе Унско санског кантона и Министру здравства, рада и социјалне политике Унско-санског кантона да 1. У циљу јачања транспарентности процеса расподеле новчаних средстава из Буџета Унско-санског кантона, убудуће објављују Јавни позив за додјелу средстава невладиним организацијама и удружењима грађана; 2. Одмах по пријему препоруке усвоји и јавно објави критерије и услове за додјелу грантова из буџетских средстава за невладине организације и удружења грађана и то на начин који ће свим невладиним организацијама и удружењима грађана омогућити учешће у процедури на равноправној основи; 3. Одмах по пријему препоруке усвоји и јавно објави Образац за извјештавање о утрошку додијелих грантова из Буџета Унско-санског кантона; 4. Да континуирано ради на јачању сарадње и социјалног дијалога са удружењима особа са инвалидитетом, посебно приликом израде прописа и доношења одлука у вези са особама са инвалидитетом;	12 - Особе са инвалидитетом	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
Ж-СА-02-18/18	П-280/19	П Р Е П О Р У К У Правобранилаштву Општине Центар 1. Да у смислу одредби Закона о извршном поступку Федерације Босне и Херцеговине, размотри могућност подношења приједлога за промјену предмета извршења у извршном поступку који се води код Општинског суда у Сарајеву под бројем 65 0 И 668168 17, који ће бити сразмјеран жалитељевом дуговању;	12 - Особе са инвалидитетом	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор, рад на предмету у току.
Нема одговора						
Ж-СА-02-1269/16	П-283/19	П Р Е П О Р У К У министру Федералног министарства промета и комуникација и предједавајућем Затупничког дома и предједавајућем Дома народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине, као и органима из наслова Препоруке: 1. Да одмах по пријему Препоруке, подуму конкретне мјере у циљу осигурања доступности и приступачности јавног пријезова свим особама са инвалидитетом; 2. Да се осигура адекватан број возила јавног пријезова, односно адекватан број лиценци за вршење такси пријезова за особе са инвалидитетом; 3. Да у процесу измјена и допуна релевантних законских прописа, укључи удружења особа са инвалидитетом у процес консултација, а све у циљу бољег сагледавања проблема и потенцијалних рјешења која ће у највећој могућој мјери допринијети унапређењу положаја особа са инвалидитетом;	12 - Особе са инвалидитетом	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету у току
Ж-СА-02-1251/18	П-284/19	П Р Е П О Р У К У премијеру Кантона Сарајево и ректору Универзитета у Сарајеву: 1. Да континуирано улажу напоре у циљу наставка процеса отклањања архитектонских баријера у образовним институцијама на подручју Кантона Сарајево; 2. Да се у складу са надлежностима, приступи изради стратешких докумената о приступачности и инклузивном образовању у Кантону Сарајево; 3. Да се креира План едукације наставног кадра у образовном систему о подршци и инструментима инклузивног образовања дјете и младих с инвалидитетом; 4. Да се осигура доступност помагала, подршке у учионицама и образовни материјал у прилагођеним облицима и у приступачним форматима за особе са инвалидитетом; 5. Да се Буџетом Кантона Сарајево предвиде адекватна финансијска средства за имплементацију напријед наведених препорука Омбудсмена Босне и Херцеговине;	12 - Особе са инвалидитетом	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету у току.
УКУПНО	-	12 - Особе са инвалидитетом				

УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
4	4	0	0	2	0	2
ПОВРЕДА ПРАВА :	13 - Права дјетета					
Реализирана						
Ж-БЛ-01-835/18	П-28/19	ПРЕПОРУКУ Препоручују се Средњој мјешовитој школи Тузла из Тузле да у свим будућим ситуацијама не примјењује досадашњи начин дисциплиновања ученика, већ да се искључиво руководи позитивним прописима и најбољим интересом дјетета, уважавајући мишљење Омбудсмена исказано у Препоруци.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Имајући у виду садржај одговора Школе бр: 03-201/19 од 07.03.2019., Омбудсмени констатују да је Школа поступила у складу са Препоруком Омбудсмена и предмет по жалби затварају, у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11).
Ж-БЛ-01-586/18	П-83/19	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке утичу на Центар за социјални рад Зворник да успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то наведено у актима од дана 13.07.2018. године, 22.10.2018., 16.01.2019. и 26.02.2019. године.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Град Зворник својим актом број: 02-052-93/19 од дана 22.04.2019. доставља одговор на издату Препоруку. Како наводе, одмах по пријему Препоруке су упутили допис Центру за социјални рад Зворник у коме захтијевају да успоставе сарадњу са Омбудсменима и доставе тражена изјашњења.
Ж-БЛ-01-588/17	П-124/19		13 - Права дјетета	Реализирана	НЕ	
Ж-БЛ-01-641/17	П-124/19	ПРЕПОРУКУ Да у наредном периоду, најкасније до краја 2019. године, заједничким радом и уз међусобну координацију, заврше све планиране активности које требају резултирати изградњом додатних учионица у ОШ „Бранко Радичевић“ у Бања Луци и изградњом физкултурне дворане. Омбудсмени од надлежних органа очекују повратне информације о реализацији Препоруке Омбудсмена Босне и Херцеговине у року од 90 дана од дана пријема ове Препоруке.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Дакле, надлежни органи у наслову су поступили по Препоруци Омбудсмена и стога Омбудсмени предмете по жалбама затварају, са напоменом да ће Омбудсмени и даље пратити пројекат изградње физкултурне сале.
Ж-БЛ-01-597/17	П-159/19	ПРЕПОРУКУ Препоручују се Основном суду у Бањалуци да у што скоријем року оконча поновљени извршни поступак, уважавајући упуте надлежног другостепеног суда. Позива се предсједника суда да Омбудсмене обавијесте о мјерама подузетим поводом Препоруке Омбудсмена, у року од 60 дана од дана пријема ове Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Омбудсмени предмет затварају и констатују да је по Препоруци број П-159/19 од 03.07.2019. године поступљено, односно да је у потпуности испоштована.
Ж-СА-01-633/19	П-171/19	ПРЕПОРУКУ ЈУ “Друга основна школа” у Грачаници 1. Да, одмах подуму ефикасне мјере и радње на додатном осигурању мјеста гдје се изводе грађевински радови на изградњи игралишта, постављањем додатних препрека, оградањем подручја, те постављањем већег натписа који упозорава да су радови у току; 2. Да израде и дистрибуирају обавјештења и организују састанке појединачно по разредима или на заједничком скупу свих ученика школе, те укажу дјечи о опасностима играња и прилажења спорном мјесту до завршетка радова без надзора наставника или особља школе; 3. Да у року од 30 дана обавијесте Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке;	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	ЈУ Друга основна школа је доставила акт број: 03/1179-2/19 од 02.10.2019. године о реализацији Препоруке Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине П-171/19 од 11.07.2019. године. Истим Актом се наводи да су у циљу реализације наведене Препоруке подузете све препоручене радње, тј. предузете су све додатне мјере на осигурању мјеста гдје се изводе радови, да је постављен већи натпис да су радови у току и да је поново оградањено подручје око игралишта, јер су раније постављене препреке потргане и девастиране
Ж-СА-01-1386/18	П-223/19	ПРЕПОРУКУ директору Средње школе пољопривреде, прехране, ветерине и услужних дјелатности 1. Да, одмах, подуму све активности у организацији састанка са родитељима ученика И.И. и руководством Школе, с циљем да се унаприједи однос родитеља и школе, а све у интересу малодобног дјетета, на начин да се покушају изнаћи узроци, последице и заједничка рјешења настале ситуације; 2. Да, одмах, без одлагања, подуму активности како би се организовао разговор ученика И.И. са психологом и педагогом Школе, на начин да се омогући ученику И.И. да изнесе своје виђење предметне ситуације и њеног рјешења, те утврди на који начин и како су дешавања у којима је учествовао И.И. утицали на његов психосоцијални развој, те да ли тренутно ученик И.И. има потешкоћа у свом окружењу од стране професорског и руководног особља Школе и других ученика, те како тече његова социјализација;	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Сходно напријед наведеном, Јавна установа Средња школа пољопривреде, прехране, ветерине и услужних дјелатности је дана 28.11.2019. године институцији Омбудсмена доставила Обавијест о реализацији Препоруке број: 03-2-660/19 од 26.11.2019. године, којим Омбудсмене Босне и Херцеговине обавјештава: „...Обавјештавамо вас да смо поступили у складу с наводима из Препоруке, те одржали горе наведене састанке дана 13.11.2019. године. Одржани састанци су протекли у духу међусобног уважавања и разумјевања.“ 28.11.2019

Ж-СА-01-454/19	П-244/19	<p>ПРЕПОРУКУ 1. ЈУ ДЗ „Кладањ“ – да убудуће поступи у складу са Наредбом о програму обавезних имунизација становништва у борби против заразних болести (обавезе надлежних здравствених установа и тијела управе у погледу провођења програма имунизације) и писменим путем школама доставља обавијест о потреби обављања систематских прегледа, прегледа вакциноног статуса ученика, те да истом приступи тек по достављају одговора од стране школе са прилогом потписаних изјава од стране родитеља циљне скупине дјеце. 2. ЈУ ОШ „Кладањ“ □ да као Јавна установа извршава обавезу прописану Законом о заштити становништва од заразних болести, односно да дозволи здравствене и хигијенске прегледе, од стране здравствених установа; □ да прије одржавања систематског прегледа, прегледа вакциноног статуса и обављање имунизације дјеце прибави изјаве родитеља којим се одобрава/не одобрава вакцинација дјетета, а која је прописана Законом о заштити становништва од заразних болести. 3. Да у року од 30 (тридесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијесте Омбудсмане Босне и Херцеговине о начину реализације ове препоруке.</p>	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Имајући у виду све претходно наведено, посебно уважавајући чињеницу да је Препорука П-244/19 од 02.09.2019. године, од стране ЈУ ДУ “Кладањ” прихваћена и реализирана, те да је институција Омбудсмена издавањем Препоруке исцрпила све законом предвиђене могућности, истражни поступак у предмету подносиоца жалбе се окончава.
Дјелимично реализирана						
Ж-СА-01-231/19	П-224/19	<p>ПРЕПОРУКУ директору Јавне установе „Кантонални центар за социјални рад“ 1. Да одмах подуму све мјере и активности, како би се у што краћем року донијела одлука у поступку доношења мишљења о давању привременог старатељства жалитељу; 2. Да, увидом у све напријед изнесене тврдње, узме у разматрање све одлучујуће чињенице како би се поново размотрио захтјев за изузеће службене особе Аиде Бахтановић, психолога Службе социјалне заштите Општине Центар, те осигурао правичан поступак за све заинтересоване стране;</p>	13 - Права дјетета	Дјелимично реализирана	НЕ	Како је у конкретном предмету, одговорни орган отклонио повреду на коју је жалитељ указивао, односно донио одлуку у поступку доношења мишљења о давању привременог старатељства жалитељу, Омбудсмани Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби жалитеља, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 3. Правила поступка институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине. примљен 29.11.2019
Остварена сарадња						
Ж-БР-01-186/18	П-111/19	<p>1. Јавној установи Центар за социјални рад Тузла - да у оквиру својих надлежности и овлашћења без одлагања преиспита све радње подузете током бракоразводног поступка између Чокић Моамера и Чокић Мерцане, подуму активне мјере надзора вршења родитељског права, преиспита наводе, сазнања о манипулацији дјететом, небризи о дјетету, угрожавању тјелесне или психичке сигурности дјетета, оцијени најбољи интерес млдб. Чокић Фарука и у законским оквирима подуму неопходне мјере имајући у виду налазе ове Препоруке; 2. Кантоналном тужилаштву Тузланског кантона - да без одлагања подуму потребне радње у циљу доношења одлуке по кривичној пријави Чокић Моамера, евидентирана под дјеловодним бројем КТА 72914/18; 3. Јавној установи Центар за социјални рад Тузла и Кантоналном тужилаштву Тузланског кантона - да у року од 15 дана доставе повратну информацију институцији Омбудсмена за људска права БиХ о provedби дате Препоруке.</p>	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Дана 07.02.2020. године запримљен одговор ЈУ Центра за социјални рад, број: И-10-35-11-246/19 од 04.02.2020. године.
Ж-СА-01-935/16	П-105/19	<p>ПРЕПОРУКУ 1. Влади Федерације Босне и Херцеговине и Влади Републике Српске, да у сарадњи са надлежним министарствима изнађу ефикасан механизам у циљу превазилажења потешкоћа при остваривању права на породилску накнаду у ситуацији када се мјесто рада и пребивалишта запосленике налазе у различитим ентитетима;</p>	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
Ж-БЛ-01-147/19	П-125/19	<p>ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове Препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то наведено у актима од дана 20.02.2019. и 29.03.2019. године.</p>	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
Ж-БР-01-250/18	П-128/19	<p>1. да у оквиру својих надлежности и овлашћења без одлагања преиспитају све радње подузете током поступка покренутих пред овим органима, подуму активне мјере надзора вршења родитељског права, преиспитају наводе, сазнања о манипулацији над дјецом, небриге о дјечи, угрожавању физичке или психичке сигурности дјеце, оцијене најбољи интерес малодобних и у законским оквирима подуму неопходне мјере имајући у виду налазе ове Препоруке. 2. да у року од 15 дана доставе повратну информацију институцији Омбудсмена за људска права БиХ о provedби дате Препоруке.</p>	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Дана 11.02.2019. године запримљен одговор Подјељења за социјалну заштиту Владе Брчко дистрикта БиХ, број: 34-000179/19 (10) од 29.05.2019. године. Дана 19.06.2019. године запримљен одговор ЈУ Центра за социјални рад Невесиње, број: 05-544-4/18 од 06.06.2019. године . Одговор није запримљен.

Ж-БЛ-01-185/19	П-156/19	<p>ПРЕПОРУКУ Препоручује се Центру за социјални за рад Високо да одмах, уз финансијску подршку локалне заједнице, анагажује стручне особе, како би се извршила процјена психофизичког стања дјетета и процјенили родитељски капацитети, а све то са циљем како би се у конкретном случају установио шта је најбољи интерес дјетета. Позива се Центар да одмах упозори родитеље дјетета да постоји законска могућност да у складу са чланом 147. Породичног закона Федерације Босне и Херцеговине, по службеној дужности Центар може одлучити о смјештају дјетета и повјеравању његовог чувања и одгоја другој особи или установи, ако је то потребно ради заштите најбољег интереса дјетета, као и да ће такву одлуку Центар донијети и без пристанка родитеља ако су они одсутни, спријечени или неспособни старати се о дјетету, а нису повјерили чување и одгој особи која испуњава увјете за старатеља. Дакле, уколико родитељи не постигну договор око свих значајних питања у вези са дјететом, те ако се установи се да настала ситуација итекако одражава на психофизичко здравље дјетета и ако се утврди да је то у најбољем интересу дјетета, Омбудсмани препоручују Центру да размотри поступање у складу са чланом 147. Породичног закона Федерације Босне и Херцеговине. Надлежни органи се позивају да заштите права и интересе ДЈЕТЕТА првенствено, јер и отац и мајка, као и други блиски сродници дјетета имају право да затраже заштиту својих права путем суда (поступак развода брака, поступак посредовања, повјеравање, алиментација/издржавање, ванпарнични поступци итд) Уважавајући напријед истакнуто, препоручује се и Опћинском суду у Високом да у што скоријем року оконча поступак кривични поступак против оптуженог.</p>	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
Ж-БЛ-01-882/18	П-207/19	<p>ПРЕПОРУКУ Препоручује се Окружном суду у Бањалуци да у што скоријем року одлучи о жалби на пресуду Основног суда у Котор Варошу број 73 0 П 026188 18 П 2 од 30.04.2019. године, цијенећи првенствено најбољи интерес дјетета. Препоручује се Центру за социјални рад Котор Варош да и даље у што већој мјери и што квалитетније подузима радње из своје надлежности како би родитељи дјетета успоставили комуникацију, а о чему се, поред родитеља, упознаје и општина Котор Варош, како би у што већој мјери пружили подршку Центру (помоћ Дома здравља Котор Варош-Центра за ментално здравље и сл.).</p>	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Запримљени одговори, остварена сарадња, рад на предмету у току.
Ж-СА-01-565/19	П-226/19	<p>ПРЕПОРУКУ ЈУ Центру за социјални рад Цазин 1. Да, у сарадњи са оба родитеља, одмах подузму додатне законом прописане мјере и активности, у циљу осигуравања извршења судске одлуке, јачања родитељског односа између оца и кћерке, односно успоставе контаката између жалитеља и млдб. дјетета, а како је то утврђено судском одлуком и то сваког понедељка у мјесецу у периоду од 13,00 до 14,00 сати. 2. Да у року од 30 дана обавијесте Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке;</p>	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Сходно наведеном, Омбудсмани Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби жалитеља, обзиром да је надлежни орган ЈУ Центар за социјални рад подузео активности у циљу извршења одлуке суда, као и Препоруке Омбудсмани Босне и Херцеговине, јачања родитељског односа између оца и дјетета, те успоставе контаката, а у току је и поступак извршења судске одлуке, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 3. Правила поступка институције Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине.
Ж-БР-01-117/19	П-267/19	<p>- да у оквиру својих надлежности и овлашћења подузме активне мјере надзора вршења родитељских права и у законским оквирима подузме неопходне мјере имајући у виду налазе ове Препоруке; - да подузимањем континуираних радњи из оквира своје надлежности осигура успостављање неопходне комуникације и контаката - да у року од 30 дана достави повратну информацију институцији Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине о provedби дате Препоруке.</p>	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Дана 03.02.2020. године запримљен одговор ЈУ Центра за социјални рад Калесија, број: 06-35-12-401/19 од 27.01.2020. године.
Ж-БЛ-01-537/19	П-285/19	<p>ПРЕПОРУКУ Препоручује се свим надлежним органима да одмах подузму све радње и мјере из своје надлежности како би се окончао поступак по пријави оца ученице од 14.06.2019. године у складу са позитивним прописима. Омбудсмани од надлежних органа очекују повратне информације у року од 20 дана од дана пријема Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука, позивом на број предмета.</p>	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор 13. и 21. 01.2020, рад на предмету у току.
Ж-БЛ-01-304/19	П-286/19	<p>ПРЕПОРУКУ Препоручује се Основном суду у Котор Варошу да одмах узме у рад предмет број 730 К 033578 19 К који се код тог суда води против оптуженог, због кривичног дјела Искориштавање дјеце за порнографију из члана 175. став 1. Кривичног законика Републике Српске.</p>	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.

Ж-БЛ-01-906/18	П-288/19	ПРЕПОРУКУ Препоручује се надлежним органима у наслову да, уважавајући мишљење Омбудсмена у овој Препоруци, у наредном периоду донесе правила и уреде начин поступање како би се дјеца заштитила од било којег облика насиља или злоупотребе, а по узору на протоколе о поступању школе у случајевима насиља над дјецом.	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	08.01.2020. запримљен одговор , рад на предмету у току
Нема одговора						
Ж-БР-01-176/18	П-117/19	Парламенту Федерације Босне и Херцеговине, Представничком дому и Дому народа 1. Да без одлагања покрену процедуралне радње у циљу измјена и допуна Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине, сходно одредбама Устава Босне и Херцеговине, Устава Федерације Босне и Херцеговине те међународних докумената заштите људских права и права дјетета, како је наведено у Препоруци; 2. Да у року од 30 (тридесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	13 - Права дјетета	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету у току.
Ж-БР-01-194/19	П-278/19	- Влади Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, Одјељењу за здравство- Пододјељењу за социјалну заштиту да у оквиру своје надлежности и овлаштења подузме активне мјере како би се допринијело остваривању појачаног надзора и подузимању мјера у вези најбољег интереса дјетета Ч.М. и заштити његових права, као и да се пружи потребна стручна помоћ родитељима како би се санирала нарушена комуникацији између истих; -Позивају се родитељи дјетета да размотре и уваже изнесено мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине, укључујући и сарадњу са надлежним Пододјелом за социјалну заштиту Брчко дистрикта Босне и Херцеговине како би се санирала нарушена комуникација; -Позива се Влада Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, Одјељење за здравство- Пододјељење за социјалну заштиту да у року од 60 дана од дана пријема ове Препоруке обавијесте Омбудсмана о исходима/результатима својих поступака и подузетих мјера, писменим путем на адресу Трг Младих 8/1, Брчко дистрикт Босне и Херцеговине.	13 - Права дјетета	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету у току.
Ж-БЛ-01-690/19	П-287/19	ПРЕПОРУКУ Омбудсмени позивају надлежни орган и подносиатељицу жалбе да одрже заједнички састанак и евентуално отклоне све недоумице, уважавајући мишљење Омбудсмена изражено у овој Препоруци. Омбудсмени повратне информације о поступању по Препоруци очекују у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука.	13 - Права дјетета	Нема одговора	НЕ	10.02.2020. упућена ургенција .Рад на предмету у току
Ж-СА-01-949/19	П-262/19	ПРЕПОРУКУ Кантоналном тужилаштву Кантона Сарајево Опћинском суду у Сарајеву Основном суду у Сокоцу 1. да у што краћем року подузму активности и мјере у циљу рјешавања поднесених захтјева/пријава/мјера подносиатељице жалбе, уз осигурање да се у свим поступцима који се тичу дјетета првенствено води рачуна о најбољем интересу дјетета, те да су сва права дјетета заштићена у складу са Конвенцијом о правима дјетета и прописима Босне и Херцеговине који се односе на бригу и заштиту дјете.	13 - Права дјетета	Нема одговора	НЕ	Будући да одговор није запримљен , упућена је ургенција Кантоналном тужилаштву КС ,Опћинском суду Сарајево и Основном суду у Сокоцу.
УКУПНО	-	13 - Права дјетета				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
23	24	7	1	11	0	4
ПОВРЕДА ПРАВА :	14 - Екологија заштита околиша					
Реализирана						
Ж-БЛ-04-603/18	П-122/19	ПРЕПОРУКУ 1. Кантоналној управи за инспекцијске послове да у потпуности проведе извршење рјешења број: УП-1-17-24-06391/18-1028-001-П од 29.06.2018 године, или да донесе ново рјешење којим ће забранити држање пчела на одређеном простору, у складу са изнесеним мишљењем омбудсмена у овој препоруци 2. Федералној управи за инспекцијске послове да изврши стручни надзор и контролу рада кантоналног инспектора, у складу са својим надлежностима	14 - Екологија заштита околиша	Реализирана	ДА	Како из достављених одговора произлази да је Препорука Институције испоштована, омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су одлучили, да у смислу члана 35. Правила за функционисање Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број: 104/11) затворе предмет који се води по жалби ,а подносилац жалбе се може поново обратити Институцији уколико се појаве нове чињенице или околности у његовом предмету.

Ж-СА-05-276/19	П-132/19	ПРЕПОРУКА Министарство просторног уређења и заштите околице Тузланског кантона обустави поступак Измјене и допуне Просторног плана за подручје Тузланског кантона 2005.-2025. за локалитет Шићки Брод, док се помно не истраже претходно предвиђене локације у смислу израде анализа и студија за исте.	14 - Екологија заштита околиша	Реализирана	ДА	Након проведене истраге у предмету Институција омбудсмена је дана 29.05.2019. године упутила препоруку број П-132/19 Министарству просторног уређења и заштите околице Тузланског кантона (у даљем тексту: Министарство) у којој су наведени разлози за изузимање наведене локације. Дана 21.08.2019. године запримиљен је одговор Министарства под бројем: 1271-05-015375/19 од дана 13.08.2019. године, у којем је између осталог наведено да су обавијестили носиоца израде пројекта да: "(...) уради корекцију текстуалног дијела планског документа, на начин да изузме локацију Шићки Брод која је била планирана за депоновање шљаке и пепела из Термоелектране "Тузла", из чега се може закључити да је препорука реализирана.
Ж-БР-04-12/19	П-120/19	Федералном министарству околиша и туризма Сарајево Министарству просторног уређења и заштите околице Тузланског кантона Тузла - Да имајући у виду наводе ове препоруке искључе сваку могућност да се на простору Мјесне заједнице Шићки Брод Тузла, односно, рекултивираниог земљишта изнад језера Коп, формира одлагалиште за депоновање шљаке и пепела, продуката сагоријевања из Термоелектране "Тузла"; - Да у оквиру своје надлежности, подзму мјере које ће грађанима на предметном локалитету омогућити уживање права на живот у околишу подобном за здравље и благостање, уз изостанак опасности по здравље људи, али и околиша; - Да у року од 30 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	14 - Екологија заштита околиша	Реализирана	ДА	Дана 04.06.2019. године запримиљен одговор Министарства просторног уређења и заштите околице Тузланског кантона Тузла, број: 12/1-05-23-2693/19 од 29.05.2019. године. Дана 19.11.2019. године запримиљен одговор Министарства просторног уређења и заштите околице, број: 12/1-05-23-800/19 од 15.11.2019. године. Дана 03.02.2020. године запримиљен одговор Федерално министарство просторног планирања, број: 03-19-71/20-2 од 20.01.2020. године. Нема одговора.
Ж-СА-04-525/19	П-175/19	ПРЕПОРУКА Влада Федерације Босне и Херцеговине да размотри измјену законодавства и подзаконских аката приликом одређивања еколошки прихватљивог протока у смислу бољег инспекцијског надзора и ефикаснијег дјеловања свих органа. Федерално министарство околиша и туризма да размотри питања која је поставио невладин сектор у вези изградњи МХЕ н ријечи Дољанки у смислу кумулативног ефекта на еколошки прихватљив проток и геотехничког испитивања. Позивају се напријед наведени да доставе одговор у року од 60 дана од дана пријема овог акта.	14 - Екологија заштита околиша	Реализирана	ДА	Дана 10.10.2019. године запримиљен је одговор Владе Федерације Босне и Херцеговине под бројем: 03-10762/2019 године, у прилогу којег су достављени слиједни акти: -акт Федералног министарства околиша и туризма, број: 05-23-598/19 од 25.09.2019. године; -акт Федералне управе за инспекцијске послове, број: 01-05-8-04066/2019-14-2 од 16.09.2019. године и - акт Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Херцеговачко-неретванског кантона, број: 11-09-27-1568/19 од 27.09.2019. године. Након увида у запримиљене одговоре закључено је да је препорука размотрена и да се може приступити затварању предмета.
Ж-СА-04-842/19	П-250/19	ПРЕПОРУКА Федерално министарство финансија да размотри питање постизања што веће проактивне транспарентности у овом и сличним случајевима, а у циљу подизања повјерења грађана и отклањања спорних питања. Позива се Федерално министарство финансија да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијести Институцију омбудсмена о реализацији исте.	14 - Екологија заштита околиша	Реализирана	ДА	Омбудсмени Босне и Херцеговине након увида у спис утврдили су да је поступајући орган поступио у складу са препоруком, те да ће информације скупљене у току рада на овом предмету бити искориштене како приликом израде годишњег извјештаја, тако и других извјештаја који се односе на приступ информацијама
Није реализирана						
Ж-СА-04-969/18	П-131/19	ПРЕПОРУКА Федерално министарство околиша и туризма у будућем периоду приликом рада на оваквим или сличним пројектима треба континуирано радити на што проактивнијем приступу и комуникацији са грађанима и њиховим представницима а у сврху постизања већег нивоа повјерења грађана као и већег степена заштите права.	14 - Екологија заштита околиша	Није реализирана	НЕ	Ова препорука ће свакако бити наведена у годишњем извјештају. Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсмени Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подизање даљих радњи у предмету, те су донијели одлуку о затварању предмета.
УКУПНО	-	14 - Екологија заштита околиша				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
6	6	5	0	0	1	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	15 - Имовинско правни					
Реализирана						
Ж-БЛ-05-629/18	П-79/19	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то наведено у актима од дана 09.11.2018. године, 04.01. и 26.02.2019. године.	15 - Имовинско правни	Реализирана	ДА	Републичка управа за геодетске и имовинско правне послове, Подручна јединица Градишка обавјештава Омбудсмене актом број: 21.18./952.1-6-364/17 од 30.05.2018. године да је узурпанту достављен допис дана 30.05.2018. године, те је исти позван да отклони предметну узурпацију у року 15 дана. Такође да ће након датог рока овај орган у најкраћем времену закључком одредити принудно извршење рјешења на лицу мјесту уз ангажовање других лица

Ж-СА-05-485/18	П-151/19	ПРЕПОРУКА Влада Федерације Босне и Херцеговине, уз сарадњу са регулаторним тијелима и механизмима заштите грађана, као и другим заинтересираним странама преиспита модалитете заштите грађана приликом закључивања инструмената осигурања враћања кредита. Позива се Влада Федерације да у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке достави информацију у вези њене реализације.	15 - Имовинско правни	Реализирана	НЕ	Из напријед наведених одговора можемо закључити да је ово питање препознато и да ће услиједити активности ка побољшању нормативне Влада Федерације Босне и Херцеговине је у остављеном року доставила слиједеће одговоре и изјашњења: - изјашњење Агенције за надзор осигурања Федерације Босне и Херцеговине, број: 01-06-2-059-2180719 пд 02.08.2019. године; - акт Федералног министарства финансија, број: 04-49-1—4919/19 од 30.07.2019. године; -изјашњење Агенције за банкарство Федерације Босне и Херцеговине, број: 06-2689/19 од 24.07.2019. године; -одговор на притужбу Агенције за банкарство Федерације Босне и Херцеговине – Уред омбудсмана за банкарски систем, број: 06-1591718 од 20.06.2018. године; -изјашњење Агенције за надзор осигурања Федерације Босне и Херцеговине - Омбудсмен у осигурању број: 01-08.1-059-2177/19 од дана 01.08.2019. године. ове области.
Ж-БЛ-05-130/19	П-249/19	ПРЕПОРУКУ шефу Подручне јединице управе за геодетске и имовинско-правне послове Шипово 1. Да одмах по добијању ове препоруке, без одлагања оконча поновљени првостепени поступак и да донесе одговарајућу одлуку 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	15 - Имовинско правни	Реализирана	ДА	Актом број: 21.54/952-334/04, од дана 02.12.2019. године, Подручна јединица доставила је одговор на издату препоруку у коме наводи да је поступајући по препоруци донијела рјешење број: 21.54/952-334/04, од дана 18.11.2019. године. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом.
Остварена сарадња						
Ж-БЛ-05-793/18	П-123/19	ПРЕПОРУКУ Окружном суду у Бањалуци 1. Да, уколико су испуњени услови, донесе пресуду која ће у свему замјенити коначни управни акт туженог и сам ријешити ствар пресудом 2. Опреза ради, уколико суд нема могућност да сам ријешити управну ствар те уколико донесе пресуду којом ће управни акт поништити и вратити на поновно одлучивање да обавијести Управну инспекцију о потреби покретања прекршајног поступка	15 - Имовинско правни	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
Ж-СА-05-364/18	П-153/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском начелнику општине Илића да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење у вези са актима институције Омбудсмана од дана 06.06. и 12.10.2018. године.	15 - Имовинско правни	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор 22.07.2019, рад на предмету у току.
Није реализирана						
Ж-БЛ-05-789/18	П-60/19	ПРЕПОРУКУ начелнику општине Мркоњић Град и шефу Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове - Подручне јединице Мркоњић Град 1. Да без одлагања по поднесеним захтјевима подносиоца жалбе спроведу одговарајуће управне поступке доношењем одговарајући аката којима се подносиоцу жалбе признаје или не признаје одређено право	15 - Имовинско правни	Није реализирана	ДА	Издата препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће уврштена у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмана Босне и Херцеговине за 2018 годину.
Нема одговора						
Ж-БР-05-115/19	П-295/19	Град Тузли, Служби за инспекцијске послове 1. Да одмах, по пријему ове препоруке, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то наведено у актима од 20.05.2019. г., 11.07.2019.г., 23.09.2019.г., и 13.11.2019. године. 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмане Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	15 - Имовинско правни	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету у току
Ж-БР-05-126/19	П-294/19	Град Тузли, Служби за инспекцијске послове Инспекторату урбанистичко-грађевинске, тржишне, туристичко-угоститељске, путне и термоенергетске инспекције 1. Да одмах, по пријему ове препоруке, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то наведено у актима од 28.05.2019. г., 11.07.2019.г., 23.09.2019.г., и 13.11.2019. године. 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмане Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	15 - Имовинско правни	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету у току.
УКУПНО	-	15 - Имовинско правни				

УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
8	8	3	0	2	1	2
ПОВРЕДА ПРАВА :	16 - Насиље					
УКУПНО	-	16 - Насиље				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	17 - Јавне исправе					
Реализирана						
Ж-БЛ-05-950/18	П-92/19	ПРЕПОРУКУ нотару Џеваду Омановићу 1. Да одмах по добијању ове препоруке, изврши исправку Рјешења о наслеђивању број: 20 0 О 031433 14 О, од дана 07.11.2017. године 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	17 - Јавне исправе	Реализирана	ДА	Актом број: 020-0-СУ-19-0001 55, од дана 22.05.2019. године, Опћински суд у Цазину обавијестио је Омбудсман Босне и Херцеговине да је нотар извршио исправку рјешења поменутог рјешења о наслеђивању, чиме је испоштовао препоруку Омбудсмана.
Ж-БЛ-05-433/19	П-176/19	ПРЕПОРУКУ 1. Да се у будућим сличним предметима придржава мишљења омбудсмена изнесеног у овој препоруци	17 - Јавне исправе	Реализирана		Омбудсмани су у току поступка истраге утврдили да је Дом здравље требао бити флексибилнији приликом тумачења законских прописа, и сам доставити тражени податак или именованој или Матичном уреду без одуговлачења поступка у складу са начелима добре управе, ефикасности и економичности управног поступка. Дана, 29.07.2019. године, омбудсмани Босне и Херцеговине су упутили Препоруку ЈУ „Дом здравља“, Бањалука да се у будућим сличним предметима придржава мишљења омбудсмена изнесеног у овој препоруци.
Ж-СА-05-211/19	П-174/19	ПРЕПОРУКА Федерално министарство за питања бораца и инвалида одбрамбено ослободилачког рата да престане са неутемељеном праксом другачијег третмана држављана Босне и Херцеговине и држављана других земаља. Федерално министарство за питања бораца и инвалида одбрамбено ослободилачког рата треба у року од 30 дана од дана пријема ове препоруке обавијестити Институцију омбудсмена о подузетим радњама.	17 - Јавне исправе	Реализирана	ДА	Дана 20.08.2019. године Институција омбудсмена запримила је одговор Министарства под бројем: 07/1-03-104-3/19 од дана 16.08.2019. године, у прилогу којег је достављена упута о поступању Министарства под бројем: 07/1-03-104-4/19 од дана 01.08.2019. године у којој је наведено да се одмах престаје са досадашњом праксом. На основу тога закључено је да је препорука реализирана
Ж-БЛ-05-31/19	П-204/19	ПРЕПОРУКУ КАНТОНАЛНОМ СУДУ У САРАЈЕВУ • Да без одлагања предузме све потребне мјере и радње како би у што краћем року биле донесене одлуке по тужби подносиоца жалбе. • Да у року од 60 дана од дана пријема Препоруке, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене о реализацији Препоруке, писменим путем .	17 - Јавне исправе	Реализирана	ДА	Дана 07.11.2019. године Омбудсмани запримају акт Кантоналног суда у Сарајеву, број 009-Су-19-000401 од 04.11.2019. године, као изјашњење и одговор након упућене Препоруке. Уважавајући садржину одговора, који је одмах достављен на знање подносиоцу жалбе, Омбудсмани констатују да је по Препоруци број П-204/19 од 19.09.2019. године поступиено, од стране Кантоналног суда у Сарајеву, с обзиром да је у предмету број 09 0 У 033172 19 У суд заказао усмену расправу за дан 21.01.2020. године, у 12.00 часова.
Остварена сарадња						
Ж-СА-05-1272/18	П-165/19	ПРЕПОРУКУ Опћини Крешево – Одјељењу за општу управу Полицијска станица Сребреница 1. да без одлагања, у складу са позитивним законским прописима, и упутама из препоруке у координираној сарадњи подузму што ефективније мјере у циљу провјере матичног броја 2209930183125 а све у циљу евидентирања јединственог матичног броја у Изводима из матичне књиге рођених, вјенчаних и умрлих за лице Станић (Иво) Анте;	17 - Јавне исправе	Остварена сарадња	ДА	Одговор запримљен 05.08.2019. Рад на предмету у току.
Није реализирана						
Ж-БР-05-255/17	П-7/19	Агенција за идентификацијске/идентификационе исправе/документе, евиденцију и размјену података -да у што краћем року измјени члан 2. Правилник о цијени путних исправа уважавајући налаз и мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине -да у року од 60 дана, сугласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмани Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за подузимање мјера на реализацији ове препоруке.	17 - Јавне исправе	Није реализирана	ДА	Дана 18.03.2019. године запримљен одговор Агенције за идентификациона документа евиденцију и размјену података, број: 15-03-07-5-2194-1/18 од 13.03.2019. године. Дана 21.10.2019. године запримљен одговор Агенције за идентификациона документа и размјену података, број: 15-03-07-5-2194-2/18 од 17.10.2019.

Ж-БЛ-05-920/18	П-26/19	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке поступи у складу са члановима 50. и 51. Закона о матичним књигама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” број 111/09), односно да о захтјеву подносиоца жалбе одлучи у форми управног акта како је то предвиђено наведеним законом 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијести Институцију Омбудсмена о предузетим мјерама на реализацији препоруке.	17 - Јавне исправе	Није реализована	НЕ	На издату препоруку одговорна страна није дотавила одговор, те се иста сматра неиспоштованом.
Нема одговора						
Ж-СА-05-840/16	П-32/19	ПРЕПОРУКУ директору Службе за послове са странцима 1. Да у року од 15 дана од дана пријема Препоруке, узимајући у обзир наводе из ове Препоруке, подузме неопходне мјере које ће жалитељици и сада пунољетној Н.Н. осигурати право на жалбу против Рјешења о отказу сталног боравка за Н.Н. број: УП-1/18.12-07.3-233/11 од 30.05.2011. године; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације исте;	17 - Јавне исправе	Нема одговора	НЕ	рад на предмету у току
УКУПНО	-	17 - Јавне исправе				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
8	8	4	0	1	2	1
ПОВРЕДА ПРАВА :	18 - Мањине					
УКУПНО	-	18 - Мањине				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	19 - Управа					
Реализована						
Ж-СА-05-883/18	П-3/19	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Кантонални суд у Сарајеву успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	19 - Управа	Реализована	ДА	Дана 17.05.2019. године Омбудсмени Босне и Херцеговине су запримили одговор Кантоналног суда у Сарајеву, акт број: 009-0-Су-18-000452 од 16.05.2019. године у прилогу којег је достављена пресуда донесена у предмету жалбе жалитељице. Одговор је достављен жалитељици. Собзиром да је пресуда Кантоналног суда у Сарајеву донесена, на који начин је испоштована препорука Омбудсмена Босне и Херцеговине
Ж-СА-05-824/18	П-5/19	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	19 - Управа	Реализована	ДА	Дана 15.05.2019. године Омбудсмени Босне и Херцеговине запримили су одговор Владе Федерације Босне и Херцеговине, Федералног министарства пољопривреде, водопривреде и шумарства, акт број: 09-1-24-705/2019 од 10.05.2019. године. Одговор је дана 25.04.2019. године достављен пуномоћнику жалитеља. Имајући у виду напријед наведено, чињеницу да је препорука број: П-5/19 Омбудсмена Босне и Херцеговине испоштована, предмет се затвара.
Ж-СА-05-724/18	П-4/19	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине и Федерално министарство за расељена лица и избјеглице успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено;	19 - Управа	Реализована	ДА	Одговорне стране су доставиле своја изјашњења.Препорука је реализована и , обзиром на наведено предмет се затвара.
Ж-СА-05-1017/18	П-23/19	ИВ ПРЕПОРУКУ ОПЋИНИ ДОЊИ ВАКУФ Да имајући у виду налазе и закључке из ове препоруке поступи по члану 216. Закону о управном поступку Федерације Босне и Херцеговине и донесе рјешење по захтјеву привредног друштва	19 - Управа	Реализована	ДА	У прилогу је достављена копија наведеног рјешења из које је видљиво да је поступљено по захтјеву привредног друштва . Обзиром на предње предмет Ж-СА-05-1017/19 се затвара у складу са чланом 35. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
Ж-БЛ-05-814/18	П-42/19	ПРЕПОРУКУ 1. Урбанистичко-грађевинској инспекцији града Бањалука, да одмах по пријему Препоруке, предузме све мјере и радње из своје надлежности, како би се извршило Рјешење број: 09-362-311/2017 од 24.03.2017. године,	19 - Управа	Реализована	ДА	Како је горе поменуто рјешење извршено чиме је препорука Институције испоштована, омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су одлучили да затворе предмет по жалби .

Ж-СА-08-170/19	П-78/19	ПРЕПОРУКУ 1. Да Служба за урбанизам, Опћине Стари Град Сарајево, у складу са својим законским овлашћењима, без одлагања подузме неопходне мјере и активности у циљу извршења Закључка број УП-И-05-23-5657/18-БК, од 23.10.2018. године; 2. Да најкасније у року од 15 (петнаест) дана од дана пријема ове Препоруке обавијести институцију Омбудсмена о активностима које је подузела у циљу реализирања ове Препоруке.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Институција Омбудсмена је дана 27.06.2019. године запримила одговор на препоруку број П-78/19, од 03.04.2019. године у акту Службе за урбанизам број УП-И-05-23-5657/18-БК, од 11.06.2019. године, у којем се између осталог наводи да је поступљено по препоруци Омбудсмена број П-78/19, те да је Служба поступила по Закључку број: УП-И-05-23-5657/18-БК, од 23.10.2018. године и обавила радње обнове поступка те да ће по окончању истог и доношењу одговарајућег управног акта обавијестити институцију Омбудсмена. Претходно наведени одговор је актом институције Омбудсмена од 01.07.2019. године прослијеђен подносиоцима жалбе на увид.
Ж-СА-05-344/18	П-107/19	ПРЕПОРУКУ Министарству рада и борачко инвалидске заштите Република Српска • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; • да најкасније у року од 10 (десет) дана, достави институцији Омбудсмана тражено изјашњење, информације и релевантну документацију.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Дана 24.09.2019. године Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине запримили су акт Министарства рада и борачко инвалидске заштите, под бројем 16-03/5-4-835-539/18 од 19.09.2019. године у којем се наводи да је донесено ревизионо рјешење број 16-03/5-4-835-632/11 од 09.09.2019. године. Дана 29.10.2019. године поступајућа правница у предмету контактирала је жалитеља који је том приликом саопштио да је запримио рјешење и да нема потребе за даљњим активностима по његовој жалби. Обзиром на чињеницу да је препорука Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине под бројем П-107/19 испоштована, то се предмет број Ж-СА-05-344/18 затвара.
Ж-СА-05-986/18	П-135/19	ПРЕПОРУКУ Премијеру Владе Федерације Босне и Херцеговине • да се размотре могућност јаснијег дефинисања става 11. члана 39. Закона о државној служби, на начин да се право жалбе, као основно право загарантовано Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама, обезбједи свим кандидатима који су учествовали у конкурсној процедури, а све у циљу спрјечавања неједнаког поступања; • да уложи додатне напоре у циљу јачања људских капацитета како би се спријечило кршење права особама које подносе жалбе Одбору државне службе за жалбе Федерације Босне и Херцеговине; • да у року од 60 дана о мјерама и активностима подузетим у циљу реализације ове Препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Дана 16.08.2019. године запримљен је акт Владе Федерације Босне и Херцеговине број 03-10-586/2019 од 13.08.2019. године који је садржавао и изјашњење Одбора државне службе за жалбе. У наведеном одговору истакнуто је да је у септембру 2018. године ступио на снагу Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста број 01-02-28/18 и број 01-02-149/18, а којим је предвиђено повећање броја државних службеника који активно раде на предметима са два на пет извршилаца. Након окончане конкурсне процедуре, три нова службеника су започела са радом на пословима радног мјеста за које су изабрани
Ж-ЛИ-05-230/18	П-146/19	ПРЕПОРУКУ 1. Да Служба за геодетске, имовинско-правне послове и катастар некретнина опћине Томиславград, хитно поступи и оконча управни поступак у предметима жалитеља бр:05/2-31-3-55/10 и бр:05/2-31-3-1535/06, а након тога успостави сарадњу са Институцијом омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је напријед наведено,	19 - Управа	Реализирана	ДА	Након упућене Препоруке бр:146/19, одговорна страна се изјаснила, да су поступили у предмету жалитеља. Наиме, дана 19.03.2019.г. су одржали усмену расправу у предмету жалитеља, којој је присуствовао пуномоћник жалитеља. Изјашњење одговорне стране је достављено пун.жалитеља на коментар дана 03.07.2019.г., по ком се у остављеном року није изјаснио.
Ж-ЛИ-08-52/19	П-145/19	ПРЕПОРУКУ 1. Да Служба за геодетске, имовинско-правне послове и катастар некретнина опћине Томиславград, хитно поступи и оконча управни поступак у предмету бр:05/2-31-3-55-24/10, како би Опћински суд у Ливну могао наставити поступање у предмету жалитеља који се води под бр: 68 0 В 026794 13 В, а након тога успостави сарадњу са Институцијом омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је напријед наведено,	19 - Управа	Реализирана	ДА	Након упућене Препоруке бр:145/19, одговорна страна се изјаснила, да наводи пуномоћника жалитеља нису истинити .
Ж-СА-05-1022/18	П-173/19	ПРЕПОРУКУ Служби за заједничке послове органа и тијела Федерације Босне и Херцеговине 1. Да у циљу спрјечавања даље повреде права на суђење у разумном року, у што краћем року одлучи по жалби Махмутагић Аге, изјављеној против Рјешења Првостепене стамбене комисије о број: 07-23-147/18 од 04.06.2018. године; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације исте;	19 - Управа	Реализирана	ДА	Обзиром да је Препорука број П-173/19 од 09.07.2019. године у цјелости реализована, Омбудсмани Босне и Херцеговине не проналазе основ за даље поступање по жалби, те се предмет затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине .
Ж-ЛИ-08-216/19	П-218/19	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Владе Кантона 10 и Жалбеном вијећу 1. да одмах подузму адекватне мјере и радње ради доношења одлуке Жалбеног вијећа по жалби , као и успоставе сарадње Жалбеног вијећа са Институцијом омбудсмана, на начин, да Жалбено вијеће достави Институцији омбудсмана тражени одговор; 2. да најкасније у року од 15 дана обавијесте Институцију омбудсмана о реализацији препоруке.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Подноситељица жалбе је дана 16.12.2019. године, обавијестила Институцију омбудсмана да је о њеној жалби, прије неколико дана, одлучено доношењем рјешења и да је примљена на посао. Сукладно наведеном, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу чланка 35. тачке 8. Правила за функционирање Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број: 104/11), затворе предмет који се води по жалби , јер су оцијенили да је издата препорука прихваћена.

Ж-ЛИ-05-109/18	П-270/19	ПРЕПОРУКУ Министру Федералног министарства за питања бранитеља и инвалида домовинског рата 1. да одмах, без одлагања, подузме ефективне мјере и радње да захтјев подносиоца жалбе, буде ријешен сукладно међународним документима о заштити људских права и законским прописима.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Рад на предмету у току.
Остварена сарадња						
Ж-СА-05-1232/18	П-77/19	ПРЕПОРУКУ Урбанистичко – грађевинском инспектору Општине Бугојно Да у складу са чланом 128 Закона о организацији органа управе у Федерацији Босне и Херцеговине подузме све прописане мјере у циљу окончања поступка рушења бесправно изграђених објеката смјештених у близини некретности.	19 - Управа	Остварена сарадња	НЕ	Рад на предмету у току
Ж-БР-05-61/18	П-118/19	Граду Тузла, Служби за инспекцијске послове 1. Да одмах, по пријему ове препоруке, успостави сарадњу са Омбудсменом за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, поступи по захтјеву за изјашњење од дана 20.03.2018.године, односно ургенцијама од 28.05.2018.године, 17.12.2018.године и 02.04.2019.године; 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Дана 19.06.2019- године одговор Града Тузле, Службе за инспекцијске послове број: 08-23-2161/18 од 03.06.2019. године. Нема одговора
Ж-СА-05-790/18	П-142/19	ПРЕПОРУКУ Служби за управу економских послова и предузетништва / Грађевинској инспекцији Општине Завидовићи 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања донесе Закључак о дозволи извршења правоћног и извршног рјешења Службе за управу економске послове и предузетништво број: 03/10-23-2909/2014 од 24.11.2014. године.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор, рад у току.
Ж-БЛ-08-145/19	П-181/19	ПРЕПОРУКУ • Да поступи у складу са изнесеним мишљењем Омбудсмена. • Да у року од 60 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	20.01.2020 запримљен одговор, рад на предмету у току.
Ж-СА-05-173/19	П-192/19	ПРЕПОРУКУ Кантоналном центру за социјални рад Сарајево Служба социјалне заштите Нови Град Јавној установи Дом здравља Нови Град Центар за ментално здравље Министарство унутрашњих послова Кантона Сарајево Полицијска станица Нови Град Сарајево 1. Да у складу са својим надлежностима учине све неопходне мјере и радње у циљу заштите најбољег интереса и здравља Џихан Едина, као и права на дом и права на мирно уживање имовине станара на адреси Улица Града Бакуа број 8, Сарајево;	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Запримљени одговори 18 и 22.11. ,те 04.12.2019.РАД НА ПРЕДМЕТУ У ТОКУ.
Ж-СА-05-1419/18	П-251/19	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Служба за инспекцијске послове Општине Центар Сарајево, успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	11.12.2019. Инспекторат Општине Центар доставио одговор на препоруку. Рад на предмету у току.
Ж-БР-05-252/18	П-268/19	1. да одмах по пријему препоруке, у оквиру своје надлежности, подузму хитне мјере у циљу отклањања опасности по здравље становника и омогућавања мирног уживања имовине жалитеља и становника насеља Хусино; 2. да инспекцијски органи без предходних најава, континуирано врши надзор над радом привредног субјекта, „ЛАРА-САРА“ д.о.о.Тузла; 3. да у року од 30 (тридесет) дана обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Дана 31.01.2020. године запримљен одговор Кантоналне управе за инспекцијске послове ТК, број: 17/1-05-010478/19 од 24.01.2020. године. Дана 03.02.2020. године запримљен је одговор Службе за инспекцијске послове Града Тузла, број: 08-23-11033/19-ЈС од 22.01.2020. године. Дана 03.02.2020. године запримљен је одговор Кантоналне управе за инспекцијске послове Града Тузла, број: 17/1-05-010478/19 од 15.01.2020. године.

Ж-БЛ-08-233/19	П-277/19	ПРЕПОРУКУ Премијеру Владе Унско санског кантона и Министру здравства, рада и социјалне политике Унско-санског кантона да 1. У циљу јачања транспарентности процеса расподеле новчаних средстава из Бюдета Унско-санског кантона, убудуће објављују Јавни позив за додјелу средстава невладиним организацијама и удружењима грађана; 2. Одмах по пријему препоруке усвоји и јавно објави критерије и услове за додјелу грантова из буџетских средстава за невладине организације и удружења грађана и то на начин који ће свим невладиним организацијама и удружењима грађана омогућити учешће у процедури на равноправној основи; 3. Одмах по пријему препоруке усвоји и јавно објави Образац за извјештавање о утрошку додијелих грантова из Бюдета Унско-санског кантона; 4. Да континуирано ради на јачању сарадње и социјалног дијалога са удружењима особа са инвалидитетом, посебно приликом израде прописа и доношења одлука у вези са особама са инвалидитетом;	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
Ж-ЛИ-08-283/19	П-273/19	ПРЕПОРУКУ Министру Федералног министарства расељених особа и избјеглица 1. да одмах, без одлагања, подузме ефективне мјере и радње да суkladно налазу и мишљењу Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, захтјев подносиоци жалбе, ријешити суkladно међународним документима о заштити људских права, Уставу Босне и Херцеговине и законским прописима. 2. да, у року од 15 дана, од дана пријема ове Препоруке, извјестити Институцију омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о поднетим мјерама на извршењу Препоруке.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор, рад на предмету у току.
Ж-СА-05-628/18	П-282/19	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Опћина Центар Сарајево са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено;	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Одговор 24.12.2019, рад на предмету у току.
Ж-БЛ-08-177/19	П-291/19	ПРЕПОРУКУ Народној скупштини Републике Српске 1. Да предузме мјере из своје надлежности да би се спријечило отуђивање или било који вид прометовања државне својине која је национализована без накнаде, било мијењањем постојећих законских рјешења, било доношењем нових, а у складу са налазима из Препоруке; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијесте Институцију омбудсмана о предузетим мјерама на реализацији препоруке.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	23.01.2020. запримљен одговор НСПС. Рад на предмету у току
Није реализована						
Ж-ЛИ-05-10/18	П-1/19	ПРЕПОРУКУ 1. да омогуће прикључење на електродистрибуцијску мрежу за Драгу Бекића, уз повољније увјете, а, да за остале особе у истој правној ситуацији нађу суствану рјешење било путем измјене опћних аката било путем оснивања посебних фондова, све у складу са налазима из ове Препоруке	19 - Управа	Није реализована	ДА	Темељем достављеног одговора Електропривреде Институција омбудсмана је оцијенила да Препорука није реализована, о чему је обавијестила Регулаторну комисију за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине, актом од 05.04.2019. године.
Ж-ЛИ-05-378/17	П-36/19	ПРЕПОРУКУ Повјеренству за образовање, културу, спорт и младе Градског вијећа Ливно 1. да Повјеренство за образовање, културу, спорт и младе Градског вијећа Ливно, без одлагања, подузме ефективне мјере и радње да захтјев подносиоца жалбе од 09.10.2017. године, ријешити суkladно законским прописима и међународним документима о заштити људских права.	19 - Управа	Није реализована	НЕ	Уколико нити након обавијести, ова препорука Институције омбудсмана не буде реализована, овај проблем ће бити уврштен у Годишњи извјештај за 2019. годину, уз помињање имена органа власти или службеника који су заузели такво стајалиште, те ће о истом бити обавијештена Парламентарна Скупштина Босне и Херцеговине.
Ж-ЛИ-05-379/17	П-37/19	ПРЕПОРУКУ Повјеренству за заштиту људских права, једнакост сполова, представки и притужби грађана Опћинског вијећа Ливно 1. да Повјеренство за заштиту људских права, једнакост сполова, представки и притужби грађана Опћинског вијећа Ливно поступи по Захтјеву жалитеља од 09.10.2017.г., те одмах успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је напријед наведено,	19 - Управа	Није реализована	НЕ	Будући да препорука Омбудсмана није испоштована ни након Обавијести о неизвршавању исте, упућене Градском вијећу Града Ливна од дана 27.03.2019.г., исцрпљена су средства дјеловања Институције, то су Омбудсмени у складу са Правилима за функционисање Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, бр:104/11), члан 35. тач. 8., одлучили да затворе предмет.
Ж-ЛИ-05-3/18	П-39/19	ПРЕПОРУКУ Министру Министарства знаности, просвјете, културе и спорта Кантона 10 1. да одмах подузме адекватне мјере и радње у горе наведеном предмету жалитеља, тј. да просвјетни инспектор поступи по захтјеву жалитеља од 05.12.2017.г.,	19 - Управа	Није реализована	НЕ	Будући да препорука Омбудсмана није испоштована ни након Обавијести о неизвршавању исте, упућене Влади Кантона 10 од дана 27.03.2019.г., исцрпљена су средства дјеловања Институције, то су Омбудсмени у складу са Правилима за функционисање Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, бр:104/11), члан 35. тач. 8., одлучили да затворе предмет

Ж-ЛИ-05-241/18	П-76/19	ПРЕПОРУКУ Министру Министарства пољопривреде, водопривреде и шумства Кантона 10 1. да поступи по захтјеву подносиоца жалбе, те одлуче доношењем рјешења најкасније у року од 15 дана од запримања Препоруке. 2. да институцију Омбудсмена Босне и Херцеговине обавијести о реализацији Препоруке, у року од 15 дана.	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Будући да препорука Омудсмена није испоштована ни након Обавијести о неизвршавању исте, упућене Влади Кантона 10 од дана 17.03.2019.г., исцрпљена су средства дјеловања Институције, то су Омбудсмени у складу са Правилима за функционирање Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ“, бр:104/11), члан 35. тач. 8., одлучили да затворе предмет .
Ж-ЛИ-08-63/19	П-111/19	ПРЕПОРУКУ Министру Министарства знаности, просвјете, културе и шпорта Кантона 10 1. да одмах по пријему ове Препоруке подузме адекватне мјере и радње ради утврђивања утемељености Пријаве од 22.01.2019. године, а која се односи на злостављање на радном мјесту од стране равнатеља Средње струковне школе „Тин Ујевић“ Гламоч, те размотри могућност покретања стеговног поступка против истога.	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Омбудсмани су оцијенили да министар Министарства знаности, просвјете, културе и шпорта Кантона 10 није поступио по препоруци Институције омбудсмана, о чему су поднеском од 07.06.2019. године, обавијестили Скупштину Кантона 10.
Ж-ЛИ-08-98/19	П-144/19	ПРЕПОРУКУ Градоначелнику Града Ливна 1. да одмах подузме адекватне мјере и радње ради успоставе сурадње надлежне Службе Града Ливна, са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; 2. да најкасније у року од 15 (петнаест дана), достави тражено изјашњење.	19 - Управа	Није реализирана	НЕ	Омбудсмени Босне и Херцеговине су дана 26.08.2019.г. упутили Градском вијећу Града Ливна Обавијест о неизвршавању Препоруке бр:П-144/19.
Ж-СА-05-1300/18	П-179/19	ПРЕПОРУКУ 1. Порезној управи Федерације Босне и Херцеговине/Порезној испостави Нови Град - да поновно позове послодавца подносиоца жалбе „Белве-Хан“ д.о.о. Сарајево и одговорно лице у правном лицу да достави потребну документацију како би подносиоца жалбе могао остварити право на пензију код надлежног Завода; 2. Влади Федерације Босне и Херцеговине - да уколико послодавац „Белве-Хан“ д.о.о. Сарајево након поновног позива од стране Управе/Испоставе не достави тражену документацију, у сарадњи са Управом/Испоставом изнађе механизам посредством којег ће подносиоцу жалбе бити омогућено издавање увјерења о уплаћеним доприносима, обзиром да су исти евидентно уплаћени;	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Омбудсмени су у конкретном предмету издали Препоруку, број: П-179/19 од 16.07.2019. године, којом су констатовали повреду права, затим подузели све мјере у складу са својим законским овлаштењима, затражили информацију о поступању по Препоруци од стране Владе Федерације Босне и Херцеговине, и у коначници исцрпили све могућности које произилазе из одредби Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, ради чега се предмет подносиоца жалбе овом одлуком затвара.
Ж-ЛИ-08-208/19	П-193/19	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Владе Кантона 10 1. Да подузме адекватне мјере и радње у циљу доношења одлуке по Захтјеву жалитеља за поништење рјешења по праву надзора од 22.07.2019. године. 2. Да о реализацији ове Препоруке обавијести Институцију омбудсмана у року од 30 дана од дана запримања исте.	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Институција омбудсмана је темељем чланка 32. точка 2. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, својим поднеском од 08.11.2019. године, обавијестила Скупштину Кантона 10, о непоступању Владе препоруци.
Ж-БЛ-05-886/18	П-177/19	ПРЕПОРУКУ 1. Одјељењу за просторно уређење града Бањалука, да се у конкретном и у наредним сличним предметима придржава мишљења израженог у овој Препоруци -Препорука се доставља на знање градоначелнику града Бањалука, да размотри мишљење омбудсмана изражено у овој Препоруци, све у циљу унапрјеђења рада, заштите јавног интереса и обезбјеђења правне сигурности	19 - Управа	Није реализирана	НЕ	Дана, 02.07.2019. године, омбудсмени Босне и Херцеговине су Одјељењу за просторно уређење града Бањалука издали Препоруку у којој су детаљно образложене утврђене неправилности и препоручили да се у конкретном и у наредним сличним предметима придржава мишљења израженог у препоруци. Препорука је достављена и градоначелнику града Бањалука, да размотри мишљење омбудсмана изражено у Препоруци, све у циљу унапрјеђења рада, заштите јавног интереса и обезбјеђења правне сигурности.
Ж-БЛ-05-730/18	П-208/19	ПРЕПОРУКУ Препоручује се општини Шамац да приликом планирања и доношења буџета за наредну 2020. годину размотре могућност финансијске помоћи за реконструкцију стана Драгане Лазе у зграде у којој се стан улази из разлога заштите права подносиоца жалбе на имовину, али и ради реконструкције објекта који представљају непосредну опасност за живот и здравље људи, за сусједне објекте и безбједност саобраћаја. Препоручује се општини Шамац да у што скоријем року размотри могућност усвајања одговарајућих стратешких докумената просторног уређења за подручје општине како би се установио тачан број девастираних стамбених јединица и како би се приступило санирању односно рјешавању свих проблема у вези са девастираним становима.	19 - Управа	Није реализирана	НЕ	Омбудсмени констатују да по Препоруци није поступљено и да подносиоца жалбе није остварила заштиту права на имовину, а о чему се обавјештавају сви надлежни органи. Омбудсмени ће размотрити да непоступање по Препоруци број П-208/19 изнесу у свом Годишњем извјештају, који се између осталог, презентује и Народној скупштини Републике Српске, а на усвајање подноси Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.
Ж-СА-08-715/19	П-211/19	ПРЕПОРУКУ директору Федералне управе за геодетске и имовинско-правне послове 1. Да, Федерална управа за геодетске и имовинско-правне послове, као другостепени орган, одмах, без одгађања, подузме ефикасне мјере и радње на доношењу одлуке којом ће се мериторно одлучити по изјављеној жалби жалитеља од 21.06.2019. године; 2. Да у року од 30 дана обавијести Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави одлуку донесену у складу са овом Препоруком;	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Федерална управа за геодетске и имовинско-правне послове је дана 21.10.2019. године доставила Акт број: 05-31-3-1010/2019 од 14.10.2019. године којим Омбудсмене Босне и Херцеговине обавјештава да је о предметној ствари већ одлучено другостепеним Рјешењем број: 05-31-3-1010/19 од 16.09.2019. године. Наведени орган је напоменуо да је наведено другостепено Рјешење донесено прије примитка Препоруке Омбудсмена Босне и Херцеговине, те ће њихово даље поступање ускладити с Препоруком, уколико предмет буде поново достављен ради надлежног рјешавања.10.2019

Ж-ЛИ-08-135/19	П-215/19	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Владе Кантона 10 и Жалбеном вијећу 1. да одмах подузму адекватне мјере и радње ради доношења одлука Жалбеног вијећа по жалбама Зорана Врдољака, као и успоставе сурадње Жалбеног вијећа са Институцијом омбудсмана, на начин, да Жалбено вијеће достави Институцији омбудсмана тражене одговоре; 2. да најкасније у року од 15 дана обавијесте Институцију омбудсмана о реализацији препоруке.	19 - Управа	Није реализирана	НЕ	Институција омбудсмана није запримила одговоре ни након ургенције, па је поднеском од дана 13.01.2020. године, обавијестила Скупштину Кантона 10 о неизвршавању препоруке Омбудсмана од стране Владе Кантона 10 и Жалбеног вијећа Владе
Ж-ЛИ-08-125/19	П-214/19	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Владе Кантона 10 и Жалбеном вијећу 1. да одмах подузму адекватне мјере и радње ради доношења одлуке Жалбеног вијећа по жалби, као и успоставе сурадње Жалбеног вијећа са Институцијом омбудсмана, на начин, да Жалбено вијеће достави Институцији омбудсмана тражени одговор;	19 - Управа	Није реализирана	НЕ	Институција омбудсмана није запримила одговор ни након ургенције, па је поднеском од дана 13.01.2020. године, обавијестила Скупштину Кантона 10 о неизвршавању препоруке Омбудсмана од стране Владе Кантона 10 и Жалбеног вијећа Владе.
Ж-СА-05-204/19	П-228/19	ИВ ПРЕПОРУКУ ПРВОЈ ПОЛИЦИЈСКОЈ УПРАВИ КАНТОНА САРАЈЕВО 1. Да имајући у виду налазе и закључке из ове препоруке поступи по члану 8. Закона о унутрашњим пословима кантона Сарајево, те заштити имовину власника у чије је име жалитељ се обратио Институцији, односно да уклони возило испред гараже.	19 - Управа	Није реализирана	ДА	13.11.2019. Институција омбудсмана је дана 13.11.2019. године запримила одговор Прве полицијске управе Сарајево број: 02/8-1-04-1298/19 од 11.11.2019. године. Из одговора је видљиво да Прва полицијска управа сарајево остаје код ранијег става, односно да неће поступити по Препоруци и уклонити возило испред гараже. 19. запримљен Обзиром на предње предмет Ж-СА-05-204/19 се затвара у складу са чланком 35. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине
Ж-БЛ-08-661/19	П-279/19	ПРЕПОРУКУ н/р предсједника Скупштине општине Братунац 1. Да одмах по добијању ове препоруке, без одлагања поништи Одлуку о начину и условима јавне продаје градског грађевинског земљишта за изградњу стамбено-пословног објекта у Братунцу, број: 02-020-247/19 („Службени гласник општине Братунац“, број 3/19), од дана 09.10.2019. године, Оглас број: 02-020-247/19, од дана 02.08.2019. године, као и сам поступак лицитације 2. Да донесе нову одлуку у складу са Законом о стварним правима Републике Српске и Правилником о поступку јавног конкурса за располагање некретностима у својини Републике Српске и јединица локалне самоуправе	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Како одговорна страна у року који јој је одређен препоруком није предузела одговарајуће активности у циљу њене реализације, у складу са овлашћењима из члана 32. став 2. Закона о омбудсману за људска права БиХ ("Службени гласник БиХ" бр. 32/00, 19/02, 35/04, 32/06), омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су обавијестили МИНИСТАРСТВО УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ УПРАВНА ИНСПЕКЦИЈА
Нема одговора						
Ж-БР-05-104/18	П-121/19	Влади Брчко дистрикта БиХ, Одјелу за јавни регистар Брчко 1. Да имајући у виду наводе ове препоруке без одлагања преиспитају своју одлуку донесену по захтјеву Игњић Димитрија, родитеља малолетног дјетета са комбинованим сметњама у развоју, за издавање ознаке приступачности за моторно возило; 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету у току.
Ж-ЛИ-08-4/19	П-169/19	ПРЕПОРУКУ 1. да Жалбено вијеће Владе Кантона 10 хитно поступи по жалби жалитеља против Рјешења бр:01/1-34-6-232.1118 од 29.10.2018.г. Службе за друштвене дјелатности, опћу управу, имовинско-правне послове, питања бранитеља и цивилну заштиту опћине Купрес, а коју је уложио дана 19.11.2018.г. 2. да у року од 15 (петнаест) дана од дана запримања исте, Омбудсменима Босне и Херцеговине, Теренском уреду у Ливну, достави изјашњење о начину реализирања ове препоруке.	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Будући да препорука Омбудсмана није испоштована ни након Обавијести о неизвршавању исте, упућене Влади Кантона 10 од дана 03.09.2019.г., исцрпљена су средства дјеловања Институције, то су Омбудсмани у складу са Правилима за функционисање институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ“, бр:104/11), члан 35. тач. 8., одлучили да затворе предмет
Ж-ЛИ-08-168/19	П-217/19	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Владе Кантона 10 и Жалбеном вијећу 1. да одмах подузму адекватне мјере и радње ради доношења одлуке Жалбеног вијећа по изјављеној жалби. 2. да најкасније у року од 15 дана обавијесте Институцију омбудсмана о реализацији препоруке.	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Институција омбудсмана није запримила одговоре ни након ургенције, па је поднеском од дана 13.01.2020. године, обавијестила Скупштину Кантона 10 о неизвршавању препоруке Омбудсмана од стране Владе Кантона 10 и жалбеног вијећа Владе. Сукладно наведеном, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу чланка 35. тачке 8. Правила за функционисање Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број: 104/11), затворе предмет који се води по жалби, јер издата препорука није прихваћена.
Ж-ЛИ-08-134/19	П-215/19	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Владе Кантона 10 и Жалбеном вијећу 1. да одмах подузму адекватне мјере и радње ради доношења одлука Жалбеног вијећа по жалбама Зорана Врдољака, као и успоставе сурадње Жалбеног вијећа са Институцијом омбудсмана, на начин, да Жалбено вијеће достави Институцији омбудсмана тражене одговоре; 2. да најкасније у року од 15 дана обавијесте Институцију омбудсмана о реализацији препоруке.	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Институција омбудсмана није запримила одговоре ни након ургенције, па је поднеском од дана 13.01.2020. године, обавијестила Скупштину Кантона 10 о неизвршавању препоруке Омбудсмана од стране Владе Кантона 10 и Жалбеног вијећа Владе.
УКУПНО	-		19 - Управа			

УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
44	44	13	0	11	16	4
ПОВРЕДА ПРАВА :	20 - Ратне штете					
Остварена сарадња						
Ж-БЛ-05-874/18	П-71/19	ПРЕПОРУКУ • Да у што краћем року предузму све потребне мјере и радње, а у циљу доношења одлуке у предмету подносиоци жалбе у складу са изнесеним мишљењем Омбудсмена. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмена Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	20 - Ратне штете	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
Није реализирана						
Ж-БЛ-05-508/19	П-235/19	ПРЕПОРУКУ - Да у складу са својим надлежностима и обавезама учине додатне напоре на остваривању права подносиоца жалбе која су му загарантована Уставом Босне и Херцеговине, односно да му се обезбиди реконструкција и обнова порушене стамбене јединице у Босанској Крупи или адекватна новчана накнада за исту	20 - Ратне штете	Није реализирана	ДА	Опћина Босанска Крупа је дана 16.12.2019. године доставила одговор у којем се наводи...у вези са Вашом Препоруком чинимо додатне напоре у вези рјешавања случаја а који се односи на стамбену јединицу, на начин да ћемо благовремено писмено обавијестити да је Јавни позив-избјеглицама из Босне и Херцеговине, расељеним особама у Босни и Херцеговини и повратницима у Федерацију Босне и Херцеговине за подношење пријава за обнову и реконструкцију стамбених јединица у циљу повратка на подручје опћина Федерације Босне и Херцеговине расписан од стране Федералног министарства расељених особа и избјеглица, број: 04-36-1599-1/19 од 09.12.2019. године.
УКУПНО	-	20 - Ратне штете				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
2	2	0	0	1	1	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	21 - Комуналне услуге					
Реализирана						
Ж-БЛ-04-790/18	П-27/19	ПРЕПОРУКУ градоначелнику Града Бања Лука 1. Да полазећи од својих статутарних овлашћења предузме одговарајуће према надлежним Одјељењима управе Града Бања Лука да спроведу одговарајуће поступке у циљу утврђивања основаности/неоснованости наплате паркинга на простору испред зграде у улици Драгана Бубића и предузму одговарајуће мјере	21 - Комуналне услуге	Реализирана	ДА	Актом број: 23-059-155/2019, од дана 25.03.2019. године, градоначелник Града Бања Лука обавијестио је Омбудсман Босне и Херцеговине о рализацији упућене препоруке, наводећи да је за утврђени прекршај инспектор покренуо прекршајни налог субјекту надзора те да ће и даље вршити контролу поштовања изречене забране, а све у циљу заштите и остваривања права подносиоца жалбе.
Ж-БЛ-04-97/19	П-182/19	ПРЕПОРУКУ директору Пореске управе 1. Да по пријему ове препоруке институцији Омбудсмана достави копије тражених докумената, конкретније Рјешење и Записник о извршеној контроли финансијског пословања Заједнице етажних власника на адреси Бранка Ћопића 15 у Бањалуци; 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	21 - Комуналне услуге	Реализирана	ДА	Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом.
Остварена сарадња						
Ж-СА-04-1063/18	П-95/19	ПРЕПОРУКУ КЈКП "Водовод и Канализација" д.о.о. Сарајево Министарству комуналне привреде и инфраструктуре Кантона Сарајево 1. да подзму активности у оквиру својих надлежности како би се наведена Одлука КЈКП "Водовод и канализација" д.о.о. Сарајево, број: 28-12/17 од 28.12.2017. године, којом се Утврђују Општа и техничка правила за уградњу појединачних водомјера у стамбеним зградама ускладила са Законом о заштити потрошача у Босни и Херцеговини (Службени гласник БиХ" број: 25/06, 88/15); 2. да КЈКП "Водовод и канализација д.о.о. Сарајево одмах по пријему ове препоруке изврши уградњу индивидуалног водомјера подносиоцима жалбе;	21 - Комуналне услуге	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
Ж-БР-04-154/18	П-302/19	1. да без одлагања предузме активне у циљу испуњења увјета неопходних за реконструкцију канализационе мреже у Мјесној заједници Српска Варош у Брчком, те приступи самој реконструкцији исте; 2. да у року од 30 дана достави повратну информацију институцији Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине о provedби дате Препоруке.	21 - Комуналне услуге	Остварена сарадња	ДА	Дана 17.02.2020. године запримљен одговор Одјељења за комуналне послове Владе Брчко дистрикта БиХ, број: 22-000425/19 од 20.01.2020. године. Рад на предмету у току.
Нема одговора						

Ж-БЛ-04-156/19	П-219/19	ПРЕПОРУКУ директору Топлане 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиатељици жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одребама Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске и достави јој тражене податке будући да не постоје сметње за неудовољавање по истом, конкретније податке о мјерењу температура за период од 15.10.2018. године до 31.10.2018. године	21 - Комуналне услуге	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету у току
УКУПНО	-	21 - Комуналне услуге				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
5	5	2	0	2	0	1
ПОВРЕДА ПРАВА :	22 - Владина и министарска именована					
Реализирана						
Ж-СА-05-1002/18	П-46/19	ПРЕПОРУКА Опћина Добој Исток треба приступити, кроз представнике на Скупштини привредног друштва, доношењу новог Статута ЈКП "Чисто" д.о.о. Добој Исток на начин да се обезбједи примјена Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине, те приступити избору чланова надзорног одбора које именује Опћина Добој Исток у складу са одредбама наведеног закона.	22 - Владина и министарска именована	Реализирана	ДА	Увидом у наведени одговор закључено је да је препорука реализирана, односно обезбјеђена је примјена Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине и да се с тим у вези може приступити затварању предмета.
Ж-БЛ-05-1000/18	П-139/19	ПРЕПОРУКУ Градском вијећу Града Тузла 1. Да, поништи поступак избора и именовања на упражњену позицију члана Управног одбора ЈУ Центар за социјални рад Тузла, и проведе нови а у складу са принципима утврђеним Законом о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине и изнесеним мишљењем омбудсмена у овом Налазу и закључку 2. Да у року од 60 дана Институцији омбудсмена достави одговор о реализацији дате препоруке.	22 - Владина и министарска именована	Реализирана	ДА	Градско вијеће града Тузла је дана 08.07.2019. године доставило одговор Институцији у којем се наводи...Колегиј Градског вијећа Тузла прихвата Препоруку Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, број: Ж-БЛ-05-1000/18 од 26.04.2019. године, да се поништи поступак избора и именовања на упражњену позицију члана Управног одбора ЈУ Центар за социјални рад Тузла и да се проведе нови у складу са принципима утврђеним Законом о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине
Ж-СА-05-347/18	П-257/19	ПРЕПОРУКУ Влади Босанско подрињског кантона Горажде 1. Да поништи Рјешење коначном о именовању Комисије за концесије Босанско-подрињског кантона Горажде број: 03-05-101/18, као и да предузму све неопходне мјере и радње којима ће осигурати да се цијели поступак (у свим фазама) поновног именовања на то радно мјесто обави уз досљедну примјену обавезујућих принципа из Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине;	22 - Владина и министарска именована	Реализирана	ДА	Влада Босанско подрињског – кантона испоштовала Препорука број: П-257/19 Омбудсмени БиХ не проналазе основ за даље поступање по жалби, те се предмет затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине .
Остварена сарадња						
Ж-СА-05-142/19	П-66/19	ПРЕПОРУКУ Влади Кантона Сарајево Министарству за рад, социјалну политику, расељена лица и избјеглице Кантона Сарајево 1. да подуму активности у циљу окончања процедуре именовања и давања сагласности за избор директора Јавне установе „Служба за запошљавање Кантона Сарајево“; 2. предузме све неопходне мјере којима ће осигурати да се именовање изврши уз пуно поштивање Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине (Сл. новине ФБиХ бр. 12/03, 34/03, 65/13);	22 - Владина и министарска именована	Остварена сарадња	НЕ	рад на предмету у току
Ж-СА-05-551/19	П-140/19	ПРЕПОРУКУ Градском вијећу Зеница Градоначелнику Града Зеница 1. да подуму активности у циљу осигурања законитости у избору Градског правобраниоца што укључује спровођење поновног гласања уз поштивање одредбе Пословника те уважавање обавеза из члана 12. став 3. Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине (Сл. новине ФБиХ бр. 12/03, 34/03, 65/13); 2. да у року од (15) дана од пријема препоруке Омбудсмани БиХ обавијести о предузетим активностима у циљу реализације издате препоруке.	22 - Владина и министарска именована	Остварена сарадња	ДА	Запримљено више одговора Стручне сличбе Градског вијећа Града Зенице.Рад на предмету у току
Ж-СА-05-1033/18	П-136/19		22 - Владина и министарска именована	Остварена сарадња	ДА	

Ж-СА-05-1032/18	П-136/19	ПРЕПОРУКУ Федералном министарству рада и социјалне политике Комисији за избор 1. Да по пријему ове Препоруке без одлагања, преиспита вјеродостојност дате изјаве за кандидата да није изабрани страначки званичник, носиоц јавних функција или савјетник у смислу Закона о сукобу интереса у органима власти у ФБиХ; 2. Да предузму све неопходне мјере и радње којима ће осигурати да се цијели поступак (у свим фазама) у случају поновног именована обави уз досљедну примјену обавезујућих принципа из Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине; 3. Да у року од 30 дана, у складу са чланом 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене БиХ о поступцима и роковима за подизмање мјера на реализацији ове Препоруке.	22 - Влада и министарска именована	Остварена сарадња	ДА	
Ж-СА-05-251/19	П-255/19	ПРЕПОРУКУ Федералном министарству рада и социјалне политике 1. Да без одлагања у оквиру својих надлежности предузме све неопходне активности и изврши Управни надзор над законитошћу рада Фонда у вези расписивања Јавног конкурса за избор и именовање директора као и именована комисије која ће проводити конкурсну процедуру. 2. Да благовремено обавијести Омбудсмене БиХ о подузетим активностима о извршеном Управном надзору. Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом 3. Да омогући Управни надзор над законитошћу рада Фонда од стране Федералног министарства рада и социјалне политике .	22 - Влада и министарска именована	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
Ж-СА-05-1048/18	П-258/19	ПРЕПОРУКУ Опћинском вијећу Градачац 1. Да достави обавијест о коначном именовану подносиоцу жалбе. 2. Да Опћинско вијеће Градачац благовремено извести институцију Омбудсмена БиХ о реализацији препоруке.	22 - Влада и министарска именована	Остварена сарадња	ДА	17.12.2019. заprimљено изјашњење Градског вијећа Општине Градачац . Рад на предмету у току.
Ж-СА-05-1085/19	П-298/19	ПРЕПОРУКУ Федералном завод за пензијско/мировинско и инвалидско осигурање • Да по пријему ове Препоруке без одлагања пониште донесену Одлуку о коначном именовану кандидата за замјеника директора Кантоналне административне службе за Херцеговачко-неретвански кантона Федералног завода ПИО/МИО, број: УОФЗ-128/19 од дана 26.02.2019. године, те да предузме све неопходне мјере и радње којима ће осигурати да се цијелокупан поступак (у свим фазама) поновног именована на претходно наведено радно мјесто обави уз досљедну примјену обавезујућих принципа Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине, као и осталих прописа који регулирају предметну правни област;	22 - Влада и министарска именована	Остварена сарадња	ДА	04.02.2020 заprimљен одговор, рад на предмету у току.
Није реализована						
Ж-СА-05-1131/18	П-41/19	ПРЕПОРУКУ Влади Кантона Сарајево 1. да у овом и свим будућим случајевима, приликом провођења конкурсне процедуре кандидатима благовремено достави обавијест о исходу конкурса; 2. да у будућим случајевима размотри могућност провођења одвојених процедура избора директора самосталних кантоналних управа и самосталних управних организација у Кантону Сарајево; 3. да предузме активности у циљу дефинисања рока за постављење именованих кандидата након окончања процедуре коначног именована; 4. предузме све неопходне мјере којима ће осигурати да се именовање изврши уз пуно поштивање Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине (Сл. новине ФБиХ бр. 12/03, 34/03, 65/13);	22 - Влада и министарска именована	Није реализована	ДА	Дана 05.11.2019. године, Омбудсмени БиХ су у циљу имплементације Препоруке у цјелости упутили Обавијест о неиспоштовању Препоруке према Влади Кантона Сарајево са циљем подизмања активности на имплементацији Препоруке. Тражено изјашњење није достављено до дана доношења ове одлуке. Наведени предмет бит ће уврштен у Годишњи извјештај о активностима институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
Ж-БЛ-05-390/18	П-43/19	ПРЕПОРУКУ Предједнику Надзорног одбора ЈП „Високо Екоенерџија“ д.о.о. 1. Да пониште Одлуку о именовану директора ЈП „Високо Екоенерџија“ д.о.о. и предузму све неопходне мјере којима ће осигурати да се поновно именовање изврши уз пуно поштивање Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине;	22 - Влада и министарска именована	Није реализована	НЕ	С обзиром на то да означена одговорна страна није доставила одговор на Препоруку Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, овај случај несарадње ће бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима активности институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2019. годину, те ће о томе бити обавијештена Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, Парламент Федерације Босне и Херцеговине и Предједништво Босне и Херцеговине, уз навођење имена службеника који су заузели непријатељски став према Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине.

Ж-СА-05-947/18	П-54/19	ПРЕПОРУКУ Федералној министрици финансија 1. Да имајући у виду наводе из ове Препоруке, без одлагања подузме мјере како би се поступак избора и именовања директора Порезне управе Федерације Босне и Херцеговине окончао у складу са Законом о државној служби у Федерацији Босне и Херцеговине; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	22 - Владина и министарска именовања	Није реализована	ДА	Сходно наведеном, Омбудсмени Босне и Херцеговине указују да је остварена сарадња са Федералним министарством финансија, али да Препорука Омбудсмана Босне и Херцеговине број: П-54/19, није реализована што ће бити уврштено у Годишњи извјештај о резултатима рада институције Омбудсмана.
Ж-ЛИ-05-262/18	П-80/19	ПРЕПОРУКУ Управном вијећу Јавне установе „Хрватски дом“ Купрес 1. Да поништи Одлуку о именовању равнатељице број: 04-УВ/2018 од 07.11.2018. године и приступи новом поступку именовања равнатеља. 2. Да у складу са чланком 17. ставак 2. Закона о министарским, владиним и другим именовањима Федерације БиХ, у року од 30 дана достави одговор о поступку и роковима за подузимање мјера на реализацији дате препоруке.	22 - Владина и министарска именовања	Није реализована	ДА	Институција омбудсмана је Опћинском вијећу Купрес, дана 12.09.2019. године, доставила Обавијест о неизвршавању препоруке Омбудсмана од стране Управног вијећа Установе „Хрватски дом“ Купрес Сукладно наведеном, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу чланка 35. тачке 8. Правила за функционирање Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број: 104/11), затворе предмет који се води по жалби, јер су оцијенили да издата препорука није прихваћена.
Ж-СА-05-473/18	П-97/19	ПРЕПОРУКУ 1. да Опћинско вијеће опћине Витез кандидатима за чланове Надзорног одбора ЈП П.Д. „Влашић“ д.о.о. Витез, чланова Надзорног одбора ЈКП „Витком“ д.о.о. Витез, чланова Управног одбора ЈУ Центар за социјални рад Витез и чланова Управног одбора ЈУ Љекарна/Апотека Витез достави обавијест о именованим кандидатима, са доказом аутентичности, сукладно важећим подзаконским актима. 2. да Опћинско вијеће опћине Витез благовремено извести институцију Омбудсмана БиХ о реализацији препоруке.	22 - Владина и министарска именовања	Није реализована	НЕ	Узимајући у обзир чињеницу да Опћинско вијеће Опћине Витез није поступило по упућеној препоруци, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине уврстит ће овај предмет Годишњи извјештај о активностима институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2019. годину.
Ж-СА-05-201/19	П-102/19	ПРЕПОРУКУ Влади Кантона Сарајево (1) Да преиспита обављени поступак именовања кандидата у погледу стручне спреме и радног искуства именованог кандидата, те да уочене неправилности одмах елиминира; (2) Да у будућим случајевима предузме све неопходне мјере којима ће осигурати да се именовање изврши уз пуно поштивање Правилника о унутрашњој организацији Завода за информатику и статистику Кантона Сарајево; (3) Да у року од (10) дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	22 - Владина и министарска именовања	Није реализована	ДА	Узимајући у обзир чињеницу да Влада Кантона Сарајево није поступила по упућеној препоруци, као и то да је након проведене процедуре именовања на краћи период највише три мјесеца, проведена и процедура коначног именовања, Омбудсмани БиХ у овом тренутку не налазе основа за даљи рад у предмету. Наведени предмет бит ће уврштен у Годишњи извјештај о активностима институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2020. годину, а све као резултат неспремности и незаинтересованости Владе Кантона Сарајево да размотри и испоштује Препоруку П-102/19.
Ж-ЛИ-05-25/19	П-112/19	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Владе Кантона 10 1. Да одмах подузме ефективне мјере и радње ради доношења одлуке по приговору заprimљеним дана 30.01.2019. године. 2. Да у складу са чланком 17. ставак 2. Закона о министарским, владиним и другим именовањима Федерације БиХ, у року од 15 дана достави одговор о начину реализирања ове препоруке.	22 - Владина и министарска именовања	Није реализована	ДА	Омбудсмани су поднеском од 06.06.2019. године, обавијестили Скупштину Кантона 10 о неизвршавању препоруке Омбудсмана од стране Владе Кантона 10.
Ж-СА-05-1020/18	П-137/19		22 - Владина и министарска именовања	Није реализована	ДА	
Ж-СА-05-1018/18	П-137/19	ПРЕПОРУКУ Федералном министарству рада и социјалне политике Комисији за избор • Да по пријему ове Препоруке без одлагања, Комисија за избор предсједника и чланова Надзорног одбора Завода за збрињавање ментално инвалидних лица Дрин преиспита вјеродостојност достављених потврда о радном искуству именоване кандидаткиње Марије Станић и у складу са својим надлежностима изврши провјеру да ли именована испуњава посебни увјет Јавног позива, односно да у складу са својим надлежностима утврди колико година радног искуства именована кандидаткиња посједује након стицања високе стручне спреме;	22 - Владина и министарска именовања	Није реализована	ДА	Рад на предмету у току
Ж-СА-05-1144/18	П-137/19	ПРЕПОРУКУ Федералном министарству рада и социјалне политике Комисији за избор • Да по пријему ове Препоруке без одлагања, Комисија за избор предсједника и чланова Надзорног одбора Завода за збрињавање ментално инвалидних лица Дрин преиспита вјеродостојност достављених потврда о радном искуству именоване кандидаткиње Марије Станић и у складу са својим надлежностима изврши провјеру да ли именована испуњава посебни увјет Јавног позива, односно да у складу са својим надлежностима утврди колико година радног искуства именована кандидаткиња посједује након стицања високе стручне спреме; • Да у року од 30 дана, у складу са чланом 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене БиХ о поступцима и роковима за подузимање мјера на реализацији ове Препоруке.	22 - Владина и министарска именовања	Није реализована	ДА	Рад на предмету у току.

Ж-ЛИ-05-56/19	П-168/19	ПРЕПОРУКУ Градоначелнику Града Ливна 1. Да одмах подузме ефективне мјере и радње ради доношења одлуке по приговору жалитеља, изјављеном на обавијести о извршеном именовану чланова Школских одбора Основне школе „Иван Горан Ковачић“ и Основне школе „Фра Ловро Караула“, из Ливна, а на начин да донесене одлуке садржавају поуку о правном лијеку.	22 - Владина и министарска именовања	Није реализована	ДА	Омбудсмани Босне и Херцеговине су поднеском од 20.09.2019. године, обавијестили Градско вијеће Града Ливна о неизвршавању препоруке Омбудсмана од стране градоначелника Града Ливна.
Ж-ЛИ-05-57/19	П-168/19	ПРЕПОРУКУ Градоначелнику Града Ливна 1. Да одмах подузме ефективне мјере и радње ради доношења одлуке по приговору Зденка Тичиновића, изјављеном на обавијести о извршеном именовану чланова Школских одбора Основне школе „Иван Горан Ковачић“ и Основне школе „Фра Ловро Караула“, из Ливна, а на начин да донесене одлуке садржавају поуку о правном лијеку. 2. Да у складу са чланком 17. ставак 2. Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације БиХ, у року од 15 дана достави одговор о начину реализирања ове препоруке.	22 - Владина и министарска именовања	Није реализована	ДА	Омбудсмани Босне и Херцеговине су поднеском од 20.09.2019. године, обавијестили Градско вијеће Града Ливна о неизвршавању препоруке Омбудсмана од стране градоначелника Града Ливна.
Ж-БЛ-05-285/19	П-238/19	ПРЕПОРУКУ 1. да преиспита Рјешење о именовану привременог Управног одбора ЗУ Дом здравља Велика кладуша од 22.01.2019. године и Одлуку о разрјешењу директора Дома здравља Велика Кладуша од 14.02.2019. године те понови цјелокупну процедуру у складу са законским и подзаконским прописима, уважавајући изнесено мишљење омбудсмана 2. да Омбудсмани обавијесте о начину реализације ове Препоруке, у року од 60 дана од дана пријема Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука	22 - Владина и министарска именовања	Није реализована	ДА	Дом здравља није доставио одговор на Препоруку. Омбудсмани ће о непоштовању Препоруке Институције, у складу са чланом 32. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијестити надлежни виши орган.
Нема одговора						
Ж-СА-05-672/18	П-161/19	ПРЕПОРУКУ Вијећу министара Босне и Херцеговине Да подузме мјере у сврху поштивања принципа и одредби Закона о министарским именованима, именованима Вијећа министара и другим именованима Босне и Херцеговине и да о томе обавијести Институцију омбудсмана у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке.	22 - Владина и министарска именовања	Нема одговора	НЕ	рад на предмету у току
Ж-БЛ-05-473/19	П-202/19	ПРЕПОРУКУ директору ЈУ "Центар за предшколско васпитање" Бања Лука 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања предузме неопходне мјере и радње како би конкурс за пријем стручног сарадника – музичког педагога на неодређено вријеме, био спроведен на одговарајући начин уз избор кандидата који испуњава одговарајуће услове	22 - Владина и министарска именовања	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету у току.
Ж-СА-05-624/19	П-221/19	ПРЕПОРУКУ Општинском вијећу Стари Град Сарајево Начелнику Општине Стари Град Сарајево 1.) Да по пријему ове Препоруке без одлагања, поништи Рјешење о разрјешењу и спроведу Закониту процедуру у циљу утврђивања свих релевантних чињеница. 2.) Да у року од 30 дана, у складу са чланом 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмани БиХ о поступцима и роковима за подизимање мјера на реализацији ове Препоруке.	22 - Владина и министарска именовања	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету у току.
Ж-БР-05-51/18	П-269/19	1. Да поништи Оглас за избор и именовање Управног вијећа Завода здравственог осигурања Жупаније Посавске, објављен у Службеним новинама Федерације БиХ број: 66/17 од 01.09.2017. године; 2. Да предузме све неопходне мјере како би се осигурало именовање Управног вијећа Завода здравственог осигурања Посавског кантона уз поштивање свих законских и подзаконских прописа; 3. Да у року од 30 дана доставе повратну информацију институцији Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о provedби дате Препоруке.	22 - Владина и министарска именовања	Нема одговора	НЕ	Нема одговора. Рад на предмету у току.
УКУПНО	-	22 - Владина и министарска именовања				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
23	27	3	0	6	10	4
ПОВРЕДА ПРАВА :	23 - Здравство					
Остварена сарадња						
Ж-СА-04-786/19	П-222/19	ПРЕПОРУКУ Директору Завода здравственог осигурања Кантона Сарајево 1. Да приоритетно подузме потребне активности и мјере како би у што краћем року почела примјена Уредбе о обиму, условима и начину остваривања права осигураних лица Кантона Сарајево на функционална медицинска средства; 2. Да о активностима и мјерама обавијести Омбудсмани Босне и Херцеговине у што краћем року.	23 - Здравство	Остварена сарадња	ДА	ОДГОВОР 20.11.2019 ОДГОВОР 14.02.2020 Рад на предмету у току.

Ж-СА-04-154/19	П-162/19	П Р Е П О Р У К У: 1. Да приоритетно подзму потребне активности и мјере како би у што краћем року лијек Митатон био уврштен у Листу лијекова Фонда солидарности Федерације Босне и Херцеговине, а имајући у виду здравствено стање жалитељице као и других обољелих; 2. Да о активностима и мјерама обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине у што краћем року.	23 - Здравство	Није реализована	ДА	Федерално министарство здравства је доставило институцији Омбудсмена акт, број: 04-37-4120/19 од 15.07.2019. године у којем је између осталог наведено: „Вашу препоруку могуће је реализирати када се створе увјети прописани наведеним законским и подзаконским актима и то првенствено регистрација правног заступника произвођача лијека у Босни и Херцеговини који би покренуо поступак прибављања дозволе за стављање лијека у промет или активности за обезбјеђење довољних количина лијека путем увоза лијекова који немају одобрење у БиХ, а у коначници и покретање поступка за уврштавање лијека на листе лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине...“ Сходно наведеном, Омбудсмени Босне и Херцеговине указују да је остварена сарадња са Федералним министарством здравства и Заводом за здравствено осигурање и реосигурање Федерације Босне и Херцеговине, али да Препорука Омбудсмена Босне и Херцеговине, број: П-162/19, није реализована.
Нема одговора						
Ж-БР-04-198/19	П-296/19	Фонду здравственог осигурања Брчко дистрикта Босне и Херцеговине 1. Да преиспитају своју одлуку везано за одобрење пратиоца жалитељици приликом одобравања у стационарно физикални третман у некој од установа која пружају наведене третмане, уважавајући свеукупну медицинску документацију, као и налаз и мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине 2. Да у року од 30 (тридесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	23 - Здравство	Нема одговора	НЕ	рад на предмету у току
УКУПНО	-	23 - Здравство				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
4	19	0	0	2	1	1
ПОВРЕДА ПРАВА :	24 - Социјална заштита					
Остварена сарадња						
Ж-СА-04-783/19	П-254/19	ПРЕПОРУКУ НАЧЕЛНИЦИ ОПШТИНЕ ДРВАР 1. да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину испоштовања ове препоруке.	24 - Социјална заштита	Остварена сарадња	ДА	Странка преминула у току поступка.
Ж-СА-04-37/19	П-264/19	П Р Е П О Р У К У 1. Да размотре могућност измјене акта, број: 04-35-СИ/18 од 14.02.2018. године којим је прописано упутство у вези са примјеном чланом 173. став 1. Закона о социјалној заштити, заштити цивилних жртава рада и заштити породица са дјецом, у смислу прецизирања стварне вриједности и искористивости покретне или непокретне имовине, која би била услов за остваривање права на сталну новчану помоћ или дјечији доплатак, а коју ће утврдити надлежни орган.	24 - Социјална заштита	Остварена сарадња	ДА	19.12.2019.запримљен одговор Министарства здравства и социјалне политике СБК .Рад на предмету у току.
Није реализована						
Ж-СА-04-1004/18	П-53/19	П Р Е П О Р У К У Министру за борачка питања Кантона Сарајево 1. Да имајући у виду наводе из ове Препоруке, поновно размотри иницијативу Удружења Јединствена организација бораца „Унија ветерана“ Кантона Сарајево за додјелу стана под закуп Шегало Харису; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	24 - Социјална заштита	Није реализована	ДА	Цијенећи одговор Министарства за борачка питања Кантона Сарајево, Омбудсмени Босне и Херцеговине закључују да препорука број: П-53/19 од 19.02.2019. године није реализована, те ће предмет бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима рада институције Омбудсмена.

Ж-БЛ-04-349/19	П-157/19	ПРЕПОРУКУ директору Завода за запошљавање Републике Српске • да узимајући у обзир чињеницу да је подносилац жалбе био у доцњи за подношење захтјева за признавање права на пензијско и инвалидско осигурање Заводу искључиво због неblaговременог поступања Фонда, изнађе модалитет, односно начин да подносиоцу жалбе призна право на пензијско и инвалидско осигурање, • да у року од 30 дана, од дана пријема, доставе Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине информације о мјерама предузетим на реализацији ове Препоруке. ПРЕПОРУКУ руководиоцу Филијале Бањалука, Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске • да на основу горе наведеног, подузме све мјере и радње из своје надлежности како би се према захтјевима грађана поступало ажурно, односно, у што краћем могућем року, а у складу са Законом о општем управном поступку.	24 - Социјална заштита	Није реализована	ДА	Рад на предмету у току.
УКУПНО	-	24 - Социјална заштита				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
4	4	0	0	2	2	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	25 - Пензије					
Реализована						
Ж-СА-04-657/18	П-49/19	ПРЕПОРУКУ Директору ФЗ ПИО/МИО • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена, у складу са Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, на начин да достави фотокопију комплетне релевантне документације везане за остваривање права на пензију жалитељице Азабагић Невзете.	25 - Пензије	Реализована	ДА	Имајући у виду достављање аката од стране ФЗ ПИО/МИО, Омбудсмени Босне и Херцеговине констатују да је Препорука, број: П-49/19 од дана 05.03.2019. године, у цјелости реализована.
Ж-СА-04-1291/18	П-56/19	ПРЕПОРУКУ Федералном министарству унутрашњих послова 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	25 - Пензије	Реализована	ДА	Имајући у виду напријед наведено, односно чињеницу да Федерално министарство унутрашњих послова не може удовољити захтјеву подносиоца жалбе из разлога што за наведени период од 08.04.1992. године, до 23.12.1995. године није вршен обрачун и исплата Омбудсмени БиХ не налазе основа за даље поступање у предмету те су одлучили у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине да затворе предмет број Ж-СА-04-1291/18. као ни уплата доприноса.
Ж-СА-04-425/19	П-178/19	ПРЕПОРУКУ Федерални завод за пензијско/мировинско и инвалидско осигурање 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	25 - Пензије	Реализована	ДА	рад на предмету у току
Ж-СА-04-684/19	П-213/19	ПРЕПОРУКУ Федералном министарству рада и социјалне политике 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	25 - Пензије	Реализована	ДА	17.10.2019 запримљен одговор Фед.Мин.рада и соц пол.Федерално министарство рада и социјалне политике Сарајево је доставио институцији Омбудсмена изјашњење, број: 04-35/16-2583/19 од 15.10.2019. године у којем је између осталог наведено: „...Федерално министарство рада и социјалне политике, одмах по примитку Вашег акта од 17.06.2019.године, прослиједило је исти Федералном заводу за пензијско и инвалидско осигурање, који је по овом питању надлежан за поступање, на који се исти очитовао актом број: Ф31/3-05-7-1010-3/19 Од 17.07.2019. године, у којем стоји да су наводи из чланка неосновани, те да се наведена категорија третира једнако и у законом предвиђеним роковима...“ Имајући у виду наведено, цијенећи све информације из случаја и достављених одговора Омбудсмени Босне и Херцеговине констатују да нема основа за даљим поступањем у предмету
Ж-БЛ-04-438/19	П-242/19	ПРЕПОРУКУ Федералном заводу за пензијско/мировинско и инвалидско осигурање Мостар – Кантоналној административној служби Бихаћ • Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмена, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то напријед наведено; • Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	25 - Пензије	Реализована	ДА	Увидом у достављену документацију, Омбудсман Босне и Херцеговине утврдио је да у предмету подносиоци жалбе Кантонална административна служба Бихаћ донијела рјешења и поступала у складу са законским овлашћењима, као и да је релевантна процедура проведена у складу са одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“ бр. 29/98), те да не постоји основ за примјену члана 2. Став 1. Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини, којим је предвиђено постојање различитог поступања према неком од забрањених основа.

Ж-БЛ-04-160/19	П-245/19	ПРЕПОРУКУ руководиоци филијале Фонда здравствениг осигурања Републике Српске 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење, односно да у складу са чланом 206. Закона о општем управном поступку донесе ново рјешење уважавајући правно схватање овог суда и примједбе суда у погледу поступка.	25 - Пензије	Реализирана	ДА	Овај случај реализоване препоруке ће бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима активности институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за 2019. годину, те ће о томе бити обавијештена Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, Парламент Федерације Босне и Херцеговине и Предсједништво Босне и Херцеговине.
Није реализирана						
Ж-СА-04-587/18	П-29/19	ПРЕПОРУКУ Федералном министарству унутрашњих послова 1. Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од петнаест (15) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмана о начину испоштовања ове препоруке.	25 - Пензије	Није реализирана	ДА	Како Федерално министарство унутрашњих послова није поступило по упутама институције Омбудсмена и у остављеном року обавијестило, Омбудсмани Босне и Херцеговине су дана 28.03.2019. године Федералном министарству унутрашњих послова послали Урегенцију на препоруку број П-29/19 од 12.02.2019. године. 24.10.2019 изван рока запримљен одговор ФМУП-а.
Ж-СА-04-298/19	П-147/19	ПРЕПОРУКА Влада Федерације Босне и Херцеговине и Федерални завод за пензијско и инвалидско осигурање приликом планирања будућих ванредних повећања минималних пензија настоје узети у обзир и обухватити и категорију лица која остварује сразмјерни дио пензије, а у земљама у којима бораве минималне или ниске износе пензија.	25 - Пензије	Није реализирана	НЕ	Наиме, једаан број грађана наше земље а који прима сразмјерни дио пензије из тих земаља се исто тако суочава са ограничењима приликом остварења одређених ванредних права и повећања у односу на лица која имају пребивалиште у тим земљама. Након тога могу се сагледати евентуални даљи кораци, као што су законске иницијативе, иницијативе за измјену споразума или информисање институција омбудсмена у наведеним земљама у смислу покретања заједничке кампање, сличних иницијатива и друго. Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсмани Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету, те су донијели одлуку о затварању предмета.
Ж-БЛ-04-443/19	П-187/19	ПРЕПОРУКУ директору Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске • да одлучујући о временском важењу прописа код остваривања имовинског права, односно у конкретном случају права на породичну пензију, узме у обзир и праксу Европског суда за људска права, а у складу са налазима из ове Препоруке; • да у року од 30 дана, од дана пријема, доставе Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине информације о мјерама предузетим на реализацији ове Препоруке.	25 - Пензије	Није реализирана	ДА	С обзиром на то да означена одговорна страна није поступила по Препоруци Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, овај случај несарадње ће бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима активности институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за 2019. годину, те ће о томе бити обавијештена Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине и Народна скупштина Републике Српске.
Ж-БЛ-04-175/19	П-198/19	ПРЕПОРУКУ руководиоци филијале Фонда здравствениг осигурања Републике Српске 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење, односно да доставите адекватан акт којим је одлучено по захтјеву подносиоца жалбе.	25 - Пензије	Није реализирана	НЕ	Издавањем препоруке исцрпљене су све могућности које Омбудсмен Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, те се предмет затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине број 104/11). Овај случај нерелизоване препоруке ће бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима активности институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за 2019. годину, те ће о томе бити обавијештена Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, Парламент Федерације Босне и Херцеговине и Предсједништво Босне и Херцеговине.
Ж-СА-04-1240/18	П-243/19	ПРЕПОРУКУ Федералном заводу за пензијско/мировинско и инвалидско осигурање Мостар Фонду за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске • да у конкретном случају подуму активности у циљу одређивања који Завод/Фонд је надлежан за подузимање активности у циљу рјешавања конкретне предмета, а ради регулирања права подносиоца жалбе на остваривање старосне пензије • да уложи додатне напоре како би у потпуности могли обављати своју координацијску улогу у пуном значењу те ријечи, како би у потпуности могли извршавати обавезе које произилазе из Споразума о међусобним правима и обавезама у спровођењу ПИО као и Записника са стручног састанка представника ФЗ ПИО/МИО и Фонда ПИО РС од 13.10.2006. године . 1. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијесте Омбудсмана Босне и Херцеговине о начину реализације ове Препоруке.	25 - Пензије	Није реализирана	ДА	Запримљен одговор 04.12.2019. након којег је упућена Обавијест о непоступању по Препоруци Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, број П-243/19 Влади Федерације Босне и Херцеговине, Влади Републике Српске, Федералном министарству рада и социјалне политике Сектор за пензијско и инвалидско осигурање и Министарству рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске -Одјељење за пензијско-инвалидско осигурање
УКУПНО	-	25 - Пензије				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА

11	11	6	0	0	5	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	26 - Тужилаштва					
Реализирана						
Ж-БЛ-05-749/17	П-25/19	ПРЕПОРУКУ • Да предузму све потребне радње у циљу окончања истраге и доношења тужилачке одлуке у предмету под бројем Т13 0 КТАК 0037108 17.	26 - Тужилаштва	Реализирана	ДА	С обзиром да из одговора произлази да је након препоруке Омбудсмена надлежно тужилаштво донијело одлуку у предмету подносиоци жалбе Омбудсмени немају основа за даље поступање по жалби и доносе одлуку о затварању предмета.
Остварена сарадња						
Ж-БР-08-156/19	П-297/19	Кантоналном тужилаштву Тузланског кантона 1. да, без одлагања, подзму ефективне мјере и радње ради окончања наведених истрага и доношења тужилачке одлуке у предметној ствари, уважавајући налаз и мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине. 2. Да у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о подузетим мјерама и роковима за реализацију препоруке.	26 - Тужилаштва	Остварена сарадња	ДА	Дана 19.02.2020. године за примљен одговор Кантоналног тужилаштва ТК, број: Т03 0 КТА 0078679 19 од 10.02.2020. године. Рад на предмету у току.
Ж-БР-05-2/19	П-297/19	Кантоналном тужилаштву Тузланског кантона 1. да, без одлагања, подзму ефективне мјере и радње ради окончања наведених истрага и доношења тужилачке одлуке у предметној ствари, уважавајући налаз и мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине. 2. Да у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о подузетим мјерама и роковима за реализацију препоруке.	26 - Тужилаштва	Остварена сарадња	ДА	Дана 19.02.2020. године за примљен одговор Кантоналног тужилаштва ТК, број: Т03 0 КТА 0078679 19 од 10.02.2020. године.
УКУПНО	-	26 - Тужилаштва				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
2	3	1	0	1	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	27 - Правобранилаштва					
УКУПНО	-	27 - Правобранилаштва				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	28 - Предмети корупције					
Реализирана						
Ж-БЛ-05-128/19	П-196/19	ПРЕПОРУКУ директору Оријенталног института 1. Да по пријему ове препоруке поништи јавни конкурс за позицију „Стручни сарадник библиотекар – 1 извршилац са пуним радним временом“, који је био отворен у периоду од дана 12.05.2018. године до дана 28.05.2018. године и спроведе нови у складу са позитивним законским прописима који уређују ову област, руководећи се првенствено принципима једнаких могућности за све кандидате;	28 - Предмети корупције	Реализирана	ДА	Актом број: 02-576/19 од дана 07.10.2019. године, Оријентални институт доставио је одговор по издатој препоруци, у коме између осталог наводи да је уважио и у пракси провео све радње из поменуте препоруке.
УКУПНО	-	28 - Предмети корупције				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
1	1	1	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	29 - Миграције и азил					
Реализирана						
Ж-СА-05-158/19	П-160/19	ПРЕПОРУКУ 1. Служби за послове са странцима – да приликом издавања потврде о исказаној намјери за азил води рачуна да потврда садржи све податке о тражитељу азила, укључујући и адресу боравака у Босни и Херцеговини и смјеру кретања; 2. Министарству сигурности Босне и Херцеговине/ Сектору за азил – да узимајући у обзир намјеру Привременог прихватног центра „Ушивак“ (прихват и смјештај тражитеља азила) боравак у истом узме као релевантан при заказивању поступка за приманања захтјева за азил и регистрације тражитеља азила, те да у складу са обавезом предвиђеном чланом 2. Споразума о разумијевању у складу са својим надлежностима врши регистрацију тражитеља азила у канцеларијама Привременог прихватног центра „Ушивак“; 3. Да у року од 30 (тридесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијесте Омбудсмана Босне и Херцеговине о начину реализације ове препоруке.	29 - Миграције и азил	Реализирана	НЕ	Дана 02.09.2019. године подносиоци жалбе доставио је коментар: Препоруком која је донесена од стране Ваше институције, сугерише се да се боравак у Привременом прихватном центру узме као релевантан при заказивању поступка за приманања захтјева за азил и регистрације. С тим у вези, доношењем Препоруке стварају се услови и омогућава несметан приступ поступку азила, те обезбјеђује једнак третман свих лица. Имајући у виду све наведено, посебно уважавајући чињеницу да је Препорука П-160/19 од 08.07.2019. године, прихваћена и реализирана, те да је институција Омбудсмана издавањем Препоруке исцрпила све законом предвиђене могућности, истражни поступак у предметима подносиоци жалбе се окончава, а предмети од Ж-СА-05-158/19 од Ж-СА-05-163/19 овом одлуком затварају.

Ж-СА-05-163/19	П-160/19	ПРЕПОРУКУ 1. Служби за послове са странцима – да приликом издавања потврде о исказаној намјери за азил води рачуна да потврда садржи све податке о тражитељу азила, укључујући и адресу боравка у Босни и Херцеговини и смјеру кретања; 2. Министарству сигурности Босне и Херцеговине/ Сектору за азил – да узимајући у обзир намјеру Привременог прихватног центра „Ушивак“ (прихват и смјештај тражитеља азила) боравак у истом узме као релевантан при заказивању поступка за примања захтјева за азил и регистрације тражитеља азила, те да у складу са обавезом предвиђеном чланом 2. Споразума о разумијевању у складу са својим надлежностима врши регистрацију тражитеља азила у канцеларијама Привременог прихватног центра „Ушивак“;	29 - Миграције и азил	Реализирана	ДА	Дана 02.09.2019. године подносиатељ жалбе доставио је коментар: Препоруком која је донесена од стране Ваше институције, сугерише се да се боравак у Привременом прихватном центру узме као релевантан при заказивању поступка за примања захтјева за азил и регистрације. С тим у вези, доношењем Препоруке стварају се услови и омогућава несметан приступ поступку азила, те обезбјеђује једнак третма свих лица. Имајући у виду све наведено, посебно уважавајући чињеницу да је Препорука П-160/19 од 08.07.2019. године, прихваћена и реализирана, те да је институција Омбудсмена издавањем Препоруке исцрпила све законом предвиђене могућности, истражни поступак у предметима подносиатеља жалбе се окончава, а предмети од Ж-СА-05-158/19 од Ж-СА-05-163/19 овом одлуком затварају.
Остварена сарадња						
Ж-СА-05-920/19	П-300/19	ПРЕПОРУКУ Министарству сигурности Босне и Херцеговине/Сектору за азил Служби за послове са странцима 1. Да уважавајући наводе из ове Препоруке, наведни органи из дјелокруга своје надлежности, подуму све неопходне активности и мјере у циљу превазилажења настале ситуације, односно да изврше заказивање поступка за примања захтјева за азил и регистрацију млдб. тражитеља азила у што скоријем временском периоду.	29 - Миграције и азил	Остварена сарадња	ДА	30.01.2020 одговор , рад на предмету у току
Ж-СА-05-921/19	П-300/19	ПРЕПОРУКУ Министарству сигурности Босне и Херцеговине/Сектору за азил Служби за послове са странцима 1. Да уважавајући наводе из ове Препоруке, наведни органи из дјелокруга своје надлежности, подуму све неопходне активности и мјере у циљу превазилажења настале ситуације, односно да изврше заказивање поступка за примања захтјева за азил и регистрацију млдб. тражитеља азила у што скоријем временском периоду.	29 - Миграције и азил	Остварена сарадња	ДА	30.01.2020. одговор, рад на предмету у току
Ж-СА-05-922/19	П-300/19	ПРЕПОРУКУ Министарству сигурности Босне и Херцеговине/Сектору за азил Служби за послове са странцима 1. Да уважавајући наводе из ове Препоруке, наведни органи из дјелокруга своје надлежности, подуму све неопходне активности и мјере у циљу превазилажења настале ситуације, односно да изврше заказивање поступка за примања захтјева за азил и регистрацију млдб. тражитеља азила у што скоријем временском периоду.	29 - Миграције и азил	Остварена сарадња	ДА	Рад на предмету у току.
Нема одговора						
Ж-СА-05-1006/19	П-299/19	ПРЕПОРУКУ Министарству унутрашњих послова Унско-санског кантона Министарству сигурности Босне и Херцеговине/ Сектору за азил 1. Да не организирају слободу кретања миграната/тражитеља азила и избјеглица на начин како је то предвиђено Закључком о ограничавању слободе кретања миграна/тражитеља азила и избјеглица у Унско-санском кантону, већ само и искључиво поштујући одредбе Закона о странцима и Закона о азилу Босне и Херцеговине. Ограничење слободе кретања миграната/тражитеља азила и избјеглица се мора темељити на појединачној процјени, а не на колективни начин како наведени Закључак подразумијева	29 - Миграције и азил	Нема одговора	НЕ	Будући да у остављеном року није запримљен одговор на препоруку , упућена је ургенција Министарству унутрашњих послова Унско-санског кантона Бихаћ и Министарству сигурности Босне и Херцеговине Сарајево. Рад на предмету у току.
УКУПНО	-	29 - Миграције и азил				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
3	10	1	0	1	0	1
ПОВРЕДА ПРАВА :	30 - Слобода окупљања					
УКУПНО	-	30 - Слобода окупљања				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	31 - Адвокати					
Није реализирана						

Ж-СА-08-360/19	П-232/19	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Регионална адвокатска комора Тузла успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено;	31 - Адвокати	Није реализована	ДА	У конкретном случају Регионална адвокатска комора Тузла није поступила по актима и захтјевима Омбудсмена Босне и Херцеговине, што представља кршење Закона о омбудсмену Босне и Херцеговине. С тим у вези, дана 01.11.2019. године донесена је препорука у вези са жалбом, којом је затражено да одмах по њеном пријему Регионална адвокатска комора Тузла успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена
УКУПНО	-	31 - Адвокати				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
1	1	0	0	0	1	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	32 - Инспекције					
Реализована						
Ж-БЛ-05-467/19	П-197/19	ПРЕПОРУКУ начелнику општине Велика Кладуша 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, полазећи од својих статутарних надлежности преузме одговарајуће према надлежној Инспекцији да успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење; 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	32 - Инспекције	Реализована	ДА	Овај случај реализоване препоруке ће бити уврштен у годишњи извјештај о резултатима активности институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за 2019. годину, те ће о томе бити обавијештена Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, Парламент Федерације Босне и Херцеговине и Предсједништво Босне и Херцеговине.
Остварена сарадња						
Ж-СА-05-581/19	П-301/19	Кантоналној управи за инспекцијске послове Инспекторату рада, заштите на раду и социјалне заштите • да поновно изврши инспекцијски надзор код субјекта надзора - Стоматолошки факултет Универзитета у Сарајеву, и уважавајући наводе из ове Препоруке изврши увид у Одлуку дисциплинске комисије Стоматолошког факултета број: 01-3-64-50/18 од 27.02.2019. године и Одлуку Наставно-научног вијећа број: 01-4-116-4/2019 од 12.04.2019. године;	32 - Инспекције	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор 21.01.2020. Рад на предмету у току.
Није реализована						
Ж-БЛ-05-258/19	П-152/19	ПРЕПОРУКУ 1. Одјељењу комуналне полиције Града Бањалука да, поново, уважавајући мишљење изнесено у овој Препоруци, изврши комунално-инспекцијски надзор у горе наведеном субјекту и предузме законом прописане мјере из своје надлежности 2. Градоначелнику Града Бањалука, да одлучи о петицији Заједнице етажних власника Николе Пашића бр. 16 и 18 од 19.03.2018. године 3. Да обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о предузетим мјерама на реализацији наведене Препоруке	32 - Инспекције	Није реализована	ДА	Како су омбудсмени Босне и Херцеговине утврдили кршење права у конкретном предмету и издали препоруку надлежном органу чиме је предузето све из надлежности Институције, омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су одлучили, да у смислу члана 35. Правила за функционисање Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број: 104/11) затворе предмет који се води по жалби
Ж-БЛ-05-267/19	П-240/19	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке у сарадњи са органима унутрашњих послова предузме све мјере из своје надлежности у циљу регулисања саобраћаја и несметаног кориштења гаража у стамбено-пословном објекту „Кристина“ ул. Видовданска 57-Б у Добоју. 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	32 - Инспекције	Није реализована	ДА	Како је предузето све из надлежности Институције, омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су одлучили, да у смислу члана 35. Правила за функционисање Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број: 104/11) затворе предмет који се води по жалби, а подносилац жалбе се може поново обратити Институцији уколико се појаве нове чињенице или околности у његовом предмету.
Нема одговора						
Ж-БР-05-175/19	П-292/19	Граду Тузли, Служби за инспекцијске послове Инспекторату урбанистичко-грађевинске, тржишне, туристичко-угоститељске, путне и термоенергетске инспекције 1. Да одмах, по пријему ове препоруке, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то наведено у актима од 07.08.2019. г., 08.10.2019.г. и 13.11.2019. године. 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	32 - Инспекције	Нема одговора	НЕ	Рад на предмету у току
УКУПНО	-	32 - Инспекције				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
5	5	1	0	1	2	1

ПОВРЕДА ПРАВА :	33 - Бесплатна правна помоћ					
УКУПНО	-	33 - Бесплатна правна помоћ				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0